

NKČR

Mnohem víc
než jen knihovna

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

VYROČNÍ
ZPRÁVA

2023

Úvodní slovo generálního ředitele	4	Ekonomické ukazatele, statistika, grafy	42
Události roku	6	Základní statistické údaje o Národní knihovně ČR v roce 2023	43
Zajištění zpřístupnění digitálního obsahu v režimu tzv. děl nedostupných na trhu	7	Finanční hospodaření	43
Zpracování Strategie rozvoje Národní knihovny ČR na léta 2024–2027	7	Personální údaje	46
Nová koncepce rozvoje Národní knihovny ČR jako výzkumné organizace na období 2024–2028	7	Vnitřní kontrolní systém	46
Nová prohlídková trasa Klementinem	8	Odbor doplňování fondů	46
Příprava seriálu s Českou televizí <i>Poklady Klementina</i>	8	Přírůstek domácí literatury za rok 2023	49
100. výročí založení Hudebního oddělení	8	Komentář ke statistickým rozborům přírůstku domácí literatury	50
Velké knihy hudby	8	Přírůstek zahraniční literatury za rok 2023	51
Novinky ve službách Národní knihovny ČR	9	Komentář ke statistickým rozborům přírůstku zahraniční literatury	52
Spolupráce na vytvoření mobilních pracovišť ochrany a digitalizace fondu jako součást pomoci Ukrajině	9	Mezinárodní agentury	53
70. výročí vzniku Knihovnického institutu	10	Statistiky zpracovatelských útvarů	54
Čtenáři a čtení v roce 2023. Výsledky průzkumu u dospělé populace 15+	10	Statistické ukazatele služeb	54
Z hlavních činností	12	Slovanská knihovna	62
Doplňování knihovních fondů	13	Knihovna knihovnické literatury	63
Zpracování novodobých knihovních fondů	13	Odbor správy fondů	64
Zpřístupnění digitálních fondů	15	Odbor ochrany knihovních fondů	65
Služba Ptejte se knihovny	16	Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb.	66
Historické a hudební fondy	17	Kulturní, vzdělávací a publikační aktivity knihovny	68
Slovanská knihovna	21	Kalendárium významných akcí	69
Knihovnický institut	22	Výstavní činnost	75
Odbor správy fondů	23	Vydavatelská činnost	78
Odbor ochrany knihovních fondů	25	Přílohy	84
Výzkumné a vývojové aktivity a další projekty	27	Publikační činnost pracovníků Národní knihovny ČR	85
Mezinárodní styky	39	Dárci	95
Archiv Národní knihovny ČR	40	Zkratky	99
Komunikace a marketing NK ČR	41	Důležité údaje a kontakty	100
		Organizační struktura k 31. 12. 2023	101

Úvodní slovo generálního ředitele

Vážené dámy, vážení pánové, kolegyně, kolegové, přátelé a podporovatelé Národní knihovny České republiky,

proces sestavování výroční zprávy je pro každou instituci vždy výjimečnou povinností. Jde o náročný úkol spojený s velkou mírou odpovědnosti nezapomenout na žádnou podstatnou událost, zajímavý počín či statistickou hodnotu, která danou organizaci definuje. Zároveň je tvorba výroční zprávy vždy zajímavou příležitostí uvědomit si, jak širokému spektru činností se instituce věnuje, kolik náročných úkolů se jí podařilo dořešit, jakou roli hrála ve společnosti a koho dalšího zaujala a přilákala mezi své příznivce a uživatele. Pusťme se tedy do hodnocení roku 2023 optikou Národní knihovny České republiky.

Toto hodnocení bude pozitivní, podpořené dennodenní, mnohdy náročnou prací i neutuchajícím entuziasmem

našich pracovníků, kterým právem patří mé velké díky. S hrdostí tak mohu říci, že Národní knihovna České republiky své poslání bezesbytku naplnila. Podařilo se nám dokončit řadu výzkumných aktivit i vědeckých projektů a zpracovat novou koncepci rozvoje instituce jako vědecké organizace na další období. Dosáhli jsme dohody se zástupci kolektivních správců – zpřístupnění digitálního obsahu v režimu tzv. děl nedostupných na trhu tak může dále pokračovat a podpořit dostupnost dat digitálních knihoven, a paralelně s tím i každodenní vzdělávání a badatelskou činnost. Ve spolupráci s Prague City Tourism jsme otevřeli modernizovanou prohlídkovou trasu Klementinem, která přilákala do tohoto nádherného areálu a skvostu barokní architektury desetitisíce návštěvníků ze všech koutů světa. Věnovali jsme se i náležitě propagaci našich sbírek a činností – ať již významnými výstavními počiny, mezi nimiž nelze nezmínit projekty Velké knihy hudby či Ošklivé rukopisy Kříže z Telče, které si kladly za cíl přiblížit veřejnosti zajímavé a možná neznámé poklady našich sbírek, tak i otevíráním našich sídel novým nevšedním akcím, jež přilákaly velké množství lidí, pro které zatím Národní knihovna představovala jen neznámou a tajemnou instituci. Dařilo se nám dále rozvíjet naše služby, obohacovat obsah našich digitálních knihoven i fyzických sbírek. Posílili jsme naše postavení v rámci světových profesních organizací. České knihovnictví tak bude mít nově dva své zástupce ve vedení nejvýznamnější mezinárodní asociace IFLA a jsem rád, že oba patří mezi dlouholeté a špičkově hodnocené odborníky z našich řad. Důstojně jsme oslavili dvě významná interní jubilea, kulatá výročí Hudebního oddělení a Knihovnického institutu.

Národní knihovna ČR se ale neohlíží jen do minulosti a nežije slávou a úspěchy včerejších dní. Příkladem tohoto uvažování je Strategie rozvoje Národní knihovny ČR na léta 2024–2027, která vznikla z naší vnitřní potřeby, přemýšlení o budoucnosti a probírání dilemat,

kterým nyní čelíme a v jejichž řešení chceme uspět. Mottem strategie je sousloví „Tvoříme knihovnu. Národní“. Dovolte mi, abych se krátce zastavil právě u slova tvoříme, které z něj považuji za nejdůležitější. Označuje totiž kreativitu, tvůrčí činnost a cílenou aktivitu. Zároveň je toto slovo synonymem společenství, neboť základem každé instituce i celé společnosti jsou a budou lidé. Každý je součástí, všichni tvoříme knihovnu – Národní knihovnu České republiky.

Dovolte mi, abych Vám poděkoval za Vaši přízeň i impulzy, kterými nás obohacujete. Chci Vás ujistit, že i v roce 2024 tu budeme pro Vás, ať již jako oáza klidu v rozbouřených vodách informačního přesycení, nebo jako místo inspirace, rozšiřování obzorů a snad i potěšení ve chvílích, kdy budete lačnit po vzdělání či kulturním prožitku.

Mgr. Tomáš Foltýn
generální ředitel
Národní knihovny České republiky

Události roku

Zajištění zpřístupnění digitálního obsahu v režimu tzv. děl nedostupných na trhu

Zpřístupnění digitálních knihoven a děl nedostupných na trhu

Národní knihovna ČR (dále v textu také jen „NK ČR“ či „NK“) zpřístupňuje novodobé fondy v Národní digitální knihovně (NDK), kde je pro uživatele dostupná produkce z propojených digitalizačních linek Národní knihovny ČR, Moravské zemské knihovny v Brně (MZK) a rovněž z digitalizace institucí, které se zapojily do dotačního programu VISK 7. Na konci roku 2023 bylo v digitální knihovně dostupných 73 milionů stran, což představuje více než 266 tisíc dokumentů (z toho přes 255 tisíc monografií, 5 tisíc periodik, 4 tisíce map a tisíc hudebnin).

Zásadní význam pro zpřístupnění plných textů knih a časopisů má licence Děla nedostupných na trhu (DNNT), kterou využívá nejen NK ČR, ale také MZK, Knihovna Akademie věd a Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové. Za rok 2023 bylo prostřednictvím licence DNNT celkem zobrazeno 9 051 338 stran, z toho 6 216 404 stran v NDK. Do systému bylo zapojeno více než 260 knihoven. Nejvíce přístupů bylo evidováno od uživatelů z univerzitního prostředí.

Seznam děl nedostupných na trhu

NK ČR pokračovala v roce 2023 ve správě Seznamu děl nedostupných na trhu (SDNNT). Byla navázána spolupráce s portálem Out of Commerce Portal při European Union Intellectual Property Office (EUIPO OoC), kam byly dávkově předány záznamy pro díla zařazená do SDNNT i díla na zařazení navržená.

V souladu s novelou autorského zákona proběhla příprava na vyřazení monografických děl vydaných

v letech 2004–2007. Vyřazeno bylo přes 23 tisíc záznamů, celkový počet záznamů tedy na přelomu roku 2023/2024 klesl z 621 tisíc záznamů děl na 598 tisíc. Jako návrh byly vystaveny 2 tisíce nových záznamů děl.

Nová kolektivní licenční smlouva na zpřístupnění děl nedostupných na trhu

V průběhu celého roku 2023 probíhalo vyjednávání s kolektivními správci DILIA a OOA-S o nové kolektivní licenční smlouvě na zpřístupnění digitalizovaných děl nedostupných na trhu (DNNT) z české vydavatelské produkce. Díky součinnosti a podpoře Ministerstva kultury ČR (MK ČR) se podařilo dne 19. 12. 2023 uzavřít novou smlouvu na období 2024–2026. Veřejnost bude mít bezplatný vzdálený přístup k digitalizovaným knihám vydaným do roku 2003 včetně a k časopisům a novinám vydaným do roku 2013 včetně. Cena licence v roce 2024 bude stejná jako v roce 2023, ale v souladu s platnou legislativou s navýšením o inflaci za rok 2023.

Zpracování Strategie rozvoje Národní knihovny ČR na léta 2024–2027

Národní knihovna zpracovala v roce 2023 komplexní dokument nazvaný *Tvoříme knihovnu. Národní! Strategie rozvoje Národní knihovny České republiky na léta 2024–2027*. Tato strategie vznikla díky společnému úsilí řady pracovníků knihovny, kteří se zapojili do procesu přípravy klíčových oblastí strategie, stanovení vizí knihovny a propojení strategie na vnější i vnitřní vlivy, které budou knihovnu v následujícím období ovlivňovat. Strategie zdůrazňuje postavení Národní knihovny jako ústřední knihovny v ČR a významné výzkumné organizace, zodpovědné za celou řadu činností a národních funkcí. Cílem je dosáhnout v roce 2027

výrazných změn nejenom ve správě a ochraně fondů či poskytování služeb uživatelům, ale posunout se i v rámci digitalizace fondů nebo lidských zdrojů. Mezi klíčové oblasti dalšího rozvoje patří rovněž posílení role organizace jako špičkového vědeckého pracoviště a širší zapojení do mezinárodních aktivit na poli tzv. kulturní diplomacie.

Nová koncepce rozvoje Národní knihovny ČR jako výzkumné organizace na období 2024–2028

Národní knihovna ČR v roce 2023 úspěšně dokončila výzkumy, které byly naplánovány v rámci *Dlouhodobé koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní knihovna České republiky na léta 2019–2023* (v jejím rozšířeném aktualizovaném znění z roku 2021). Celkově došlo za pět let k uplatnění téměř 90 výsledků publikačního i aplikačního typu.

Zároveň byla připravena nová koncepce na léta 2024–2028. Cílem tohoto dokumentu je posílit postavení NK ČR mezi výzkumnými organizacemi obdobného charakteru, a to zejména formou aplikovaného a základního výzkumu, optimalizace ochrany svěřeného písemného kulturního dědictví v klasické a digitální podobě, jeho lepšího poznání a zmapování v národních a mezinárodních souvislostech a jeho přiblížení odborné i laické veřejnosti zejména v oblastech historických fondů, hudební vědy, slavistiky a písemného dědictví vydaného po roce 1800. NK ČR rovněž usiluje o lepší zpřístupnění dat, a to jak digitálních knihoven, tak webového archivu se zacílením na poskytnutí zdrojů pro další výzkum badatelům i mezinárodním portálům a aplikacím.

Dosáhnout tohoto cíle NK ČR hodlá pomoci výzkumů v celkem jedenácti klíčových oblastech:

1. Výzkum dějin knižní kultury
2. Hudební věda
3. Slavistika
4. Digitální kodikologie a knihovněda
5. Webové archivy pro vědecký výzkum
6. Archivace digitálních dat
7. Ochrana knihovních fondů
8. Novodobá vydavatelská produkce v českých zemích po roce 1800
9. Digital humanities
10. Kniha jako médium ve středověku a novověku
11. Propojená otevřená data

Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace na léta 2024–2028 byla na podzim roku 2023 schválena zřizovatelem. NK ČR je hodnocena stupněm B a na tomto základě došlo k přidělení institucionální podpory.

Kromě toho je NK ČR součástí velké výzkumné infrastruktury pro oblast humanitních věd, v roce 2023 se podílela na řešení dvou projektů Technologické agentury České republiky (TA ČR) a pěti projektech NAKI III.

Nová prohlídková trasa Klementinem

Prohlídková trasa Barokní knihovna – Meridiánová síň – Astronomická věž byla od počátku roku do konce března 2023 z důvodu nutných běžných oprav uzavřena. Pořádání prohlídek převzala od 1. 4. 2023 nově společnost Prague City Tourism, všichni průvodci byli proškoleni a forma jejich prezentace v několika jazycích je nadstandardní. Svědčí o tom počet návštěvníků z celého světa, kterých bylo za pouhých 9 měsíců

provozu 120 958. Klementinum se tímto počinem stává plnohodnotným turistickým cílem.

Příprava seriálu s Českou televizí *Poklady Klementina*

Ve spolupráci s Českou televizí vznikl šestidílný dokumentární seriál *Poklady Klementina* se stopáží v celkové délce téměř tří hodin vysílacího času, který představuje šest vybraných exemplářů z nejcennějších rukopisů sbírky NK ČR. Seriál, kterým provází herec Jiří Dvořák a vystupují v něm přední čeští odborníci z oblasti historie, dějin umění a knižní kultury, přibližuje nejen samotné dokumenty, ale rovněž jejich kulturněhistorický dobový kontext a význam pro porozumění naší minulosti.

100. výročí založení Hudebního oddělení

Sto let existence samostatného Hudebního oddělení v rámci Národní knihovny připomnělo několik akcí soustředěných kolem ústřední výstavy s názvem *100 let jsme hudební. 100. výročí Hudebního oddělení Národní knihovny ČR. 1923–2023*.

Již v červenci a srpnu byla v rámci výstavní řady NK ČR *Exponát měsíce* prezentována autografní skica skladby *Blahoslavený ten člověk* zakladatele oddělení Ladislava Vycpálka. Samotná hlavní výstava, zahájená 8. listopadu 2023, představila historické začátky i milníky existence oddělení, seznámila návštěvníky s obsahem a způsobem uspořádání fondů i s jeho nezbytnými či nadstandardními činnostmi. Upozornila na nejcennější dokumenty sbírek Hudebního oddělení i na jeho odbornou publikační činnost.

Hudbě a osobnosti zakladatele oddělení L. Vycpálka byla dále věnována jak slavnostní vernisáž výstavy, při níž živě zazněly dvě z jeho *Moravských balad, op. 12*, tak přednáška Pavla Kordíka v rámci cyklu *Z klementinských pokladů*, jež kromě kulturní šíře a vlivu Vycpálkovy osobnosti zaměřila pozornost na jedinečný pramen jeho *Kantáty o posledních věcech člověka*. Poslední akcí připomínky výročí se stal 28. listopadu slavnostní koncert v Zrcadlové kapli Klementina, na němž českou hudební tvorbu zpřítomnil pěvecký sbor Motýli ze Šumperka.

Velké knihy hudby

24. 5. – 2. 7. 2023, Galerie Klementinum – Výstavní sál a Národní muzeum – historická budova

V roce 2023 se konala společná výstava Národní knihovny a Národního muzea věnovaná rozměrem největším rukopisům v našich sbírkách – předbělohorským graduálům literátských bratrstev. Intenzivní spolupráce obou významných paměťových institucí, zahrnující i vzájemné zápůjčky originálů, umožnila připravit výstavu tak, aby se tematicky rozprostřela do dvou celků vystavených v obou historických budovách. Část prezentovaná v Národním muzeu byla věnována kodexům literátů v Čechách s výjimkou Prahy, část vystavená v Národní knihovně se naopak zaměřila výlučně na rukopisy pražských sborů. Návštěvníci tak měli unikátní možnost zhlédnout nejen v průměru půl metru vysoké, bohatě iluminované a v případě použití pergamenu i přes 20 kg vážící rukopisy, které se příliš často nevystavují, byť jedním z jejich původních účelů byla reprezentace. Kulturní zážitek návštěvníků umocnila ještě skutečnost, že autoři výstav mohli díky unikátně nastavené spolupráci prezentovat obě významné sbírky jako jeden celek. To bylo tím

důležitější, že graduály literátských bratrstev představují předbělohorský svět a tehdejší náboženský život v jeho barvitosti, protože vznikaly jak v katolickém, tak v protestantském prostředí.

Novinky ve službách Národní knihovny ČR

Prostorem, s nímž se noví uživatelé a návštěvníci NK ČR nejčastěji setkají, je Hala služeb. Dojem z Haly služeb jako místa „prvního přijetí“ se tak podílí na vytvoření celkového dojmu z knihovny. Od podzimu 1963 byly dominantním prvkem Haly služeb lístkové katalogy, které zde měly po řadu let svou nezastupitelnou úlohu. Primární funkcí Haly služeb je v současné době registrace uživatelů, příjem a výdej absenčních výpůjček, poskytování základních informací o fondech a službách knihovny a přístup k digitálním knihovnám. V období před covidem-19 plnil tento prostor do určité míry i komunitní roli. Konala se zde např. různá neformální doučování, konzultace. S ohledem na postupující zpracování fondu NK ČR jsme se rozhodli poskytnout v Hale služeb této komunitní funkci více

prostoru a obecně tuto část Klementina pro naše uživatele a návštěvníky zatraktivnit. Během roku 2023 tak probíhaly přípravné práce nezbytné pro odstěhování většiny katalogů. Vybrané katalogy našly své místo v zázemí a jsou přístupné prostřednictvím knihovníka. V Hale služeb je i nadále k dispozici předmětový katalog 1918–1950 a jmenné katalogy českých a zahraničních periodik do roku 1995. V souvislosti s proměnou Haly služeb proběhly na podzim i drobné interiérové úpravy v Referenčním centru.

Významným momentem v prezenčních výpůjčních službách se v roce 2023 stalo prodloužení rezervační lhůty z 1 kalendářního týdne na 14 kalendářních dnů. Tato změna se od 29. května dotkla Všeobecné studovny, Studovny společenských a přírodních věd a Studovny periodik. Stejnou rezervační lhůtu 14 kalendářních dnů tak má nyní Hala služeb a naprostá většina studoven, včetně těch mimo Odbor služeb. Díky této změně se kromě sjednocení podmínek pro uživatele také podařilo sladit reálnou rezervační lhůtu s informacemi uvedenými u rezervované knihovní jednotky v knihovním systému. Pro zvýšení uživatelského komfortu jsou zároveň pravidelně rozesílána upozornění na končící lhůtu rezervace. Současně s touto úpravou byly pro všechny studovny Odboru služeb vydány nové návštěvní řády.

Počátkem června 2023 uzavřely NK ČR a spolek Wikimedia ČR memorandum o spolupráci. Díky tomu se dvě kolegyně z Odboru služeb na podzim staly wikirezidentkami, zapojily se např. do editování vybraných stránek souvisejících s NK ČR na české Wikipedii a své zkušenosti prezentovaly na konferenci Archivy, knihovny a muzea v digitálním světě 2023. Wikipedistům, kteří splní podmínky stanovené ve spolupráci se spolkem Wikimedia, pak NK ČR poskytuje od listopadu 2023 registraci zdarma.

Od roku 2022 probíhá v Oddělení periodik v režimu REŽIFO průběžné zpracování knihovních jednotek u periodik z Univerzálního knihovního fondu, které zatím nemají v knihovním systému úplné záznamy o jednotce. Nejprve jsme se v této oblasti zaměřili na knihovní jednotky objednané uživateli do studoven Odboru služeb, od podzimu 2023 jsme ve spolupráci se správcem fondu tuto činnost rozšířili i na systematické zpracování vybraných signatur. V roce 2023 tak bylo zpracováno 2 787 knihovních jednotek, z toho 172 knihovních jednotek na základě systematické kontroly vybraných signatur přímo z depozitáře. Vzniklo i 28 nových záznamů zpracovaných periodik.

Spolupráce na vytvoření mobilních pracovišť ochrany a digitalizace fondu jako součást pomoci Ukrajině

V roce 2023 byla zahájena spolupráce s MK ČR a českou kanceláří ICOM na vytvoření mobilních pracovišť ochrany a digitalizace fondu jako součást pomoci Ukrajině. Mobilní pracoviště ochrany označené ARCHA 1 je ve fázi veřejné soutěže na zhotovitele, mobilní pracoviště digitalizace označené ARCHA 2 je ve fázi sběru finančních prostředků pomocí crowdfundingu a aktivit Zapojme Ukrajinu.

Cílem mobilního pracoviště ARCHA 1, které vzniká díky štědré podpoře soukromých donátorů, je zajištění prvotního zásahu směřujícího k ochraně fondů postižených přírodní katastrofou či obdobnými událostmi, poskytnutí první pomoci při pohromách, kdy dojde k rozsáhlému a různorodému poškození knihovních fondů, obecně písemného kulturního dědictví, a to přímo v postižené oblasti, v místě ohrožení fondů.

Základním prvkem je mobilní jednotka vytvořená z upraveného kontejneru, kde je umístěno příslušenství pro akutní a okamžité zásahy a ambulantní opravy knihovních fondů, včetně příručního skladu potřebného materiálu. Činnosti jsou prováděny na dílčích lokacích v kontejneru tak, aby work-flow záchranných prací bylo logicky uspořádáno za sebou. Výhodou mobility je možnost převézt takto specificky vybavené pracoviště přímo do místa pohromy, konfliktu a během řádově několika hodin až dnů okamžitě zasáhnout. Zásadním bodem pro včasnou a efektivní péči je fakt, že prvních 48 hodin má rozhodující význam. Přidanou hodnotou je rovněž možnost mezinárodní pomoci. Jsme členy neformálního uskupení PRESCONS (v rámci IFLA), tyto kontakty lze zúročit pro rychlost a efektivitu zásahů.

70. výročí vzniku Knihovnického institutu

Knihovnický institut v roce 2023 oslavil sedmdesát let své činnosti. Toto výročí bylo připomenuto výstavou k jeho historii, která byla otevřena 12. 10. 2023 ku příležitosti předávání knihovnických cen. Výstava rekapitulovala vývoj od roku 1953, kdy vznikl Ústřední vědecko-metodický kabinet knihovnictví. Jeho činnost byla dlouhá desetiletí výrazně ovlivňována politicky, ale i přes toto omezení v něm vznikla řada aktivit, které pozitivně ovlivňovaly rozvoj a organizaci systému veřejných knihoven ČR. Výstava také připomenula významné osobnosti českého knihovnictví, které působily na vedoucích pozicích či jako výzkumní pracovníci a metodici. Výročí Knihovnického institutu byly věnovány rovněž odborné příspěvky v časopisech *Knihovna a Čtenář*.

Čtenáři a čtení v roce 2023. Výsledky průzkumu u dospělé populace 15+

Ve spolupráci s Ústavem pro českou literaturu AV ČR se uskutečnil mezi obyvateli ČR staršími 15 let pátý reprezentativní sociologický průzkum Čtenáři a čtení v ČR 2023. Šetření proběhlo u 2 010 respondentů. Z výzkumu vyplynulo, že téměř tři čtvrtiny (73 %) obyvatel ČR přečte za rok aspoň jednu knihu (jakoukoli, tištěnou či elektronickou a k jakémukoli účelu), že více než polovina (62 %) nakoupí za rok aspoň jednu knihu a že více než čtvrtina (28 %) navštíví za rok aspoň jednu veřejnou knihovnu. Každý obyvatel ČR starší 15 let v průměru za rok přečte 9,9 knih; jejich čtení denně věnuje 33 minut; za rok nakoupí průměrně zhruba 3,4 knih a vydá za ně odhadem 1 003 Kč; v našich domácích knihovnách se v průměru nachází 253 knih. U služeb, které nabízejí veřejné knihovny, s velkou převahou vede půjčování knih; s odstupem následuje půjčování časopisů a možnost využití čítárny a studovny. Více než čtyři pětiny návštěvníků veřejných knihoven jsou s nabídkou služeb spokojeni (nespokojeni jsou jen 2 % návštěvníků).

3 Z hlavních činností

Doplňování knihovních fondů

Průběžné doplňování fondů bylo financováno z příspěvku MK ČR, včetně prostředků pro realizaci projektu Česká knihovna při Univerzitní knihovně v Bratislavě a Slovenská knihovna v Národní knihovně ČR ve výši 300 tis. Kč, recipročně pro doplňování slovenské literatury ve fondech NK ČR byla prostřednictvím Univerzitní knihovny v Bratislavě využita dotace MK SR ve výši 12 tis. €.

Disponibilní prostředky na sbírkotvornou činnost v NK ČR dlouhodobě stagnují, což se knihovna snaží eliminovat účastí v programovém financování, případně hledá další možnosti co nejvýhodnějšího pořízování tzv. elektronických informačních zdrojů (dále EIZ) zejména na podporu vědy, výzkumu a vzdělání. Od roku 2018 knihovna využívá služeb Národního centra pro EIZ v Národní technické knihovně – CzechELib (<https://www.czechelib.cz/cs/>). Výhody centralizovaného financování EIZ umožnily knihovně zacetit hrozící propad v nabídce titulů EIZ, které jsou pro profilové uživatele knihovny zásadní. CzechELib se soustřeďuje hlavně na větší konsorciální licence, proto jsou zpravidla stěžejní tituly pro malé obory z oblasti společenských věd (hudba, slavistika, knihovnictví a další) hrazeny přímo z rozpočtu knihovny bez další účelové podpory.

Celkově byly všemi akvizičními pracovišti realizovány nákupy a předplatná za 26 087 tis. Kč. Oproti předchozímu roku se jedná o cca 1,6 mil. Kč vyšší objem. Přes 9,4 milionů Kč bylo věnováno na uhrazení závazků CzechELib a dalším dodavatelům EIZ v individuálních licencích. Objem na doplňování fyzických dokumentů byl v úhrnu cca 13 mil. Kč. V uvedené částce je započtena i mimořádná dotace 1 946 tis. Kč z programu MK ISO C na výkup vzácných historických a hudebních

dokumentů. Objem na doplňování fyzických dokumentů včetně předplatného novin a časopisů a bez dotace ISO se snížil o cca 2,1 mil. Kč na v úhrnu cca 12,1 mil. Kč. Dané skutečnosti vedly k omezení tištěných zdrojů.

Tradičně NK ČR připravila a realizovala opět projekt z účelového financování zřizovatelem (bývalý podprogram VISK 8/A MK ČR) na EIZ ve veřejných knihovnách v celkové výši 3 600 tis. Kč.

Nominální výše disponibilních a rozpočtově garantovaných prostředků se léta pohybuje zhruba na stejné úrovni a v loňském roce dokonce poklesla. Reálná hodnota je dále nepříznivě ovlivňována dalšími faktory, jako jsou stálý nárůst cen dokumentů a cen předplatného, sazba DPH, výrazný nárůst inflace, kurzovní pohyby, ceny poštovního apod. V daném finančním rámci je velmi složité koncipovat a realizovat systematickou a konzistentní akviziční politiku. V oblasti doplňování fondů proto i nadále zůstávají nenaplněny nejen konkrétní požadavky uživatelů, ale částečně i strategické cíle instituce vycházející z jejího poslání a garantované informační gesce.

Vedle nákupu jsou do knihovních fondů doplňovány dále dokumenty povinným výtiskem, mezinárodní výměnou, dary, příp. z interních zdrojů. Vzhledem k omezeným finančním prostředkům se knihovna snaží nákup zdrojů co nejvíce zefektivnit.

(Doplňování knihovních fondů včetně statistických analýz je podrobněji pojednáno v oddíle Ekonomické ukazatele, statistika, grafy.)

Zpracování novodobých knihovních fondů

Pokračovala spolupráce tří knihoven s úplným povinným výtiskem – Moravské zemské knihovny (MZK), NK ČR a Vědecké knihovny v Olomouci (VKOL) – na sdílené katalogizaci v rámci Aleph Cluster. Ve sdílené katalogizaci beletrie pokračovala Městská knihovna v Praze (MLP) importy záznamů do báze NK ČR, které mají zajistit rychlejší kvalitní zpracování beletrie vydané na území ČR. Ačkoli všechny záznamy, které jsou výsledkem těchto kooperačních projektů, dosud procházejí revizí v NK ČR (jedná se o záznamy pro Českou národní bibliografii), jsou pro ostatní knihovny přínosné. Záznamy pro beletrii v České národní bibliografii (ČNB) a Souborném katalogu ČR (SK ČR) jsou k dispozici rychleji, v případě záznamů CENTRAL navíc jde o záznamy s anotacemi, které jinak záznamy pro ČNB neobsahují. Databáze ČNB se rozrostla o 22 tisíc nově vydaných dokumentů – tištěných monografií, periodik i speciálních dokumentů. Do databáze SK ČR se jako první častěji dostávají kvalitní záznamy, přínos bude i pro další projekty knihoven.

V souvislosti s uvažovanou změnou knihovního systému probíhaly opravy záznamů, které neodpovídají aktuálním platným standardům. Dále byly prováděny revize záznamů a opravy v souvislosti s vystavením databází jako otevřených dat pod licencí CCo.

Probíhala správa a rozvoj Seznamu děl nedostupných na trhu (SDNNT). Počet zařazených publikací i návrhů se průběžně mění podle toho, jak se na trhu objevují nová vydání zařazených děl, akceptovány jsou požadavky nositelů práv na úpravu licencí. K 31. 12. 2023 došlo v SDNNT v souladu s novelou autorského zákona k vyřazení více než 23 tisíc záznamů za léta 2004–2007. Aktuální stav se změnil

na 598 tisíc zařazených záznamů a přes 2 tisíce nově navržených záznamů. V průběhu roku probíhal import všech zařazených a navržených záznamů SDNNT do EUIPO Out of Commerce Works Portal, což je jednou z podmínek pro zveřejňování digitalizovaných publikací na portálu DNNT. Pokračoval vývoj aplikace v souvislosti s těmito požadavky.

Byla vydána aktualizovaná verze metodické příručky *Katalogizace podle RDA ve formátu MARC 21 – tištěné a elektronické monografie – katalogizace na úrovni minimálního/doporučeného záznamu*.

Do SK ČR přibylo v roce 2023 celkem 232 548 nových záznamů. K 31. 12. 2023 obsahovala báze SK ČR 8 437 293 záznamů (z toho 182 617 seriálů, 328 637 starých tisků, 642 049 speciálních druhů dokumentů). Celkově bylo v rámci importů do SK ČR v roce 2023 přijato 1 001 119 z celkového počtu 1 140 087 zaslaných nebo sklizených záznamů. Digitální kopie dokumentu je v současné době připojena již k 531 155 z nich. Nadále pokračuje spolupráce na projektu *Obálky knih.cz*. V prostředí SK ČR bylo odesláno 4 560 objednávek MVS (z celkem 124 různých knihoven do 239 různých knihoven). Do SK ČR přispívá celkem 530 knihoven. Počet knihoven umožňujících sklízet záznamy do SK ČR prostřednictvím OAI protokolu v roce 2023 vzrostl na 223 (cca o 19 % oproti předcházejícímu roku). S tím souvisí i zvýšení počtu knihoven, u nichž fungují automatické odpisy vyřazených titulů z SK ČR. Ručně byly v SK ČR v roce 2023 vyřešeny duplicity u 49 683 titulů (což představovalo smazání 70 681 duplicitně dodaných záznamů).

K činnostem Oddělení souborných katalogů v roce 2023 patřila i metodika, koordinace a rozvoj národního systému analytické bibliografie. K 31. 12. 2023 obsahovala báze 1 985 814 záznamů. Za rok 2023 přibylo

celkem 64 242 záznamů od 30 krajských a oborových knihoven. Ze strany správce databáze proběhlo v roce 2023 celkem 129 507 úprav cílených na opravy a doplňování jmenných a věcných autorit, napojování plných textů či věcnou revizi záznamů, včetně 1 027 nových záznamů.

Do souboru národních jmenných autorit přibylo za rok 2023 v rámci činnosti NK ČR a kooperujících knihoven 33 913 nových autoritních záznamů pro osoby a korporace. Byly navrženy a provedeny úpravy ve více než 48 000 autoritních záznamech v souvislosti s aktualizací údajů a s doplňováním záznamů podle požadavků katalogizačních pravidel RDA. V roce 2023 bylo uvedeno do provozu nové technické řešení pro zasílání autoritních záznamů prostřednictvím protokolu Z39.50, které odpovídá aktuálním bezpečnostním požadavkům a technologickým možnostem. Pokračovala spolupráce se spolkem Wikimedia ČR na zpřístupňování autoritních záznamů v podobě propojených dat především v souvislosti s celosvětovým projektem *Wikidata*. Probíhá poloautomatické vytváření nových položek a doplňování stávajících s využitím sady skriptů, která vznikla v rámci projektu v předchozím roce. Základní dokumentace je k dispozici na <https://github.com/wmcz/WMCZ-scripts>.

V souboru národních názvových autorit bylo vytvořeno 2 229 nových autoritních záznamů a zároveň probíhaly průběžné opravy a aktualizace autoritních záznamů a připojování bibliografických záznamů k novým autoritám.

V souboru národních věcných autorit bylo v roce 2023 připojeno 2 819 nových autoritních záznamů všech typů. Probíhala průběžná aktualizace záznamů tematických, geografických, formálních, chronologických a názvových autorit používaných ve věcné katalogizaci informačních zdrojů, podstatné úpravy byly provedeny

v 6 914 autoritních záznamech, např. v oblasti definicí, poznámek a připojených notací MDT.

V roce 2023 pokračovala analýza a aktualizace jednotlivých autoritních údajů, obsažených ve stávajících autoritních záznamech názvových autorit používaných ve věcné katalogizaci z pohledu mezinárodního standardu RDA. Byla připravena interpretace týkající se názvových divadelních inscenací a bylo vytvořeno/upraveno 350 záznamů názvových autorit používaných ve věcné katalogizaci.

Analýza jednotlivých autoritních údajů obsažených ve stávajících autoritních záznamech všech dílčích souborů věcných autorit z pohledu mezinárodních standardů klasifikačního systému MDT a konceptuálního modelu *FRSAD (Funkční požadavky na věcné autority)* prokázala, že sady údajů uváděných v autoritních záznamech odpovídají doporučením publikovaným v těchto standardech.

Pokračovala také analýza autoritních údajů v oborech informatika, knihovnictví, informační technologie. Na základě rešerše oborové terminologické báze TDKIV bylo konstatováno, že používaná terminologie ještě není ustálená. Analýza věcných autorit používaných v těchto oborech prokázala, že 150 autoritních záznamů bude nutné aktualizovat (doplnit definice, poznámky o použití, upřesnit hierarchické vztahy), aby terminologie používaná v souboru tematických autorit odpovídala současnému stupni poznání jednotlivých oborů a plně respektovala potřeby a požadavky současných uživatelů. Uvedené poznatky budou postupně realizovány v roce 2024.

V roce 2023 byla také průběžně aktualizována databáze České MDT online, která je součástí mezinárodního portálu UDC Online, kde je klasifikační systém

MDT zpřístupněn v devíti jazycích. Databáze České MDT online je v českých knihovnách hojně využívána, v současné době je zaregistrováno 250 uživatelů všech typů (knihoven, knihovnických škol a individuálních uživatelů převážně z řad badatelů).

Dílčí instrukce týkající se věcných selekčních údajů používaných v bibliografických záznamech a jednotlivých typů věcných autorit jsou průběžně zpřístupňovány na webových stránkách NK ČR.

Příručka týkající se věcné katalogizace tištěných a elektronických monografií bude publikována v roce 2024.

Národní agentura CIP – Katalogizace v knize na základě žádosti nakladatelů vytvořila a odeslala 809 záznamů knih a e-knih.

Byla vystavena nová, uživatelsky komfortnější aplikace Dotazů ke katalogizaci. Databáze aktuálně obsahuje 853 dotazů, umožňuje knihovnám zadávání nových dotazů a jejich připomínkování v diskusní skupině Katpol. Starší dotazy jsou průběžně kontrolovány, aktualizovány nebo vyřazovány.

Třemi kurzy pokračovalo e-learningové vzdělávání pro širokou knihovnickou veřejnost s účastí 151 přihlášených, osvědčení dosáhlo 12 z nich.

Zpřístupnění digitálních fondů

Odbor novodobých digitálních sbírek

V červnu 2023 vznikl Odbor novodobých digitálních sbírek (ONDS), který se věnuje dlouhodobému uchování a zpřístupnění digitálních dokumentů vzniklých v digitalizační lince NK ČR a MZK, případně digitálních

dokumentů vytvořených z dotační podpory VISK 7. Dále se odbor zaměřuje na vytváření standardů digitalizace (souhrnně nazývaných Standard NDK), jež jsou posléze využívány v paměťových institucích, které se věnují digitalizaci svých fondů, a digitální archivaci. V neposlední řadě odbor řeší akvizici, správu, uchování a zpřístupnění bohemikálních webových zdrojů. Všechny tyto činnosti jsou v NK ČR prováděny dlouhodobě, vznik nového odboru byl zapříčiněn změnou systemizace instituce.

Archivace dat

Oddělení standardů digitálních sbírek v roce 2023 aktualizovalo Standard NDK, který sestává ze souboru metodik tzv. Definic metadatových formátů (dále DMF) pro různé typy dokumentů a Pravidel pro popis těchto dokumentů. V průběhu roku tak byly aktualizovány tyto metodiky: DMF pro digitalizaci tištěných monografií ve verzi 2.1 a DMF pro digitalizaci periodik ve verzi 2.0. Rovněž byly aktualizovány DMF pro born digital dokumenty: DMF pro e-monografie a e-periodika ve verzi 2.4 a DMF pro skládaná periodika ve verzi 1.1. Pro validaci dat vytvořených dle nejnovějších verzí Standardu NDK byl aktualizován nástroj Komplexní validátor, který slouží k ověření vytvořených dat s pravidly pro dlouhodobou archivaci. Rovněž byla aktualizována i webová verze tohoto nástroje, která by měla sloužit uživatelům jako plnohodnotná alternativa k jeho desktopové verzi.

Ve službě ČIDLO bylo v roce 2023 registrováno 157 registrátorů (tj. paměťových institucí), které mohou svým dokumentům přidělovat perzistentní identifikátory. Celkem bylo za daný rok přiděleno novým digitalizovaným dokumentům 114 079 identifikátorů.

Archivace dat je jednou z oblastí, které se NK ČR věnuje v rámci svého institucionálního výzkumu – byla vydána odborná monografie *Zachováno navěky? Teorie a praxe dlouhodobého uchování digitálních dokumentů*,

na jejímž vzniku se podílel řešitelský tým složený z pracovníků NK ČR a Archivu Univerzity Karlovy. Publikace má ambici oslovit nejen odborníky na problematiku dlouhodobé archivace, ale může také sloužit jako vhodný studijní materiál pro budoucí knihovníky a archiváře. Rovněž byla aktualizována *Metodika pro tvorbu balíčků SIP se zaměřením na digitalizáty tištěných dokumentů*, verze 2.0. Vedle toho vyšel i odborný článek věnující se, nejen v českém prostředí, velmi aktuálnímu tématu – dlouhodobému uchování e-born dokumentů ve formátu PDF a možností jejich konverze do archivního formátu. Kromě institucionálního výzkumu jsou pracovníci oddělení členy řešitelských týmů v dalších výzkumných projektech, jako je například *Registr českých knih* nebo *Orbis pictus – oživení knihy pro kulturní a kreativní odvětví*.

Dlouhodobé uchování a zpřístupnění digitálních dokumentů

Během roku 2023 bylo do systému pro dlouhodobé uchování dokumentů (LTP) nově přijato 68 986 archivních balíčků a celkový objem uchovávaných dat vzrostl na 379 TB. Mezi nově uloženými daty se vyskytuje i 21 160 balíčků od externích producentů – dokumenty předané do NK ČR prostřednictvím VISK 7. V rámci logické ochrany dat bylo v uplynulém roce aktualizováno více než 2 000 starších balíčků. Digitální dokumenty jsou pro uživatele dostupné v NDK, do které za minulý rok přibylo 3 456 830 stran. Díky pravidelným kurátorským kontrolám mohlo být veřejně zpřístupněno 900 505 stran, velké množství zpřístupněných dokumentů je rovněž uživatelům vzdáleně dostupné prostřednictvím licence DNNT. Dále bylo zodpovězeno 420 dotazů poslaných e-mailem a týkajících se dotazů ohledně fungování NDK, dostupnosti dokumentů prostřednictvím DNNT apod. Vedle toho byly konzultovány dotazy k VISK 7 (celkem 15) a replikacím dat (23 dotazů). Pokračovaly také práce

na tvorbě a doplňování virtuálních sbírek. Pracovníci Oddělení správy a archivace digitálních dokumentů se rovněž podíleli na řešení výzkumných projektů, například *Smart digilinka – strojové učení pro digitalizaci tištěného dědictví*, nebo velké výzkumné infrastruktury LINDAT-CLARIAH/cz.

Kromě těchto aktivit se oddělení věnovalo i prezentaci své činnosti – v dubnu se konal webinář v rámci přednáškového cyklu Genealogie s názvem *Národní digitální knihovna jako zdroj doplňujících informací k rodovému bádání*, kde se účastníci seznámili s obsahem a fungováním NDK a systémem Kramerius, ve kterém je tato digitální knihovna provozována. V květnu se pracovníci ONDS účastnili senátní delegace do Tallinu, kde proběhl dvoudenní seminář mezi oběma národními knihovnami zaměřený na témata z oblasti digitalizace, digitální archivace, sklizení webových zdrojů, kybernetické bezpečnosti, prezentace digitálních služeb aj. V průběhu roku také navštívili pracoviště digitalizace v CDH studenti knihovnictví z ÚISK FF UK. Seznámili se s procesem digitalizace, včetně dlouhodobého uložení dat a jejich prezentace v digitální knihovně. V prosinci se konal webinář se studenty knihovnictví ze Slezské univerzity, jenž byl součástí Hyde parku informačních profesionálů na téma digitálních knihoven. Pracovníci oddělení rovněž participovali na Dni otevřených dveří v CDH, jeden z okruhů byl věnován novodobým digitálním sbírkám.

Webarchiv

V roce 2023 Webarchiv nashromáždil 73,2 TB nových dat. Celkový objem dat, která spravuje, tak překročil 578 TB. Nově bylo zpřístupněno uživatelům mimo budovu NK ČR 102 zdrojů – 50 zdrojů na základě licenčních smluv, 52 bylo vystaveno pod licencí Creative Commons. K nově vzniklým tematickým kolekcím v loňském roce patří Prezidentské volby 2023, Romská kultura a život

Romů v ČR, na níž spolupracovali odborníci z Muzea romské kultury a oboru Romistiky FF UK, kolekce věnované Karlu Schwarzenbergovi a Milanu Kunderovi, přičemž do sbírky o Milanu Kunderovi přispěli kolegové z webového archivu Francouzské národní knihovny. Vznikla také kolekce českých účtů a repozitářů služby GitHub, klíčové platformy pro vývoj softwaru, dále sbírka zaměřená na realitní servery nebo na téma LGBTQ+. U příležitosti 20. výročí vzniku NPÚ vznikla stejnojmenná sbírka webů zahrnující památky, které spravuje. Dále Webarchiv rozvíjel dlouhodobě budované tematické kolekce, jako je například Umělá inteligence nebo sbírka profilů politiků a novinářů na sociálních sítích. Pokračoval ve spolupráci s Ústavem pro českou literaturu AV ČR v oblasti sklizení literárních webových zdrojů a přispěl do mezinárodních sbírek iniciovaných konsorciem webových archivů International Internet Preservation Consortium zaměřených na válečný konflikt na Ukrajině a na Street Art.

V rámci prezentace své činnosti se pracovníci Webarchivu aktivně zúčastnili konference Knihovny současnosti 2023, konference Co po nás zůstane, a rovněž představili fungování Webarchivu na Dni otevřených dveří v CDH. Kromě těchto aktivit rovněž poskytli rozhovor o tematické kolekci českých webových zdrojů související s šířením onemocnění covid-19, jenž byl publikován ve *WARCnet Papers*, které vydává mezinárodní platforma zaměřená na výzkum v oblasti archivace webu WARCnet.

Kromě archivace dat se ONDS věnuje prostřednictvím institucionálního výzkumu také webové archivaci a možnostem jejího využití pro další vědecký výzkum. V roce 2023 byla vyvinuta specializovaná veřejná data-báze zahrnující mrtvé webové zdroje a na stejné téma byl rovněž vydán recenzovaný článek v odborném časopisu.

Služba Ptejte se knihovny

Službu *Ptejte se knihovny* (PSK) využívají mnozí uživatelé i opakovaně, ať už prohlížením archivu uložených dotazů, položením dotazu přes formulář nebo prostřednictvím chatovacího okna, které návštěvníky provází po celou dobu jejich pobytu na webových stránkách služby.

Ve srovnání s předchozím rokem se PSK v roce 2023 podařilo výrazně překonat celkový počet dotazů, na něž bylo v rámci služby odpovězeno. Knihovny, kterých je v PSK aktivně zapojeno 93, dokázaly vyřídit celkem 4 354 dotazů (v roce 2022 to bylo 3 474 dotazů). Přes formulář dostupný na www.ptejteseknihovny.cz uživatelé zaslali 1 134 dotazů, 39 uživatelů nás také oslovilo přímo prostřednictvím e-mailové adresy ptejteseknihovny@nkp.cz. Uživatelé PSK také využívají možnosti připojit k dotazu již uloženému v archivu dotazů svůj komentář. V roce 2023 dosáhl počet komentářů čísla 348. Nejčastěji měl zadaný komentář podobu nového dotazu, který tematicky souvisel s dotazem v archivu, máme však i některé stále uživatele, kteří našli v hledání informací zálibu a obohacují svými komentáři archiv dotazů pravidelně.

Největší podíl zodpovězených dotazů PSK zaujmají chaty, jejich celkový počet se v roce 2023 vyšplhal na 2 833. Online chatů, které probíhají v reálném čase, bylo vyřízeno 1 132. V rámci offline chatu uživatelé PSK zaslali 1 701 dotazů, na něž bylo odpovězeno e-mailem. Pracovníci knihoven, které se na chatu podílejí (NK ČR, SVKKL a VKOL), celkem strávili u online chatu více jak 1 000 hodin. Je potěšující, že v dnešní době různých chatbotů a vzestupu umělé inteligence takové množství uživatelů preferuje chat s živými knihovníky nebo dá přednost jejich znalostem a zkušenostem a pošle jim dotaz do knihovny.

V roce 2023 jsme se v rámci příprav na možnou novou verzi webového i administrativního prostředí PSK zaměřili zejména na potřeby a názory aktivně zapojených knihoven. Na přelomu května a června jsme je oslovili prostřednictvím dotazníku, v němž se mohly vyjádřit například k práci s nynějším administrativním modulem, navrhnout jeho možná vylepšení a změny nebo zvážit možnost využití nových nástrojů v rámci PSK. Díky dotazníku jsme získali cenné nápady, náměty a postřehy, které bychom do budoucí verze PSK rádi implementovali. Zkoumali jsme také možnosti využití umělé inteligence v rámci PSK (např. pro aktualizaci dat v archivu dotazů, pomoc při zodpovídání dotazů, opatřování dotazů tagy apod.). V listopadu byla služba PSK představena na Mediálním setkání pro knihovníky IV, které se tentokrát věnovalo tématu ověřování informací.

Historické a hudební fondy

Rok 2023 byl v odboru Historických a hudebních fondů (HHF) kromě základních povinností nutných pro plynulý chod služeb, zpracování a zpřístupňování fondu především ve znamení publikační činnosti a další prezentace výsledků výzkumu knižní kultury ve formě výstav, významných českých i mezinárodních návštěv z politického spektra i oblasti řízení paměťových institucí, stejně jako exkurzí, jejichž návštěvníky byli jak studenti jednotlivých relevantních kateder a ústavů Univerzity Karlovy a dalších vysokých škol, tak odborníci z vědeckých a paměťových institucí.

Publikace připravené v Oddělení rukopisů a starých tisků (ORST) byly zaměřeny na jednotlivé knižní celky uchovávané v historických fondech NK ČR. Byla vydána kolektivní monografie *Libri boni semper amici fidi erunt...* tematicky věnovaná majitelům několika historických knihoven, monografie Renáty Modrákové

o svatojiřské abatyši Kunhutě, která představuje nejen její život, ale rovněž unikátní soubor jejích rukopisů, jež se po její smrti staly součástí knihovny kláštera benediktinek a nyní se nacházejí ve fondech NK ČR, dále byl vydán první svazek z odborné řady *Monographia Klementiniana* věnovaný knihovnám ženských klášterů zrušených v době josefínských reforem (editorka Lucie Heilandová) a rozsáhlý katalog Milady Svobodové zpracovávající rukopisy palácové knihovny hrabat Czerninů z Chudenic dochované ve fondu pražské lobkowiczské knihovny v NK ČR. Kromě výstavy *Velké knihy hudby* spolupřipravené s Národním muzeem (viz Události roku) byla ve spolupráci s FF UK připravena výstava o *Ošklivých rukopisech Kříže z Telče (1434–1504)*, dále výstava *Matematické muzeum (viz Výstavní činnost)* a virtuální výstava *Astronomické rytiny 17. století* představující čtyři bohatě zdobené frontispisy s mnohavrstevnými významy předních děl od Keplera, Hevelia, Athanasia Kirchera a Giovanniho Battisty Riccioliho.

Hudební oddělení (HO) v roce 2023 soustředilo síly zejména na připomenutí stého výročí svého vzniku. Jeho jádrem bylo uspořádání výstavy s názvem *100 let jsme hudební. 100. výročí Hudebního oddělení Národní knihovny ČR. 1923–2023* (viz Události roku).

Na jaře se zástupci oddělení účastnili semináře pořádaného v Bratislavě Slovenskou národní skupinou IAML ve spolupráci s Českou národní skupinou IAML (příspěvek Hany Borkové *Postupy v katalogizační praxi podle RDA u dokumentů s hudebním obsahem*). V létě vyjely Ludmila Šmídová a Eliška Šedivá na mezinárodní kongres IAML do Cambridge (příspěvek věnovaný rukopisům Antonína Dvořáka ve sbírce NK ČR, práce v koordinační komisi RISM). Eliška Šedivá pak činnosti RISM prezentovala i na Výročním zasedání České národní skupiny IAML v Pardubicích, spojeném

s hudebním seminářem *Hudba 20. století v Pardubickém kraji*.

Ve dnech 8.–10. listopadu uspořádalo HO v prostorách Klementina workshop věnovaný zpracování hudebnin v RISM pod vedením Guido Krause z centrální redakce RISM ve Frankfurtu nad Mohanem. Školení i konzultace se týkaly historických rukopisů, rukopisů současných skladatelů i hudebních tisků.

V roce 2023 uzavřelo HO pětiletí svého dlouhodobého výzkumného projektu (DKRVO, Hudební věda) věnovaného zejména evidenci hudebních památek v rámci ČR vytvořením virtuální výstavy a kritického katalogu *Uchovat, prozkoumat, oživit*. Očima devíti odborníků v nich představuje různé oblasti zpracování různorodých, mnohdy roztroušených hudebních sbírek.

Tento i další výsledky odborné činnosti oddělení – zejména publikace, např. tematický katalog hudební sbírky rodu Strachotů Elišky Šedivé nebo kritickou notovou edici rané verze Dvořákova *Koncertu g moll pro klavír a orchestr* Ludmily Šmídové (další publikační činnost oddělení viz Výzkumné a vývojové aktivity a další projekty), jakož i nejcennější akvizice oddělení roku 2023 představil veřejný komponovaný program *Setkání s hudbou* konaný 14. prosince ve studovně HO, kde živě zazněla hudba Josefa Antonína Štěpána a Antonína Dvořáka.

Jednotlivé zajímavosti z historického fondu NK ČR byly pravidelně představovány v rubrice Z pokladů knihoven časopisu *Dějiny a současnost*.

Na světovém kongresu IFLA v Rotterdamu byli do vedení odborných sekcí nově jmenováni i odborníci z NK ČR. Tomáš Klimek se stal jedním z jedenácti členů pracovní skupiny sekce Rare Books and Special

Collections, která se zabývá správou a zpřístupněním světového kulturního dědictví.

Akvizice Oddělení rukopisů a starých tisků

Historický knihovní fond spravovaný ORST byl rozšířen prostřednictvím darů o sedm svazků. Pět jazykově českých tisků věnovala knihovně paní Libuše Kučerová a farní sbor Českobratrské církve evangelické v Mladé Boleslavi. Ve všech případech se jedná o náboženskou literaturu nekatolického obsahu vydanou v 18. či na začátku 19. století. Autory jednotlivých titulů jsou protestantští teologové Johann Arndt, Jan Amos Komenský, Adam Škultěty a Daniel Sartorius. V daru převažují edice jejich děl, které byly vytištěné až v době po vydání tolerančního patentu. Pouze v případě dvou knih Komenského můžeme hovořit o prohibitivních exulantských vydáních vzniklých v letech 1754 a 1757 v Berlíně zásluhou emigrantských kruhů. Další zajímavostí je příčný formát a použití nototisku v jedné z darovaných publikací, konkrétně ve Škultětyho *Melodiatuře aneb Partituře, to jest: Kniha hlasozpěvů...* (sign. 54 Sb 50).

Do vlastnictví NK ČR přešla grafická univerzitní teze, kterou knihovně v roce 2022 zapůjčil soukromý sběratel. Jde o tzv. konfekční tezi se zobrazením Svaté rodiny (sign. Th 527). Působivá grafika (mezzotinta) vznikla ze spolupráce předních augsburských umělců v první polovině 18. století. Sběrka barokních univerzitních tezí byla stejným dárcem rozšířena také o tezi Bernarda Jindřicha Bartta z Barttu z roku 1655, která je oslavou donátora Jana Oktaviána Kinského (1604–1679) jako Kadma (sign. Th 529). Autorem obrazu (předlohy) je Karel Škréta (1610–1674) a do grafické podoby kresbu převedl amsterodamský rytec a vydavatel Danker Danckerts (1633–1666), který patrně v té době působil v Praze.

Tzv. konfekční teze se zobrazením Svaté rodiny. NK ČR, sign. Th. 527

Grafická teze podle předlohy Karla Škréty (1610–1674) z roku 1655 je oslavou donátora Jana Oktaviána Kinského jako Kadma. NK ČR, sign. Th. 529

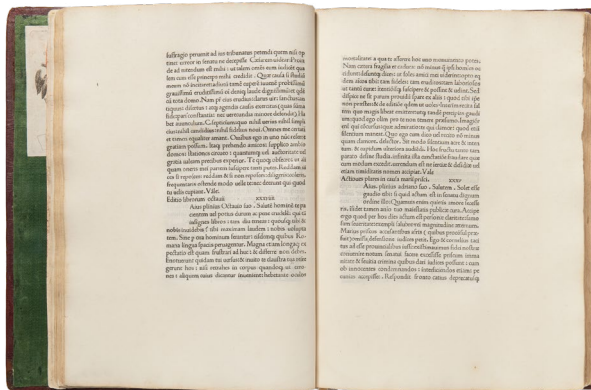
Fondy oddělení byly nákupy obohaceny o sedm přírůstků. Pořízeny byly čtyři inkunábule, jedna grafická univerzitní teze a jeden kartografický dokument. S využitím dotace ve výši 1 800 000 Kč poskytnuté MK ČR z programu ISO C na výkup předmětů kulturní hodnoty se NK ČR podařilo zakoupit čtyři vzácné italské inkunábule, které byly v nabídce antikvariátu Ztichlá klika. Nejcenější akvizicí je vydání Pliniových

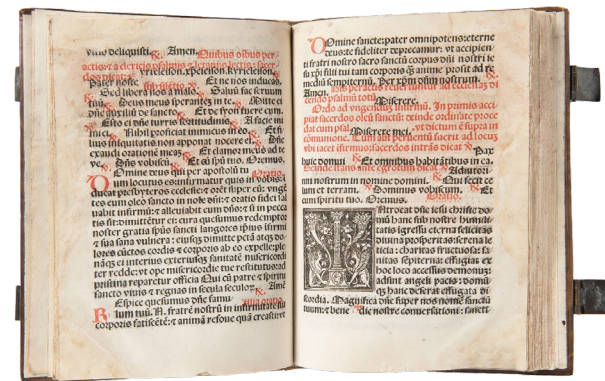
Listů, které v Neapoli roku 1476 vytiskl původem moravský impresor Matthias Moravus. Tisk je mistrovskou ukázkou moderního layoutu antických titulů, sázenou proporčně krásnou antikvou. Je opatřen náročnou zlacenou převazbou českého původu, zhotovenou na objednávku Filipa Viléma Linkera z Lützewicku. Typografická címělie byla v 19. století z linkerovské knihovny odprodána do zahraničí a teprve nyní se ji podařilo získat zpátky do českých sbírek (sign. 39 D 55). Druhým tiskem je dvoubarevný, červeno-černý, *Římský rituál* s rozsáhlými hudebními pasážemi a bohatou dřevořezovou výzdobou. Pro nakladatele Lucantonia Giuntu jej zhotovil benátský tiskař Johann Emerich ze Špýru, který se na typograficky náročná liturgika specializoval. Rituál je zachován pouze v sedmi exemplářích na světě. Tento výtisk byl dlouho součástí kolekce raných ilustrovaných tisků americké sběratelky Robin Satinské. Na podzim 2021 byl spolu s dalšími sbírkovými předměty dražen na speciální aukci uspořádané firmou Bonhams v New Yorku, kde jej získal pražský antikvář (sign. 43 F 88). Třetím přírůstkem je italský překlad kontemplativního díla *O následování Krista*, které napsal augustinián Tomáš Kempenský. Antikvou jej vytiskl nejproduktivnější florentský impresor Bartolommeo di Libri. Hodnotu získaného výtisku zvyšuje úvodní iluminace s Kristem nesoucím kříž, která je patrně rovněž benátského původu (sign. 43 G 101). Posledním přírůstkem do sbírky tisků 15. století je rané vydání *Catilinova spiknutí* a *Války s Jugurthou* Gaia Sallustia Crispa, které vytiskla benátská dílna Johanna z Kolína a Johanna Manthena již roku 1474. Přitom vůbec první vydání obou těchto děl římské historiografie bylo vytištěno v Benátkách jen o čtyři roky dříve. Jedná se o krásnou ukázkou raného benátského tisku sázeného nově pro antické i soudobé humanistické tituly zaváděnou antikvou (sign. 39 E 48).

Sbírka tezí byla obohacena o univerzitní tezi Joana Xaveria Heinische, kterou v roce 1666 obhájil na pražské univerzitě. Námětem je oslava Božího stvořitelského díla a lidského poznání, mědirytina byla vytvořena augsburským rytcem Philippem Kilianem (1628–1693) podle návrhu Jana Bedřicha Hesse (ca 1622–1673) (sign. Th 528).

Do mapové sbírky byla pořízena atlasová mapa jihozápadního Mexika nazvaná *HISPANIAE NOVAE...* od vlámského kartografa a vydavatele atlasů Abrahama Ortelia (sign. 62 B 339). Zakoupený exemplář pochází z roku 1608, a to konkrétně z italské jazykové verze Orteliova atlasu, jak dokazuje text *La Nuova Spagna* na rubové straně mapy. Je to cenný přírůstek, neboť ve všech exemplářích Orteliova atlasu v našem historickém fondu tato mapa chybí.

Vydání *Pliniových Listů*, které v Neapoli roku 1476 vytiskl původem moravský impresor Matthias Moravus. NK ČR, sign. 39 D 55

Římský rituál vytištěný v Benátkách Johannem Emerichem v roce 1495. NK ČR, sign. 43 F 88

Teze s námětem oslavy Božího stvořitelského díla a lidského poznání z roku 1666. NK ČR, sign. Th. 528

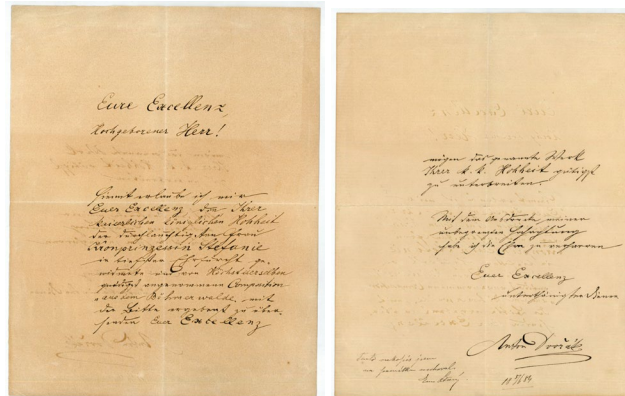
Atlasová mapa jihozápadního Mexika od vlámského kartografa a vydavatele atlasů Abrahama Ortelia z roku 1608. NK ČR, sign. 62 B 339

Akvizice Hudebního oddělení

Díky dotaci MK ČR v rámci programu ISO C řízeného Ministerstvem kultury ČR zakoupila NK ČR ve vídeňském antikvariátu INLIBRIS další dopis skladatele Antonína Dvořáka. Dopis, který napsal v roce 1884, doprovázel výpravný tištěný exemplář jeho šesti charakteristických skladeb pro čtyřruční klavír *Ze Šumavy*, op. 68, dedikovaných korunnní princezně Stefanii. Dopis byl určen některému z vysokých úředníků v okruhu princezny, který jím byl žádán, aby tištěný exemplář princezně předal. Dopis obsahuje přípis nakladatele Emanuela Starého z roku 1884, jenž měl dopis jako první ve své sbírce.

Několik významných dokumentů bylo zakoupeno v antikvariátu Ztichlá klika. Nejcennějším je konvolut tří svazků v dobové pergamenové vazbě – dvou hlasových knih pro diskantus, obsahujících vícehlasé duchovní písně Melchiora Vulpia *Cantionum sacrarum cum sex, septem, octo, et pluribus vocibus concinnatarum*, vydaných v Německu v Jeně v letech 1602 a 1603, a jedné

hlasové knihy pro discantus, obsahující vícehlasé duchovní písně Valentina Köhlera *Cantionum sacrarum, quae vulgo motectae appellantur*, vydané v roce 1604 ve Frankfurtu na Mohanem. Z dalších přírůstků jmenujme písně svobodných zednářů *Vierzig Freymäurerlieder* zhudebněné drážďanským kapelníkem Johannem Gottliebem Naumannem a vydané v Berlíně v roce 1782, nebo biografickou črtu z Mozartova života z pera Eduarda Mörike *Mozart auf der Reise nach Prag* vydanou na počátku 20. století s originálními litografiemi.

Dopis Antonína Dvořáka z roku 1884, adresovaný císařskému dvoru ve Vídni, lícová a rubová strana listu

Knihopis českých a slovenských tisků

Rok 2023 představoval pro redakci *Knihopisu* třetí a zároveň poslední rok účasti v projektu TA ČR TLO5000157 *Česká knižní ilustrace v raném novověku*, který vznikl ve spolupráci s Knihovědným oddělením KNAV a měl za cíl vizuálně zpřístupnit ilustrační aparát bohemikálních starých tisků vydaných zhruba v letech 1476–1550. Realizované projektové aktivity zahrnovaly především přípravu obrazových skenů a tvorbu popisných bibliografických a kunsthistorických metadat, jež byly doplňovány do databáze KPS-Knihopis. Kromě toho pokračovalo i navrhování funkcionalit a testování provozu webového rozhraní <http://e-ilustrace.cz>. To

bude sloužit jako specializovaný interaktivní nástroj pro badatelskou práci s knižní ilustrací. V rámci služební cesty uskutečněné pro potřeby projektu TA ČR byly ve dvou paměťových institucích, konkrétně Stiftung Schloss Friedenstein Gotha a Universitäts- und Forschungsbibliothek Gotha, odborně zpracovány unikátně dochované bohemikální tisky disponující ilustrační výzdobou. Při této činnosti byly zároveň popsány dosud nevidované jazykově české knižní tituly a aktualizovány již existující zastaralé či chybné knihopisné údaje. Samotné práce na bibliografické části *Knihopisu* byly z důvodu výše charakterizovaných aktivit výrazně omezeny. Redakce tzv. abecedních a číselných *Dodatek*ů ke *Knihopisu* tudíž probíhala v řádu jednotlivin či nižších desítek záznamů. Z akcí, během nichž bylo upraveno větší množství knihopisných údajů, stojí za zmínku jen zahraniční služební cesty. Jejich cílem byla Univerzitní knižnice v Bratislavě (UKB) či Slovenská národní knižnice v Martině (SNK) a bibliografické studium jejich unikátních českojazyčných tisků 18. století.

CERL – katalogizace starých tisků

Consortium of European Research Libraries (CERL) je jednou z nejvýznamnějších organizací činných v oblasti výzkumu dějin knihy, knihtisku a knižní kultury. Bylo založeno v roce 1994 a jeho členy se stala většina největších evropských knihoven s historickými fondy a některé knihovny Severní Ameriky. CERL usiluje o sdílení zdrojů a odborných znalostí mezi vědeckými knihovnami s cílem zlepšit přístup k těmto zdrojům a jejich využívání ke zpřístupňování a uchování evropského tištěného dědictví v období ručního tisku (cca do roku 1850). Mezi jeho hlavní aktivity patří vytváření několika specializovaných databází, z nichž největší je Heritage of the Printed Book Database (HPB) obsahující záznamy o inkunábulech a starých tiscích nacházejících se ve fondech členských a spolupracujících knihoven

(viz https://gso.gbv.de/DB=1.77/SET=1/TTL=1/START_WELCOME) v období od cca 1455 do cca 1830. NK ČR do databáze pravidelně přispívá od roku 2012 formou roční aktualizace. Tomu předcházela obsáhlá analýza našich záznamů ze strany CERLU a následné opravy či korekce z naší strany. V současné době je v databázi HPB cca 200 000 záznamů inkunábulí, starých tisků, starých map a tisků do roku 1830 z databáze STT. Záznamy obsahují jak základní bibliografické údaje, tak exemplářový popis, odkaz do lokální databáze a odkazy na digitalizát, je-li k dispozici. CERL rovněž spolupracuje s digitální knihovnou Manuscriptorium, která jeho databázi využívá pro zpřesnění vyhledávání. Pracovník Referátu Manuscriptorium je členem pracovní skupiny rukopisných knihovníků.

Manuscriptorium

V roce 2023 bylo Manuscriptorium zpřístupněno ve čtvrté verzi, v níž byly všechny funkcionality nově implementovány na základě zkušeností získaných při provozu beta verze v minulém roce. 16. listopadu 2023 NK ČR představila nové Manuscriptorium na tiskové konferenci. V souvislosti s dalším rozvojem personalizovaného individuálního uživatelského účtu byl uveden do provozu modul kooperativního výzkumu, který umožňuje distribuovanou práci s daty a informacemi včetně publikování v síťovém prostředí. V souvislosti s databází plných textů byl uveden do poloprovozu správní systém TEI, jenž dovoluje sofistikovanou práci s jejich uspořádáním podle aktuálních uživatelských potřeb. Důležitým krokem pro interoperabilitu bylo vytvoření M-TEIEDITu, online webové aplikace pro tvorbu TEI P5 kompatibilního obsahu.

Technologie IIIF (International Image Interoperability Framework), umožňující komplexní tvorbu manifestů – technických popisů pro jednotlivé typy obsahů, byla zdokonalena v souvislosti s potřebami

interoperability především s Europeanou, ale také s dalšími zdroji. Možnosti následného elektronického publikování tím byly prohloubeny. Technologie IIIF se ukazuje účinnější a výhodnější pro přenos a výměnu dat než jiné komunikační protokoly, takže potvrzuje, že je účinným prostředkem pro vytvoření a rozvoj virtuálního prostředí zpřístupňujícího historické dokumenty a fondy.

Pokračovala soustavná agregace zdrojů dalších partnerů a probíhaly práce na vytvoření nových a zdokonalení existujících konektorů. Koncem roku 2023 obsahovalo Manuscriptorium 397 489 evidenčních záznamů, 169 700 komplexních digitálních dokumentů, jakož i 23 415 konvolutů.

Slovanská knihovna

Jednu z priorit roku 2023 představovalo pro Slovanskou knihovnu (SK), samostatný odbor NK ČR zaměřený na problematiku slavistiky, blížící se sté jubileum jejího založení, které si bude připomínat v roce 2024. V průběhu roku byl připraven program akcí spojených s tímto výročím, který byl schválen MK ČR. Završením přípravných prací bylo vydání knihovnického kalendáře na rok 2024 s tématem *Sto let Slovanské knihovny a česko-anglické monografie Slovanská knihovna 1924–2024: (Průvodce po dějinách, fondech a službách)*.

V roce 2023 bylo do fondu SK zařazeno 7 571 svazků dokumentů. Nižší počet získaných svazků ve srovnání s předchozími roky je dán výrazným krácením akvizičního rozpočtu. Akvizice z Ukrajiny, Ruska a Běloruska se navíc nadále potýkala s komplikacemi, které způsobuje ruská válka na Ukrajině. Zakoupeno bylo 3 013 svazků, výměnou knihovna obdržela 2 183 svazků a darem pak 2 325.

Nejvýznamnějšími výměnnými partnery knihovny v roce 2023 byly Národní knihovna Srbska a knihovna Herderova institutu, která poskytla několik set svazků z osobní knihovny slavisty prof. Gerharda Giesemanna (1937–2021). Díky participaci na společném projektu NK ČR a Univerzitní knihovny v Bratislavě *Slovenská knihovna – Česká knižnica* získala SK 552 svazků slovenské proveniencí.

Tradičně obohatilo fond SK několik rozsáhlejších darů. Mezi nejštědřejší dárce patřili Mirjana Orozovičová, která věnovala SK 200 svazků knih jihoslovanské proveniencí, Pavel Krafl, jehož dar obsahoval více než 120 knih spojených s polskými dějinami, a Larysa Brjuchovecká, která darovala 22 svazků odborných publikací o současné ukrajinské kinematografii. Bulharské nakladatelství Žanet 45 věnovalo knihovně 30 publikací ze své produkce, Resortní státní archiv Bezpečnostní služby Ukrajiny daroval 21 svazků svých vydání. Přibližně 90 titulů vydaných především mimo hlavní centra Ukrajiny poskytl generální konzulát České republiky ve Lvově. Na zpracování čeká obsáhlý dar Oksany Pelenské tematicky zaměřený především na dějiny ukrajinského výtvarného umění. Mezi dárce tradičně patřily Radio Svobodná Evropa/Radio Svoboda, Ústav národní paměti ve Varšavě a do svého úředního zrušení také ruská společnost Memorial.

SK splnila v roce 2023 svůj závazek vyplývající z pozice bibliografického centra Mezinárodního komitétu slavistů. Dokončila totiž přípravu bibliografie publikovaných referátů z programu 16. mezinárodního sjezdu slavistů, který se konal v roce 2018 v Bělehradu. Všech 790 shromážděných bibliografických záznamů bylo předáno partnerům z Německé státní knihovny v Berlíně. Ti je uveřejnili ve společně provozované Databázi mezinárodních sjezdů slavistů (BibSlavKon),

jež je součástí oborové brány pro studium slavistiky Slavistik-Portal.

Kontinuální byla účast SK v probíhajících digitalizačních projektech. V omezené míře pokračovala digitalizace v rámci budování NDK. K digitalizaci bylo předáno 89 svazků české a slovenské slavistické produkce a 34 svazků časopisů (8 titulů) z druhé prioritní oblasti – periodik vydávaných v Československu v letech 1918–1945 ruskou emigrací.

Na portálu www.esbirky.cz, který je určen pro publikaci a prezentaci sbírkových předmětů českých pamětových institucí a provozuje jej Národní muzeum, bylo zpřístupněno 1 098 obrazových dokumentů. Dokončena byla publikace sbírky plakátů a pozvánek ukrajinské emigrace, zpřístupněno bylo 26 fotografií zhotovených v roce 1894 v západoruském městě Klincy a zahájeno bylo uveřejňování všeobecné sbírky plakátů.

V rámci programu VISK 6 byly v roce 2023 digitalizovány čtyři svazky historických dokumentů z fondu SK. Jde o tři rukopisy pocházejících z tradičních kolekcí (sbírka A. D. Grigorjeva, Rešetarova sbírka ragusian a soubor církevněslovanských rukopisů) a jeden historický tisk – básnický přepis *Žaltáře krále Davida* s třemi předmluvami vzdělance a duchovního Symeona Polockého, vydaný v Moskvě v roce 1680.

Zamítnutí projektu na provádění přípravných prací předcházejících další etapě společného digitalizačního programu NK ČR a společnosti Google způsobilo, že potřebné činnosti byly prováděny pouze v omezené míře dané pracovními kapacitami pracovníků knihovny. Přesto bylo k digitalizaci připraveno 1 487 dokumentů.

V rámci standardní katalogizace fondu prošlo jmenným popisem 6 118 záznamů, 2 573 dalších záznamů bylo

z původní provizorní verze rozšířeno v souladu s katalogizačními pravidly. V programu skenování obálek a obsahů bylo naskenováno 4 914 obálek a 6 357 stran obsahů publikací profilových pro zaměření SK.

Standardně pokračovalo zapojení SK do programu institucionálního výzkumu Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní knihovna České republiky (blíže v části Výzkumné a vývojové aktivity a další projekty).

V oblasti správy speciálních sbírek byla utříděna a zpřístupněna sbírka fotografií ukrajinské emigrace, probíhala katalogizace sbírky obrazových dokumentů všeobecného charakteru a k zakončení se přiblížilo třídění rozsáhlé sbírky dokumentů se vztahem k dějinám SK.

Během roku 2023 připravila SK k vydání dvě knihy a čtyři čísla elektronického čtvrtletníku *Přirůstky odborné literatury ve fondu Slovanské knihovny*, doplněná o zvláštní číslo zaměřené na novinky z oblasti poezie, prózy a dramatu. Knihovna se dále podílela na přípravě šesti kulturně odborných akcí a dvou výstav. Cena Rudolfa Medka, kterou SK a spolek Ruská tradice předávaly již popatnácté, byla udělena překladateli Jakubu Šedivému a badatelskému týmu projektu Čechoslováci v Gulagu.

Knihovnický institut

V roce 2023 pokračovalo rozšiřování informačních zdrojů Knihovnického institutu (KI) pro odbornou veřejnost. Nadále trval vzestupný trend počtu výpůjček a čtenářských návštěv. Oproti předchozímu roku stoupl počet výpůjček o 27 % a počet návštěvníků o 12 %. S podporou CzechELib a samostatným nákupem se podařilo udržet licence na zpřístupnění významných oborových

databází LISA a LISS a některých periodik v elektronické formě. Nadále je rozvíjena databáze KKL. Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV či KTD), Databáze zkratk pro knihovnictví a informační obory (KZK) a Slovník českých knihovníků (SCK) jsou k dispozici jako otevřená data. Do Slovníku českých knihovníků bylo nově vloženo 342 medailonů o osobnostech českého knihovnictví. Průběžně probíhala aktualizace a redakční práce na Centrálním adresáři knihoven a portálu Informace pro knihovny. Oborová brána KIV je provozována ve spolupráci s portálem Knihovny.cz. Činnost KI byla propagována příspěvky na sociálních sítích.

V roce 2023 organizovalo Oddělení vzdělávání po šesté rekvalifikační knihovnický kurz. Studium bylo doplněno e-learningovým kurzem, který vznikl díky programu VISK 2. Bylo zajištěno cca 147 jednodenních i vícedenních vzdělávacích kurzů pro pracovníky NK ČR i dalších knihoven. Kurzů se zúčastnilo 2 763 frekventantů. Dále proběhlo 42 online vzdělávacích akcí pro 1 255 účastníků. Pokračovaly kurzy Základy informační gramotnosti financované z grantu VISK 2. Bylo připraveno cca 23 odborných exkurzí v NK ČR pro knihovníky nebo studenty našeho oboru a probíhala spolupráce s dalšími odbornými pracovišti při zajištění českých i mezinárodních stáží v NK ČR. Konalo se sedm vzdělávacích akcí ve spolupráci s pražskou organizací SKIP, kterých se zúčastnilo 701 účastníků.

KI plnil úlohu koordinačního centra dotačního programu VISK (Veřejné informační služby knihoven) a organizačně zajišťoval činnost Ústřední knihovnické rady ČR. Byl zpracován návrh novely Metodického pokynu MK ČR k vymezení standardu VKIS pro knihovny v ČR. Byla zajištěna celostátní koordinace programu podpory regionálních funkcí knihoven včetně zpracování výroční zprávy za rok 2022, proběhl 13. celostátní seminář

Regionální funkce knihoven 2023 v Pardubicích. Ve spolupráci se SKIP proběhl VI. ročník semináře Knihovnická dílna, X. ročník Workshopu pro metodiky pověřených knihoven a XIX. ročník semináře Co venkovské knihovny umějí a mohu.

Pokračoval projekt *Benchmarking knihoven*, jehož se účastnily i slovenské knihovny. V roce 2023 byl ve spolupráci s NIPOS vytvořen nový databázový systém pro tento projekt. Byl vytvořen nástroj pro vyhodnocování standardu VKIS. Byl zajištěn výpočet a úhrada odměn autorům za půjčování děl v knihovnách ČR za rok 2022 dle autorského zákona (č. 121/2000 Sb.) a úhrada odměn vyplývajících z kolektivních licenčních smluv na půjčování nosičů zvuku a na veřejná čtení za rok 2023. S ohledem na vysokou inflaci bylo nutné uzavřít dodatek k licenční smlouvě na půjčování nosičů zvuku. 19. 12. 2023 byla uzavřena nová licenční smlouva na zpřístupnění DNNT, a to na období let 2024–2026.

Ve spolupráci s Ústavem pro českou literaturu AV ČR se uskutečnil mezi obyvateli ČR staršími 15 let pátý reprezentativní sociologický průzkum Čtenáři a čtení v ČR 2023. Ve spolupráci se SKIP a Nadací OSF byl proveden průzkum Knihovny pomáhají Ukrajině.

Ke svému 70. výročí připravil KI výstavu. V oblasti publikační činnosti byla ve spolupráci se SKIP vydána další metodická příručka pro práci knihoven s rodiči a dětmi v projektu *S knížkou do života* (Bookstart) *Rok S knížkou do života: praktické scénáře podle knižních příběhů*. Tiskem vyšla publikace *Rozvoj kompetencí učícího knihovníka*, online je přístupná aktualizovaná verze publikace *Personalistika v knihovnách*. Bylo připraveno nové vydání příručky pro starosty *Knihovna v obci* a metodika zpracování výročních zpráv v malých knihovnách. U příležitosti předání cen Knihovna roku 2023 vydala NK ČR publikaci *Knihovna roku 2023 a další*

knihovnická ocenění. KI zajistil překlad Doporučení CM/REC(2023)3 Výboru ministrů členským státům pro knihovní legislativu a politiku v Evropě a překlad Lublaňského manifestu o čtení. Byla vydána dvě čísla časopisů *Knihovna: knihovnická revue* a *Knihovna plus*.

KI rozvíjí spolupráci s Metodickým centrem pro výstavbu a rekonstrukce knihoven MZK v Brně, zastupuje NK ČR v knihovnickém fóru NAPLE (National Authorities on Public Libraries in Europe) a byl také spolupořadatelem 24. ročníku konference Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2023.

Odbor správy fondů

Odbor správy fondů (OSF) se v roce 2023 věnoval všem svým základním odborným činnostem, jako je správa novodobých fondů NK ČR, výběr a příprava dokumentů na digitalizaci atd. V rámci správy fondů došlo k optimalizaci některých procesů, například k efektivnější expedici svazků uživatelům v Klementinu či novým pracovním postupům ve správě Univerzálního knihovního fondu (UKF). Odbor činil kroky v přípravě na implementaci technologie RFID. V široké míře byl také věnován prostor pro řešení vědeckovýzkumných projektů financovaných MK ČR – institucionální výzkum, NAKI či VISK – nebo TA ČR. Oproti předchozím letům, ovlivněným pandemií covidu-19, je opět patrný nárůst všech ukazatelů v činnosti odboru, především pak v expedici fondů uživatelům.

Strategie digitalizace a výběr dokumentů na digitalizaci

V roce 2023 pokračoval výběr novodobých dokumentů na digitalizaci dle platné *Strategie digitalizace novodobých knihovních fondů na léta 2021–2023*, která definuje kritéria pro tento výběr. Jednalo se zejména

o ochrannou digitalizaci zaměřující se na svazky ohrožené degradací papíru, s větším důrazem na periodika vyžadující ambulantní opravy. Dále byly vybírány svazky v rámci systematické digitalizace, především při kompletování rozpracovaných seriálů a výběru z rezervních fondů. Pracovníci rovněž prováděli další výběrovou digitalizaci. Šlo o zpracování návrhů registrovaných uživatelů v rámci služby *Navrhnout k digitalizaci* a podnětů z jednotlivých oddělení NK ČR (především katalogy a rejstříky pro potřeby referenčních služeb), obohacování digitálních sbírek či digitalizaci nejpůvodnějších titulů z vybraných signaturových řad. Výběr titulů probíhal také na základě uzavřených licenčních smluv či v rámci spolupráce s jinými institucemi, především MZK. V neposlední řadě probíhala destruktivní digitalizace dokumentů získaných z darů, často svazků vyřazených jinými kulturními institucemi. Do interní digitalizační linky se přidávaly svazky nejčastěji z UKF a z rezervních fondů, méně často ze specializovaných fondů (SK, HO, ORST, jednotlivé studovny).

Pracovníci Oddělení koordinace postupů správy a reformátování knihovních fondů (OKPSRKF) se věnovali administrativě dotačního programu VISK 7 formou konzultací a formálních kontrol řešení projektů u jednotlivých žadatelů dotace. Rovněž připravili pravidelný podzimní seminář k podprogramům VISK 4 a VISK 7 (v hybridní formě) a také souhrnný Meet and Greet k podprogramům VISK 2, VISK 4, VISK 5, VISK 6, VISK 7 a VISK 9, který se konal prostřednictvím online platformy. V rámci další činnosti zajišťovali pracovníci OKPSRKF komplexní správu služby *Navrhnout k digitalizaci*, expedici a přípravu svazků z rezervních fondů k digitalizaci (včetně reskenů/doskenů) či zpracování periodik do rezervních fondů (vytvořeno celkem 1 063 k. j.). Rovněž komunikovali s uživateli a jinými institucemi ohledně knižních darů, návrhů na digitalizaci a spolupráce při zpřístupňování a kompletaci

digitalizovaných titulů prostřednictvím licenčních smluv a smluv o vypořádáních.

V roce 2023 založili pracovníci Oddělení výběru knihovního fondu pro reformátování do interní digitalizační linky 5 414 nových svazků, z toho bylo 497 svazků, které k digitalizaci navrhli sami uživatelé pomocí tlačítka Navrhnout k digitalizaci.

Největší část tvořily svazky z UKF (2 278 sv.) a svazky pocházející z darů (2 347 sv.). V menší míře se digitalizovalo z rezervních fondů (460 sv.) a specializovaných fondů (SK, HO, ORST, celkem 256 sv.). Nejčastěji se do digitalizační linky připravovaly monografie a periodika. Nově došlo k většímu zaměření na ochrannou digitalizaci periodik. Oproti roku 2022 se tak celkově snížil počet nově založených svazků do digitalizační linky, podařilo se ale zdigitalizovat některé obtížně dostupné tituly periodik, které jsou ohroženy degradací papíru a jejichž příprava na digitalizaci je časově náročná.

Díky provedeným ambulantním opravám v rámci dotačního programu VISK 4 bylo možné začít v roce 2023 s digitalizací rozsáhlého periodika *Právo lidu*. Pracovníci oddělení připravili do linky 59 svazků tohoto titulu.

Pracovníci také aktivně spolupracovali zejména s MZK, SVKHK či VKOL a dalšími knihovnami v ČR, které mají své interní digitalizační linky.

Realizace projektů

Pracoviště OSF se aktivně podílela na realizaci projektů podpořených dotačním mechanismem VISK, v současné době řešenými přímou dotací do rozpočtu NK ČR. Jedním z projektů, který byl v rámci OSF řešen, byl VISK 4 financovaný v rámci dotačního mechanismu MK ČR. Činnosti, které byly v roce 2023

v tomto projektu prováděny, patří mezi tradiční a jsou spojené jak se správou, tak i ochranou fyzických fondů – jednalo se o hromadné odkyselování dokumentů, fyzický průzkum novodobých fondů, výrobu ochranných obalů pro ohrožené dokumenty, vývoj aplikací sloužících k evidenci správy a ochrany knihovních fondů. V neposlední řadě byl minulý rok věnován i konzervátorským zásahům před a po digitalizaci *Práva lidu*.

Celkem bylo v roce 2023 pomocí metody ZFB:2 odkyseleno 589 dokumentů o celkové váze 400 kg, v rámci časové dotace 2 315 hodin bylo prozkoumáno téměř 11 000 svazků, přičemž výsledky tohoto průzkumu byly zapsány do Aplikace pro průzkum novodobých fondů. Tato aplikace společně s Registrem odkyselování byla s dodavatelskou firmou vyvíjena dle aktuálních požadavků knihoven a dalších paměťových institucí, které se průzkumu svých fondů věnují. Všechny svazky zmíněného *Práva lidu*, jež prošly ambulantními opravami a digitalizací, byly rovněž opatřeny ochranným obalem, který byl vytvořen na interním pracovišti. Prostřednictvím tohoto projektu byla dvě pracoviště vybavena restaurátorskými špachtlemi, díky nimž bude možné vykonávat drobnější ambulantní opravy, a rovněž byly dokoupeny elektrody jako nezbytná součást pH metru, s nimiž se měří při průzkumu pH papíru.

V rámci institucionálního výzkumu s názvem Novodobá vydavatelská produkce v českých zemích po roce 1800, jejímž je OSF garantem, se výzkum priority v letech 2021–2023 zaměřoval především na oblast mapování regionálních mutací velkých periodických titulů a optimalizaci nástroje pro evidenci periodik PerMonik.

V roce 2023 bylo zahájeno řešení projektu NAKI *Kořeny a plody evropské vědy v českých, moravských a slezských historických knihovních fondech*, jehož hlavním řešitelem je Národní muzeum. Nově se pracovníci

odboru zapojili i do výzkumu v rámci projektů TA ČR úspěšným zahájením projektu *Historie češtiny v korpusovém kontinuu*, jehož hlavním řešitelem je FF UK.

Paralelně s uvedenými výzkumnými úkoly poskytovali pracovníci OSF také metodologickou, standardizační a koordinační pomoc všem zájemcům z řad veřejných knihoven a pracovali na realizaci jednotlivých úkolů v rámci *Koncepce rozvoje knihoven na léta 2021–2027*.

Správa a ochrana novodobých fondů

Na konci roku 2023 došlo k optimalizaci procesů v Oddělení správy UKF v Klementinu a původní expedice každou hodinu byla změněna na expedici každou půlhodinu, čímž došlo k urychlení zpřístupnění fondů uživatelům. Rovněž byly nastaveny nové pracovní postupy v rámci samotné správy UKF.

V rámci Oddělení organizace fondů a Oddělení správy NKF bylo celkem osignováno 68 973 nových přírůstků monografií, periodik a speciálních dokumentů. Kromě toho bylo v rámci Fondu 19. století zpracováno dalších 3 763 svazků. Nedílnou součástí standardních činností odboru byla i další etapa zpracování rezervních fondů NK ČR, které budou do budoucna tvořit základ plánovaného systému depozitního ukládání. V roce 2023 bylo vytvořeno celkem 11 493 jednotek rezervních fondů.

V rámci dalších činností úseku je třeba uvést zajištění externí knižní vazby. Na tu bylo v roce 2023 vyčleněno díky navýšení rozpočtu na konci roku bezmála 2 485 000 Kč. Celkem se tak svázalo 9 299 svazků novin, časopisů a brožur. Další 719 svazků bylo připraveno a předáno na pracoviště interní knižní vazby a pro NKF a UKF se vyrobilo 8 857 ochranných obalů z archivní lepenky.

Revize knihovních fondů probíhá dle dlouhodobých plánů Oddělení revize fondů a dle propozic schválených MK ČR. V roce 2023 bylo zrevidováno 311 316 svazků, úbytků bylo celkem 746.

V roce 2022 byla do fondu NK ČR převzata knihovna prof. L. Hejdánka, kterou do NK ČR daroval Archiv L. Hejdánka. Svazky jsou nyní po základní očištění a kontrole OOKF postupně zpracovávány a byla pro ně vytvořena samostatná signatura 76 A–E. V roce 2023 bylo z této knihovny zpracováno téměř 3 400 svazků.

Odbor ochrany knihovních fondů

Činnosti Odboru ochrany knihovních fondů (OOKF) se soustředily i v roce 2023 na odbornou péči o dobrý fyzický stav všech knihovních fondů NK ČR, především na kontrolu klimatických parametrů v depozitářích, průzkum fyzického stavu fondů, zajištění projektu hromadného odkyselení novodobých knihovních fondů a konzervátorské či restaurátorské zásahy. Cílem činností OOKF byla i odborná konzultační a metodická činnost pro ostatní české instituce spravující knihovní fondy. Zaměřili jsme se také na vzdělávání pracovníků knihoven a sdílení našeho know-how, což by mělo přispět k efektivnější péči o dobrý fyzický stav knihovních fondů v České republice.

Na základě schválené žádosti o dotaci z programu VISK 4 a doplatku NK ČR bylo v roce 2023 v hromadné technologii (ZFB:2®) úspěšně odkyseleno 589 kusů knihovních dokumentů (399,48 kg) z fondu NK ČR, které byly ohroženy kyselou hydrolyzou papíru a byly vybrány na základě nízké hodnoty pH získané v rámci soustavného a systematického průzkumu fyzického stavu knihovních fondů. Díky odkyselení došlo k nárůstu hodnoty pH každého exempláře, průměrná hodnota

pH knih před zásahem byla 3,38, po odkyselení je 8,19. Všechny potřebné informace o exemplářích i parametrech odkyselení jsou vloženy do Registru odkyselování (<https://registrodokyselovani.nkp.cz/>). Na výběru vhodných dokumentů, přípravě, kontrole a zpracování se podíleli pracovníci OOKF, konkrétně OPK a OVVL.

Před plánovaným otevřením Prohlídkové trasy provedlo 19 pracovníků OOKF v Barokním knihovním sále mimořádnou mechanickou očištění historických fondů s cílem odstranit prach a nečistoty jako zdroje případného poškození. Během tří pracovních dnů bylo očištěno celkem 1 222 běžných metrů knih různých formátů, od těch nejmenších až po velké, a to pod odborným dohledem restaurátorů.

V roce 2023 bylo zorganizováno a realizováno šest vzdělávacích kurzů, workshopů, pro knihovníky v oblasti ochrany knihovních fondů, zaměřených na péči o dobrý fyzický stav knihovních fondů v ČR. Cílovou skupinou byli pracovníci veřejných knihoven všech typů, a to zejména spravujících konzervační fondy. Kurzy *Průzkum fyzického stavu knihovních fondů*, *Preventivní péče v knihovnách* a *Ambulantní opravy knihovních fondů* se opakovaly během roku dvakrát a zúčastnilo se jich více jak 120 účastníků. Výuku prováděly v rámci své metodické funkce kvalifikované lektorky z OOKF. Kurzy přispěly k systematické podpoře vzdělávání knihovníků na úrovni krajských knihoven (a dále v rámci jejich metodických povinností na úrovni regionálních funkcí), specializovaných knihoven a dalších pracovišť v oblasti konzervátorských úkonů, které je možné podniknout přímo na pracovišti samém. Součástí workshopů byly i exkurze po pracovišti OOKF, kde byly prakticky předvedeny přístroje, zásahy a konkrétní materiály pro péči o fondy.

OOKF plní neformální funkci metodického centra konzervace novodobých dokumentů, zhodnocuje a aplikuje výsledky projektů NAKI. Pracovníci OOKF se věnovali metodickým činnostem, jako například konzultacím ohledně preventivní péče, ambulantním zásahům na knihovním fondu či problémům s plísňemi a prevencí následků havárií. Stěžejní část konzultací a rad byla směřována k žádostem podávaným do programu VISK 4 (Národní program ochrany knihovních fondů, <https://kramerius-info.nkp.cz/index.php/visk-4/>).

Pokračovalo plnění výzkumných cílů institucionálního výzkumu DKRVO, oblast 7. Ochrana knihovních fondů, a byl zahájen projekt národního programu NAKI III *Využití plazmatu pro ošetření knihovních fondů* (DH23Po3OVVo68). V DKRVO byly hlavními a závěrečnými výsledky projektu podání patentové přihlášky Zařízení a způsob pro zkoušení mechanické odolnosti knižní vazby a vydání monografie *Kvalita ovzduší v depozitářích Národní knihovny České republiky aneb prevence poškození knih*. Dalšími hlavními výsledky byly za rok 2023 dvě certifikované metodiky, a to Metodika průzkumu fyzického stavu novodobých knihovních fondů, verze 2.0 a Metodika ochrany knihovních fondů v pandemickém období.

I v roce 2023 jsme se podíleli metodicky i manažersky na projektu *Digitalizace fotoarchivu ČTK*, kdy jsme koordinovali tým externích pracovníků, kteří prováděli čištění, konzervaci a přebalování fotografických materiálů do nových kvalitních obalů.

V roce 2023 bylo vybavení pracoviště Oddělení vývoje a výzkumných laboratoří (OVVL) rozšířeno o klimatickou komoru umožňující simulovat přirozené stárnutí materiálů knižní vazby uměle nastavenými parametry. Byl pořízen stroj na měření počtu dvojohybů papíru, což je významný parametr pro sledování chování

různých typů papírů a predikce degradace. Dalším přírůstkem je skenovací laserový mikroskop umožňující sledovat změny na povrchu materiálu v mikroskopickém měřítku, najít a zdokumentovat poškození nebo změnu na povrchu materiálů knižních vazeb, např. po umělém stárnutí či jiném zásahu. V rámci zahájeného projektu NAKI III laboratoře zakoupily plazmatické zařízení – pistoli na ošetřování povrchu knih plazmatem. Telemetrický monitoring klimatu (rádiový systém Hanwel) byl jako každý rok rozšířen do dalších prostor NK ČR, kde se pracuje s knihovními fondy, konkrétně šlo o prostory restaurátorských a konzervátorských pracovišť, pracoviště laboratoří, sklady, pracoviště výroby ochranných obalů (plotter), a to v Klementinu i v CDH. Ze sledovaných parametrů a jejich změn lze predikovat i případná poškození či havárie apod.

Ve víceúčelové vakuové komoře se sušily vodou poškozené materiály, konkrétně ze Slezského zemského muzea v Opavě. Laboratoře stále rozšiřují nabídku poskytovaných služeb pro další paměťové instituce, jako jsou mikrobiologické kontroly, dezinfekce včetně čištění, sušení mokřých knih, multispektrální analýzy, rentgenové průzkumy knižní vazby a měření teploty smršnění usní (viz Výnosy z činností OVVL 2023). Bylo rovněž testováno zařízení na dezinfekci povrchu knih pomocí jemné mlhy dezinfekčního prostředku – přístroj Nebula®. Z důvodu technických závad na budově v Klementinu i v CDH bylo v roce 2023 nezbytné vysoušet vlastní fondy v objemu přes 93 ks ve vakuových baličkách.

V průběhu roku OVVL poskytlo možnost odborné stáže postupně čtyřem studentkám v oboru konzervace-restaurování ze Španělska, Německa a z VŠCHT Praha.

Činnost Oddělení restaurování (OR) byla zaměřena převážně na komplexní restaurátorské zásahy

vybraných objektů z ORST, SK či HO. Součástí těchto prací byl podrobný průzkum objektu včetně vstupních analýz, kvalitní fotodokumentace a písemného záznamu o jeho typologii a fyzickém stavu. Menší restaurátorské a konzervátorské práce byly provedeny na dokumentech archivní povahy, u nichž bylo v případě potřeby do procesu začleněno individuální odkyselování papírové podložky. Další činností oddělení byla také příprava knihovních exemplářů na výstavy pořádané jak v Galerii Klementinum, tak v dalších kulturních institucích a vypracování condition reportů dokumentujících stav exemplářů před vystavením. V případě požadavku ze strany organizátora výstavy byly vyhotoveny stojany přizpůsobené na míru individuálním potřebám vystavovaných děl. Restaurátoři prováděli samotnou instalaci a deinstalaci objektů do vitrín a dohlíželi na průběh prací během manipulace s nimi. Celkem bylo k výstavám připraveno 45 knih. Pro výstavu *Ošklivé rukopisy Kříže z Telče* byla převážná část objektů připravena před rokem 2023, dokončovací procesy však probíhaly před instalací výstavy. Při přípravě výstavy *Velké knihy hudby* (spolupráce NK ČR s Národním muzeem) pracovali restaurátoři s exempláři o hmotnosti nad 20 či 30 kg. U zvolených objektů byl proveden mikroskopický průzkum barevných vrstev, při kterém byla zjišťována stabilita použitých pojiv pigmentů. Pro jeden z těchto exemplářů byl opětovně vyhotoven ochranný obal, s větším ohledem na jeho rozměr, deformaci a hmotnost. Vznikl tak další prototyp obalu aplikovatelný na podobné nadrozměrné či tvarově atypické svazky. Oddělení připravovalo exempláře také pro výstavy *Baroko v Bavorsku a Čechách* v Národním muzeu či *Apokalypsa* v Západočeské galerii v Plzni. V neposlední řadě je nutno zmínit přípravu tzv. exponátů měsíce, které jsou vystavovány v předšálí Všeobecné studovny. V roce 2023 proběhl také průzkum několika desítek knih (cca 80 kusů) plánovaných k výstavám

na rok 2024. Kontinuálně byla zároveň prováděna fotodokumentace papyrů profesionálním fotografem v ORST za přítomnosti restaurátora, který zajišťoval manipulaci s citlivým historickým materiálem.

Činnosti Oddělení preventivní konzervace (OPK) byly zaměřeny na výrobu ochranných obalů na knihy, mechanickou očistu, opravy a nové vazby i opravy konzervačního charakteru a průzkum fyzického stavu novodobých knihovních fondů. Celkem bylo vyrobeno 14 714 ks ochranných obalů, což je 44 % vyrobených obalů více než v předešlém roce, a to díky přeskupení pracovní kapacity v rámci OOKF. Ochranné obaly byly vyrobeny z lepenky archivní kvality, ze sendvičové lepenky Premier Boxboard a v menší míře také z vlnité třívrstvé lepenky. Podobně jako v předchozím roce byla výroba zaměřena na historické fondy, další obaly byly vyrobeny převážně pro NKF.

Pokračovala ruční očista knihovních svazků. Celkem bylo vyčištěno 14 183 bm knih, což je o 20 % bm více než v předešlém roce, a to opět díky přeskupení pracovní kapacity v rámci OOKF. Dále proběhla za pomoci pracovníků OPK a externích brigádníků očista studoven během letní uzavírky NK ČR. Pracovníci OPK se kromě běžných oprav a nových vazeb zaměřili na opravy konzervačního charakteru. Celkem bylo zpracováno 1 575 svazků, kdy se převážně prováděla nová vazba knih.

Pracovníci OOKF zorganizovali nebo se podíleli na organizaci 12 workshopů a seminářů, z toho dvou mezinárodních (např. Microbial factors involved in biodeterioration of historical sandstone and microbial contamination of air in residential Museums in Poland), a 1 mezinárodní konferenci (Péče o moderní materiály v muzeích, galeriích, knihovnách a archivech 2023, která se konala 29. 11. v Klementinu).

Výsledky činností, výzkumu a vývoje pracovišť OOKF byly prezentovány na několika tuzemských i mezinárodních konferencích, seminářích, workshopech či webinářích. Byly to např. CSTI (přednášky *Digitalizace fotoarchivu ČTK, Hromadné odkyseloání knihovních fondů v České republice* a poster *Identifikace fotografických nosičů z fotoarchivu ČTK*), XVIII. Seminář restaurátorů a historiků 2023 Broumov (příspěvek *Režim energetických úspor v depozitářích Národní knihovny ČR*), seminář k VISK 4/ VISK 7 (3 příspěvky *Vysoušení dokumentů ve víceúčelové vakuové komoře a vakuových balíčkách, Zadávací dokumentace k VISK 4 na rok 2024 a Dezinfekce materiálů a kontrola mikrobiologické kontaminace pro knihovny a jiné instituce*), TECHNART 2023 (přednáška *The use of X-ray computed tomography and X-ray fluorescence in research into historical printing from the 17th century*), aj. Pracovníci OOKF se zúčastnili i programu Erasmus+, v rámci kterého navštívili knihovny a odborná pracoviště v Irsku, Itálii a Slovinsku.

Své činnosti měl OOKF možnost úspěšně představit ve formě exkurzí pro zahraniční i domácí návštěvy a na akci Den otevřených dveří, na níž zaměstnanci OOKF prezentovali svou činnosti a projekty.

Ředitelka OOKF Ing. Petra Vávrová, Ph.D. byla v roce 2023 zvolena do mezinárodní asociace IFLA, konkrétně Preservation and Conservation Section (PRESCONS) Standing Committee (<https://www.ifla.org/units/preservation-and-conservation/committee/>) a byla zvolena informačním koordinátorem, což je zárukou, že výsledky získané během naší činnosti budou dále disseminovány prostřednictvím aktivit IFLA po celém světě.

Výzkumné a vývojové aktivity a další projekty

A. Institucionální výzkum: Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní knihovna České republiky

- Doba řešení: 2019–2023 a 2024–2028
- Koordinátor: Mgr. Adolf Knoll, Mgr. Zuzana Bolerazká
- Finanční podpora: MK ČR
- URL: <http://www.nkp.cz/o-knihovne/projekty-a-programy/nk-vyzkumna-organizace>

Národní knihovna České republiky (NK ČR) v letošním roce dokončila výzkumy v rámci *Dlouhodobé koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní knihovna České republiky na léta 2019–2023* v jejím rozšířeném aktualizovaném znění. Zároveň byla zřizovatelem schválena *Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní knihovna České republiky na léta 2024–2028*.

Oblast 1. Výzkum dějin knižní kultury

- Garant řešení: PhDr. Kamil Boldan

Členové výzkumného týmu pokračovali ve zjišťování původních majitelů středověkých knih uložených v NK ČR. Provedli průzkum proveniencí v cca 250 středověkých rukopisech a 110 svazcích inkunábulí. Byly vydány dvě monografie: *Kunhuta: královská dcera a svatojiřská abatýše* (Renáta Modráková), *Rukopisy palácové knihovny hrabat Czerninů z Chudenic v Praze na Hradčanech dochované ve fondu pražské lobkowiczské knihovny v Národní knihovně České republiky*. Sv. 2 (Milada Svobodová). Vedle toho členové týmu publikovali šest odborných studií: *K osudům knihovny Ladislava Černožského z Boskovic* (Lucie Heilandová), *Nově nalezené tisky z knihovny českokrumlovského*

humanisty Martina Mareše (Kamil Boldan) aj. Ve spolupráci s Oddělením výzkumných laboratoří (oblast 7) byly zkoumány možnosti využití videospektrálního komparátoru VSC 8000 pro zviditelnění a paleografické čtení vlastnických poznámek v raných tiscích, které byly v minulosti úmyslně znečitelněny hustým přeškrtnutím inkoustem nebo přemazáním. Výsledky byly publikovány v časopise *Knihovna: knihovnická revue* (autoři Kamil Boldan – Andrei Kazanskii).

Členové výzkumného týmu napsali tři články do populárně-historického časopisu *Dějiny a současnost: Knihovna královské dcery a svatojiřské abatýše Kunhuty* (Renáta Modráková), *Malířské receptáře a vzorníky* (Lucie Heilandová) a *Missale Pragense, třetí nejstarší tisk vydaný v Čechách* (Kamil Boldan).

Oblast 2. Hudební věda

- Garant řešení: Mgr. Zuzana Petrášková

V posledním roce řešení projektu pokračoval pracovní tým v plánovaných průzkumech a zpracování sbírek v kostele Povýšení sv. Kříže v Litomyšli, v kostele sv. Jana Křtitele v Teplíci, v Archivu Konzervatoře v Praze a v hudební sbírce archivu v Českém Krumlově. Záznamy byly zpracovány pro databázi RISM. Pokračovalo se v hloubkových revizích sbírky rukopisů Hudebního oddělení NK ČR.

Průběžně probíhala revize a byly doplňovány nové záznamy do databáze filigránů, nynější počet zobrazení je 1 562. Stejně byla doplňována a kontrolována databáze hudebních tisků z nakladatelství Marco Berry. Nyní je v databázi 1 705 záznamů. Pokračovaly hloubkové revize a katalogizační práce na převodu papírové dokumentace sbírek již evidovaných v Souborném hudebním katalogu do mezinárodní databáze RISM, a to včetně tisků. Po ukončení revizí hudební sbírky

rodu Strachotů byl vydán její tematický katalog jako 13. svazek ediční řady NK ČR *Catalogus Artis Musicae in Bohemia et Moravia Cultae*. Autorkou je Eliška Šedivá. O této sbírce vyšla rovněž studie v časopisu *Knihovna: knihovnická revue*. V Archivu Konzervatoře v Praze pokračuje příprava odborné studie a tematického katalogu o sbírce hudebnin Elisy hraběnky Šlikové. Spolupráce s mezinárodní redakcí RISM byla zaměřena na online pracovní konzultace. Podařilo se uspořádat workshop za účasti pracovníka mezinárodní redakce RISM, kterého se zúčastnili pracovníci projektu a také další zájemci o zpracování hudebních pramenů.

V oblasti výzkumu hudební kultury 19. a 20. století byly v časopisu *Clavibus unitis* vydány dvě studie o rukopisných hudebninách Vítězslava Nováka a Otakara Ostrčila, které jsou uloženy ve sbírce Hudebního oddělení NK ČR, od autorek Ludmily Šmídové a Markéty Kratochvílové.

Na mezinárodním kongresu hudebních knihovníků IAML 2023 v Cambridgi přednesla Ludmila Šmídová referát o autografech Antonína Dvořáka ze sbírky Hudebního oddělení NK ČR.

V rámci projektu se podařilo připravit v prostředí Manuscriptoria virtuální výstavu a s ní související kritický katalog pod názvem *Uchovat, prozkoumat, oživit. České sbírky hudebních pramenů a jejich zpracování*. Výstupy obsahují deset odborných studií o pramenech zpracovaných v rámci projektu. Všichni autoři jsou členové jeho pracovního týmu. V časopisu *Fontes Artis Musicae*, Vol. 69, Nr. 4, 2022 vyšla studie Markéty Valíkové o sbírce Antonína Borového, kantora ze Zlaté Koruny, která je uložena v hudební sbírce archivu v Českém Krumlově. Významným výsledkem projektu je vydání rané verze Klavírního koncertu g moll, op. 33, které k vydání připravila Ludmila Šmídová.

Podařilo se provést konverzi katalogizačních záznamů rukopisných hudebnin Hudebního oddělení NK ČR z databáze RISM do systému Aleph (cca 5 500 záznamů).

Oblast 3. Slavistika

→ Garant řešení: PhDr. Lukáš Babka

Předmětem oblasti je odborný rozvoj slavistické vědní disciplíny a slavistického knihovnictví, které v rámci NK ČR garantuje samostatný odbor Slovenská knihovna (SK). Cílem je odborný průzkum fondu historických rukopisů, starých tisků, kartografických a vizuálních sbírek ve fondu SK se zaměřením na provenienční značky dokumentů a studium jevů objevených v průběhu průzkumu. Součástí cíle je kvalitní katalogizace historických dokumentů určených k digitalizaci a převod katalogizačních záznamů z báze SLK do Manuscriptoria. SK se dále zaměřuje na výzkum specifických jevů spojených s existencí knihovny a složením její sbírky – problematika ruské a ukrajinské meziválečné emigrace, osobní knihovny ve fondu SK a další.

Vydáním čtvrtého svazku řady *Katalog starých ruských tisků z fondů Slovenské knihovny tištěných azbukou*, který mapuje monografie z let 1796–1800 a ruská periodika 18. století, byl v souladu s plánem splněn dílčí cíl koncepce.

Za účelem digitalizace byly prozkoumány a dle příslušných parametrů zkatalogizovány celkem 3 rukopisné dokumenty a 1 historický tisk z fondu SK, které byly následně digitalizovány v rámci programu VISK 6. Jejich digitální kopie jsou dostupné v Manuscriptoriu.

Byl proveden komplexní průzkum 20 rukopisů a historických tisků za účelem mapování výskytu filigránů (vodoznaků) v jejich obsahu.

Pokračoval průzkum sbírek dokumentů spojených s aktivitami emigrace z bývalého Ruského impéria po roce 1917. Na portálu *esbirky.cz* byla dokončena publikace dokumentů vztahujících se ke kulturnímu a společenskému životu ukrajinské diaspory v letech 1915–1947 (T-UEP) – celkem 1 978 jednotek. Utříděna, katalogizována a zdigitalizována byla sbírka fotografií ukrajinské emigrace (T-UF, 456 jednotek).

Průběžně se pokračuje ve studiu specifických otázek z dějin knihovny a problematiky původu a složení jednotlivých knižních a obrazových sbírek. Dokončuje se průzkum, třídění a katalogizace sbírky provozních dokumentů SK, představující jedinečný pramen pro studium dějin knihovny a vývoje slavistiky jako vědní disciplíny od roku 1924 do konce 20. století. Nad rámec původně plánovaného cíle byla v kolektivní monografii publikována kapitola věnující se knižní sbírce Je. F. Šmurla ve fondu SK. Vydáním monografie *Slovenská knihovna 1924–2024: (Průvodce po dějinách, fondech a službách) = The Slavonic Library, Prague 1924–2024: (A Guide to its History, Funds and Services)* byl splněn jeden z dílčích cílů koncepce.

Oblast 4. Digitální kodikologie a knihověda

→ Garant řešení: PhDr. Zdeněk Uhlíř

V roce 2023 bylo zpřístupněno Manuscriptorium 4 v plné a provozuschopné verzi, v níž byly všechny funkcionality nově implementovány na základě zkušeností získaných při praktickém užívání beta verze. V souvislosti s dalším rozvojem personalizovaného individuálního uživatelského účtu byl uveden do provozu modul kooperativního výzkumu, umožňující distribuovanou práci s daty a informacemi včetně konečného publikování v síťovém prostředí Manuscriptoria. V souvislosti s databází plných textů byl uveden do poloprovozu

správní systém TEI, jenž dovoluje sofistikovanou práci s jejich uspořádáním podle aktuálních uživatelských potřeb. Důležitým krokem pro interoperabilitu je vytvoření M-TEI EDIT, online webové aplikace pro tvorbu TRIU P5 kompatibilního obsahu.

Technologie IIIF umožňuje komplexní tvorbu manifestů jak pro kolekce (sbírky knih), tak pro komplexní dokumenty (jednotlivé knihy), ale i pro dílčí digitální objekty (jednotlivé stránky) a fragmenty (detaily na stránkách). Byla zdokonalena v souvislosti s potřebami interoperability s dalšími zdroji, které této technologii využívají na sofistikovanější úrovni. Došlo tím k prohloubení možností následného elektronického publikování. Technologie IIIF se ukazuje účinnější a výhodnější pro přenos a výměnu dat než jiné komunikační protokoly, takže potvrzuje, že je účinným prostředkem pro vytvoření a rozvoj virtuálního prostředí zpřístupňujícího historické dokumenty a fondy a lze ji použít jako případné metaverze při práci s různými zdroji.

Koncem roku 2023 obsahovalo Manuscriptorium 397 489 evidenčních záznamů, 169 700 komplexních digitálních dokumentů, jakož i 23 415 konvolutů.

Oblast 5. Webové archivy pro vědecký výzkum

→ Garant řešení: Mgr. Marie Haškovcová

V roce 2023 se výzkumná činnost zaměřená na zpřístupňování dat a metadat z webového archivu pro další vědecký výzkum soustředila především na prezentaci poznatků o zanikající oblasti internetu, a to jak prostřednictvím odborného článku, tak formou specializované veřejné databáze zaniklých webových zdrojů. V předchozích letech se výzkum zaměřil na zpřístupnění technických a administrativních metadat, v jehož rámci byla navržena aplikace Grainery, na niž navázala certifikovaná metodika. Následoval průzkum potřeb

uživatelů z akademické obce v oblasti webových zdrojů formou dotazníkového šetření, analyzování možností zpřístupňování archivních dat a pokusy o formulování pojmu mrtvý web. Výstupy dotazníkového šetření prezentovala Markéta Hrdličková odborné komunitě na konferenci Knihovny současnosti 2023. Výzkumná činnost zaměřená na komplexní problematiku zanikajících webových zdrojů a její metodologické uchopení byla shrnuta v recenzovaném článku Luboše Svobody a Marie Haškovcové *O mrtvých webových zdrojích. Jak identifikovat a sledovat zaniklý webový obsah?*, který byl publikován v odborném periodiku I Tlib. Na základě těchto poznatků byla navržena specializovaná veřejná Databáze mrtvých webových zdrojů. Opírá se o výstupy kurátorské aplikace *Extinct Websites*, která vznikla v rámci institucionálního výzkumu v předchozím roce a pomáhá tyto zdroje automatizovaně identifikovat na základě porovnávání stavových kódů a metadat. Aplikace nejen eviduje, ale i vytváří další metadata o zaniklých webech. Vzhledem k dynamické povaze webu, který se neustále proměňuje, není proces hodnocení stavu webových zdrojů nikdy finální. Databáze zprostředkovává uživatelům v novém kontextu unikátní a dosud nepublikované informace a nově vzniklá metadata o proměnách webu. Na základě dlouhodobě získávaných dat bude podkladem pro další analýzu a výzkum.

Oblast 6. Archivace digitálních dat

→ Garant řešení: Bc. Václav Jiroušek

Výzkum v oblasti dlouhodobé archivace digitálních dat v uplynulém období navázal na výsledky předchozích let. V roce 2023 se řešitelský tým věnoval zejména analýzám v oblasti výběru vhodných souborových formátů pro dlouhodobou archivaci digitálních dat a přípravě publikačních výsledků, završujících pětileté výzkumné období.

Výzkum v oblasti technických a administrativních metadat potřebných pro dlouhodobou logickou ochranu digitálních dokumentů byl v roce 2023 završen certifikací aktualizované verze *Metodiky pro tvorbu balíčků SIP se zaměřením na digitalizáty tištěných dokumentů*.

V návaznosti na předchozí výzkum v oblasti souborových formátů pro uchovávání elektronických publikací z roku 2022 byla v roce 2023 zpracována navazující studie zaměřená na zvýšení úspěšnosti převodů e-publikací mezi distribučními verzemi formátu PDF a archivní variantou PDF/A. Výsledky provedených analýz byly publikovány Janou Hrzinovou a Václavem Jirouškem v odborném článku *Možnosti konverzí PDF souborů pro potřeby dlouhodobé archivace aneb s PDF/A na věčné časy?* v periodiku I Tlib.

Výzkum řešitelského týmu v oblasti archivace digitálních dat byl završen vydáním odborné monografie věnované aktuálním trendům dlouhodobé archivace v knihovnách a archivech nazvané *Zachováno navěky? Teorie a praxe dlouhodobého uchování digitálních dokumentů*.

Oblast 7. Ochrana knihovnických fondů

→ Garant řešení: Ing. Petra Vávrová, Ph.D.

Hlavními a závěrečnými výsledky projektu v roce 2023 bylo podání patentové přihlášky Zařízení a způsob pro zkoušení mechanické odolnosti knižní vazby a vydání odborné monografie *Kvalita ovzduší v depozitářích Národní knihovny České republiky aneb prevence poškození knih*. Dalšími hlavními výsledky byly za rok 2023 dvě certifikované metodiky – Metodika průzkumu fyzického stavu novodobých knihovnických fondů, verze 2.0 a Metodika ochrany knihovnických fondů v pandemickém období. K publikování byl připraven článek v časopise *Heritage Science* s názvem *The use of X ray computed*

tomography and X ray fluorescence in research into historical printing from the 17th century.

Probíhal opět průzkum fyzického stavu knihovních fondů jako v předešlých letech z různých zdrojů financování. Je patrné, že se data získaná ze systematického průzkumu rozšiřují a stále více se zaměřujeme i na popis a uložení informací o dílčích zásazích na knihovních fondech (odkyselování, konzervace, restaurování apod.). Bylo vytvořeno 10 101 nových záznamů a upraveno 3 149 záznamů, konkrétně bylo založeno 589 karet se zásahem Odkyselování, 151 karet Konzervace, 1 karta Restaurování a 48 jiných, zaměřených na dílčí ambulantní opravy. Průzkum v roce 2023 byl dále zaměřený na dílčí specifika, konkrétně na novodobé usně. V depozitáři UKF byly v rámci průzkumu vyhledávány polokožené či celokožené vazby. Jedná se o produkci 20. století, příp. 21. století. Nalezené vazby byly zaznamenány a byl proveden popis usně, určení druhu a typ zpracování. Byly pořizovány fotografie z USB mikroskopu povrchu usně. V roce 2023 bylo celkem prozkoumáno a zdokumentováno 2 169 knih s usňovým potahem. V rámci specializovaného průzkumu bylo vytvořeno 1 568 nových záznamů a upraveno 601 starších záznamů.

Z praktických experimentů v oblasti konzervace a restaurování bylo např. prováděno odkyselování knih a papíru pomocí použití papíru s obsahem superabsorbentu (SAP) jako výhodný prostředek na vnesení alkalických látek do knih k jejich odkyselení. V roce 2023 byl laboratorně připraven SAP s třemi hodnotami obsahu superabsorbentu (5, 10 a 15 %), který byl použit k experimentům. Snahou je zjistit, jaký vliv mají podmínky a uspořádání odkyselovacího experimentu a vlastnosti odkyselovaného papíru na hodnotu pH, alkalické rezervy a jejich rovnoměrnost a stabilitu v čase.

Dále byl studován vliv rentgenového záření na kolagenní materiály, především bylo snahou ověřit vliv a bezpečnost rentgenového (RTG) záření u kolagenních materiálů. Bylo zkoumáno působení záření na změnu optických a mechanických vlastností jak ozářených, tak i neozářených vzorků kolagenních materiálů. Měřena byla i teplota smršnění, která odráží hydrotermální stabilitu kolagenních materiálů a je ukazatelem stavu jejich poškození. Byl dále testován vliv par butanolu na vybrané záznamové prostředky pomocí videospektrálního komparátoru VSC a mikroskopu Hirox a dále sledována a zkoumána účinnost polymerové dezinfekce Air Profi na vlastnosti papíru. V roce 2023 pokračoval výzkum v oblasti dezinfekce s využitím automatického zařízení NEBULA® pro dezinfekci knihovních fondů. Problematika dezinfekce knihovních fondů se nyní jeví jako velmi aktuální problém, zvláště po nastavení úsporných energetických opatření v depozitářích. Stále častěji jsou fondy napadány mikroorganizmy. Proto dává testování tohoto stroje k automatické dezinfekci aktuálně velký smysl. Po otestování účinnosti a pří. rizik bude možné efektivněji a rychleji zasáhnout na větším množství knih zasažených plísněmi.

Znečištění vnitřního ovzduší výstavních sálů představuje závažné riziko pro zde uložené umělecké předměty. Ve vnitřním ovzduší Barokního knihovního sálu byly sledovány koncentrace a složení aerosolových částic, teplota, relativní vlhkost a koncentrace CO₂, O₃, SO₂, NO₂, plynného NH₃, HNO₃ a organických kyselin. Z časového průběhu koncentrací jemných částic je zřejmé, že tyto částice pronikaly do knihovního sálu z vnějšího prostředí a jejich zdrojem byla s největší pravděpodobností doprava. V průběhu turistických sezón vnitřní koncentrace hrubých částic vykazovaly periodický růst začínající na počátku návštěvních hodin, s maximem na konci návštěvní doby a následným poklesem k počátečním hodnotám. Z toho je zřejmé,

že zdrojem těchto částic byli návštěvníci. Hlavními vodorozpustnými anorganickými složkami byly síran, dusičnan a amonný iont. Výše vnitřních koncentrací dusičnanu klesala k nulovým hodnotám. To bylo způsobeno vypařováním dusičnanu amonného po průniku do vnitřního prostředí. V důsledku tohoto procesu se také zvýšily vnitřní koncentrace plynného čpavku.

Oblast 8. Novodobá vydavatelská produkce v českých zemích po roce 1800

→ Garant řešení: Mgr. Anna Vandasová

V letech 2021–2023 se tato výzkumná oblast věnovala především výzkumu rozsáhlých periodických titulů s regionálními mutacemi a vývoji a optimalizaci nástroje pro jejich efektivní evidenci, která by významným způsobem přehlednila a usnadnila jejich správu v jednotlivých konzervačních sbírkách v knihovnách v ČR.

Práci na optimalizaci a dalším rozvoji nástroje PerMonik, který umožňuje velmi detailní záznam informací o jednotlivých mutacích a mutačních vydáních periodik, se kromě odborníků z NK věnují i pracovníci z dalších významných knihoven s konzervačními sbírkami – především z MZK, VKOL a Knihovny Ústeckého kraje (dříve Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem). Základními otázkami, kterým se řešitelský tým v letošním roce věnoval, jsou například přílohy rozsáhlých periodik, dále například problematika grafického označení mutačních vydání či úpravy přihlašování a administrace agendy oprávnění uživatelů. V NK ČR probíhá také příprava dalších ročníků Československého sportu a dalších velkých periodik s regionálními mutacemi a vkládání jejich jednotek do systému Aleph tak, aby se následně daly vložit do databáze Permonik. V roce 2023 se řešitelé věnovali také přípravě zpřístupňovacího modulu nástroje PerMonik, který byl odevzdán jako plánovaný výsledek. Výchozím rozhraním modulu je

forma kalendáře, v němž si uživatel bude moci vyhledat různé mutace a mutační vydání periodik, které v daný den vyšly, včetně detailních informací o stavu či dostupnosti exemplářů v jednotlivých knihovnách, které budou svá periodika v PerMoniku evidovat. Evidence veškerých úprav aplikace PerMonik byla i v tomto roce vedena v repozitáři Github formou issues: <https://github.com/NLCR/evidence.periodik/issues>.

Řešitelé oblasti se rovněž velmi intenzivně věnovali přípravě Metodiky výzkumu regionálních mutací novodobých periodik, která byla rovněž odevzdána jako plánovaný výsledek. Metodika podrobně popisuje problematiku regionálních mutací či mutačních vydání rozsáhlých periodických titulů, jejich formu dosavadního, a ne zcela optimálního, zpracování v knihovnách, především pak poskytuje podrobný návod na využití systému pro evidenci periodik PerMonik. Problematice regionálních mutací se rovněž věnovalo i Oddělení pro standardy novodobých digitálních sbírek, které po úspěšném připomínkovém řízení ze strany Pracovní skupiny pro textové dokumenty a schválení Formátovým výborem při NDK uveřejnilo nové DMF pro periodika verze 2.0 a Pravidla pro popis periodik verze 8,5, které formálně umožňují zápis informací o mutačních vydáních periodik podle Standardu NDK.

Oblast 9. Digital humanities

→ Garant řešení: Jan Holomek

V rámci roku 2023 došlo k posílení projektové infrastruktury. Na začátku roku 2023 byla připravena koncepce na léta 2024–2028 a došlo k přeplánování neplánovaných popularizačních výsledků pro knihovníky a neobornou veřejnost na nové programové období (pro projekty utilizaci výsledků NAKI DL4DH (DG20Po2OVV002) a NAKI Centralizované rozhraní

(DG18Po2OVV016)). Z konference byla publikována zpráva v odborném periodiku *Česká literatura: Časopis pro literární vědu*. Zároveň byla prováděna oponentura *Authorguesseru* a experimenty vedoucí k prozkoumávání různých vlivů, které mohou Machine Learning založený na detekci autorství problematizovat (např. variace žánrů, stylová konzistence autorů, volba trénovacích a testovacích segmentů, testování na neviděných knihách atp.). Tyto aspekty byly popsány a publikovány v odborném článku publikovaném v periodiku *Digital humanities quarterly*. Článek blíže popisuje přípravu korpusu, jeho charakteristiky a možnosti dalšího zpracování. Aktivity uskupení byly zároveň prezentovány na Univerzitě Pardubice jako součást kurzu Vybrané otázky umělé inteligence. Došlo k navázání spolupráce s Ústavem pro českou literaturu AV ČR, týmem pro globální a digitální literární studia, který chce využít a strojově zpracovat data v roce 2024.

Oblast 10. Kniha jako médium ve středověku a novověku

→ Garant řešení: Mgr. Veronika Rákocy

Tým Lucie Heilandové dokončil výzkum okolností rušení klášterů za josefínských reforem. Na základě výzkumu vznikla kolektivní monografie *Lux secretis inclusa claustralibus*. Prezentace dalších výsledků výzkumu se zaměřovala také na výstavní činnost, jejíž cílovou skupinou byli jak odborníci, tak širší laická veřejnost. Výsledky rozsáhlého bádání byly shrnuty ve výstavě *Ošklivé rukopisy Kříže z Telče (1434–1504)*. V Galerii Klementinum bylo vystaveno více než 20 originálů rukopisů vztahujících se k osobnosti Kříže z Telče, další materiál byl zpřístupněn v digitální podobě. Do panelové výstavy byly shrnuty i výsledky výzkumu k tématu Matematického muzea v Klementinu.

Dílčí výsledky výzkumu byly prezentovány v osmi přednáškách cyklu *Z klementinských pokladů*, které byly doplněny *Exponáty měsíce* vystavenými v předšálí Všeobecné studovny, ty reflektovaly tematiku jednotlivých přednášek. V časopise *Dějiny a současnost* bylo v cyklu *Z pokladů knihoven* publikováno 10 článků představujících zajímavé jednotliviny, sbírky, soubory a témata vážící se k historickým fondům NK ČR. Ve spolupráci s Českou televizí byl připraven šestidílný dokumentární seriál *Poklady Klementina*, který představí nejvýznamnější rukopisy ze sbírek NK ČR.

B. Programové projekty výzkumu a vývoje

V roce 2023 byly v oblasti účelového financování výzkumu řešeny projekty programu Ministerstva kultury ČR NAKI III a programu Technologické agentury ČR (TA ČR) na podporu aplikovaného společenskovedního a humanitního výzkumu, experimentálního vývoje a inovací ÉTA:

Projekt NAKI III:

Využití plazmatu pro ošetření knihovních fondů

→ Příjemce dotace: Národní knihovna ČR

→ Hlavní řešitel: Ing. Petra Vávrová, Ph.D.

→ Období řešení projektu: 2023–2027

Konsorciální projekt NK ČR, ÚCHP AV ČR, a Přírodovědecké fakulty MU v Brně navazuje na předchozí zkušenosti jednotlivých řešitelů s výzkumem problematiky. Cílem projektu je vyvinout metodiku aplikace technologií využívající nízkoteplotní plazma při konzervaci a restaurování širokého spektra materiálů v knihovních fondech, a dále vyvinout a ověřit metodiku dezinfekce případně sterilizace knihovních fondů pomocí plazmatu i ověřit bezpečnost využití plazmatických technologií pro ošetřované materiály. V prvním roce řešení projektu byly stanoveny tyto

dílčí cíle: vybavení pracovišť, rešeršní práce, nastavení procesů, nákup materiálu a vstupní analýzy vzorků v rámci všech částí projektu.

Projekt byl úspěšně zahájen 1. 3. 2023. Řešení probíhá dle stanoveného plánu, týmy se průběžně setkávají, seznamují se s vybavením a činnostmi jednotlivých pracovišť. Práce na projektu byly započaty zpracováním rozsáhlého množství odborné literatury a odborných článků a vytvoření specifických rešerší. Byly prováděny průzkumy mikrobiologických činitelů a znečištění v depozitářích NK ČR. Byly definovány a připraveny vzorky testovacích materiálů a byla prováděna měření vizuálních a fyzikálních vlastností vzorků (změny barevnosti, vnitřní změny pomocí ATR-FTIR spektrometru, změny morfologie povrchu na 3D mikroskopu Hirox, změny hodnot pH, mikroskopické pozorování, změna teploty smrštění, UV/VIS spektroskopie). Rovněž byla zakoupena potřebná zařízení a vybavení, materiály. Byli najati odborní pracovníci. Byly provedeny první testy po ošetření plazmatem. Nad rámec plánu byl vytvořen odborný článek s názvem Utilization of CO₂ snow jet for removal of submicron particles from cellulose based library materials, který bude odeslán k publikování v časopise *Cellulose*.

Kořeny a plody evropské vědy v českých, moravských a slezských historických knihovních fondech

- Příjemce dotace: Národní muzeum
- Hlavní řešitel: PhDr. Richard Šípek, Ph.D.
- Odpovědný řešitel na straně NK ČR: Mgr. Anna Vandasová
- Období řešení projektu: 2023–2027

V roce 2023 bylo zahájeno řešení tohoto nového projektu NAKI, na němž kromě Národního muzea a NK ČR

participuje i NPÚ, KNAV a Muzeum umění Olomouc. Projekt se zaměřuje na průzkum knihoven vědců a učenců, na fenomén vědecké literatury v soukromých knihovnách jednotlivců, rodin a rodů i v institucionálních knihovnách. Těžištěm a cílem výzkumu je zmapování akviziční praxe, recepce a práce s knihou v oblasti vědecké literatury.

NK ČR se zaměří na část historického fondu, která byla vyčleněna přírodním vědám. V oborovém členění fondu to jsou signatury 14 Mathesis, 15 Physica, 16 Historia naturalis, 17 Technologia, 18 Ars medica. Pozornost bude zaměřena na průzkum s knihou v ruce a budou se sledovat provenienční znaky jednotlivých exemplářů s cílem rekonstrukce vědecky zaměřených knižních sbírek. Jedním z cílů průzkumu je zachycení hlavních rysů vzdělanostního mecenátu. Výzkum se z provenienčního hlediska také soustředí na sbírku inkunábulí. Probíhat bude rovněž v novodobých rezervních fondech NK ČR. Vzhledem k opakovaným přesunům těchto fondů v minulosti byly původní provenienční celky promíchány, je tak nutné provést řádnou probírku svazků, včetně evidence provenienčních znaků. Na základě této evidence budou sledovány pohyby původních celků a pozornost bude věnována především vlastníkům z řad vědců či celkům vědecké literatury.

NK ČR je odpovědná za supervizi jmenných autoritních záznamů zaslaných do databáze národní autority, poskytla základní školení pro řešitele projektu a bude dále k dispozici ke konzultacím a dalším školením.

V roce 2023 byly všechny uvedené činnosti řádně zahájeny. Především byla zahájena příprava výstavy Bibliotheca astronomica včetně kritického katalogu, která je plánována jako výsledek v roce 2024 a usku- teční se na podzim.

Historie češtiny v korpusovém kontinuu

- Příjemce dotace: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
- Hlavní řešitel: Mgr. Martin Stluka, Ph.D.
- Odpovědný řešitel na straně NK ČR: Mgr. Anna Vandasová
- Období řešení projektu: 2023–2026

Projekt TA ČR začala v roce 2023 řešit NK ČR ve spolupráci s FF UK a Ústavem pro jazyk český AV ČR. Hlavním cílem je přispět k digitalizaci vzdělávání vytvořením datového, softwarového a znalostního zázemí pro studium češtiny v celém jejím historickém kontinuu (13.–21. století). Výsledkem by mělo být vytvoření monitorovacího korpusu pokrývajícího všechny etapy vývoje češtiny a jazykových modelů ve schématu Universal Dependences, které umožní automatickou lingvistickou anotaci textů z libovolného období. Dále vytvoření aplikace Timeline Maker umožňující zkoumat diachronní fenomény v monitorovacím korpusu a na závěr také vytvoření online kurzu pro studenty a badatele pracující s historickými texty, který poskytne průpravu pro využití vytvořených výstupů a dalších relevantních technologií dostupných v rámci projektového konsorcia.

V roce 2023 se věnovali řešitelé z NK ČR ve spolupráci s ostatními řešiteli především výběru textů pro léta 1901–1990 tak, aby byla zastoupena beletrie, odborná literatura i žurnalistika a také tak, aby byly zastoupeny texty autorů i autorek. Vybrané texty z jednotlivých desetiletí jsou následně exportovány z úložiště LTP a předávány řešitelům pro potřeby vytvoření korpusu.

Česká knižní ilustrace v raném novověku

- Příjemce dotace: Národní knihovna ČR
- Poskytovatel: Technologická agentura ČR

- Hlavní řešitel: Mgr. Vojtěch Šícha, Knihovna AV ČR
- Řešitel za NK ČR: Mgr. Lucie Heilandová, Ph.D.
- Období řešení projektu: 2021–2023

Projekt byl realizován týmem odborníků z KNAV, NK ČR a technologické společnosti inQool. Cílem projektu (<https://e-ilustrace.cz/>) je zpřístupnit obrazový materiál nacházející se ve starých tiscích vydaných v českých zemích do druhé poloviny 16. století a vytvořit virtuální badatelské prostředí pro studium knižní ilustrace za pomoci nových digitálních nástrojů, které poskytnou nový pohled na vizuální a materiální kulturu raného novověku v českých zemích. Vyvinutá online databáze dostupná na www.e-ilustrace.cz umožňuje komparaci obrazového materiálu a nabízí příjemné badatelské prostředí, díky kterému mohou badatelé sledovat např. výrobu dřevořezových štočků, jejich užití, kopírování a oběh, inspirační zdroje či výskyt ikonografických motivů a proměny uměleckých stylů v rámci celé české tiskařské produkce do poloviny 16. století. V roce 2023, který byl posledním rokem řešení projektu, se pokračovalo ve zpracování obrazového materiálu v tiscích české produkce 16. století nacházejících se nejen ve fondu NK ČR, ale i v dalších paměťových institucích (např. VKOL, NM, Strahovská knihovna, SOA Třeboň, MZK, MZA, Universitäts- und Forschungsbibliothek Erfurt/Gotha, Stiftung Schloss Friedenstein Gotha nebo Slovenská národná knižnica) a rovněž byl dokončen vývoj databáze, probíhalo její testování, obohacování a revize záznamů atd. Při katalogizaci byl kladen důraz nejen na zaznamenání veškerých informací o původcích (autorské údaje, informace o tiskařích, dřevořezáčích, ilustrátorech či autorech návrhu nebo inspiračního vzoru), ale především na věcný popis (popis prostřednictvím jmenných a věcných národních autorit je rozšířen heslářem klíčových slov), který je průběžně doplňován popisem podle mezinárodního

klasifikačního systému ICONCLASS. Katalogizační záznam obsahuje také obrazovou přílohu (obraz celé strany a výřez s popisovanou ilustrací), která je pro práci s obrazem nezbytná a s níž se bude dále pracovat ve vytvářeném virtuálním prostředí (jedním z vyhledávání je vyhledávání prostřednictvím nástroje VISE, které vyhledává podle obrazu). Data jsou prezentována v rámci portálu Knihověda.cz, který v sobě sdružuje české národní retrospektivní bibliografie *Knihopis* a *Bibliografii cizojazyčných tisků*. Již od počátku byla navázána mezinárodní spolupráce – online databáze bude využívat digitální nástroje (VGG Image Search Engine VISE) vyvíjené externím projekto-
vým partnerem Visual Geometry Group, University of Oxford a zpřístupňování obrazového materiálu je konzultováno se členy Digital Humanities Oxford, kteří se této problematice dlouhodobě věnují. Protože jsou data rozšířena o popis prostřednictvím klasifikačního systému ICONCLASS, otevřela se možnost zapojení našich dat do systému Arkyves. Nedílnou součástí posledního roku řešení projektu byla prezentace projektu, ať již v rámci popularizačních přednášek, např. v cyklu *Z klementinských pokladů* přednáška Lucie Heilandové *Česká knižní ilustrace první poloviny 16. století a její zpracování* (11. 4.), workshopů, odborných studií či příspěvků na odborných konferencích. Projekt byl prezentován na mezinárodní konferenci *Knih a její dějiny na Slovensku* (Martin 16.–18. 5. 2023), kde vystoupila Lucie Heilandová s příspěvkem *Ilustrace v bohemikálních tiscích 16. století*; a na konferenci *Bibliotheca Antiqua* (Olomouc 15.–16. 11. 2023), kde Vojtěch Šícha (KNAV) a Lucie Heilandová přednesli příspěvek *Výzkum dějin české knižní ilustrace nově: Databáze E-ilustrace a možnosti jejího využití*. Byl uspořádán workshop *Projekt e-ilustrace. Nové možnosti zpracování a zpřístupnění knižní ilustrace* v rámci Semináře dějin umění FF MU (20. 4.), studenti Semináře dějin umění se také zapojili do řešení projektu,

jak v rámci odborné stáže v ORST, tak v rámci výuky, kdy se podíleli na ikonografickém popisu (popisu prostřednictvím klasifikačního systému ICONCLASS). V neposlední řadě byl 28. 11. uspořádán seminář *ICON-CLASS & e-ilustrace. Nové nástroje a perspektivy výzkumu vizuální kultury raného novověku*, na němž byl nejen prezentován samotný projekt e-ilustrace, ale především byli posluchači samotnými tvůrci (Hans Brandhorst, Etienne Posthumus) seznámeni s klasifikačním systémem ICONCLASS (iconclass.org).

Písenné bohatství zrušených klášterů v Čechách

- Příjemce dotace: Národní knihovna ČR
- Hlavní řešitel: Mgr. Jan Vojtíšek /
Mgr. Lucie Heilandová, Ph.D.
- Období řešení projektu: 2023–2027

Na řešení projektu NAKI (DH23Po3OVV056) se podílí NK ČR a Národní archiv. Cílem projektu je vytvořit specializované veřejné databáze umožňující studium obou druhů pramenů a jejich představení i v kontextu jevu rušení klášterů a pohybu klášterních sbírek a fondů. Dalším plánovaným výstupem projektu je interaktivní mapa, která umožní zasazení rušení klášterů do širšího rámce vývoje klášterních institucí. V neposlední řadě jsou v rámci projektu plánovány dvě výstavy a několik odborných studií.

V rámci prvního roku řešení projektu probíhaly heuristické a rešeršní práce, byla provedena excerpce relevantních bibliografických zdrojů a zahájena revize, průzkum a zpracování fondů uložených v NK ČR. V rámci zpracování byly zejména pořizovány přepisy předávacích protokolů a dalšího archivního materiálu pocházejícího ze zrušených klášterních knihoven. Na zpracování archivního materiálu je navázán výzkum středověkých, raně novověkých rukopisů a starých tisků z fondů NK ČR a jejich přiřazení podle dochovaných dokumentů

do jednotlivých knihoven zrušených klášterů. V rámci zpracování fondu se rovněž digitalizují rukopisy relevantní pro potřeby projektu. Byl proveden jejich výběr a v roce 2023 byly pro digitalizaci vybrány např. rukopisy z pozůstalosti Karla Fischera, soupisy klášterních listin, původní knihovní katalogy a dosud nezdigitalizované novověké rukopisy z klášterních knihoven.

V přípravné fázi projektu došlo také ke stanovení obsahové i vnitřní informační struktury virtuálních výstupů (specializované databáze a interaktivní specializované mapy), byla zahájena přípravná fáze shromažďování požadavků na vyhledávací rozhraní, včetně facetového vyhledávání a dalších funkcionalit, s cílem co nejlépe vydefinovat požadavky na budoucí vyhledávací a prezentační rozhraní, pro které byla zřízena doména www.monasteria-abolita.cz, na níž budou výsledky projektu prezentovány.

C. Zapojení do velkých výzkumných infrastruktur

LINDAT/CLARIAH-CZ

- Příjemce dotace: Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy
- Hlavní řešitel: prof. RNDr. Jan Hajič, Dr.
- Odpovědný řešitel na straně NK ČR: Mgr. Bc. Michaela Bežová
- Období řešení projektu: 2023–2026

V roce 2023 byla zahájena další fáze řešení velké výzkumné infrastruktury, do které je zapojeno 17 partnerů z 15 institucí, hlavním řešitelem je Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy. Každý z partnerů se zaměřuje na práci s jazykovými, multimediálními a jinými daty, která souvisí s českým jazykovým prostředím. Tato data jsou pro uživatele zprostředkována pomocí otevřeného přístupu, včetně vyvíjených technologií

pro práci s těmito daty. Přístup do katalogu, repozitáře nebo ke korpusům je k dispozici na <https://lindat.mff.cuni.cz/cs>. NK ČR ve velké výzkumné infrastruktuře úzce spolupracuje s MZK a KNAV, především v souvislosti s poskytováním dat z České digitální knihovny, na jejímž vývoji a správě se všechny tři knihovny podílejí. Kromě toho se NK ČR zaměřila na standardní činnosti zahrnující opravy dat v dlouhodobém úložišti LTP a digitální knihovně NDK, zároveň byly za pomoci vědeckých pracovníků vytvářeny digitální sbírky. V oblasti infrastrukturních prací došlo k postupným přípravám na instalaci nové verze Krameria 7 a rovněž byl intenzivně řešen příjem a zpracování elektronických dokumentů, které budou zpřístupňovány v digitální knihovně. V neposlední řadě došlo k prezentaci práce kurátorů a správců dlouhodobého úložiště studentům na Slezské univerzitě a rovněž vyšly v časopisu *Knihovna plus* dva popularizační články přibližující národní strategii digitalizace novodobých knihovních fondů a rovněž možnosti uživatelů podílet se na výběru titulů na digitalizaci.

D. Další aplikační projekty

D.1. Národní projekty

D.1.2. Program Veřejné informační služby knihoven (VISK)

Všechny projekty v jednotlivých podprogramech jsou jednoleté. Tyto projekty se týkají podpory konkrétních činností knihoven v oblasti vzdělávání, provozu digitálních knihoven, ochrany fondů, produkce digitálních dat (retrospektivní konverze katalogů, digitalizace sbírek), provozu informačních portálů, přístupu k digitálním zdrojům atp. V seznamu projektů již nadále nejsou uváděny statutární činnosti, dříve hrazené z programu VISK, na které NK dostala finanční prostředky přímo do rozpočtu.

VISK 1

Koordináční centrum programu VISK

- Odpovědný pracovník: PhDr. Vít Richter
- URL: <http://visk.nkp.cz/>

Koordináční centrum programu VISK zajišťovalo veškeré odborné, organizační a koordináční činnosti související s realizací celého programu VISK.

Sociologický průzkum Četba a čtenáři v ČR 2023

- Odpovědný pracovník: PhDr. Vít Richter
- URL: https://ipk.nkp.cz/odborne-cinnosti/ctenarstvi-1/12_Cten.htm#pruzkumy

NK ČR a Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., uskutečnily v roce 2023 reprezentativní statistický průzkum mezi obyvateli ČR staršími 15 let. Celkově šlo již o páté šetření – předchozí proběhla v letech 2007, 2010, 2013 a 2018. Průzkum provedla agentura ResOLUTION. Sběr dat proběhl od 21. 5. do 20. 6. 2023 na reprezentativním vzorku 2 010 respondentů (populace 15+), a to metodou CAPI (502 respondentů) a CAWI (1 508). Průzkum by proveden s podporou MK ČR z dotačního programu VISK 1. Výstupem bude v roce 2024 zevrubnější monografie, která se bude opírat o hlubší interpretaci daných dat, jejich zhodnocení, naváže na tři předchozí průzkumy a bude vydána ve spolupráci s nakladatelstvím Host.

Česká digitální knihovna – správa a kurátorství společného obsahu

- Odpovědný pracovník: Ing. Petr Kukač

V prostředí infrastruktury NK ČR je v provozuschopném stavu implementována testovací instance serverové části ČDK, k ní je připojená funkční administrátorská konzole a klientská aplikace K7. Vzniklý

ekosystém je plně způsobilý pro testovací provoz k ověření všech již vyvinutých a uvolněných funkcí zaměřených na kurátorství společného obsahu a správu nebo tvorbu virtuálních sbírek nad společným obsahem ČDK.

Kurátorští pracovníci NK ČR se tak mohou plnohodnotně zapojit do vývoje a nasazování pokročilých funkcí a vlastností ČDK. Realizací projektu byly splněny důležité podmínky k tomu, aby NK ČR mohla plnit své úkoly a zastávat roli definovanou pro NK ČR v Smlouvě o spolupráci z 31. 10. 2022.

Rozvoj systému SDNNT

→ Odpovědný pracovník: Ing. Petr Kukač

Účelem projektu bylo zajistit realizaci významných úprav existujícího systému Seznamu děl nedostupných na trhu tak, aby NK ČR plnila závazky plynoucí z nové legislativy. Úpravy byly realizovány vývojem nových funkcí stávající aplikace SDNNT, jejich rozsáhlým testováním a následnou implementací a uvedením do provozu.

Úpravy byly nasazeny ve dvou blocích podle časového určení účinnosti legislativních změn. V prvním pololetí byl systém SDNNT rozšířen a upraven pro možnost komunikace s evropským portálem děl nedostupných na trhu EUIPO. Obsahem druhého bloku úprav byla implementace novely autorského zákona účinná od 1. 1. 2024. Všechny plánované akce rozvoje systému SDNNT byly řádně dokončené a projektové cíle byly splněny.

Komplexní validátor NDK

→ Odpovědný pracovník: Mgr. Filip Pavčík, Ph.D.

Cílem projektu v roce 2023 bylo vytvořit aktualizovanou podobu nástroje Komplexní validátor tak, aby

podporoval validaci dat vytvořených dle nejnovějších specifikací Standardu NDK pro digitalizaci tištěných dokumentů vydaných v daném roce. V roce 2023 šlo konkrétně o dvě nové specifikace v rámci Standardu NDK – takzvané Definice metadatových formátů (DMF) pro digitalizaci monografií ve verzi 2.1 a DMF pro digitalizaci periodik ve verzi 2.0. Nástroj Komplexní validátor slouží k ověření souladu vytvořených dat s pravidly pro dlouhodobou archivaci. Vedle aktualizované verze aplikace, dostupné v režimu open source, byla aktualizována i webová verze Komplexního validátoru sloužící uživatelům jako plnohodnotná alternativa k desktopové verzi nástroje.

Registr českých knih

→ Odpovědný pracovník: Mgr. Lenka Maixnerová

Cílem projektu byly analytické práce pro vytvoření registru, který bude centrálním místem knižních metadat v ČR, zajišťujícím služby pro knihovny, nakladatele, distributory a knihkupce, vydavatele a agentury ISBN/ISMN, SČKN a MK ČR. Analytické práce jsou hotové pro moduly uživatelé, nakladatelé a povinné výtisky. Byla navržena funkční specifikace obrazovek a příklady užití modulů uživatelé a nakladatelé a evidence povinných výtisků. Rozpracován je modul pro agenturu a tituly. Projekt byl prezentován na veletrhu Svět knihy a na dalších odborných akcích. Návrh funkční specifikace byl předveden zástupcům nakladatelů a SČKN. Proběhly konzultace k výběru platformy pro Registr českých knih, zvolena byla open source platforma Folio. Vývoj systému byl zadán na této platformě (stále probíhá výběrové řízení na dodavatele služeb). Byly zpracovány podklady s číselníky pro komunikační formát ONIX pro verzi ONIX ISBN Registration Format, byla částečně provedena revize českého překladu předmětového třídění Thema, jehož originál poskytla firma Libristo.

VISK 2

Inovační kurzy informační gramotnosti

→ Odpovědný pracovník:

Mgr. Roman Giebisch, Ph.D.

→ URL: *Inovační kurzy informační gramotnosti – 2023 — IPK – informace pro knihovny (nkp.cz)*

Cílem nových inovačních kurzů bylo poskytnout požadované dovednosti v práci s ICT a současně nabídnout možnost prohloubit a rozšířit pokročilé znalosti v oblasti ICT těm, kdo již základní kompetence získali.

Vzdělávací kurzy knihovníků v oblasti ochrany knihovních fondů

→ Odpovědný pracovník:

Mgr. Roman Giebisch, Ph.D.

V roce 2023 bylo organizováno 6 odborných kurzů zaměřených na péči o dobrý fyzický stav knihovních fondů v ČR. Cílovou skupinou byli pracovníci veřejných knihoven všech typů, a to zejména spravující konzervační fondy. Kurzy s názvem: *Průzkum fyzického stavu knihovních fondů, Preventivní péče v knihovnách a Ambulantní opravy knihovních fondů* (Basic a Advanced) se opakovaly během roku dvakrát a zúčastnilo se jich více jak 120 účastníků. Výuku prováděly v rámci své metodické funkce kvalifikované lektorky z OOKF. Kurzy přispěly k systematické podpoře vzdělávání knihovníků na úrovni krajských knihoven (a dále v rámci jejich metodických povinností na úrovni regionálních funkcí), specializovaných knihoven a dalších pracovišť v oblasti konzervátorských úkonů, které je možné podniknout přímo na pracovišti samém.

Rekvalifikační kurzy dle Národní soustavy kvalifikací

- Odpovědný pracovník:
Mgr. Roman Giebisch, Ph.D.
- URL: Knihovnické kurzy dle NSK — IPK
– informace pro knihovny (nkp.cz)

Cílem projektu bylo zajistit zdroje pro finanční ohodnocení lektorek a lektorů knihovnických kurzů tak, aby se minimalizovaly náklady na účast v kurzu. Kurzy obsahově vychází z Národní soustavy kvalifikací, vyučují v nich akreditovaní odborníci a odbornice z NK ČR i externích institucí. Kurzů se účastní lidé zaměstnaní v knihovnách, ale i ti, kteří se teprve na práci v knihovně připravují. V roce 2022 jsme vzhledem k poptávce otevřeli pouze kurz *Knihovník v přímých službách* a *Knihovník katalogizátor*. Do kurzů se přihlásilo celkem 27 účastnic a účastníků.

VISK 4

Ochrana fyzických novodobých fondů NK ČR

- Odpovědný pracovník: Mgr. Bc. Michaela Bežová
- URL: <http://kramerius-info.nkp.cz/>;
<http://visk.nkp.cz/visk-4>

V roce 2023 získala NK ČR dotaci na činnosti spojené s fyzickou ochranou fondu, které program VISK 4 nabízí. Díky financím byla nakoupena lepenka archivních kvalit, ze které byly pro digitalizované, odkyselené a ohrožené dokumenty vytvořeny ochranné obaly. Dále byl zakoupen materiál, jež se používá při fyzickém průzkumu fondu (filtrační papíry, pufry, buničitá vata). Rovněž bylo nakoupeno 5 pH elektrod, jež jsou nedílnou součástí pH metrů, které se používají pro zjišťování kyselosti papíru. Pořízeny byly i dvě restaurátorské špachtle, které slouží při ambulantních opravách před a po digitalizaci a při standardních

konzervátorských zásazích na dokumentech. Finance získané na služby byly využity jednak na vývoj a správu dvou páteřních nástrojů užívaných pro správu a ochranu knihovnických fondů (Aplikace pro průzkum novodobých fondů a Registr odkyselování), jednak pro hromadné odkyselování knihovnických fondů. V roce 2023 došlo k odkyselení 589 dokumentů o celkové váze 400 kg. Vedle těchto činností byly rovněž finance využity na ostatní osobní náklady pro brigádníky, kteří se věnovali rozvolnění knižní vazby a ambulantním opravám před a po digitalizaci (v rámci projektu je postupně digitalizováno periodikum *Právo lidu*, které je ve špatném fyzickém stavu), přípravných prací před a po odkyselování, výrobě ochranných obalů a průzkumu fyzického stavu novodobých fondů. Všechny tyto činnosti byly vykonávány kontinuálně po celý kalendářní rok.

V listopadu byl rovněž uspořádán pravidelný seminář k programům VISK 4 a VISK 7, který se konal hybridně v CDH a na platformě ZOOM. Semináře se účastnilo více než 100 zájemců. Rovněž byl na konci října uspořádán 3. ročník Meet and Greet, jež umožnil řešitelům obrátit se s konkrétními dotazy na hlavní koordinátory jednotlivých dotačních programů. V roce 2023 byl k dotačnímu mechanismu VISK přidán i program Knihovna 21. století, o který je mezi knihovny velký zájem.

VISK 5

Retrospektivní konverze Generálního katalogu UKF I NK

- Odpovědný pracovník: Mgr. Nataša Mikšovská

Cílem projektu byl předvýběr a příprava cca 15 500 záznamů tisků. Záznamy byly připraveny pro další etapu retrokonverze. Zároveň bylo zpracováno 13 100 nových záznamů ve formátu MARC 21, které byly zpřístupněny

v bázi NKC a předány do SK ČR. 4 800 záznamů bylo vytvořeno nebo sloučeno v bázi NKC. K těmto záznamům bylo přidáno pole 920 s číslem tifu z GK UKF I. Jednalo se především o záznamy monografií, které obsahují více děl nebo přitisky a jsou v GK UKF I zpracovány analyticky. Zpracovány byly záznamy abecedního rozsahu LEFF–LUCH zahraniční knižní produkce z let 1801–1950. O vybrané prvky věcného popisu bylo doplněno 4 500 záznamů již dříve zpracovaných retrospektivní konverzí.

VISK 6

Digitalizace historických dokumentů NK ČR

- Odpovědný pracovník: PhDr. Zdeněk Uhlíř
- URL: <http://www.manuscriptorium.eu>

V roce 2023 bylo v rámci z fondu NK ČR (ORST a SK) digitalizováno celkem 29 dokumentů, tj. 10 854 obrazů/stran. Všechny digitalizované dokumenty byly zařazeny do digitální knihovny Manuscriptorium.

Digitalizace vzácných historických rukopisů a tisků z fondu Hudebního oddělení

- Odpovědný pracovník: Mgr. Zuzana Petrášková
- URL: <http://www.manuscriptorium.eu>

V roce 2023 bylo z fondu Hudebního oddělení digitalizováno 26 rukopisných dokumentů, tj. celkem 2 778 obrazů. Byly vybrány hudebniny ze dvou provenienčních celků, sbírky Ludvíka Hornova a rodiny Strachotů. Autorsky jsou zastoupena jména českých autorů přelomu 18. a 19. století. Digitalizované hudebniny jsou propojené se záznamem mezinárodního soupisu hudebních pramenů RISM a badatelům využívajícím tuto databázi dostupné ke studiu na

adrese www.rism.info a v digitální knihovně Manuscriptorium.

VISK 8/A

Multilicenční zpřístupnění elektronických informačních zdrojů

→ Odpovědný pracovník: Mgr. Barbora Korandová
→ URL: <http://visk.nkp.cz/visk-8-a>

V roce 2023 pokračovalo zajištění služby přístupu k českým i zahraničním informačním zdrojům ve veřejně přístupných knihovnách, které se do projektu přihlásily. Knihovny měly na výběr z databází obsahující aktuální odborné a populárně naučné informace například z oblasti ekonomiky, politiky, kultury či práva. Jednalo se o českou mediální databázi Anopress, k jejímuž využívání se přihlásilo 55 knihoven, dále o databázi právních informací ASPI, kterou zvolilo 25 knihoven a databázi PressReader nabízející zahraniční deníky a populárně naučné časopisy, jež byla vybrána 30 knihovnami.

Knihovnám jsou měsíčně zasílány statistiky o využitelnosti databází a rovněž jako v předchozích letech byly na jaře a na podzim zorganizovány online semináře zaměřené na prezentaci a práci s jednotlivými databázemi. Dohromady se k těmto webinářům přihlásilo více jak 200 účastníků.

Kromě již dlouhodobě zahrnutých databází, měla zájem se do projektu zapojit také ČTK. Na základě výsledků z předběžného průzkumu, který zjišťoval zájem knihoven o nabízenou službu a podaných přihlášek v roce 2023, byla pro rok 2024 databáze Archiv zpravodajství do projektu zařazena. V roce 2023 byl nově uskutečněn také webinář k databázi Archiv zpravodajství, ke kterému se připojilo 48 účastníků.

VISK 9

Souborný katalog ČR včetně jeho rozvoje

→ Odpovědný pracovník: PhDr. Eva Svobodová
→ URL: <https://skc.nkp.cz> nebo <https://www.caslin.cz>

K 31. 12. 2023 obsahovala báze SK ČR 8 437 293 záznamů (z toho 182 617 seriálů, 328 637 starých tisků, 642 049 speciálních druhů dokumentů). V prostředí SK ČR bylo odesláno 4 560 objednávek MVS (z celkem 124 různých knihoven do 239 různých knihoven). Do SK ČR přispívá celkem 530 knihoven. Počet knihoven umožňujících sklízet záznamy do SK ČR prostřednictvím OAI protokolu v roce 2023 vzrostl na 223 (cca o 19 % proti předcházejícímu roku). S tím souvisí i zvětšení počtu knihoven, u nichž fungují automatické odpisy vyřazených titulů z SK ČR. Těmto knihovnám je poskytována rozšířená zpětná vazba, týkající se kvality jimi dodávaných záznamů. Čtyřikrát denně sklízí SK ČR záznamy české beletrie, které zpracovává MLP v rámci projektu CENTRAL, a tím umožňuje jejich okamžité využití (stahování) přes protokol Z39.50 ostatním knihovnám. Ručně bylo ze SK ČR v roce 2023 odstraněno 70 681 duplicitních záznamů. 3 931 záznamů bylo propojeno s bází Národních autorit. V rámci propagace proškolili pracovníci OSK v 21 knihovnách celkem 90 pracovníků.

Technická správa, revize a doplňování báze ANL

→ Odpovědný pracovník: PhDr. Eva Svobodová

K 31. 12. 2023 obsahovala báze ANL (Výběr článků v českých novinách, časopisech a sbornících) 1 985 814 záznamů. Za rok 2023 přibylo celkem 64 242 záznamů od 30 krajských a oborových knihoven (prostřednictvím projektů z programu VISK 9/1 nebo z vlastní excerptce). V rámci programu VISK 9/1 přispělo celkem

14 knihoven (11 krajských a 3 knihovny Akademie věd), které zaslaly 21 743 záznamů (závazek činil 21 850 záznamů).

Ze strany správce databáze proběhlo v roce 2023 celkem 129 507 úprav cílených na opravy a doplňování jmenných a věcných autorit, napojování plných textů či věcnou revizi záznamů, včetně 1 027 nových záznamů.

D.2. Kulturní aktivity

Projekty z programu *Kulturní aktivity* Ministerstva kultury ČR jsou jednoleté.

Projekt S knížkou do života (Bookstart) – metodická příručka

→ Odpovědný pracovník:
Mgr. Roman Giebisch, Ph.D.

Zpracování a vydání metodické příručky pro práci knihoven s rodiči a dětmi v projektu Bookstart s názvem *Rok S knížkou do života: praktické scénáře podle knižních příběhů*. Základem jsou scénáře knižních setkání pro rodiče s dětmi ve věku 1–6 let. Projekt pomáhá utvářet knihovny tak, aby byly místem vyhledávaným a staly se samozřejmou součástí života lidí, zajímavou a potřebnou v každé životní etapě. Realizace probíhá v těsné součinnosti s vedením krajů, měst i obcí.

Příprava ceremonálu udělení ceny MK ČR Knihovna roku 2021 v Zrcadlové kapli Klementina

→ Odpovědný pracovník za NK ČR: PhDr. Vít Richter a Mgr. Martina Košanová
→ URL: <https://ipk.nkp.cz/knihovnicke-souteze-a-ceny/knihovna-roku/knihovna-roku-2023>

Předávání ceny Knihovna roku 2023 a dalších knihovnických ocenění se uskutečnilo 12. 10. 2023. K této příležitosti vydala NK ČR s podporou MK ČR publikaci *Knihovna roku 2023 a další knihovnická ocenění*. Publikace je dostupná z: https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/knihovna2023_brozura.pdf.

D.3. Mezinárodní projekty

D.3.1. Česko-slovenská spolupráce při akvizici dokumentů

Česká knihovna při Univerzitní knihovně Bratislava a Slovenská knihovna v Národní knihovně ČR

- Doba řešení: od roku 2006 průběžně
- Odpovědný pracovník za NK ČR: Mgr. Jeanne Janoušková
- Finanční podpora: MK ČR, MK SR
- URL: <http://aleph.nkp.cz/web/csknih/2023/index.htm>.

Projekt je realizovaný na základě dohody ministerstev kultury obou zemí. V rámci projektu v roce 2023 nakoupila NK ČR pro UKB 788 titulů knih za 299 968,80 Kč. Částka 12 000 EUR, poskytnutá MK SR na nákup slovenských publikací pro fondy NK ČR a Slovenské knihovny, byla vyčerpána do výše 11 988,56 EUR: nakoupilo se celkem 711 publikací pro NK ČR a Slovenskou knihovnu. Slovenské přírůstky získané postupně za roky trvání projektu jsou přístupné na webových stránkách NK ČR

D.3.2. Program Erasmus+

Vzdělávání – projekty mobility osob

- Projekt: 2023-1-CZ01-KA121-ADU-000129529
- Hlavní řešitel: Dům zahraniční spolupráce

- Odpovědný pracovník za NK ČR: Mgr. Roman Giebisch, Ph.D.
- Doba řešení: 2020–2027
- URL: [Vzdělávání dospělých | Dům zahraniční spolupráce \(dzs.cz\)](https://www.dzs.cz)

Erasmus+ je jeden z nejdůležitějších programů Evropské unie podporujících mezinárodní vzdělávání. Knihovny mohou tento program využít jako nástroj pro posílení dovedností svých zaměstnanců a zlepšení služeb poskytovaných veřejnosti, zvláště v oblasti vzdělávání dospělých. V současném programovém období Erasmus+ 2021–2027 je v podpořených žádostech kladen důraz na témata inkluze a diversity, udržitelnosti, digitalizace či občanské angažovanosti.

Projekty mobility v oblasti vzdělávání dospělých jsou zaměřené na mezinárodní výjezdy pracovníků organizací, které působí v této vzdělávací oblasti, a také na výjezdy vzdělávaných dospělých osob s omezenými příležitostmi. Tento typ projektů poskytuje organizacím ze sektoru vzdělávání dospělých prostor pro mezinárodní spolupráci. S partnery sdílí svoje zkušenosti, mohou společně vyvíjet nové metodiky, inovovat prostředí školního vzdělávání a zvyšovat tak úroveň vzdělávání v jednotlivých evropských zemích.

D.3.3. Interreg Slovenia – Austria, European Union – European Regional Development Fund

- Hlavní řešitelé: Dr. Johannes Tintner-Olifiers, BOKU, Rakousko; Matija Strlič, PhD. FIIC FRSC (he, him); Professor of Analytical Chemistry / Professor of Heritage Science, Univerzita v Ljublani, Slovinsko
- Odpovědný pracovník za NK ČR: Ing. Petra Vávrová, Ph.D.

Cílem projektu je poprvé systematicky zkoumat potenciál metod datování založených na důkazech, historických datovacích metodách ve spojení s infračervenou spektroskopií k nedestruktivnímu zpřístupnění knihovnických materiálů. V roce 2023 probíhalo testování použití technologie Near Infrared (NIR) i Attenuated Total Reflectance (ATR) Fourier-Transform mid-Infrared (FTIR) spolu s vícerozměrnou kalibrací vyvinutou na sadě dobře datovaných objektů ze sbírek Klosterneuburg (Rakousko), Národní a univerzitní knihovna (Slovinsko). Následovat bude ověřování těchto poznatků v roce 2024 v dalších sbírkách v České republice (NK ČR). V roce 2023 proběhl workshop realizačního týmu s názvem The Craft of Parchment ve dnech 29.–31. srpna 2023 v klášteře Klosterneuburg v Rakousku.

Další projekty

Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví (ISO)

Doplněk systému Hanwell – monitoring mikroklimatu

- Hlavní řešitel: Ing. Petra Vávrová, Ph.D.
- Finanční podpora: MK ČR

Projekt byl v roce 2023 zaměřen na doplnění rádiového systému Hanwell pro monitoring klimatických parametrů a úpravu tohoto systému v prostorách NK ČR, konkrétně šlo o prostory restaurátorských a konzervátorských pracovišť, pracoviště laboratoří, sklady, pracoviště výroby ochranných obalů (plotter), a to v Klementinu i CDH. Výsledky projektu – monitoring klimatických podmínek – již nyní slouží nejen pro účely ochrany, zkvalitnění a zefektivnění péče o knihovní fondy formou tzv. preventivní konzervace, ale i pro správce fondů či správce budov, kteří mohou operativně a v reálném čase zaznamenat odchylky od normálu, závady na technickém vybavení

či živelní pohromu a okamžitě reagovat na vzniklou situaci (data ze snímačů jsou dostupná i ze vzdáleného přístupu). Bez dlouhodobého monitoringu klimatických parametrů nelze zjistit reálné hodnoty a zajistit dlouhodobou stabilitu klimatických parametrů v depozitářích, především teploty a relativní vlhkosti vzduchu. Stabilita klimatických parametrů je zásadním krokem preventivní péče o knihovní fondy. Na základě odborné konzultace a proměření parametrů, byl sestaven požadavek na rozšíření stávajícího systému Hanwell pro monitoring klimatických parametrů jednotlivých pracovišť, kde se pracuje s knihovními fondy, instalovaný v budově NK ČR – Klementinu i v CDH. V současné době je plně funkční nově instalovaný bezdrátový měřicí systém Hanwell v prostorách obou objektů. Systém Hanwell byl v roce 2023 doplněn o rádiový snímač RH/T s displejem (36), nerez držák Y119 (36), retranslační stanice RX a TX včetně konzole pro upevnění modulu (1). Byla provedena příprava a úprava projektu systému, nastavení parametrů snímačů, příprava konfigurace pro konkrétní aplikaci, ověření přesnosti měření a kalibrace snímačů RH/T v laboratoři ČMI (33 % – 54 % – 76 %; 23 °C), byla provedena montáž snímačů do vybraných prostor, oživení a předání celého systému.

Výsledkem je flexibilní dohled pracovníků OOKF (klimatolog, restaurátoři, konzervátoři, technologové) a pracovníků správy fondů a správy budov nad klimatickými parametry (teplota a relativní vlhkost vzduchu) ve vybraných depozitářích budovy CDH i historické budovy Klementina v reálném čase na pracovištích, ale i ze vzdáleného přístupu. Sledované klimatické parametry lze uvádět i do zpráv, restaurátorských protokolů, facility a condition reportů apod. Ze sledovaných parametrů a jejich změn lze i predikovat případná poškození či havárie budovy apod.

Digitalizace fotoarchivu ČTK

- Doba řešení: 1. 7. 2019 – 31. 12. 2025
- Odpovědný pracovník za NK ČR:
Ing. Daniela Blažková
- Finanční podpora: MK ČR

Hlavním cílem projektu řešeného v partnerství NK ČR a ČTK je záchrana kulturního dědictví tvořeného fotografickým fondem uloženým na tradičních analogových materiálech od vzniku agentury. Projekt zajišťuje digitalizaci fondu tvořeného cca 7 miliony obrazových polí na různých druzích nosičů a současně zvýšení ochrany původních fyzických nosičů jejich odborným ošetřením a uložením do vhodných obalů.

V roce 2023 projekt pokračoval rutinní digitalizací černobílých předloh z nehořlavých materiálů. Vedle toho byl vytvořen pracovní postup pro zpracování hořlavých materiálů, byly vytvořeny technické i organizační podmínky pro nastavení pracovního postupu do praxe a mohlo tak být přistoupeno k digitalizaci této části fondu ČTK. Paralelně byly definovány základní postupy pro digitalizaci barevných předloh, a i tyto postupy byly uvedeny do používání.

Nabídka interkulturních služeb

v Masarykově veřejné knihovně Vsetín

- Odpovědný pracovník za NK ČR:
Mgr. Roman Giebisch, Ph.D.

Projekt navázal na předchozí běhy rozšiřování interkulturních služeb v Masarykově veřejné knihovně Vsetín. K hlavním aktivitám projektu patří: nákup cizojazyčné literatury, učebnic a dalších vhodných materiálů pro výuku češtiny, cílená propagace knihovnických služeb a kulturně-vzdělávací akce.

Mezinárodní styky

V roce 2023 se uskutečnilo celkem 123 zahraničních pracovních cest zaměstnanců NK ČR do 21 zemí. Dle účelu se jednalo o studijně pracovní cesty, účast na konferencích, seminářích, jednáních a knižních veletržích. Na většině z nich odborní pracovníci NK ČR aktivně prezentovali aktivity knihovny – ať už ve formě samostatných příspěvků, vedení workshopů či prostřednictvím přímé komunikace s účastníky akcí.

Zahraněční služební cesty byly realizovány celkem do těchto zemí: Belgie (3), Estonsko (8), Finsko (1), Francie (8), Irsko (3), Itálie (9), Kanada (1), Lucembursko (2), Maďarsko (2), Německo (17), Nizozemsko (7), Norsko (1), Polsko (14), Portugalsko (2), Rakousko (10), Řecko (5), Slovensko (21), Slovinsko (3), Tchaj-wan (1), USA (2), Velká Británie (3). NK ČR plně ze svého rozpočtu financovala 35 zahraničních pracovních cest. Většinou šlo o mezinárodní knižní veletrhy a významné knihovnické konference či kongresy. Částečně se ze svého rozpočtu podílela na financování 22 pracovních cest, z toho 7 v rámci výměny s partnerskými zahraničními knihovnami. Přibližně 54 %, tzn. 66 zahraničních pracovních cest, bylo hrazeno z prostředků projektů, na části z nich se finančně spolupodílel zahraniční partner, případně organizátor akce.

Nejvíce byly finanční prostředky (jak z prostředků NK ČR, tak z prostředků projektů a grantů) využity k účasti na mezinárodních konferencích (37 osob), k účasti ve workshopech a na jednáních (10 osob) a k účasti na mezinárodních knižních veletržích (19 osob). V neposlední řadě – celkem 57 zahraničních pracovních cest – bylo využito pro různé studijní pobyty (z toho 4 v rámci výměny pracovníků s partnerskými zahraničními knihovnami na základě smlouvy). NK ČR na základě těchto smluv přijala na studijní pobyty celkem 13 osob.

Pracovní cesty hrazené z projektů, jejichž nositelem byla NK ČR, sloužily k načerpání nového poznání, nezbytného k řešení odborných problémů a prezentaci dosažených výsledků, včetně dialogu s odborníky, kteří řeší obdobné otázky. Pracovní cesty do zahraničí přispívají ke zlepšování služeb NK ČR a k prosazování jejích zájmů a dobrého jména v zahraničí.

Zaměstnanci NK ČR se v roce 2023 také aktivně zúčastnili oficiální delegace Senátu Parlamentu ČR do Estonska, jejíž součástí byl i dvoudenní seminář národních knihoven obou států zaměřený na oblast digitalizace, webové archivace či moderních služeb v elektronické podobě. Účast na této akci byla důležitým krokem NK ČR v oblasti tzv. kulturní diplomacie, jejímuž prohlubování se organizace hodlá nadále aktivně věnovat.

Archiv Národní knihovny ČR

Archiv Národní knihovny ČR (ANK) vznikl v roce 1990. V říjnu 2007 mu byla, po splnění podmínek daných zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, odborem archivní správy a spisové služby MV ČR udělena akreditace. Na podzim 2021 proběhlo, v souvislosti s prostorovými změnami archivu po rekonstrukci budovy, reakreditační řízení, v jehož rámci byla potvrzena platnost stávající akreditace. V síti veřejných archivů je zařazen do skupiny specializovaných archivů. Jeho posláním je shromažďovat, zpracovávat, chránit a zpřístupňovat archivní fondy NK ČR a jejich právních předchůdců, jakož i fondy a sbírky soukromých osob a právnických institucí, které byly knihovně předány, nebo byly vytrženy z jejich vlastních fondů. Dále spolupracuje na skartačním řízení s úsekem vykonávajícím spisovou službu v knihovně, vydává skartační povolení a vyhotovuje protokol o skartačním řízení.

Fondy a sbírky ANK jsou postupně pořádané podle Základních pravidel pro pořádání archiválií a zpřístupňovány prostřednictvím inventářů. K pořádání archiv využívá software pro elektronické zpracování archiválií (ELZA).

ANK navštívilo v roce 2023 32 badatelů v 85 návštěvách. Celkově bylo zapůjčeno 898 archiválií, všechny prezenčně. Online bylo poskytnuto 64 informací. Kromě toho proběhly čtyři konzultace týkající se spisové služby. Dvě byly poskytnuty pracovníkům Národní knihovny a dvě pracovnícím městských knihoven v Českém Těšíně a Hodoníně.

ANK převzal mimo skartační řízení 36 evidenčních jednotek v celkovém rozsahu 6,46 bm. Ve skartačním řízení byly vyřazeny dokumenty se skartačním znakem „S“ z let 1981–2022 v celkovém množství 0,3 t.

V listopadu 2023 darovala PhDr. Jiřina Kádnerová do ANK dokumenty z činnosti sekce pro národní a regionální bibliografii Bibliografické komise Státní knihovny ČSR z let 1967–1990 a část dokumentů z 1.–4. bibliografické konference ČR z let 1971–1986. Dokumenty v rozsahu 7 balíků byly zařazeny do fondu Státní knihovna ČSR (1956)1958–1990.

Byly vytvořeny dva nové fondy: Kumpera Antonín, Ing. 1934 a Sběrka dobových tisků [1933]–[1945], a uspořádány fondy Černý Rudolf (1808)1878–1947 a Sběrka nařízení, instrukcí, vyhlášek a dalších úředních tisků 1708–1854. Z časových důvodů nebyly fondy inventarizované, jejich inventáře budou vydány v lednu 2024. Uspořádáním fondů došlo ke snížení celkové metráže ze 462,35 bm na 436,80 bm. Hlavním důvodem byla poměrně rozsáhlá vnitřní skartace multiplicitních dokumentů ve fondu Sběrka nařízení. Průběžně probíhalo pořádání Sběrky fotografií 1893–2005, fondu Národní

a universitní knihovna (1916)1918–1958([1960]) a dílčí pořádání fondu Státní knihovna ČSR ([1956])1958–1990. Kromě toho byly vypracovány tři dodatky k inventářům již uspořádaných fondů (Výroční zprávy – 1 dodatek, Preissovi Jarmila a Jaroslav, JUDr. – 2 dodatky).

V současné době pečuje ANK o 76 fondů a sbírek o celkovém rozsahu 6996 hlavních evidenčních jednotek (4261 nezpracovaných, 2735 zpracovaných, z toho 2238 inventarizovaných).

Fyzický stav archivních souborů – poškozeno je zhruba 67 % archiválií. Jedná se hlavně o poškození prachem (33,58 %), trhliny a přelomení (31,39 %) a křehkost a lámavost (14,60 %).

V součinnosti s Oddělením preventivní konzervace byly průběžně zhotovovány v rámci ochrany archiválií ochranné obaly. Do Oddělení restaurování byl předán fond Kinský František Josef – ředitel VUK (1739)1766–1793(1828) a čtyři kartony s dokumenty ze zrušených klášterů (fond Veřejná a universitní knihovna Praha (1522)1777–1918(1919)).

Koncem roku byl odeslán odboru archivní správy a spisové služby text do připravované publikace o dějinách jednotlivých archivů České republiky, jejíž vydání je plánované v rámci projektu Dějiny archivnictví/Dějiny archivů.

Pro databázi Slovník českých knihovníků zpřístupňující informace o osobnostech českého archivnictví byly průběžně skenovány fotografie zaměstnanců knihovny.

Fondy ANK byly prezentovány na vědeckých konferencích; pracovnice ANK se účastnila jedné zahraniční konference s příspěvkem *The Prague Censor of Hebrew*

Books and his Personal and Professional Network (12th EAJIS Congress Branching Out: Diversity of Jewish Studies, Goethe-Universität Frankfurt) a domácí konference s příspěvkem Knihovní instrukce / instrukce v knihovně na konci 18. století (Formy a přeměny diplomatické produkce v novověku VII – Instrukce služební i jiné v (raném) novověku 1526–1945, Univerzita Pardubice). V rámci členství v Odborné skupině specializovaných archivů České archivní společnosti se pracovnice archivu účastnily jejich činností.

ANK poskytl data do satelitního účtu kultury zpracovávaného Národním informačním a poradenským střediskem pro kulturu.

Celkové množství uložených archiválií	
Počet fondů a sbírek	76
Běžné metry celkem (bm)	436,80
Počet evidenčních jednotek (ks)	6 996

Stupeň zpracovanosti archivních souborů (výpočet z metráže)	
Zpracováno	59,21 %
Inventarizováno	55,26 %

Zimní rekreace zaměstnanců knihovny na podnikové chatě v Herlíkovicích v roce 1956. Archiv NK, Sběrka fotografií 1893–2005.

Komunikace a marketing NK ČR

Edukační programy NK ČR pro veřejnost

Exkurzí a vzdělávacích programů pro všechny typy škol se zúčastnilo 1 722 žáků a studentů. Komentované otevřené prohlídky pro veřejnost, včetně speciálních pro handicapované, navštívilo 3 342 osob. Odbor komunikace též opět připravil příměstský tábor s tématem *Jak vzniká kniha*.

Ve spolupráci s ORST se uskutečnilo 8 přednášek v rámci cyklu *Z klementinských pokladů*, Odbor komunikace připravil 12 přednášek z cyklu *Genealogie pro každého* a 4 přednášky v rámci *Večerů s badateli*. Přednášky jsou prezenční a pro větší přístupnost jsou zároveň živě streamovány online kanály NK ČR. Čtyři přednášky proběhly rovněž jako doprovodný program k výstavám.

Velký návštěvnický úspěch zaznamenal Den otevřených dveří v CDH i prezentace NK ČR na veletrhu Svět knihy v Praze a v Plzni, kde byla Národní knihovna nejen vystavovatelem, ale také garantem odborných přednášek.

Edukační programy pro knihovny a vlastní zaměstnance

V rámci národní metodické funkce NK ČR bylo proškolen v oboru marketingu a komunikace více než 180 knihovníků z celé ČR, workshopy prezentace, společenského a diplomatického protokolu byly připraveny pro nejvyšší management NK ČR a 60 zaměstnanců NK ve službách, tedy v přímém kontaktu s uživatelem, prošlo proškolením krizové komunikace.

Strategie oživování Klementina

Z řady dalších akcí pořádaných nebo spolupořádaných NK ČR bylo nejnavštěvovanější Deskohraní – během devíti dnů přišlo soutěžit nebo si vyzkoušet některé

z nepřeberného množství stolních her 4 000 osob, největšího mediálního pokrytí se dostalo Dnům architektury a festivalu Den poezie.

V roce 2023 bylo podepsáno memorandum s UMPRUM a zároveň realizována velkoprostorová výstava vybrané diplomové práce. V návaznosti na memorandum o spolupráci s Českými centry (ČC) se v prostorách Klementina konalo setkání všech ředitelů ČC z celého světa. Ze Zrcadlové kaple bylo Českým rozhlasem živě vysíláno vyhlášení Cestopisu roku.

Online marketing NK ČR

Za období leden–prosinec 2023 navštívilo na Fcb hlavní stránku NK ČR 36 029 osob s dosahem 220 000, na Instagramu profil navštívilo 3 733 sledujících s dosahem 14 900. Na YouTube zhlédlo videa NK ČR celkem 16 635 návštěvníků profilu a bylo zaznamenáno 270 nových odběratelů kanálu. Imprese na síti X dosáhly čísla 24 800. LinkedIn je používán jako nástroj pro vyhledávání nových zaměstnanců s počtem sledujících 519.

V září 2023 byl spuštěn uživatelsky přívětivý newsletter s možností volby preferencí doručovaných informací a během tří měsíců si získal tisícovku odběratelů.

**Ekonomické
ukazatele,
statistika,
grafy**

Základní statistické údaje o Národní knihovně ČR v roce 2023

Knihovní jednotky celkem	7 727 350
z toho rukopisy	22 818
Počet exemplářů docházejících periodik	9 787
Počet knihovních jednotek ve volném výběru	54 550
Přírůstky knihovních jednotek ve svazcích	73 592
Úbytky knihovních jednotek ve svazcích	746
Počet vlastních specializovaných databází (mimo elektronický katalog)	33
Počet licencovaných elektronických informačních zdrojů	442 289
Registrovaní čtenáři	20 627
Návštěvníci v knihovně (fyzické návštěvy)	520 740
z toho návštěvníci půjčoven a studoven	139 027
z toho využívající internet v knihovně	5 733
z toho návštěvníci kulturních akcí	35 197
z toho návštěvníci vzdělávacích akcí	9 528
z toho návštěvníci ostatních akcí, kde NK ČR není hlavním pořadatelem	162 035
Návštěvníci online služeb z prostoru mimo knihovnu	16 715 159
Návštěvníci webových stránek knihovny	2 536 867
Výpůjčky celkem	328 696
z toho výpůjčky periodik	20 627
Požadavky na meziknihovní služby celkem	6 177
z toho objednané v zahraničí	1 783
Online informační služby (počet zodpovězených dotazů)	17 237
Porady a konzultace pro knihovníky, knihkupce a vydavatele	28 072
Vzdělávací akce pro knihovníky (semináře, kurzy, aj.)	565

Kulturní akce pro veřejnost (besedy, výstavy, exkurze, aj.)	139
Vzdělávací akce pro veřejnost (semináře, kurzy, aj.)	134
Online semináře, workshopy, přednášky	51
účast	300
Ostatní akce, kde knihovna není hlavním pořadatelem	1 404
Počet titulů vydaných neperiodických publikací dle zák. č. 37/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů	12
Náklad (počet výtisků v ks)	7 650
Počet titulů vydaného periodického tisku dle zák. č. 46/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů	1
Náklad (počet výtisků v ks)	300
Počet titulů vydaných elektronických dokumentů včetně internetu	10 titulů e-publikací, 3 tituly e-periodik
Počet studijních míst	537
vybavených počítačem	30
z toho s počítači napojenými na internet	19
vybavených jiným technickým zařízením	20
Počet míst v přednáškových sálech a učebnách	539
z toho vybavených počítačem	19
Počet míst k relaxaci a občerstvení	106
Plocha knihovny pro uživatele v m ²	7 098
Počet hodin pro veřejnost týdně	80
Pracovníci knihovny (přepočtený počet)	449,23

Finanční hospodaření

NK ČR dosáhla k 31. 12. 2023 vyrovnaného hospodářského výsledku.

Základní údaje z výkazu zisku a ztráty v tis. Kč

Název položky	Hlavní činnost
Náklady celkem	655 361
Náklady z činnosti	655 131
v tom: věcné náklady	319 798
osobní náklady	335 103
Finanční náklady	230
Daň z příjmů	0
Výnosy celkem	655 361
Výnosy z činnosti	40 283
Finanční výnosy	23
Výnosy vybraných ÚVI z transferů	615 056
Výsledek hospodaření po zdanění	0

Podíl financování nákladů NK ČR z vlastní činnosti a z výnosů z transferů

Název položky	v tis. Kč
Výnosy z činnosti NK ČR a finanční výnosy	40 306
Výnosy vybraných ÚVI z transferů – poskytovatel MK ČR	609 390
Výnosy vybraných ÚVI z transferů – ostatní poskytovatelé	5 665
Výnosy celkem	655 361

Přehled čerpání neinvestičních a investičních prostředků (skutečnost k 31. 12. 2023 v tis. Kč)

Činnost/program	Neinvestiční prostředky	Investiční prostředky	Zdroj financování
I. Poskytnuto zřizovatelem – MK ČR	616 505	75 455	MK ČR
I.1 Příspěvek na provoz	576 745	0	MK ČR
Schválený příspěvek na provoz	472 224	0	MK ČR
Mimořádné odměny	163	0	MK ČR

Činnost/program	Neinvestiční prostředky	Investiční prostředky	Zdroj financování
Zvýšení příspěvku na provoz – kompenzace v souvislosti s pracemi na Koncepti	669	0	MK ČR
Kompenzace sekundárních vlivů v souvislosti s navýšením tarifních platů	1 414	0	MK ČR
Mimořádné odměny	170	0	MK ČR
Zvýšení příspěvku na provoz – vypořádání predikce zhoršeného hospodářského výsledku organizace za rok 2023	23 742	0	MK ČR
Zvýšení příspěvku na provoz – kompenzace osobních nákladů v souvislosti s navýšením tarifních platů zaměstnanců	18 845	0	MK ČR
Kompenzace nákladů v souvislosti s úhradou licence za zpřístupnění digitalizovaných děl nedostupných na trhu	33 197	0	MK ČR
Odměna za půjčování dokumentů	16 321	0	MK ČR
Digitalizace fotoarchivu ČTK	10 000	0	MK ČR
NEVISK – podmiňující ukazatele	9 027	0	MK ČR
Národní autority	500	0	MK ČR
Manuscriptorium – provoz	3 453	0	MK ČR
Souborný katalog ČR včetně rozvoje	650	0	MK ČR
Manuscriptorium – rozvoj a agregace dat	550	0	MK ČR
Registr digitalizace – provoz	320	0	MK ČR
Registr digitalizace – rozvoj	250	0	MK ČR
SDNNT a jeho integrace	250	0	MK ČR

Činnost/program	Neinvestiční prostředky	Investiční prostředky	Zdroj financování
Resolver UR-N:NBN – provoz	200	0	MK ČR
CESNET a připojení na internet	2 694	0	MK ČR
Webarchiv	160	0	MK ČR
Kulturní aktivity	342	0	MK ČR
Knihovna roku 2023	189	0	MK ČR
Projekt S knížkou do života – metodická příručka	93	0	MK ČR
Nabídka interkulturních služeb v Masarykově veřejné knihovně Vsetín	60	0	MK ČR
VISK	10 157	0	MK ČR
Rekvalifikační kurzy dle Národní soustavy kvalifikací	95	0	MK ČR
Technická správa, revize a doplňování báze ANL	120	0	MK ČR
Zajištění činnosti Koordinačního centra programu VISK v roce 2023	596	0	MK ČR
Inovační kurzy informační gramotnosti	60	0	MK ČR
Retrospektivní konverze Generálního katalogu UKF I	600	0	MK ČR
Registr českých knih	592	0	MK ČR
Digitalizace historických a vzácných dokumentů NK ČR	1 000	0	MK ČR
Digitalizace vzácných historických hudebnin	350	0	MK ČR
Sociologický průzkum Četba a čtenáři v ČR 2023	700	0	MK ČR
Multilicenční zpřístupnění elektronických informačních zdrojů v letech 2022–2024	3 550	0	MK ČR

Činnost/program	Neinvestiční prostředky	Investiční prostředky	Zdroj financování
Koordinované vytváření virtuálních sbírek nad obsahem ČDK	395	0	MK ČR
Vzdělávací kurzy knihovníků v oblasti ochrany knihovních fondů	122	0	MK ČR
Komplexní validátor NDK	182	0	MK ČR
Rozvoj systému SDNNT	300	0	MK ČR
Ochrana fyzických novodobých fondů NK ČR	1 495	0	MK ČR
Celkem za provoz	596 271	0	MK ČR
DKRVO institucionální podpora	13 991	2 321	MK ČR
Slavistika	841	0	MK ČR
Novodobá vydavatelská produkce v českých zemích po roce 1800	2 266	0	MK ČR
Výzkum dějin knižní kultury	998	0	MK ČR
Digital humanities	830	0	MK ČR
Hudební věda	721	0	MK ČR
Digitální kodikologie a knihověda	4 901	0	MK ČR
Webové archivy pro vědecký výzkum	359	0	MK ČR
Archivace digitálních dat	646	0	MK ČR
Ochrana knihovních fondů	1 738	2 321	MK ČR
Knih jako médium ve středověku	691	0	MK ČR
NAKI účelová podpora	5 679	4 602	MK ČR
Kořeny a plody evropské vědy v českých, moravských a slezských historických fondech	1 706	0	MK ČR

Činnost/program	Neinvestiční prostředky	Investiční prostředky	Zdroj financování
Využití plazmatu pro ošetření materiálů knihovnických fondů	1 966	4 602	MK ČR
Písemné bohatství zrušených klášterů v Čechách	2 007	0	MK ČR
Systémová a individuální dotace	529	68 532	MK ČR
ISO C – výkupy – dopis Antonína Dvořáka zaslaný císařskému dvoru ve Vídni	0	146	MK ČR
ISO C – výkupy – čtyři inkunábule italské typografické provenience	0	1 800	MK ČR
ISO II/D 2023 – Doplněk rádiového systému Hanwell	0	500	MK ČR
NK ČR – Rekonstrukce objízdne komunikace v areálu CDH	0	0	MK ČR
NK ČR – II. nový depozitář	0	401	MK ČR
NK ČR – Zajištění kritické obnovy ICT infrastruktury	0	12 100	MK ČR
Rekonstrukce a revitalizace Klementina – III. závěrečná etapa	529	5 311	MK ČR
Realizace úsporných opatření v areálu CDH	0	48 274	MK ČR
Cizí projekty	5 665	0	
Orbis Pictus – oživené knihy pro kulturní a kreativní odvětví	757	0	KNAV
Smart digilinka – strojové učení pro digitalizaci tištěného dědictví	960	0	KNAV
LINDAT/CLARIAH.CZ č. j. MŠMT-15002019	1 608	0	MŠMT
TA ČR – Česká knižní ilustrace v raném novověku	1 006	0	KNAV

Činnost/program	Neinvestiční prostředky	Investiční prostředky	Zdroj financování
TA ČR – Historie češtiny v korpusovém kontinuu	88	0	FF UK
Art of Reading in the Middle Ages (ARMA)	123	0	Národní a univerzitní knihovna v Lublani
Building a NETWork COmMunity cEntred libRarianship (ERASMUS)	37	0	Nizozemská královská knihovna
Vzdělávání – projekty mobility osob (akreditace udělena od 1. 3. 2021 do 31. 12. 2027) (ERASMUS)	1 086	0	Dům zahraniční spolupráce
Výnosy vybraných ÚVI z transferů + cizí	622 135	0	

Ostatní poskytovatelé: NK ČR se aktivně zapojila jako hlavní řešitel či partner do řady projektů financovaných z MŠMT a Akademie věd ČR. Jedná se zejména o projekty výzkumu, vývoje a inovací.

Závazné ukazatele: Příspěvek na provoz a účelové dotace poskytnuté v průběhu roku 2023 byly použity v souladu s účelem poskytnutí. V účetnictví byly sledovány odděleně (analytické účty, střediska).

Odvod z odpisů a staveb: Do 31. 12. 2023 byla na příjmový účet MK ČR odvedena částka 41 590 tis. Kč jako odvod z odpisů z nemovitého majetku. Závazek stanovený rozpisem schváleného rozpočtu NK ČR pro rok 2023 byl v termínu splněn.

Podmiňující ukazatel čerpání příspěvku na provoz: V příspěvku na provoz bylo přiděleno 9 027 tis. Kč na úhradu věcných nákladů na realizaci statutárních činností, které byly v minulosti financovány formou účelové dotace z programu MK ČR Veřejné informační

služby knihoven (VISK); z toho bylo na ostatní osobní náklady (OON) poskytnuto 776 tis. Kč.

Výdaje na pořízení dlouhodobého majetku v tis. Kč (investiční výdaje)

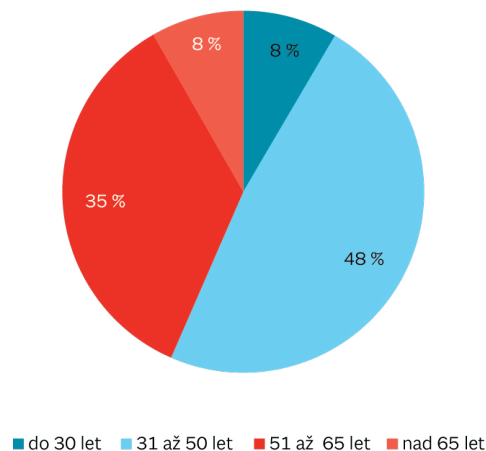
Poskytovatel MK ČR	
Program Výzkum, vývoj a inovace	
DKRVO	2 321
Program Obnova a rozvoj materiální základny NK ČR	
Rekonstrukce a revitalizace Klementina III. závěrečná etapa	5 311
II. nový depozitář v Hostivaři	401
Realizace úsporných opatření CDH	48 274
Program Podpora reprodukce majetku státních kulturních zařízení	
Digitalizace fotoarchivu ČTK	0
Zajištění ICT infrastruktury	12 100
Program Rozvoj a obnova materiálně technické základny státních kulturních zařízení	
Rekonstrukce objízdne komunikace v areálu CDH	0
Program ISO/C	
Výkupy – dopis Antonína Dvořáka zaslaný císařskému dvoru ve Vídni	146
Výkupy – čtyři inkunábule italské typografické provenience	1 800
Program ISO/D	
D II 2022 – Doplněk rádiového systému Hanwell	500
Program NAKI	
NAKI III – využití plazmatu pro ošetření materiálů knihovnických fondů	4 602
Fond reprodukce majetku NK ČR	12 590
Investiční výdaje celkem	88 045

Limit přepočteného počtu úvazků v rámci regulace zaměstnanosti byl stanoven Národní knihovně České republiky na rok 2023 ve výši 449,8. Celkový přepočtený počet úvazků, včetně úvazků, jejichž mzdové

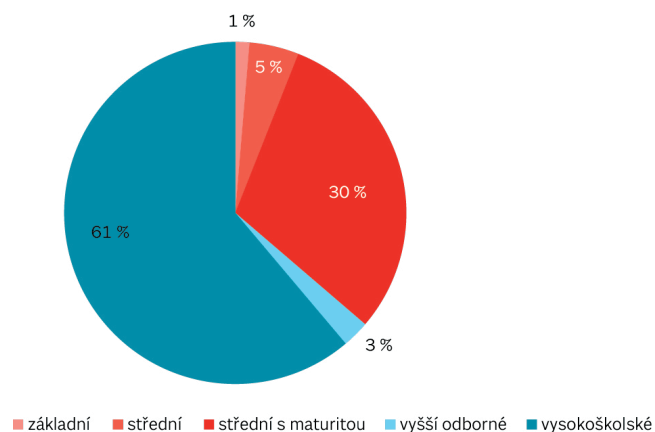
náklady jsou hrazeny z mimorozpočtových zdrojů, pak v roce 2023 činil 449,23.

Personální údaje

Členění zaměstnanců podle věku

Členění zaměstnanců podle dosaženého vzdělání

Vnitřní kontrolní systém

Součástí vnitřního kontrolního systému v NK ČR je i interní audit. Výkon interního auditu zabezpečuje samostatný útvar Referát interního auditu, který je přímo podřízený generálnímu řediteli NK ČR, tím je plně zajištěna jeho funkční nezávislost a organizační oddělení od řídicích výkonných struktur. Výkon interního auditu zabezpečuje jedna zaměstnankyně na pozici interní auditor.

Plní zejména tyto úkoly:

- plní povinnosti vyplývající z ustanovení §§ 28–31 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (dále jen zákon o finanční kontrole);
- provádí finanční audity, audity systémů a výkonu v útvarech NK ČR a předkládá generálnímu řediteli NK ČR písemné zprávy o svých zjištěních, včetně doporučení z vykonaných auditů;
- vypracovává roční a střednědobé plány auditorské činnosti a zpracovává souhrnné roční zprávy o své činnosti;
- podílí se na tvorbě a aktualizaci vnitřních právních předpisů;
- koordinuje proces řízení rizik a vyhodnocuje analýzu rizik;
- podílí se na realizaci postupů pro včasné podávání informací příslušným úrovním řízení o výskytu závažných nedostatků a o přijímaných opatřeních k jejich nápravě (odstranění) v souladu se zákonem o finanční kontrole a dalšími právními normami;
- v oblasti výkonu interního auditu vykonává zejména metodickou, konzultační a zjišťovací činnost, a to formou nezávislého a objektivního přezkoumávání a vyhodnocování operací a vnitřního kontrolního systému.

Referát interního auditu vykonával činnost v roce 2023 na základě Ročního plánu interního auditu. Roční plán vycházel z konkretizace cílů a záměrů vyjádřených ve Střednědobém plánu interního auditu na období 2023–2025, Analýzy rizik 2022 s přihlédnutím k výsledkům veřejnosprávních a jiných kontrol uskutečněných v NK ČR a ke zjištění vnitřního kontrolního systému. Roční plán interního auditu obsahuje i další úkol vyplývající z funkce interního auditu – konzultační činnost.

Odbor doplňování fondů

Statistika domácí neperiodické produkce za rok 2023

Roční výkaz o neperiodických publikacích zpracováváný každoročně NK ČR je určen pro oficiální statistické výkaznictví České republiky. Zasílán je MK ČR, které jej postupuje Českému statistickému úřadu. Vykazované údaje reprezentují knižní produkci České republiky také v zahraničí, přebírá je EUROSTAT i UNESCO.

Tabulky výkazu informují o neperiodických publikacích vydaných v České republice. Údaje jsou zpracovány podle dané metodiky*, a to na základě povinných výtisků, které NK ČR získala v roce 2023.

Tituly neperiodických publikací podle tematických skupin

Tematická skupina	Znak MDT1)	Č. ř.	Tituly celkem			z toho první vydání			E - tituly	Audio tituly
			knihy	brožury	celkem	knihy	brožury	celkem	celkem	celkem
a	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Všeobecnosti	0	0101	329	67	396	293	65	358	Nesleduje se	Nesleduje se
2. Filozofie, psychologie	1	0102	359	15	374	295	13	308		
3. Náboženství, teologie	2	0103	373	79	452	317	72	389		
4. Sociologie, statistika	30 - 31	0104	231	28	259	215	27	242		
5. Politika, ekonomie	32 - 33	0105	298	24	322	228	23	251		
6. Právo, veřejná správa, sociální zabezpečení a sociální péče, pojišťovnictví	34, 36, 351 - 354	0106	486	41	527	383	37	420		
7. Vojenství a vojenské vědy	355 - 359	0107	143	9	152	132	8	140		
8. Školství, pedagogika, volný čas	37	0108	660	369	1029	450	314	764		
9. Obchod, spoje, doprava, cestovní ruch	338, 339, 654, 656	0109	120	30	150	101	27	128		
10. Etnografie, kulturní antropologie (obyčaje, folklor, tradice)	39	0110	55	10	65	52	10	62		
11. Filologie, jazyky, jazykověda	80 - 81	0111	206	10	216	137	6	143		
12. Matematika	51	0112	89	18	107	57	18	75		
13. Přírodní vědy	52 - 59	0113	403	142	545	344	129	473		
14. Lékařské vědy, zdravotnictví	61	0114	386	102	488	307	94	401		
15. Strojírenství, technologie, stavebnictví, průmysl, obchod a řemesla	62, 66 - 69	0115	255	83	338	223	82	305		
16. Zemědělství, lesnictví, chov dobytka, lov zvěře a rybolov	63	0116	196	89	285	179	83	262		
17. Domácí hospodaření	64	0117	173	10	183	147	10	157		
18. Management, řízení a organizace	005	0118	117	6	123	82	6	88		
19. Územní plánování, urbanismus a tvorba krajiny, architektura	70 - 72	0119	198	39	237	181	36	217		
20. Sochařství, výtvarné umění, grafika, fotografie	73 - 77	0120	463	127	590	454	123	577		
21. Hudba, divadlo, film apod. umění	78, 791 - 792	0121	252	24	276	228	22	250		
22. Hry a sport	793 - 799	0122	221	12	233	189	12	201		
23. a) Dějiny literatury a literární kritika	82	0123	143	7	150	135	7	142		
b) Literární texty	821	0124	5 075	883	5 958	4 177	795	4 972		
24. Geografie	91	0125	325	29	354	297	26	323		
25. Historie, biografie	92 - 94	0126	1 139	77	1 216	1 015	71	1 086		
Úhrnem	0 - 94	0127	12 695	2 330	15 025	10 618	2 116	12 734		
z toho	školní učebnice	0128	369	137	506	156	105	261		
	dětské knihy	0129	1 432	1 171	2 603	1 136	1 056	2 192		
	vysokoškolská skripta a VŠ učebnice	0130	311	7	318	174	5	179		
Kontrolní součet (ř. 0101 až 0130)		0139	27 502	5 975	33 477	22 702	5 398	28 100		

Ekonomické ukazatele, statistika, grafy

Neperiodické publikace podle jazyka vydání

Jazyk vydání	Č. ř.	Počet		
		tištěných titulů	e – titulů	audio titulů
a	1	2	3	4
Celkem	0201	15 025	Nesleduje se	Nesleduje se
v tom podle jazyka vydání	čeština	0202	13 037	
	čeština a jiné jazyky	0203	835	
	angličtina	0204	469	
	slovenština	0205	310	
	němčina	0206	54	
	ruština	0207	34	
	polština	0208	32	
	italština	0209	27	
	španělština	0210	27	
	ukrajinština	0211	23	
	francouzština	0212	22	
	běloruština	0213	9	
	rumunština	0214	9	
	esperanto	0215	8	
	maďarština	0216	7	
	bulharština	0217	4	
	hebrejštiny nová (ivrit)	0218	3	
	bosenština	0219	2	
	nizozemština	0220	2	
	islandština	0221	1	
	japonština	0222	1	
	norština	0223	1	
	romština	0224	1	
	slovinština	0225	1	
	vietnamština	0226	1	
	vícejazyčné publikace (kromě češtiny)	0227	105	
	Kontrolní součet (ř. 0201 až 0227)	0228	30 050	

Neperiodické publikace – překlady z jiných jazyků

Jazyk originálu	Č. ř.	Počet		
		tištěných titulů	e – titulů	audio titulů
a	1	2	3	4
Překlady celkem	0301	6 144	Nesleduje se	Nesleduje se
v tom podle jazyka originálu	angličtina	0302	3 289	
	němčina	0303	881	
	francouzština	0304	338	
	slovenština	0305	334	
	japonština	0306	170	
	španělština	0307	158	
	italština	0308	145	
	polština	0309	137	
	ruština	0310	104	
	švédština	0311	57	
	ukrajinština	0312	38	
	nizozemština	0313	37	
	norština	0314	26	
	portugalština	0315	18	
	latina klasická	0316	17	
	dánština	0317	15	
	čínština	0318	14	
	hebrejštiny nová (ivrit)	0319	13	
	finština	0320	12	
	latina novodobá a středověká	0321	12	
	řečtina klasická	0322	10	
	běloruština	0323	9	
	maďarština	0324	9	
	rumunština	0325	8	
	slovinština	0326	6	
	islandština	0327	5	
	katalánština	0328	5	
	bulharština	0329	4	

korejština	0330	4	
romština	0331	4	
řečtina nová	0332	4	
hebrejštiny stará	0333	3	
srbština	0334	3	
esperanto	0335	2	
chorvatština	0336	2	
litevština	0337	2	
sanskrt	0338	2	
vietnamština	0339	2	
albánština	0340	1	
arabština klasická	0341	1	
arabština novodobá	0342	1	
bosenština	0343	1	
estonština	0344	1	
hindština	0345	1	
lotyština	0346	1	
lužická srbština	0347	1	
malajština	0348	1	
mongolština	0349	1	
staročeština	0350	1	
staroslověnština	0351	1	
turečtina	0352	1	
urdština	0353	1	
více jazyků	0354	231	
Kontrolní součet (ř. 0301 až 0354)	0355	12 288	

*Metodické vysvětlivky

Výkaz je sestaven v návaznosti na Revidované doporučení týkající se produkce a distribuce knih, novin a časopisů, přijaté na 23. zasedání Generální konference UNESCO v roce 1985. Týká se všech tištěných neperiodických publikací dle zákona č. 37/95 Sb., které byly v daném roce vydány v ČR a jsou dostupné veřejnosti.

Nezahrnují se publikace pro reklamní účely, tj. např. obchodní katalogy, prospekty, obchodní, průmyslové a turistické reklamy, nabídkové publikace zboží a služeb, jízdní řády, ceníky, telefonní seznamy, programy divadelních aj. pořadů, stanovy společnosti, kalendáře, mapy apod.

Zahrnují se i státní publikace, tj. publikace vydané veřejnou správou aj. kromě těch, určených pouze pro zahraniční distribuci, školní učebnice, vysokoškolská skripta, přetisky částí knih nebo periodik už publikovaných, pokud mají vlastní titul, stránkování a pokud tvoří samostatné dílo, publikace, které jsou součástí série, ale které tvoří oddělenou bibliografickou jednotku, ilustrovaná díla, jako jsou soubory tisků, reprodukcí uměleckých děl, kreseb apod., pokud tvoří kompletní stránkované svazky a jsou doplněny alespoň stručným vysvětlujícím textem, obrázkové knihy pro děti, komiksy apod.

Knihy je neperiodická publikace o alespoň 49 stránkách, brožura je neperiodická publikace o 5 až 48 stránkách.

Údaje byly zpracovány na základě povinných výtisků neperiodických publikací zaslaných vydavateli do NK ČR v uvedeném roce.

Přírůstek domácí literatury za rok 2023

Nezahrnuje přírůstky Slovanské knihovny a Knihovnického institutu

→ **Celkem: 44 148**

→ tištěné dokumenty: 42 328

→ netištěné dokumenty: 1 820

A. NEPERIODICKÉ PUBLIKACE

Podíl akvizičních zdrojů na celkovém přírůstku

povinný výtisk	37 254 (k.j.)	84,38 (%)
nákup	2 785	6,31
dary	3 728	8,44
interní zdroj	30	0,07
rezervní fondy	313	0,71
náhrady	38	0,09
Celkem	44 148	100,00

Rozbor celkového přírůstku podle určení

I. Knihy

k.j.

a) Národní konzervační fond			17 779
z toho	povinný výtisk (PV 1)		15 720
	nákup		902
	dary		1 118
	náhrady		0
	interní zdroj		13
	rezervní fondy		26

b) Univerzální knihovní fond			9 412
z toho	povinný výtisk (PV 2)		15 619
	nákup		1 011
	dary		2 456
	náhrady		38
	interní zdroj		4
	rezervní fondy		284

c) Půjčovni (Studijní) knihovní fond			518
z toho	nákup		457
	dary		60
	náhrady		0
	interní zdroj		0
	rezervní fondy		1

d) Spotřební literatura			3
z toho	nákup		1
	dary		0

d) spotřební literatura			3
	interní zdroje		1
	rezervní fondy		1

II. Speciální dokumenty (povinný výtisk, nákup, dary)

k.j.

a) Národní konzervační fond			3 267
z toho	pohlednice		310
	plakáty		1 385
	kartografické dokumenty		437
	grafika		560
	hudebniny		575

b) Univerzální knihovní fond			1 349
z toho	plakáty		505
	kartografické dokumenty		383
	grafika		207
	hudebniny		254

c) fond speciálních (netištěných) dokumentů			1 820
z toho	zvukové snímky		1 512
	elektronické dokumenty		304
	videozáznamy		4

B. PERIODICKÝ TISK

Domácí periodický tisk

tituly

a) Národní konzervační fond			4 918
z toho	povinný výtisk (PV 1)		4 918

b) Univerzální knihovní fond			4 530
z toho	povinný výtisk (PV 2)		4 450
	nákup		80

c) Spotřební literatura			26
z toho	nákup		23
	dary		3

Komentář ke statistickým rozborům přírůstku domácí literatury

Akviziční činnost je zaměřena především na doplňování současné domácí produkce v plné druhové a tematické šíři, na doplňování nezbytných profilových multiplikátů a retrospektivně na doplňování bohemikálních deziderat. Získané dokumenty jsou zařazovány do Národního konzervačního fondu (NKF), Univerzálního knihovního fondu (UKF) a do Studijního fondu (SF).

Celkový objem přírůstku domácích neperiodických publikací byl **44 148 knihovních jednotek** (dále jen k. j.), což je o **7 323 k. j. méně** než v roce 2022. Nižší přírůstek byl způsoben poklesem nakladatelské produkce. Tento pokles si vysvětlujeme kolísáním nakladatelské produkce kolem covidových let a její následnou stabilizací.

Povinné výtisky byly získávány na základě zákona č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích. Podle tohoto zákona má NK ČR právo na dva povinné výtisky z každého vydání. V roce 2023 bylo celkem evidováno **37 254 k. j.** povinných výtisků neperiodických publikací, tj. 84,38 % z celkového přírůstku. Z toho bylo knih 31 339 k. j. (84,12 %); kartografických dokumentů 779 k. j. (2,09 %); grafiky 790 k. j. (2,12 %); plakátů 1 890 k. j. (5,10 %); pohlednic 310 (0,83 %); hudebnin 420 k. j. (1,13 %); netištěných dokumentů 1816 k. j. (4,87 %).

Stále není plně respektován výše citovaný zákon, a proto pokračovaly urgency nedodaných titulů, příp. exemplářů (osobně, telefonicky, písemně, e-mailem). Celkově bylo loni urgováno písemně 468 nakladatelů a 2 688 titulů neperiodických publikací. Na výzvu kladně zareagovalo 325 (69,4 %) nakladatelů a vyurgováno

bylo 1 828 titulů (68,01 %). Vzhledem k tomu, že někteří nakladatelé přesto povinné výtisky neodevzdali, přistoupili jsme k zasílání předžalobních výzev a v jednom případě i k žalobě na vydání povinných výtisků.

Stále je tolerována praxe většiny velkých vydavatelů, kteří odevzdávají povinné výtisky dávkově v kumulovaných zásilkách za delší časové období. U některých titulů není dodržována zákonná třicetidenní lhůta pro odevzdání, v běžné praxi však většinou nelze zjistit skutečný den vydání.

Pro roční statistiku o neperiodických publikacích vydaných v ČR za rok 2023 bylo v souladu s doporučeními UNESCO na základě přijatého povinného výtisku zpracováno 15 025 knižních titulů, o 3 294 titulů méně než v roce 2023.

Nákupem bylo získáno celkem **2 371 k. j.** za **1 373 764 Kč**. Náklady na jednu zakoupenou knihovní jednotku byly 579 Kč. Z toho pro retrospektivní doplňování bylo nakoupeno celkem 1 135 k. j. (47,87 %) za 828 119 Kč (60,28 % z rozpočtu) včetně velmi vzácných bibliofilii a speciálních tištěných dokumentů. Průměrné náklady na jednu knihovní jednotku zakoupenou v antikvariátech činily 730 Kč.

Fondy NK ČR byly průběžně doplňovány profilovou soudobou literaturou v počtu 1 236 k. j. (52,13 %) celkem za 545 645 Kč (39,72 % z rozpočtu). Průměrné náklady na jednu knihovní jednotku soudobé literatury činily 441 Kč. Při nákupu dokumentů byly dojednávány a využívány slevy v celkové výši 224 949 Kč (14,07 %).

Z aktuální i antikvární nabídky bylo nejvíce publikací zakoupeno pro UKF 1 011 k. j. (42,64 %), pro SF 457 k. j. (19,27 %), pro NKF 902 k. j. (38,04 %). Pro interní potřebu pracovišť byla zakoupena 1 k. j. (0,04 %).

Dary starší literatury jsou stále významným zdrojem pro retrospektivní doplňování fondů. Dary publikací z aktuální produkce nejsou tak běžné, nicméně i v rámci agendy povinného výtisku bývá občas nakladateli odevzdáno více exemplářů, ty jsou pak po domluvě s nakladateli použity k doplnění fondů, nebo jsou předány dalším knihovnám podle jejich zaměření, či je využije NK ČR k digitalizaci, případně jsou na vyžádání vráceny. Oddělení doplňování domácích dokumentů doplňuje z darů také tištěné speciální dokumenty a speciální netištěné dokumenty, letos jsme získali darem 4 videozáznamy.

Celkem byly darem získány knihy, hudebniny, kartografické dokumenty, grafika i videozáznamy v počtu **3 728 k. j.**, tedy **8,44 % z celkového přírůstku**. Z toho do NKF bylo zařazeno 1 118 k. j. (30 %) a do UKF 2 456 k. j. (65,88 %), do SF pak 60 k. j. (1,61 %). Získali jsme také 4 videozáznamy (0,11 %) a 90 k. j. speciálních tištěných dokumentů (2,41 %).

Z **rezervních fondů** bylo nově zařazeno včetně hudebnin, kartografických dokumentů a grafiky celkem **313 k. j.** Výběr byl zaměřen na bohemikální deziderata. Podíl dokumentů z rezervních fondů na celkovém přírůstku byl 0,71 %. Z toho do NKF bylo zařazeno 26 k. j. (8,31 %), do UKF 284 k. j. (90,73 %), do SF pak bylo doplněna 1 k. j. (0,32 %), také 1 k. j. (0,32 %) do spotřebních dokumentů a 1 k. j. (0,32 %) do speciálních tištěných dokumentů.

Z **interních zdrojů** byl doplněn dokumenty především NKF 13 k. j. (43,33 %), UKF pak 4 k. j. (13,33 %), SF 1 k. j. (3,33 %) a jako speciální dokumenty pak bylo doplněno 12 k. j. (40 %) k. j. Celkem bylo z interních zdrojů doplněno **30 k. j.**, což činí 0,07 % z ročního přírůstku domácích dokumentů. Jako čtenářské náhrady bylo do UKF zařazeno celkem **38 k. j.** Podíl náhrad na celkovém přírůstku byl **0,09 %**.

Oddělení doplňování domácích dokumentů významně přispívá na server Obálkyknih.cz prostřednictvím skenovacího klienta, nebo přes webové rozhraní. V roce 2023 bylo odesláno 4 868 náhledů obálek knih, 244 obsahů knih, 739 náhledů grafických dokumentů a 168 náhledů pohlednic.

Přírůstek zahraniční literatury za rok 2023

Nezahrnuje přírůstky Slovanské knihovny a Knihovnického institutu

Celkem: 9 012 k. j.

→ Tištěné dokumenty: 7 915

→ Netištěné dokumenty: 1 106

z toho:

→ výměna: 1 508 (19,05 %)

→ mikrodocumenty: 1 086 (98,19 %)

→ dary: 3 573 (45,14 %)

→ zvukové záznamy: 11 (0,99 %)

→ nákup: 2 834 (35,81 %)

→ videozáznam: 0 (0 %)

→ elektronický zdroj: 9 (0,82 %)

A. NEPERIODICKÉ PUBLIKACE

Rozbor celkového přírůstku podle zemí (k. j.)

	Země	Výměna	Dary	Nákup	SDZ	Celkem
1.	USA	227	299	713	1 086	2 325
2.	Německo	151	1 148	319	3	1 621
3.	Velká Británie	25	306	651	2	984
4.	Francie	76	467	172	0	715
5.	Slovensko	73	424	0	3	500
6.	Polsko	169	67	74	0	310

	Země	Výměna	Dary	Nákup	SDZ	Celkem
7.	Švýcarsko	2	84	184	0	270
8.	Indie	1	226	1	0	228
9.	Rakousko	33	170	17	0	220
10.	Rusko	92	70	29	0	191
11.	Nizozemsko	1	51	126	0	178
12.	Portugalsko	0	2	135	0	137
13.	Maďarsko	63	13	55	0	131
14.	Chorvatsko	108	16	0	0	124
15.	Španělsko	22	24	70	0	116
16.	Srbsko	96	9	0	0	105
17.	Rumunsko	55	2	41	0	98
18.	Itálie	4	26	57	0	87
19.	Belgie	1	15	66	1	83
20.	Čína	24	40	2	0	66
21.	Ukrajina	57	4	3	0	64
22.	Bělorusko	58	0	0	0	58
23.	Bulharsko	29	16	0	0	45
24.	Ázerbájdžán	42	0	0	0	42
25.	Brazílie	1	15	24	0	40
26.	Finsko	37	2	0	0	39
27.	Bosna a Hercegovina	0	0	38	0	38
28.	Makedonie	22	7	0	0	29
29.	Švédsko	3	8	10	2	23
30.	Kanada	0	3	16	0	19
31.	Slovinsko	3	8	0	0	11
	Vietnam	8	3	0	0	11
32.	Litva	9	1	0	0	10
33.	Singapur	0	0	9	0	9
34.	Lotyšsko	0	8	0	0	8
35.	Japonsko	2	3	2	0	7
	Moldavsko	7	0	0	0	7

	Země	Výměna	Dary	Nákup	SDZ	Celkem
36.	Dánsko	0	4	1	0	5
	Lucembursko	0	3	2	0	5
	Řecko	1	4	0	0	5
37.	Malta	0	0	4	0	4
	Tchaj-wan	0	4	0	0	4
38.	Arménie	1	2	0	0	3
	Kazachstán	0	0	3	0	3
	Libanon	0	3	0	0	3
	Norsko	1	2	0	0	3
	Turecko	1	1	1	0	3
39.	Estonsko	1	1	0	0	2
	Etiopie	0	2	0	0	2
	Filipíny	0	1	1	0	2
	Irsko	0	0	2	0	2
	Izrael	0	2	0	0	2
	Mexiko	0	1	1	0	2
	Vatikán	0	1	1	0	2
40.	Alžírsko	0	1	0	0	1
	Argentina	1	0	0	0	1
	Austrálie	0	0	1	0	1
	Bolívie	0	1	0	0	1
	Egypt	0	0	1	0	1
	Hongkong	0	0	1	0	1
	Island	0	0	1	0	1
	Kosovo	0	1	0	0	1
	Kyrgyzstán	0	1	0	0	1
	Lichtenštejnsko	1	0	0	0	1
	Tunisko	0	1	0	0	1
	celkem	1 508	3 573	2 834	1 097	9 012
	% z celkového přírůstku	16,73 %	39,65 %	31,45 %	12,17 %	100,00 %

*) zahrnuje CD-ROM, mikrodocumenty, video a zvukové záznamy

Rozbor celkového přírůstku podle oborů (k. j.)

	Obory	Výměna	Dary	Nákup	SDZ*)	Celkem	
1.	všeobecnosti	123	331	168	20	642	7,13 %
2.	filozofie, psychologie	24	1 152	98	0	1 274	14,15 %
3.	náboženství, teologie	47	416	131	0	594	6,59 %
4.	sociologie, statistika	94	141	149	2	386	4,28 %
5.	politika, ekonomie	154	221	479	189	1 043	11,59 %
6.	právo, veřejná správa, pojišťovnictví	110	42	34	542	728	8,08 %
7.	vojenství a vojenské vědy	37	9	54	33	133	1,47 %
8.	školařství, pedagogika, volný čas	9	34	14	9	66	0,74 %
9.	obchod, spoje, doprava, cestovní ruch	2	10	5	49	66	0,74 %
10.	etnografie, kulturní antropologie	56	20	69	0	145	1,60 %
11.	filologie, jazyky, jazykověda	52	83	50	0	185	2,05 %
12.	matematika	0	15	21	0	36	0,40 %
13.	přírodní vědy	35	93	121	59	308	3,41 %
14.	lékařské vědy, zdravotnictví	12	22	56	48	138	1,53 %
15.	technika, technologie, průmysl, řemesla	8	10	15	64	97	1,07 %
16.	zemědělství, lesnictví	4	12	10	21	47	0,52 %
17.	domácí hospodaření	3	8	3	2	16	0,17 %
18.	management, řízení a organizace	3	3	1	36	43	0,47 %
19.	urbanismus, architektura	29	36	162	9	236	2,62 %
20.	sochařství, výtvarné umění, grafika, fotografie	106	64	224	0	394	4,37 %
21.	hudba, divadlo, film apod. umění	94	94	61	11	260	2,88 %
22.	hry a sport	6	27	8	1	42	0,46 %
23.	literární věda	79	86	157	0	322	3,58 %
24.	geografie	19	37	25	1	82	0,90 %

	Obory	Výměna	Dary	Nákup	SDZ*)	Celkem	
25.	historie, biografie	348	195	682	1	1 226	13,62 %
26.	literární texty	54	412	37	0	503	5,58 %
	Celkem	1 508	3 573	2 834	1 097	9 012	100,00 %

Rozbor celkového přírůstku podle určení

1.	Národní konzervační fond	588	6,52 %
2.	Studovny a příručky celkem	920	10,22 %
	z toho:		
	Všeobecná studovna	36	
	Studovna společenských a přírodních věd	110	
	Studovna rukopisů a starých tisků	196	
	Studovna hudebního oddělení	113	
	Studovna vědeckých pracovníků	235	
	Referenční centrum	3	
Studijní zóna	227		
3.	Univerzální knihovní fond (včetně fondu OSN)	7 504	83,26 %

Rozbor aktivních výměnných kontaktů podle zemí

Výměnné kontakty celkem – 123 aktivních partnerů ve 34 zemích. Počet partnerů v ostatních zemích byl menší než 4.

	země	počet partnerů
1.	Německo	16
2.	Španělsko	13
3.	Maďarsko	6
4.	USA	5
5.	Polsko	5
6.	Rusko	5
7.	Chorvatsko	4
8.	Slovensko	4

B. PERIODICKÝ TISK

	tituly	%
výměna	46	21,60
dary	12	5,60
nákup	155	72,80
celkem	213	100,00

Komentář ke statistickým rozborům přírůstku zahraniční literatury

Akviziční činnost je zaměřena především na výběrové získávání dokumentů z profilových oborů (obory společenských věd, přírodních věd, kultury a umění). Získané publikace jsou zařazovány do Národního konzervačního fondu (NKF) a do Univerzálního knihovního fondu (UKF). Ve výjimečných případech jsou publikace předávány do fondu Slovanské knihovny a Knihovnického institutu.

Do fondů NK ČR bylo **získáno celkem 9 012 k. j. neperiodické literatury**, z toho činily tištěné dokumenty 7 915 k. j. a netištěné dokumenty 1 097 k. j.

V rámci tištěných dokumentů bylo získáno 6 kartografických dokumentů (5 UKF, 1 ORST), 2 grafiky a 31 hudebnin (1 NKF, 8 UKF, 22 Hudební oddělení). Během roku 2023 bylo ověřeno a uloženo do databáze **6 440** objednávek na zahraniční knižní produkci.

Všechny nové přírůstky byly akvizičně zpracovány (přírůstky získané nákupem a výměnou také v modulu ACQ).

V roce 2023 bylo v rámci výměny odesláno do zahraničí 1 998 svazků, z toho do EU 1 057 svazků. Pro tyto účely bylo nakoupeno 1 341 publikací, zbytek jsme

dostali darem. Celkem jsme vyřídili 531 objednávek ze zahraničí.

V roce 2023 byly nakoupeny zahraniční dokumenty za cca 4 055 000 Kč. Procentuálně byl podíl nákupu zahraniční literatury v celkovém rozpočtu Oddělení doplňování zahraniční literatury (ODZD) opět vyšší než výměna, což potvrzuje tendenci tlumení výměny ve prospěch nákupu jako druhu doplňování zahraniční literatury. Celkem bylo akvizičně zpracováno 2 830 svazků získaných nákupem a 5 svazků přímého nákupu. Průměrné náklady na jeden zahraniční svazek činily 1 181,52 Kč.

V roce 2023 vynaložili pracovníci ODZD maximální úsilí na získávání profilových publikací pro fondy NK ČR za co nejnižší náklady díky využití větších akčních slev zahraničních dodavatelů/nakladatelů a veletržních slev. Přesto soustavný růst cen na knižním trhu, zvyšování poštovního, nezanedbatelná sazba DPH na knihy a také kurz koruny ovlivnily nákupy zahraničních dokumentů. Pro zmírnění negativních důsledků výše zmíněných faktorů bude žádoucí se i nadále zaměřovat na přímé nákupy na veletrzích.

Velmi úspěšnou byla účast ODZD na mezinárodním knižním veletrhu ve Frankfurtu nad Mohanem. Slevy při nákupu publikací dosahovaly běžně 40 %. Někteří frankfurtští nakladatelé, se kterými dlouhodobě spolupracujeme, nám objednané publikace zaslali s obvyklou veletržní slevou, i když se veletrhu nezúčastnili. Při nákupu zahraniční literatury bylo na slevách ušetřeno 623 133,71 Kč.

V roce 2023 se výměna podílela na celkové akvizici zahraniční literatury 19,05 % (1 508 sv.).

Výměna má stále své nezastupitelné místo v celkovém doplňování zahraničních dokumentů, a to hlavně ze

států mimo EU, a významná je výměna periodik, která je finančně nepochybně přínosem pro NK ČR. V roce 2023 se podíl výměny na akvizici zahraničních tištěných periodik mírně zvýšil na 21,60 % (v roce 2022 to bylo 18,60 %). Oproti tomu výměna v rámci západní Evropy a USA již několik let stagnuje. Hlavním druhem doplňování je v těchto oblastech nákup.

V roce 2023 bylo zaregistrováno 3 573 dokumentů od 55 dárců v celkové odhadní hodnotě 3 573 000 Kč.

Mezinárodní agentury

ISBN

Do mezinárodního systému standardního číslování knih (ISBN) se přihlásilo 135 nových nakladatelů. Celkový počet registrovaných českých účastníků systému ISBN k 31. 12. 2023 dosáhl čísla 8 256. Správnost čísel ISBN byla ověřena ve více než 16 500 dokumentech (kromě tištěných knih a map též v knihách na CD-ROM nebo DVD-ROM), a to i ve starších publikacích získaných retrospektivním doplňováním. Pokračovalo přidělování čísel ISBN titulům vydávaným subjekty neregistrovanými v systému ISBN, ať už před vydáním knihy na základě online podané žádosti, anebo přidělování dodatečné. Takto bylo přiděleno 1 647 čísel ISBN. Od 1. 1. 2023 již nevychází čtrnáctideník *O. K. – Ohlášené knihy*; zpracované záznamy o knihách a hudebninách chystaných k vydání na fyzickém nosiči jsou nově dostupné pouze v databázi ISN (za rok 2023 zpracovala Česká národní agentura ISBN a ISMN pro databázi ISN přes 11 100 záznamů). Bylo zpracováno 17 023 záznamů ohlášených e-knih (viz databáze ISN-e); od července 2010, kdy se číslování e-knih v ČR zavedlo, báze ohlášených e-knih čítá celkem 142 482 záznamů. Mechanismus přidělování a hlášení čísel ISBN je

u e-knih stejný jako u tištěných publikací a u knih vydávaných na datovém nosiči: nakladatel přidělená ISBN hlásí prostřednictvím online formuláře, poté probíhá korektura záznamů. Záznamy e-knih s přidělenými čísly ISBN se zveřejňují v samostatné databázi – ISN-e. Nakladatelům bylo odesláno přes 3 000 čárových kódů na knihy. Byl průběžně aktualizován Adresář nakladatelů v ČR (NAK).

Pokračovaly pracovní kontakty s Mezinárodní agenturou ISBN v Londýně. Byla odeslána úplná aktualizovaná databáze českých nakladatelů/vydavatelů pro Mezinárodní adresář vydavatelů (Global Register of Publishers – GRP). Světové organizaci duševního vlastnictví (WIPO) byla prostřednictvím Mezinárodní agentury ISBN zaslána statistika za rok 2022 o ISBN přidělených v České republice.

ISMN

Do systému ISMN se nově přihlásilo 5 hudebních vydavatelů. Celkový počet účastníků systému ISMN v ČR k 31. 12. 2023 dosáhl čísla 151. Správnost čísel ISMN byla ověřena ve 194 hudebninách a 27 hudebninám bylo přiděleno číslo ISMN ze sběrného identifikátoru. Bylo zpracováno 123 záznamů hudebnin ohlášených k vydání na fyzickém nosiči a 71 záznamů ohlášených e-hudebnin (viz databáze ISN-e). Celkem databáze ohlášených e-hudebnin čítá 130 záznamů. Začátkem roku 2023 byla zprovozněna nová služba hudebním nakladatelům – dodání čárových kódů na hudebniny. Byla aktualizována dílčí báze Adresáře nakladatelů v ČR (NAK) věnovaná hudebním vydavatelstvím.

Pokračovaly pracovní kontakty s Mezinárodní agenturou ISMN v Berlíně. Byla průběžně aktualizována databáze českých nakladatelů/vydavatelů v Mezinárodním adresáři hudebních vydavatelů (Music Publishers' International ISMN Database).

Výroční zasedání Mezinárodní agentury ISBN i výroční zasedání Mezinárodní agentury ISMN se konala v září v marockém Rabatu. Česká národní agentura ISBN a ISMN se účastnila na dálku online přenášené části zasedání.

Statistiky zpracovatelských útvarů

Novodobé fondy

Tabulka zahrnuje dokumenty zpracované v Odboru doplňování a zpracování fondů (domácí knihy, hudebniny a mapy částečně v rámci sdílené katalogizace ve spolupráci s MZK, VKOL a MLP), Knihovnickém institutu, Slovanské knihovně, Hudebním oddělení, Oddělení periodik a Oddělení archivace webu).

Knihy	34 291
Periodika	526
Články v českých novinách a časopisech	482
Grafika	2 393
Kartografické dokumenty	558
Zvukové záznamy	1 228
Hudebniny	380
Elektronické zdroje	472
Mikrodokumenty	834
Videodokumenty	4

Historické fondy

Tabulka zahrnuje dokumenty zpracované v Odboru historických a hudebních fondů, malý podíl rukopisů a starých tisků zpracovala i Slovanská knihovna.

Rukopisy	4
Inkunábule a staré tisky	1 976
Historické mapy	41

Přírůstek záznamů do souborných katalogů a databází

Souborný katalog ČR	232 548
Soubory národních autorit	64 242
Články v českých novinách a časopisech	38 963

Statistické ukazatele služeb

Národní knihovna ČR poskytuje knihovnické a informační služby jako základní statutární činnost za podmínek vymezených Knihovním řádem. Vedle využívání fyzických sbírek na místě je běžnou součástí základních služeb zpřístupňování obsahu dokumentů online a prostřednictvím digitálních knihoven. Podmínky provozu NK ČR byly v roce 2023 v podstatě již standardní, nicméně ještě v souvislosti s kybernetickým útokem z května 2021 bylo doplňováno počítačové vybavení pro uživatele. Potěšitelné je, že trvá trend postupného zvyšování zájmu o knihovnu i v její fyzické podobě, a to i v situaci, kdy se řada uživatelů přiklání k elektronickým dokumentům. Grafy 11–12, resp. též 13 dokládají míru využívání licencovaných databází a zejména digitálních knihoven. V případě NDK je nutné zmínit, že počet zobrazených či stažených stran se v roce 2023 opět vrátil k růstu.

Fyzická návštěvnost v roce 2023 mírně vzrostla (nárůst na 117 % objemu roku 2022, viz tabulka Přehled poskytnutých služeb... a grafy 3 a 8). Ačkoliv u některých prostor jejich fyzické využívání pokleslo, obecně je potěšitelné, že celková návštěvnost za rok 2023 byla souhrnně jen o cca 8 % nižší než v posledním předcovidovém roce 2019. Nejnavštěvovanějším čtenářským prostorem je trvale Hala služeb jako centrum prvního přijetí uživatelů, která zaznamenala 60 066 čtenářských návštěv. U Haly služeb je nutné zmínit, že koncem roku poskytovala po dobu tří týdnů služby

v omezeném režimu v prostoru šatny. U vybraných studoven poskytujících základní služby došlo ke zvýšení návštěvnosti na minimálně 114 % objemu roku 2022. Mezi studovny je dlouhodobě nejvyužívanější Všeobecná studovna, jejíž návštěvnost stoupla na 119 % objemu loňského roku. Tato studovna disponuje nejvyšším počtem studijních míst a společně s Individuální studijní zónou a Relaxační zónou má též nejdelší otevírací dobou – 75 hodin týdně. Oproti předchozímu období se téměř zdvojnásobila návštěvnost Studovny vědeckých pracovníků (192 % objemu roku 2022), zvýšila se i návštěvnost Studovny Hudebního oddělení (141 %). Svou oblíbenost prokázala také Studijně relaxační zóna, přestože u ní zatím nemůžeme data zcela adekvátně srovnávat s předchozím obdobím (otevřena byla 16. 5. 2022). Úbytek fyzických návštěv lze naopak zaznamenat ve Studovně rukopisů a starých tisků (89 % hodnoty roku 2022) nebo Studovně společenských a přírodních věd (60 %).

Počty výpůjček fyzických svazků – další ze sledovaných ukazatelů – byl v roce 2023 v rámci celé NK ČR průměrně lehce nižší než v předchozím roce (pokles na 97 % objemu roku 2022). Zdá se tedy, že nárůst výpůjček v roce 2022 byl pouze reakcí na dramatický propad z roku 2021 (viz tabulky Přehled poskytnutých služeb... a Základní služby NK ČR v číslech... a graf 7). Snížení objemu fyzických výpůjček je možné spojit s pokračujícím příklonem společnosti k využívání materiálů v elektronické podobě, v prostředí NK ČR pak i s vyšším počtem zobrazených dokumentů v NDK. Na jednotlivých pracovištích poskytujících výpůjčky je však v roce 2023 možné pozorovat velkou rozkolísanost oproti zmíněnému průměru. Vyšší objem výpůjček než v roce 2022 vykazují zejména specializované studovny – Knihovna knihovnické literatury (nárůst na 180 % objemu roku 2022), Studovna Hostivař (168 %), Archiv NK ČR (153 %), Studovna rukopisů a starých

tisků (138 %) a Slovanská knihovna (127 %). V případě Studovny společenských a přírodních věd (120 %) je možné zvýšení objemu výpůjček fyzických dokumentů spojit s obnovením další části technického vybavení určeného pro zpřístupňování netištěných dokumentů. Vybrané studovny evidovaly v roce 2023 mírně snížený objem protokolovaných výpůjček (mezi 93–99 % objemu roku 2022). K výraznějšímu propadu protokolovaných výpůjček došlo v Referenčním centru (86 % objemu roku 2022) a ve Studovně Hudebního oddělení (73 %).

Navzdory poklesu objemu realizovaných výpůjček, u počtu objednávek čtenářů (viz Základní služby NK ČR v číslech... a graf 4) můžeme sledovat mírně stoupající tendenci. Je tedy možné, že dochází ke stavu, kdy si čtenáři objednané dokumenty ve větší míře již nevyplňují. V roce 2023 podali čtenáři 131 043 objednávek, tj. cca o 16 % více než v předchozím období. Většina objednávek byla podána online. Standardně vysoké úrovně procentuální úspěšnosti dosahuje kladné vyřízení požadavku, v roce 2023 to bylo 99,7 %. Uživatelé využívají komfortu připomínek a upozornění, kterých automatizovaný výpůjční systém rozešle desítky tisíc. Od května 2023 nově i jednotlivé studovny Odboru služeb zasílají upozornění na končící rezervační lhůtu.

Potěšující v tomto kontextu je, že po delší době můžeme při srovnání údajů s předchozími lety pozorovat větší zájem o registraci v NK ČR či její prodloužení (více než 27 % prodloužení proběhlo online). Počet nových registrací měl dlouhodobě klesající tendenci (viz tabulka Přehled základních služeb... a tabulka Základní služby NK ČR v číslech... a graf 2), minulý rok se tento pokles zastavil a v roce 2023 využívalo NK ČR 17 614 registrovaných uživatelů. Meziročně tak uživatelská základna NK ČR narostla o 3 274 registrovaných uživatelů. Velmi úspěšnou službou se ukázala vzdálená registrace

založená na využití bankovní identity. Touto cestou se v roce 2023 registrovalo 957 nových uživatelů. Všechny dostupné způsoby vzdálené registrace pak v roce 2023 využilo celkem 1 006 nových uživatelů. Tj. přicházejí noví uživatelé či přetrvává jejich zájem o využívání NK ČR – ať již v rovině fyzické služby a fyzického prostoru nebo v oblasti online služeb.

Meziknihovní služby ve světě internetu, online zpřístupňovaných předplacených databází a narůstajícího významu digitálních knihoven pokrývají zejména velmi specializované požadavky na získání výpůjček a kopií. Zpravidla se pak jedná o náročně zjištělné dokumenty, jejichž získání je vysoce finančně náročné, a to zejména u těch, které je nutné dodat ze zahraničí. V roce 2023 počet požadavků na meziknihovní služby vnitrostátní a zahraniční mírně vzrostl, na cca 113 % objemu roku 2022 (viz tabulka Přehled poskytnutých služeb... graf 5).

V oblasti reprografických služeb v roce 2023 pokračoval nárůst počtu zejména tištěných výstupů (viz tabulka Přehled poskytnutých služeb... a graf 6) na úroveň 134 % roku předchozího. Mezi reprografické služby patří i služba eBooks on Demand (EOD), která nabízí digitalizaci autorsky volných děl na objednávku. V rámci EOD se digitalizuje dokument vždy jako celek, po uplynutí dvouměsíční lhůty od předání e-knihy objednateli je možné digitální kopii zveřejnit. NK ČR se i letos zapojila do mezinárodní vánoční akce EOD a nabídla zhotovení digitálních kopií za zvýhodněnou jednotnou cenu 250,- Kč (10 eur). Během této akce uživatelé objednali digitalizaci 11 titulů. Celkem bylo prostřednictvím EOD v roce 2023 naskenováno 7 454 stránek, tj. o 14 % více než v předchozím roce. Pokračovala i spolupráce se Sjedenou organizací nevidomých a slabozrakých (SONS) a NK ČR pro nevidomé uživatele a uživatele s těžkým poškozením zraku digitalizovala 22 632 stran textu.

Počet návštěv vybraných webů a online služeb NK ČR oproti minulému roku mírně poklesl, nejvýrazněji se projevil u digitální knihovny Manuscriptorium zaměřené na rukopisy a staré tisky. S výjimkou NDK se u těchto webů snížil i počet zobrazených či stažených stránek (viz grafy 11 a 12). Naopak v NDK bylo v roce 2023 zobrazeno či staženo o 145 % více stran než v předchozím období. Tento fakt je jistě možné dát do souvislosti s průběžným nárůstem počtu stran v NDK díky pokračující digitalizaci, rozšiřujícímu se povědomí o dílech nedostupných na trhu (o čemž svědčí i rostoucí počet vzdálených registrací) a též se zapojením obsahu z NDK do České digitální knihovny, které proběhlo právě v polovině roku 2023.

Elektronické informační zdroje (EIZ) patří již delší dobu mezi jednu z rozhodujících oblastí, která nejvíce ovlivňuje uživatele a veřejnost při hodnocení kvality online informačních služeb knihovny. Standardní součástí služeb knihovny jsou výpůjčky do vlastních čtecích zařízení z elektronických knihoven (zejména ProQuest Ebook Central, EBSCO eBook Collection, Springer). Do nabídky EIZ v roce 2023 zasáhla ekonomická situace NK ČR. Pro rok 2023 tak bylo z finančních důvodů ukončeno předplatné tří databází (Library and Information Science Abstracts, Musical Periodicals Database a Projekt MUSE), u nichž NK ČR nemohla využít spolufinancování prostřednictvím licenčního centra CzechElib. Hlavní katalogy knihovny a elektronické zdroje jsou zpřístupňovány rovněž přes rozhraní EBSCO Discovery Service (EDS). Využívání služby se drží na víceméně stabilní úrovni. V roce 2023 bylo podle statistických ukazatelů zaznamenáno 42 034 přístupů a 54 163 vyhledávání, jde tedy o mírný nárůst oproti využívání EDS v roce 2022. Velmi výrazný nárůst využívání zaznamenala databáze My Heritage Library Edition, který má jistě vazbu na cyklus přednášek *Genealogie pro každého* pořádaný v NK ČR v roce 2023.

Základní služby NK ČR v číslech od roku 2001 do roku 2023*

Sledované položky		Protokolované výpůjčky	Registrovaní čtenáři	Čtenářské návštěvy (návštěvníci Haly služeb a hlavních studoven)	Objednávky čtenářů	z toho kladně vyřízených	Úspěšnost objednávky v procentech	Požadavky na meziknihovní služby	z toho objednané v zahraničí	Kopie a tisky pro uživatele
Průměr let 2001 až 2010	počet	553 764	35 324	435 476	290 720	278 075	95,65 %	24 447	6 987	492 546
	index	100	100	100	100	100		100	100	100
2011	počet	638 731	29 130	344 362	322 766	317 151	98,26 %	18 040	4 784	460 736
	index	115	82	79	111	114		74	68	94
2012	počet	661 102	29 799	350 179	343 971	341 394	99,25 %	16 582	4 622	386 132
	index	119	84	80	118	123		68	66	78
2013	počet	603 926	28 975	322 987	295 804	293 403	99,19 %	15 882	4 541	354 532
	index	109	82	74	102	106		65	65	72
2014	počet	589 323	28 388	316 529	316 044	313 910	99,32 %	15 671	4 612	303 696
	index	106	80	73	109	113		64	66	62
2015	počet	554 506	26 897	294 118	283 068	281 632	99,49 %	15 081	4 552	249 712
	index	100	76	68	97	101		62	65	51
2016	počet	512 280	25 453	270 898	261 799	260 866	99,64 %	12 757	4 230	203 597
	index	93	72	62	90	94		52	61	41
2017	počet	477 488	23 433	226 803	231 391	230 340	99,55 %	10 884	3 378	168 503
	index	86	66	52	80	83		45	48	34
2018	počet	436 287	21 013	140 505	205 886	205 103	99,62 %	9 625	2 712	127 530
	index	79	59	32	71	74		39	39	26
2019	počet	419 067	20 021	139 854	173 721	173 174	99,69 %	8 635	2 451	147 230
	index	76	57	32	60	62		35	35	30
2020	počet	242 473	17 386	84 427	102 124	101 783	99,67 %	5 965	1 439	76 162
	index	44	49	19	35	37		24	21	15
2021	počet	180 259	15 827	58 281	77 674	77 502	99,78 %	5 532	1 419	61 266
	index	33	45	13	27	28		23	20	12
2022	počet	318 376	16 086	111 159	113 166	112 746	99,63 %	5 059	1 359	80 775
	index	57	46	26	39	41		21	19	16
2023	počet	303 393	19 371	126 369	131 043	130 663	99,71 %	5 720	1 782	91 609
	index	47	66	37	41	41		32	37	20

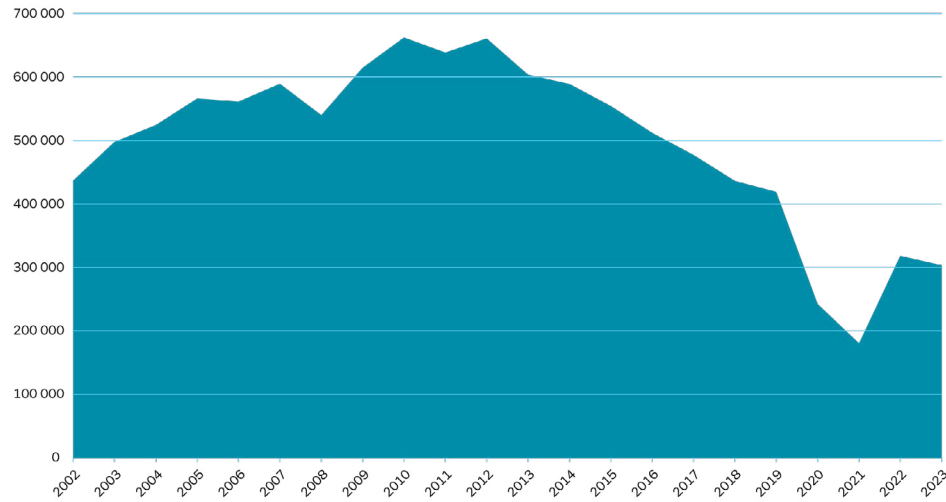
* V základních službách jsou zahrnuty: Hala služeb, Všeobecná studovna, Studovna vědeckých pracovníků, Studovna společenských a přírodních věd, Referenční centrum a Studovna periodik.

Přehled poskytnutých služeb v půjčovnách a studovnách Národní knihovny ČR v roce 2023*

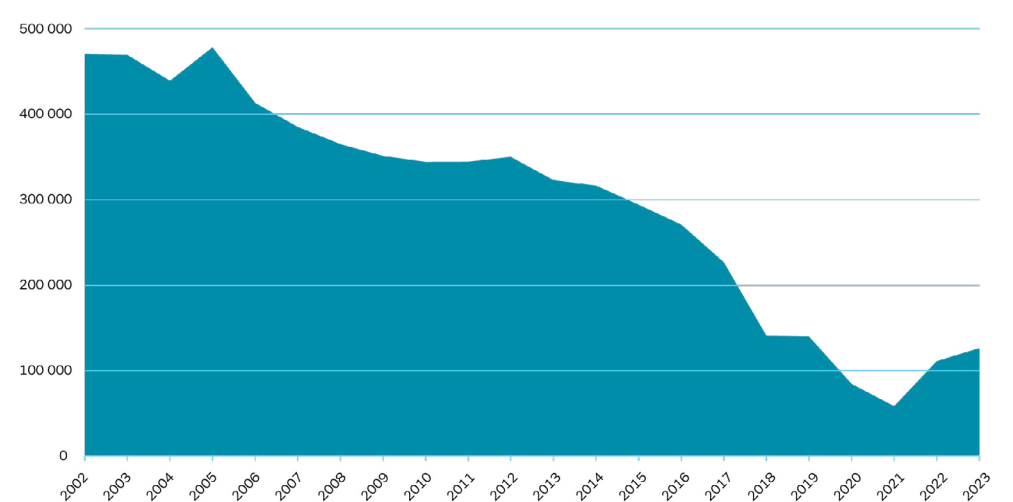
Sledované položky	Hala služeb	Všeobecná studovna	Studovna společenských a přírodních věd	Studovna vědeckých pracovníků	Studijně relaxační zóna	Referenční centrum/*	Studovna periodik	Studovna rukopisů a starých tisků	Studovna hudebního oddělení	Studovna Hostivař	Knihovna knihovnické literatury	Slovenská knihovna*	Archiv NK ČR
Protokolované výpůjčky	174 372	76 537	419	28 749		2 744	20 572	1 486	1 246	2 994	2 989	18 222	898
z toho: absenční	168 972	0	0	0		798	498	0	20	0	2 223	9 328	0
prezenční	5 390	76 537	419	28 749		1 476	20 074	1 486	1 246	2 994	242	8 894	898
Registrovaní čtenáři	17 614					1 757						1 224	32
z toho:													
nové průkazy	4 252											187	
Čtenářské návštěvy	62 066	33 098	4 499	7 800	9 752	6 234	2 920	413	870	371	524	5 849	85
Objednávky čtenářů	131 043												
z toho:													
vyřízeno kladně	130 663												
Požadavky na meziknihovní služby						5 720						457	
z toho:													
objednáno v zahraničí						1 782						1	
Upomínky přes advokátní poradnu	25											1	
Kopie a tisky pro uživatele	13		35 252			54 285	2 059			155		2 053	

* Služba je poskytována v dočasném prostoru a v nestandardních podmínkách.

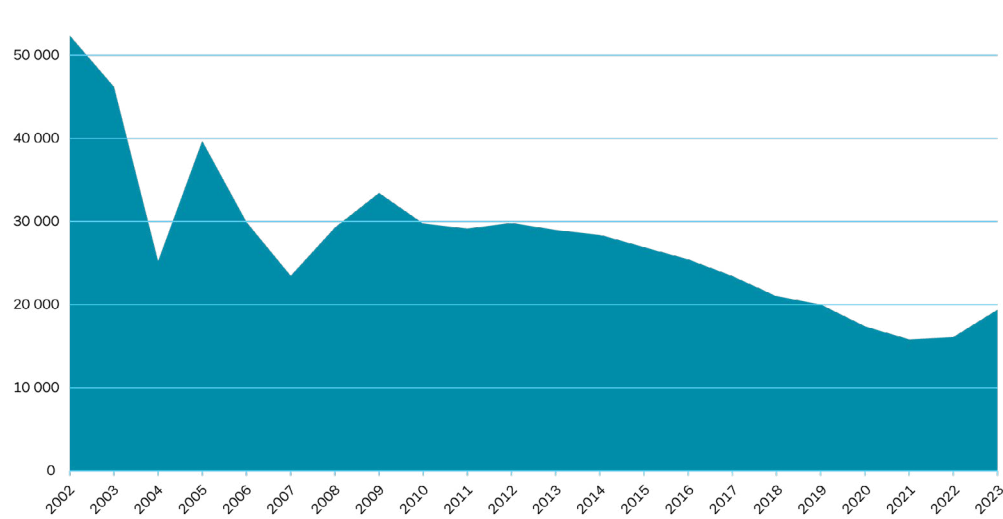
1. Výpůjčky

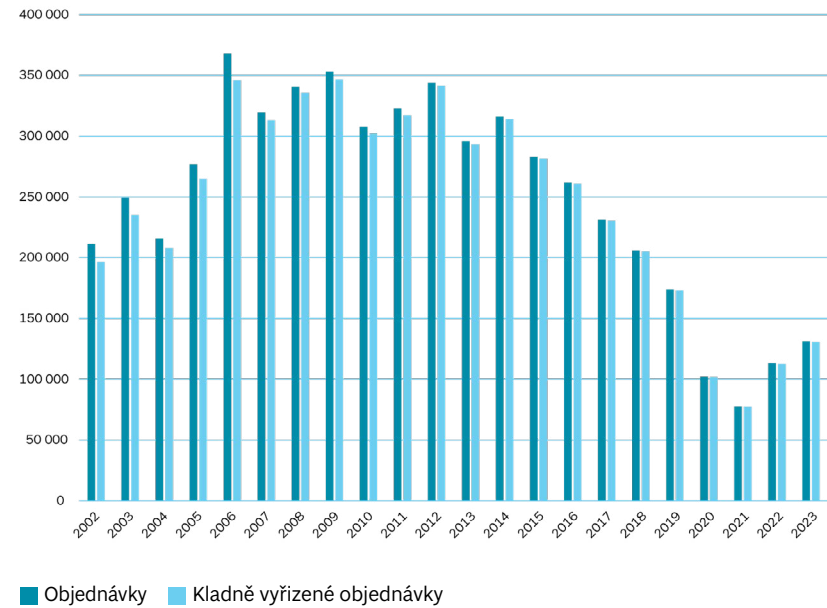
3. Návštěvnost půjčoven a studoven

2. Registrovaní čtenáři

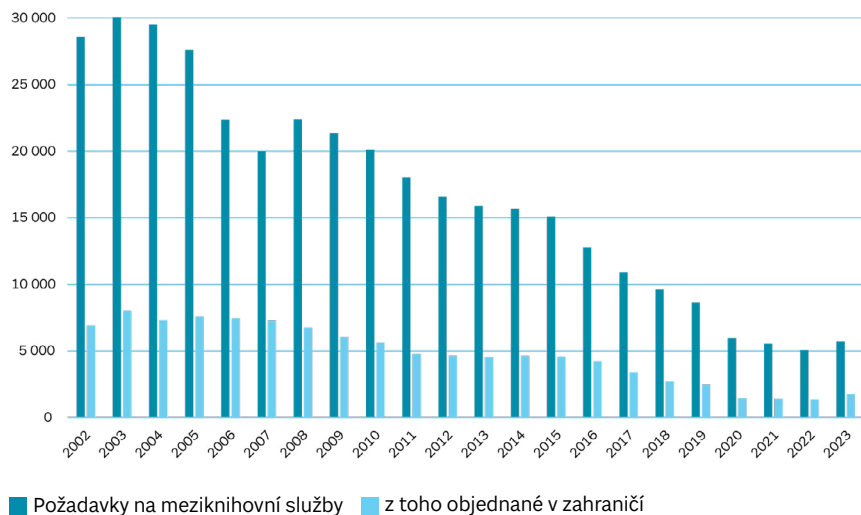
4. Objednávky

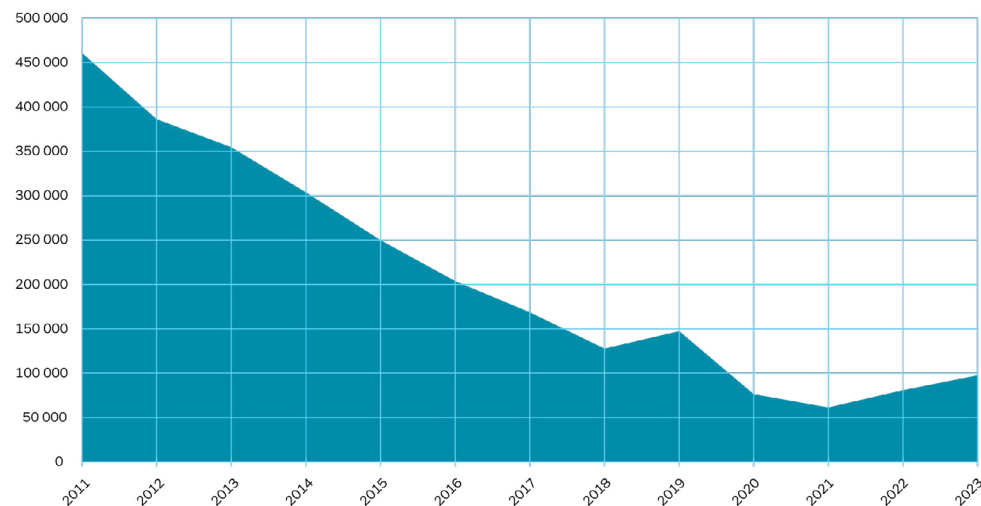
Ekonomické ukazatele, statistika, grafy

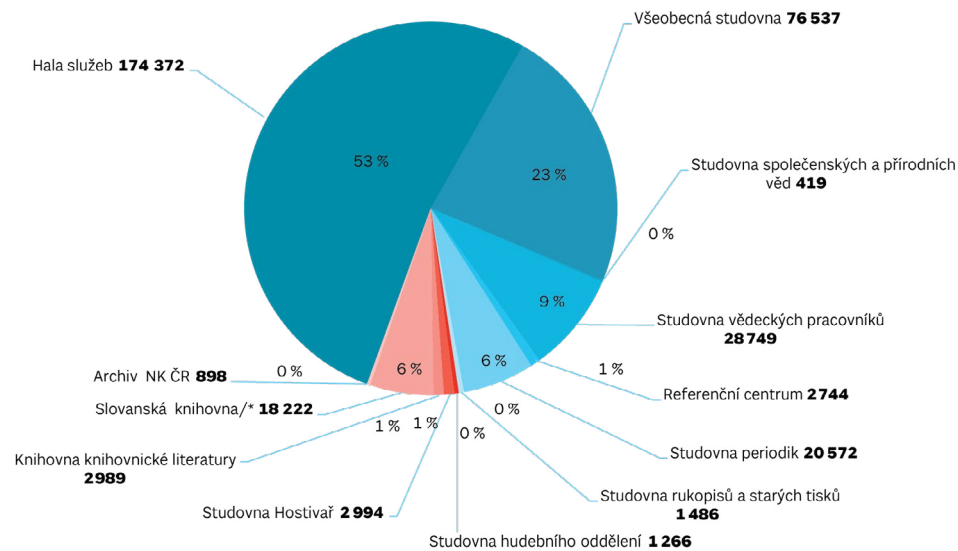
5. Meziknihovní služby

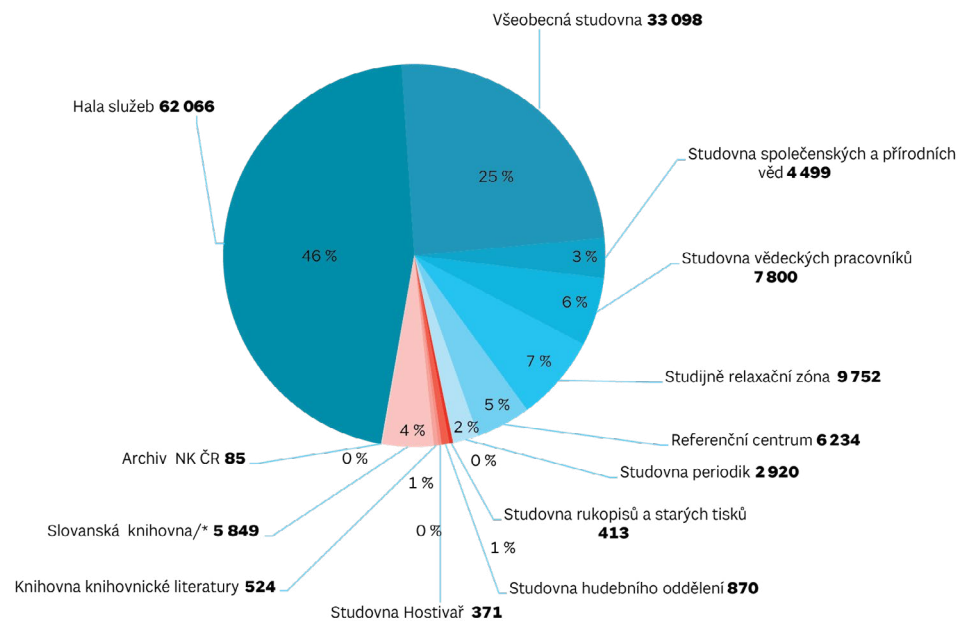
6. Kopie a tisky

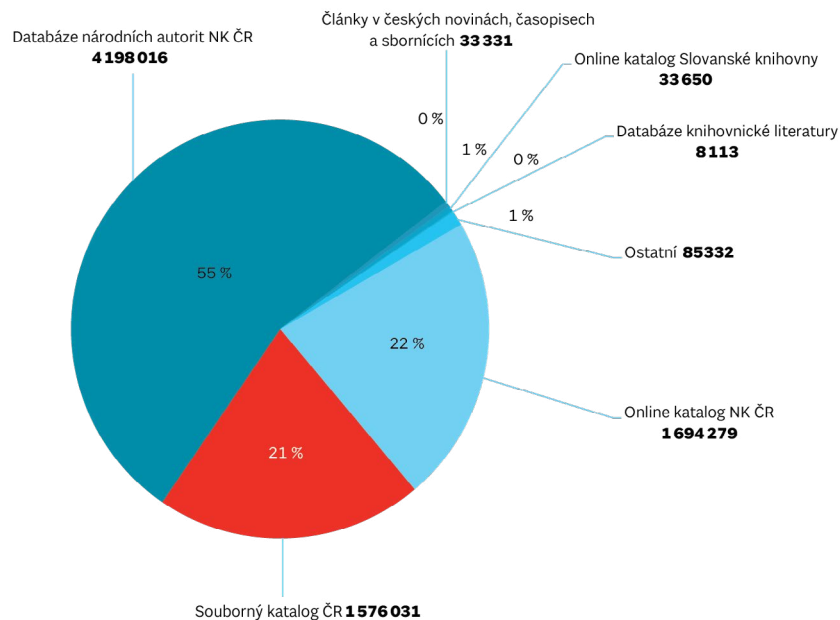
7. Protokolované výpůjčky

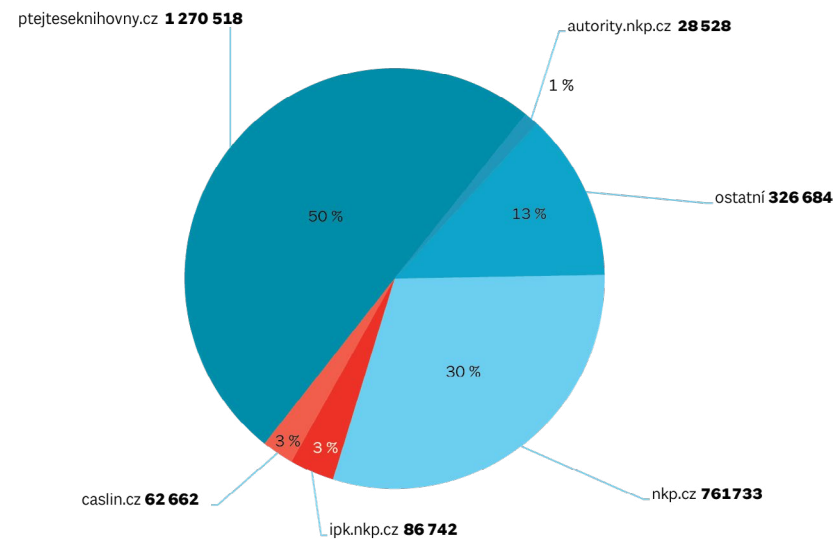
8. Čtenářské návštěvy

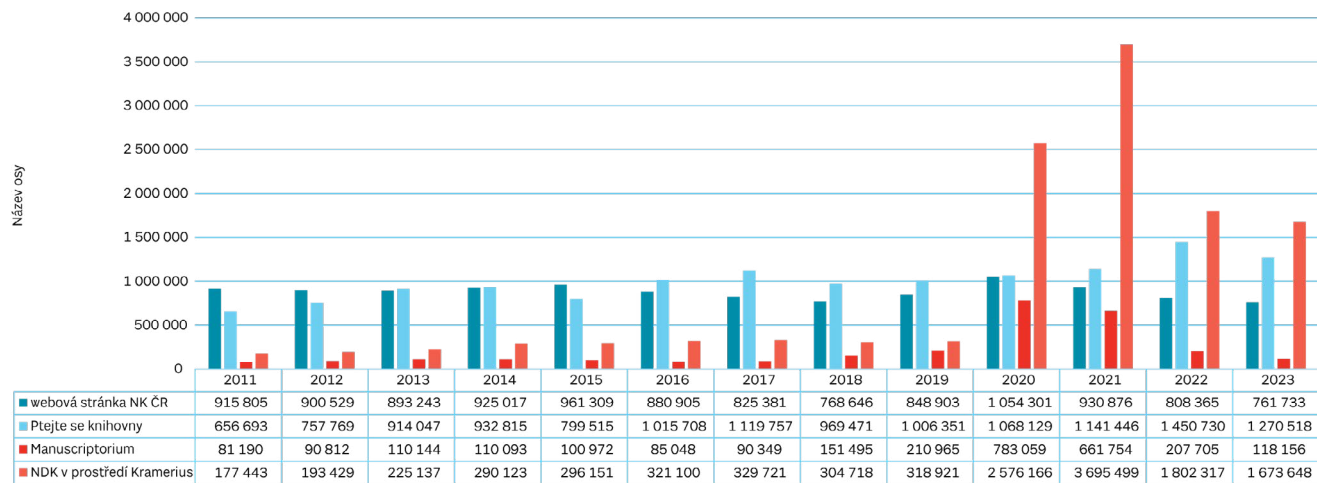
9. Využívání katalogů aází NK ČR

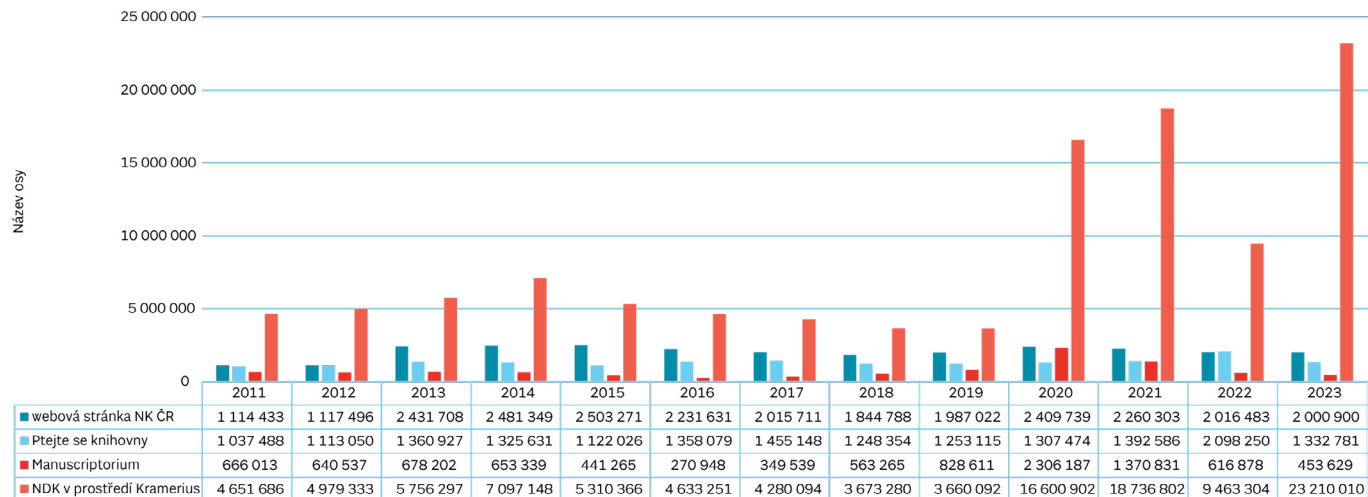
10. Návštěvnost domén NK ČR

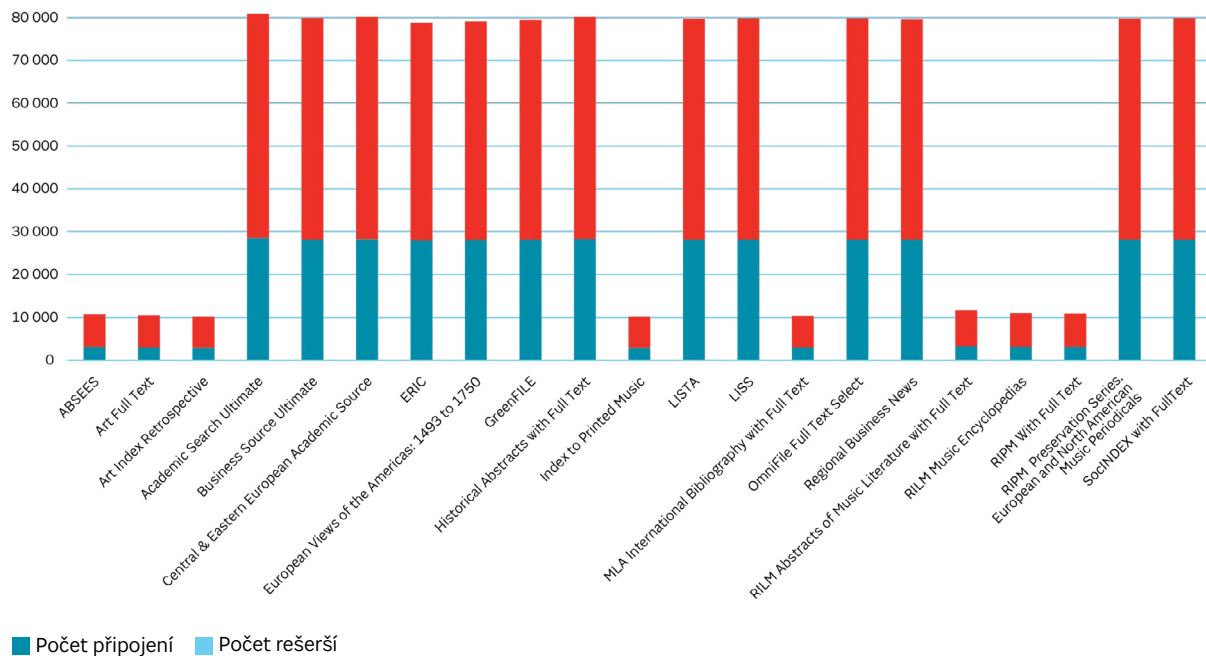
11. Návštěvnost webů a digitálních knihoven NK ČR

12. Stažené/zobrazené stránky z webů a digitálních knihoven

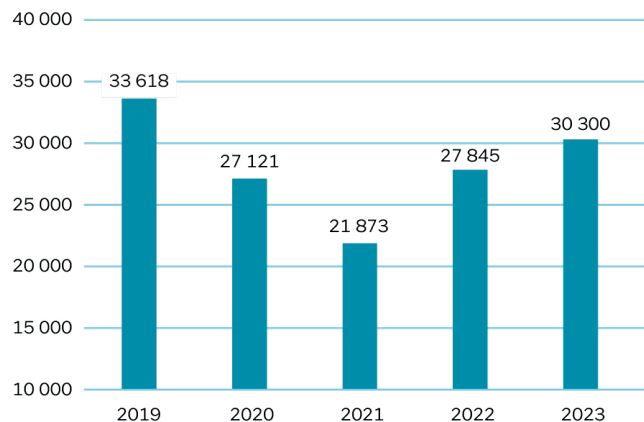
13. Využití licencovaných elektronických informačních zdrojů

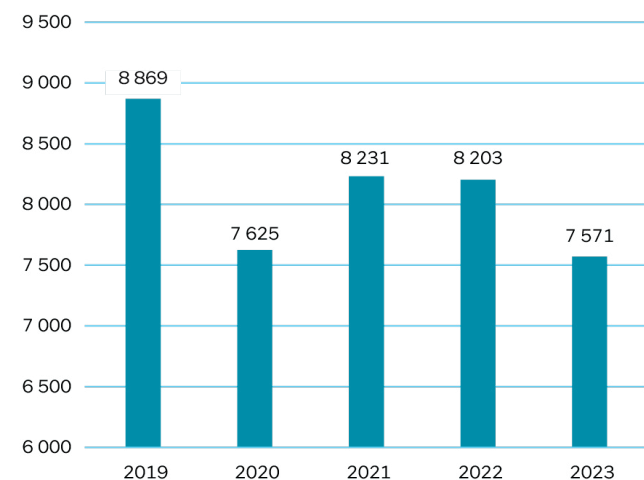
Služby

Počet registrovaných uživatelů k 31. 12. 2023	1 224
Počet čtenářských návštěv	5 849
Počet evidovaných výpůjček	30 300

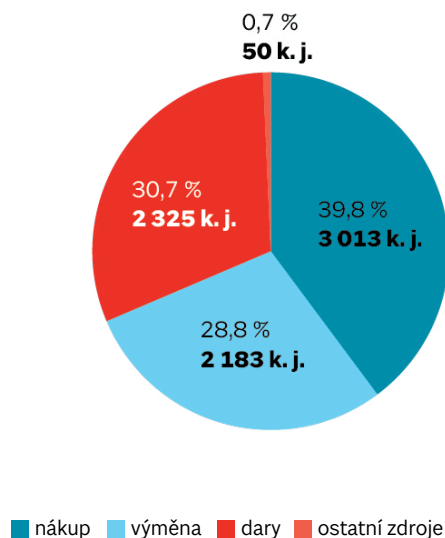
Vývoj počtu registrovaných výpůjček (2019–2023)

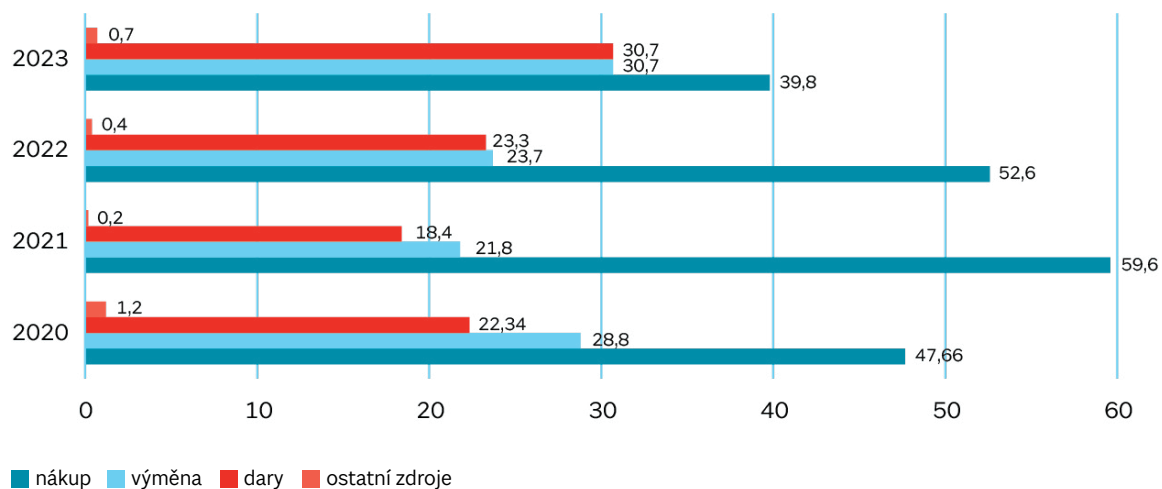
Přírůstek knihovních fondů

Podíl nákupu, výměny, darů a ostatních zdrojů v roce 2023

Struktura přírůstku v letech 2020–2023 (v %)

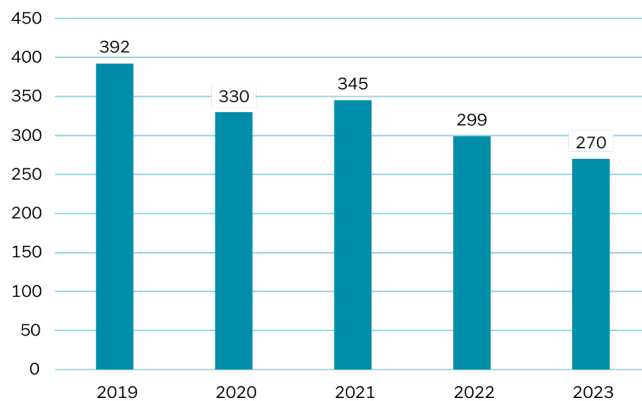

Knihovna knihovnické literatury

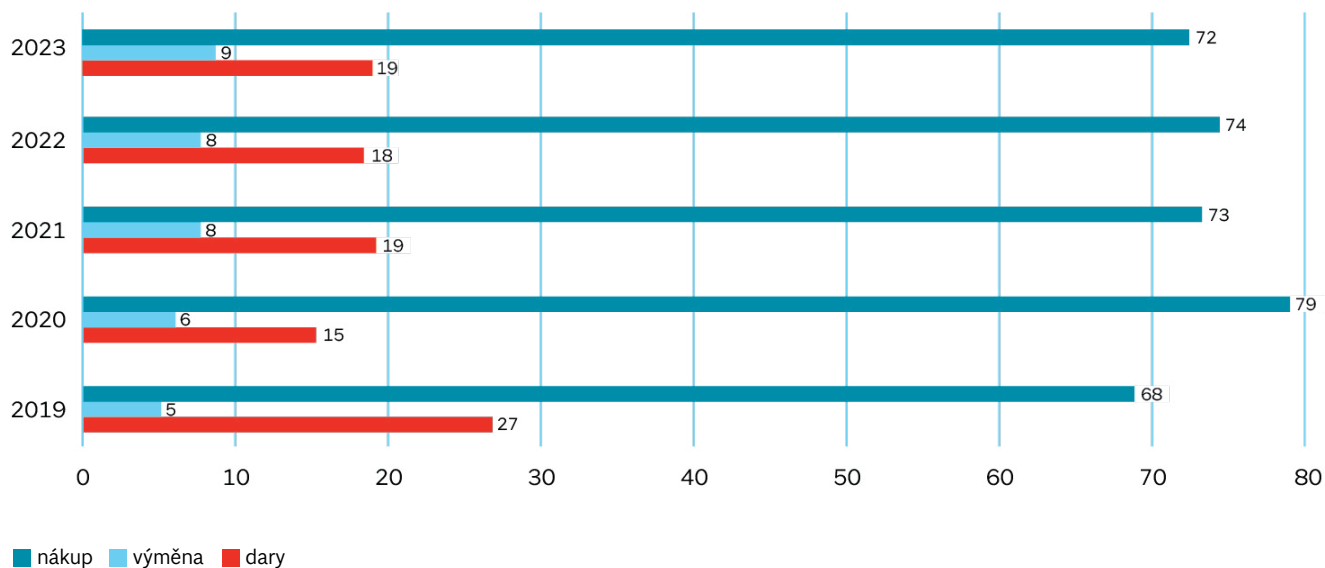
Služby

Počet čtenářských návštěv	524
Počet evidovaných výpůjček	2 465

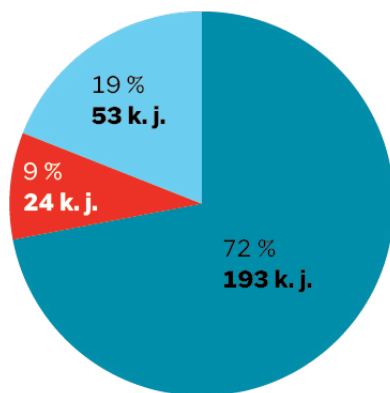
Přírůstek knihovních fondů

Struktura přírůstku v letech 2019–2023 (v %)

Podíl nákupu, výměny, darů v roce 2023

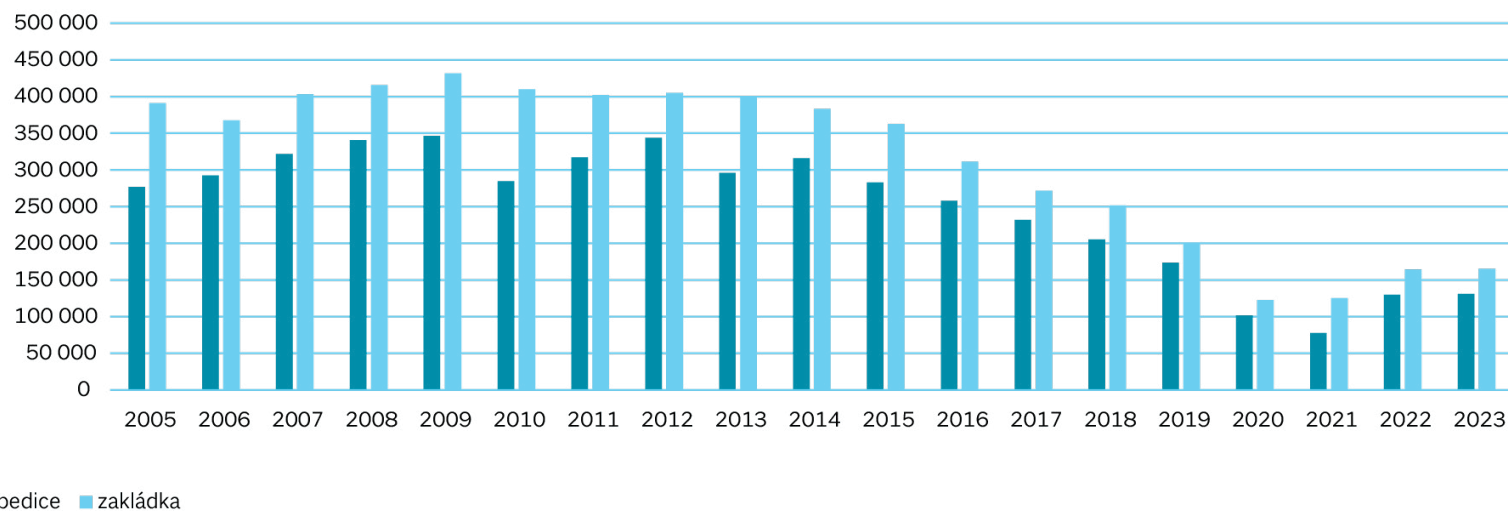
■ nákup ■ výměna ■ dary

Odbor správy fondů

Správa knihovních fondů

Signování přírůstků UKF	38 799
Signování přírůstků NKF	30 174
Zpracování dokumentů 19. století	3 763
Zpracování dokumentů v rezervních fondech	11 493
Příprava dokumentů pro účely digitalizace (svazky)	5 414
z toho tlačítko pro čtenáře Navrhnout k digitalizaci	497
Externí vazba	9 299
Pátrání po neznámých dokumentech	414
Počet zrevidovaných svazků	311 316
Odpisy knihovních fondů (svazky)	746
Expedice Odd. správy UKF celkem	131 043
Expedice UKF Klementinum vč. SF	113 007
Expedice UKF CDH	18 036
Expedice Studijní fond	22 092
Expedice Odd. správy NKF celkem	8 135

Souhrnný dlouhodobý přehled expedice a zakládka prováděné Oddělením správy UKF

Činnosti Oddělení správy NKF

Signování

čtvrtletí	knihy	periodika	speciální dokumenty	celkem
I.	5 520	2 338	884	8 742
II.	4 524	2 780	1 321	8 625
III.	3 850	1 291	678	5 819
IV.	4 314	1 278	1 396	6 988
celkem	18 208	7 687	4 279	30 174

Ostatní činnosti

čtvrtletí	vytvořené jednotky	služební výpůjčky NKF	kopie a skeny služební
I.	16 193	685	227
II.	11 370	508	94
III.	5 795	515	80
IV.	11 345	439	21
celkem	44 703	2 147	422

čtvrtletí	kopie badatelé	dohledání, opravy, prověření	expedice	zakládka
I.	53	564	2 265	2 310
II.	49	420	1 780	2 030

čtvrtletí	kopie badatelé	dohledání, opravy, prověření	expedice	zakládka
III.	24	374	2 330	2 420
IV.	27	480	1 760	1 670
celkem	153	1 838	8 135	8 430

Studovna

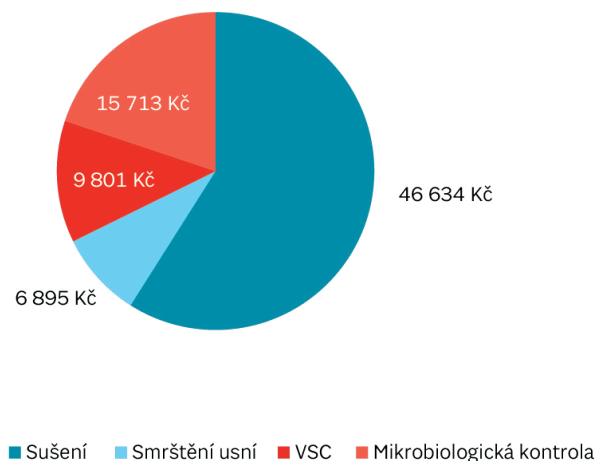
měsíc	badatelé	počet svazků
leden	27	128
únor	37	205
březen	34	321
duben	21	90
květen	32	251
červen	50	417
červenec	30	241
srpen	31	242
září	22	214
říjen	27	225
listopad	38	383
prosinec	22	277
celkem	371	2 994

Odbor ochrany knihovních fondů

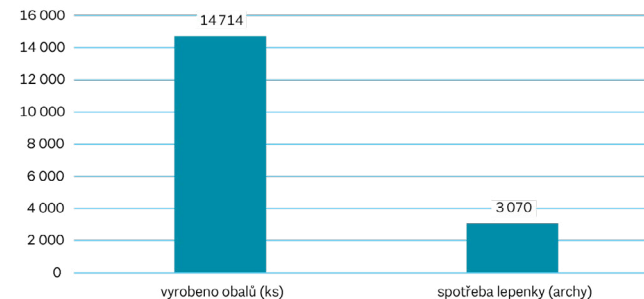
Typ činnosti	Počet
Odborné konzultace – mimo NK ČR	513
Exkurze	48
Účast na konferencích – pasivní (online i fyzicky)	73
Účast na konferencích – aktivní (přednášky, poster)	47
Organizace konferencí/workshopů	10
Vzdělávání (přednášky pro veřejnost)	24
Mikrobiologické stěry – celkem	185
Stěry v rámci NK ČR	155
Stěry mimo NK ČR	30
Kontrola kvality ovzduší – celkem	667
Kontrola kvality ovzduší v rámci NK ČR	622
Kontrola kvality ovzduší mimo NK ČR	45
Vysoušení knih – celkem	94
Vysoušení knih pomocí technologie vakuového balení – interní	93
Vysoušení knih ve víceúčelové vakuové komoře – externí	1
Výroba ochranných obalů v OOKF – celkem	14 715
Výroba ochranných obalů na plotru – pro interní potřebu	14 714
Výroba ochranných obalů ruční – pro interní potřebu	1
Mechanická očista knihovních fondů – celkem	16 937,5 bm
Mechanická očista knihovních fondů (Klementinum, CDH, Neratovice)	14 183,5 bm
z toho: Mechanická očista knihovních fondů ve studovnách novodobých fondů	1 532 bm
z toho: Mimořádná mechanická očista fondu v Barokním sále před otevřením Prohlídkové trasy	1 222
Opravených knih – interní vazba	1 311 knih
Konzervace, ambulantní zásahy	264 knih + 3 archivní krabice dokumentů
Restaurování pro interní potřebu	38
Restaurování pro výstavy	45
Výstavy připravené / výstavy realizované	14/14

Typ činnosti	Počet
condition reports	3
facility reports	6
Výroba výstavních stojanů	42
Materiálové analýzy v laboratořích – celkem	83
Materiálové analýzy v laboratořích – interní	41
Materiálové analýzy v laboratořích – externí	42
Projekty – podílíme se na:	5
Vedení výzkumných projektů	1
Odpovědný řešitel výzkumných projektů za NK ČR	3
Příprava projektu	1
Dezinfekce v parách butanolu – celkem	1 778 knih
Dezinfekce v parách butanolu – v rámci NK ČR	411 knih
Dezinfekce v parách butanolu – mimo NK ČR	1 367 knih
Dezinfekce zmlžováním	0 knih

Placené služby OVVL

Výroba ochranných obalů

Oddělení	Celkem archů lepenek	Celkem ks obalů
Slovanská knihovna	29	45
Oddělení rukopisů a starých tisků	692	3 606
Oddělení organizace fondů	819	4 128
Oddělení koordinace postupů správy a reformátování knihovních fondů	60	99
Hudební oddělení	22	56
UKF a konzervační Fond 19. století	268	1 772
Projekt ČTK	22	50
NKF	1 141	4 920
Oddělení doplňování fondu	1	2
OVVL	6	13
Archiv NK	10	23
Celkem	3 070	14 714

Čištění

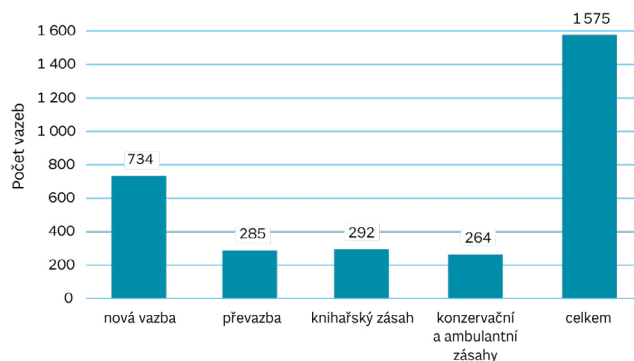
Oddělení	Celkem
Slovanská knihovna	1 589,5
UKF, konzervační fond 19. století	7 702,5

Oddělení	Celkem
NKF	1 747
Oddělení rukopisů a starých tisků	1 325,3
Hudební oddělení	270
Studovny a referenční centrum	1 531,75
ostatní	16,7
Celkem	14 182,75

Vazba, ambulantní opravy a konzervace pro jednotlivá oddělení

Oddělení	celkem vazba	konzervační zásahy
Oddělení organizace fondů	435	6
NKF	301	0
Slovanská knihovna	31	93
Hudební oddělení	65	64
UKF a konzervační Fond 19. století	355	12
Odbor služeb	19	2
Oddělení doplňování zahraničních dokumentů	12	0
Oddělení rukopisů a starých tisků	0	1
Knihovna knihovnické literatury	55	0
Oddělení revize fondu	0	1
Oddělení strategického plánování a digitalizace	5	20
Oddělení doplňování zahraničních fondů	6	0
Oddělení koordinace postupů správy a reformátování knihovnických fondů	7	48
Oddělení doplňování domácích dokumentů	13	0

Oddělení	celkem vazba	konzervační zásahy
Oddělení referenčních a meziknihovnických služeb	4	13
Odbor komunikace	1	0
Oddělení studoven	0	4
Archiv NK	0	0
Referenční centrum	2	0
Celkem	1 311	264
Celkem vazba a konzervace	1 575	

Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb.

Údaje pro Výroční zprávu NK ČR za rok 2023 ve smyslu § 18 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů:

- § 18 odst. (1) písm. a):
  - ↳ počet podaných žádostí o informace: 2
  - ↳ počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí (částečném) žádosti: 0
- § 18 odst. (1) písm. b):
  - ↳ počet podaných odvolání proti rozhodnutí: 0
- § 18 odst. (1) písm. c):

- ↳ opis podstatných částí každého rozsudku soudu: 0
- ↳ výdaje v souvislosti se soudním řízením a náklady: 0 Kč
- § 18 odst. (1) písm. d):
  - ↳ výčet poskytnutých výhradních licencí: 0
- § 18 odst. (1) písm. e):
  - ↳ počet stížností podaných podle § 16a: 0

**Kulturní,
vzdělávací
a publikační
aktivity
knihovny**

Kalendárium významných akcí

6. 1.

Slavnostní večer Národní knihovny ČR v unikátním prostoru bývalého jezuitského divadelního sálu a pozdější studovny technické knihovny.

2. 2.

Vernisáž výstavy Ošklivé rukopisy Kříže z Telče v Galerii Klementinum.

1.–31. 3.

V rámci akce **Březen – měsíc čtenářů** se v NK ČR konal **Jarní SWAP**. Inspirativní a zábavná příležitost k výměně knih a rostlin, které již majitel nepotřebuje či nechce, ale rád by je svěřil do dobrých rukou.

22.–28. 3.

Poslední fáze natáčení seriálu s Českou televizí Poklady Klementina. Šestidílný televizní seriál představuje šest exemplářů vybraných z nejcennějších rukopisů NK ČR.

29. 3.

Tisková konference a slavnostní koncert v Zrcadlové kapli ke znovuotevření barokní prohlídkové trasy v Klementinu ve spolupráci s Prague City Tourism.

1. 4.

Noc s Andersenem v Klementinu. V rámci 23. ročníku akce na podporu dětského čtení připravil Odbor komunikace NK ČR pro děti svých zaměstnanců zajímavý program s tématem upcyklace Andersenových pohádek.

3.–5. 4.

Návštěva ředitelky NK Arménie za účelem jednání o spolupráci, spojená s návštěvou odborných pracovišť a slavnostním zahájením výstavy *Ahoj Arménie*; jedním z výsledků jednání byl říjnový mezinárodní online workshop z oblasti ochrany knihovních fondů pro arménské kolegy.

11. 4.

Politika paměti v Rusku v předvečer 24. února 2022. Přednáška ruského historika a filozofa Alexeje A. Kamenskich v rámci cyklu Přednášky hostujících profesorů na FF UK. Pořádaly Slovanská knihovna a Ústav východoevropských studií FF UK.

12. 4.

Vernisáž výstavy „Jenom v Čechách jsem byla plně Běloruskou“ ke 40. výročí úmrtí běloruské básničky Larysy Henijuš. Připravily Osvětový spolek Skaryna a Slovanská knihovna.

13. 4.

Velikonoční jarmark a bazar knih na hlavním nádvoří Klementina, spojený s prohlídkami exteriérů a Zrcadlové kaple, nabídl již tradičně velikonoční dekorace a další artefakty.

22. 4.

Cestopis roku – Cena Hanzelky a Zikmunda. Slavnostní předání ocenění Českého rozhlasu v Zrcadlové kapli.

11.–14. 5.

Svět knihy Praha 2023, 28. mezinárodní knižní veletrh a literární festival. Prezentace aktivit NK ČR jako tradiční informační instituce plné moderních technologií a digitalizovaných dat. První den veletrhu byla NK ČR garantem programu pro odbornou veřejnost.

15. 5.

Slavnostní vyhlášení 36. ročníku Ceny Jiřího Ortena pro mladé české autory do 30 let spojené s krátkým autorským čtením proběhlo v Zrcadlové kapli.

15.–18. 5.

Účast zástupců NK ČR na odborné konferenci v Estonsku v rámci zahraniční cesty Senátu společně s 1. místopředsedou Senátu Jiřím Drahošem.

17. 5.

Návštěva Johna Cowana, amerického bluegrassového zpěváka a baskytaristy v NK ČR v doprovodu amerických kolegů a manželů Ivy a Rostislava Čapkových.

23. 5.

Odborná návštěva ředitelky Muzea knihy a knihtisku Ukrajiny Valentyny Bočkovské ve Slovanské knihovně.

23. 5.

Vernisáž výstavy Velké knihy hudby v Národním muzeu za účasti představitelů NK ČR, jež byla spoluorganizátorem výstavy.

30. 5.

Návštěva velvyslance Velké Británie J. E. Matta Fielda v NK ČR.

31. 5.

Odbor komunikace NK ČR připravil meziinstitucionální setkání koordinační platformy k tématu udržitelnosti.

1. 6.

Návštěva ředitelky Národní centrální knihovny Tchajwanu spojená se slavnostním zahájením výstavy *Imprint of Civilization*.

6. 6.

Prezentace knihy *Russkaja emigracija v Prage (1918–1945) / Ruská emigrace v Praze (1918–1945)* vydané Slovanskou knihovnou konaná v Literární kavárně Academia. Uspořádala Slovanská knihovna.

9. 6.

NK ČR a Wikimedia ČR podepsaly memorandum o spolupráci na tvorbě Wikipedie, zpřístupňování databází NK ČR přes Wikidata aj. v pražském Klementinu; podpis byl spojen s prvním oficiálním setkáním zástupců Wikimedia Europe za účasti náměstka ministra pro legislativu odpovědného za digitalizaci Ondřeje Profanta, poslance Evropského parlamentu Marcela Kolaji a dalších.

14. 6.

Setkání ředitelů Českých center v NK ČR. Odbor komunikace připravil pro toto setkání workshopy na téma implementace SDG's.

14. 6.

Fórum udržitelného rozvoje 2023–2030, organizované Ministerstvem životního prostředí ČR, se konalo v Zrcadlové kapli Klementina.

16. 6.

Slavnostní večer Českých center v ČNB – účast generálního ředitele Tomáše Foltýna a ředitelky Odboru komunikace Martiny Košanové.

23.–24. 6.

Festival Tanec Praha v Klementinu.

14.–18. 8.

Letní příměstský tábor pro děti zaměstnanců NK ČR v Klementinu na téma *Jak vzniká kniha a její cesta ke čtenářům*.

28. 8.

Odborníci z NK ČR ve vedení sekce IFLA

Na světovém kongresu IFLA v Rotterdamu byli do vedení odborných sekcí nově jmenováni i odborníci z NK. Tomáš Klimek se stal jedním z jedenácti členů pracovní skupiny sekce *Rare Books and Special Collections*, která se zabývá správou a zpřístupněním světového kulturního dědictví, Petra Vávrová byla zvolena členkou sekce *Preservation and Conservation* zaměřené na trvalé uchování, podporu konzervačních procesů a ochranu ohrožených dokumentů.

12.–14. 9.

Konference Knihovny současnosti 2023 – podíl managementu NK ČR na organizaci konference, příprava odborného programu. **Držitelem Medaile Z. V. Tobolky za celoživotní práci v českém knihovnictví se stal RSDr. Zdeněk Matušík** z NK ČR. Nominován byl za svůj podíl na vzniku normativních dokumentů pro oblast služeb knihoven a činnost v oblasti právních a dalších aspektů poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb.

13. 9.

KGB proti Sacharovovi: odposlouchávání – sledování – pomluvy – izolace. Beseda konaná u příležitosti vydání knihy *Objekt nabluděňija. KGB protiv Sacharova* (Moskva, 2023). K tématu promluvili historik a ředitel knihovny ruského sdružení Memorial Boris Bělenkin a novinář a bývalý disident Jan Urban. Uspořádaly Slovanská knihovna, Memorial a Gulag.cz.

20. 9.

Nadace Gabrielis udělila ceny spisovatelky Ivony Březinové vítězům V. ročníku literární soutěže pro děti a mládež na téma *Zase na poslední chvíli*; slavnostní vyhlášení se uskutečnilo v Zrcadlové kapli.

20. 9.

Noc literatury – slavnostní zahájení za účasti generálního ředitele NK ČR Tomáše Foltýna.

21. 9.

Návštěva rady ČTK a poslanců Volebního výboru v CDH spojená s prohlídkou pracovišť za účelem seznámení s postupem digitalizace fondu ČTK.

21. 9.

Slavnostní udělení Ceny Rudolfa Medka pro rok 2023. Cena pojmenovaná po českém spisovateli,

vojáku, legionáři dlouholetém řediteli Památníku odboje byla předána překladateli Jakubu Šedivému a výzkumnému týmu projektu *Čechoslováci v Gulagu*. Cenu předávají Slovanská knihovna a spolek Ruská tradice.

22.–23. 9.

Prezentace NK ČR na veletrhu Svět knihy Plzeň, zajištění odborných přednášek spolu s Jihočeskou vědeckou knihovnou v Českých Budějovicích.

25. 9.

Odborná návštěva kurátorky Bachmetěvova archivu, který funguje v rámci Columbijské univerzity v New Yorku, Tanyi Chebotarev ve Slovanské knihovně.

28. 9.

Den otevřených dveří na Ministerstvu kultury ČR. Prezentace aktivit NK ČR.

1. 10.

Den architektury v Klementinu. V rámci nejrozsáhlejšího festivalu o architektuře v ČR si veřejnost mohla prohlédnout jinak nepřístupné historické prostory NK ČR, zejména ty spojené s přestavbou pod vedením architekta Ladislava Machoně.

2.–6. 10.

Mezinárodní online třídní workshop Ochrana knihovních fondů pro 19 pracovníků Národní knihovny Arménie.

3. 10.

Návštěva ministra kultury Martina Baxy v CDH spojená s prohlídkou odborných pracovišť a představením aktuální situace NK ČR v oblasti rozpočtu, plánů a legislativy.

5. 10.

Vernisáž výstavy Jménem běloruského národa. 100 let od příchodu exilové vlády Běloruské lidové republiky do Prahy. Připravily Běloruský institut v Praze a Slovanská knihovna.

8. 10.

Módní přehlídka Zuzany Kubíčkové v Klementinu. Uznávaná česká módní návrhářka představila ve Všeobecné studovně novou kolekci Couture 2024 inspirovanou přírodou a barokem.

Foto: Jakub Straka

12. 10.

Knihovna roku 2023. V Zrcadlové kapli se za účasti ministra kultury Martina Baxy konalo slavnostní udělení cen Knihovna roku 2023. V základní kategorii zvítězila Místní knihovna v obci Halenkovice. V kategorii významný informační počín byla oceněna první samoobslužná pobočka v síti Městské knihovny v Praze, tzv. Kiosek.

14.–22. 10.

Deskohraní. 22. ročník týdenního pražského festivalu deskových her a turnajů se poprvé uskutečnil v Klementinu s rekordním počtem návštěvníků.

17. 10.

Podpis Memoranda o spolupráci s Vysokou školou uměleckoprůmyslovou v Praze.

24. 10.

Odborná návštěva vedoucí germanistické a slavistické sekce v Library of Congress zodpovědné za akvizici a katalogizaci Christine Korytnyk Dulaney ve Slovanské knihovně.

24. 10.

Program pro Centrum Paraple. Komentovaná prohlídka Klementina pro klienty centra upoutané na vozík a jejich asistenty spojená s virtuální prohlídkou barokní historické trasy.

1. 11.

Návštěva poslanců, členů Výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu.

2. 11.

Institute v exilu. Mezinárodní sympozium věnované 100. výročí příchodu exilové vlády Běloruské lidové republiky do Prahy. Uspořádaly Slovanská knihovna a Běloruský institut v Praze.

3. 11.

Den s umělou inteligencí. Komentovaná prezentace na nádvoří Klementina představila AI při konkrétním využití v praxi v různých kontextech a oborech lidské činnosti.

6. 11. a 10. 11.

Den poezie. Festival na počest narození K. H. Máchy zahájil svůj 25. ročník na téma *Básně v obraze* netradičním večerem poezie a hudby v Klementinu.

8. 11.

100 let jsme hudební. Slavnostní zahájení výstavy k 100. výročí založení Hudebního oddělení, během něhož zazněly dvě z *Moravských balad, op. 12* zakladatele oddělení Ladislava Vycpálka.

14. 11.

Panelová diskuze na téma Odolnost demokracií v digitálním věku, ve spolupráci NK ČR a Velvyslanectví Lotyšské republiky v ČR.

16. 11.

Manuscriptorium otevírá digitální bránu k písemnému dědictví. Tisková konference ke spuštění čtvrté verze digitální knihovny vyvíjené v NK ČR, která zpřístupňuje historické dokumenty z mnoha světových institucí.

17. 11.

Den otevřených dveří v depozitáři Hostivař seznámil veřejnost s prací i zázemím odborných pracovišť NK ČR v CDH.

21. 11.

Archa pro Ukrajinu

Na tiskové konferenci MK ČR v Klementinu byl představen výsledek spolupráce veřejného a soukromého sektoru v rámci programu Podpora ukrajinské kultury, do něhož se zapojila i NK ČR. Ukrajina tak získá konzervační a digitalizační mobilní pracoviště pro zachování tištěného kulturního dědictví.

22. 11.

Návštěva ředitelky Národní knihovny Koreje se sídlem v Soulu

23. 11.

Spolupráce Odboru komunikace na 22. Setkání národnostních menšin a konferenci národnostní menšiny a divadlo.

28. 11.

Slavnostní koncert v Zrcadlové kapli Klementina, konaný při příležitosti 100. výročí založení Hudebního oddělení.

1. 12.

Thajský národní den, slavnostní večer Velvyslanectví Thajského království v ČR konaný v Zrcadlové kapli Klementina.

6. 12.

Ochrana a zachování ukrajinského kulturního dědictví = boj za budoucnost Ukrajiny. Přednáška ředitelky Muzea knihy a knihtisku v Kyjevě, historičky Valentyny Bočkovské v rámci cyklu Přednášky hostujících profesorů na FF UK. Pořádaly Slovanská knihovna a Ústav východoevropských studií FF UK.

6. 12., 13. 12. a 20. 12.)

Workshop Zabalte si Vánoce.

14. 12.)

Vzpomínková pietní akce TOP og za Karla Schwarzenberga v Křížovnické chodbě Klementina.

21. 12.)

Dohoda NK ČR s kolektivními správci Dilia a OOA-S na pokračování zpřístupnění digitálního obsahu v režimu děl nedostupných na trhu.

V roce 2023 jsme v Národní knihovně také uvítali řadu zahraničních návštěv ze strany velvyslanců v ČR (Francie, Lotyšsko, Arménie, Norsko, Španělsko, Velká Británie, Německo, Rakousko, USA). Navštívil nás i předseda parlamentu Singapuru.

Pravidelné akce pořádané v Klementinu

Z klementinských pokladů – cyklus přednášek

Cyklus přednášek ORST konaných v souvislosti s vystavením exponátu měsíce, vztahujícím se k prezentovanému tématu. Přednášky jsou veřejně přístupné a zároveň živě vysílané na internetu a jejich záznamy jsou umístěny na YouTube kanálu Národní knihovny ČR.

10. 1.)

Michal Dragoun: Obecní knihovna Starého Města pražského v 15. století

14. 2.)

Václav Čermák: Hlaholské písemnictví v Čechách za vlády Karla IV. a Václava IV.

14. 3.)

Světlana Mullerová, Jakub Kozák, Ondřej Fúsik a Kristýna Loušová: Rozmanitá malá dílka perem Kříže z Telče

11. 4.)

Lucie Heilandová: Česká knižní ilustrace první poloviny 16. století a její zpracování

9. 5.)

František Čajka: Reflexe homiletického díla Řehoře Velikého v raně středověkých Čechách

10. 10.)

Jan Hanousek: Heraldika v české knižní kultuře. Stav a perspektivy výzkumu.

14. 11.)

Pavel Kordík: Ladislav Vycpálek: komponující knihovník

12. 12.)

Tomáš Klimek: Živé příběhy dávno zemřelých knížat? Kosmova kronika v gotickém, renesančním a barokním dějepisectví.

Přednášky jako doprovodný program k výstavám

K výstavě *Ahoj Arménie*:

18. 4.)

Jan Frolík: Památky Arménie a jejich dokumentace. Projekty Apostolus a Hayastan

25. 4.)

Jan Frolík: Jeskyně Areni-1 v Arménii a počátky zpracování vína. Průzkum a archeologický výzkum v jeskyni a jejím zázemí

11. 5.

Haig Utidjian: Svatý Řehoř z Nareku

K výstavě *Imprint of Civilization*:

1. 6.

Michaela Pejčochová: Sbírký čínskému umění ve střední Evropě od dob Rudolfa II. do 21. století.

Genealogie pro každého – cyklus 12 přednášek, např.:

16. 3.

Helena Voldánová: Pátrání po předcích

30. 3.

Lenka Válková: Pátrání po předcích prostřednictvím Národní knihovny

20. 4.

Jana Hrzinová: Zapomenuté osudy předků prostřednictvím digitální knihovny Kramerius (webinář)

Večery s badateli – cyklus 4 přednášek k vybraným neobjasněným událostem z českých a evropských dějin

To nejlepší z Klementina

Pravidelný cyklus komentovaných prohlídek pro veřejnost pořádaný Odborem komunikace s četností obvykle 1x měsíčně. Účastníci navštívili Barokní knihovnu, Astronomickou věž a Zrcadlovou kapli.

Akce pořádané Oddělením vzdělávání Knihovnického institutu

12. 1. – 20. 2.

Kurz psaní Wikipedie pro seniory v NK ČR

14. 8. – 30. 8.

Rozhraní a průniky informační a mediální gramotnosti, pět online setkání

12. 9. – 16. 11.

Kurz čtení psaného a tištěného písma – 10 lekcí připravených ORST a zaměřených na čtení kurentu, švabachu a fraktury

2. 10. a 6. 11.

Efektivní využití Instagramu v knihovnách

31. 10. – 21. 11.

Kultura vzdělává a spojuje (spolupráce s Městskou knihovnou v Praze) – základní otázky kyberbezpečnosti, umělá inteligence a virtuální realita, práce se vzdělávacími technologiemi

15. 11.

Konference Dobrovolnictví v knihovnách

Výstavní činnost

Galerie Klementinum

3. 2. – 19. 3.

Ošklivé rukopisy Kříže z Telče (1434–1504)

Výstava středověkých rukopisů z fondů NK ČR ze 14. a 15. století. Nešlo o bohatě ilustrované kodexy, ale často o zběžně psané neúhledné, či dokonce „ošklivé“ papírové svazky, které prošly rukama jediného, velmi aktivního písaře, Kříže z Telče. Ten opsal nebo opatřil poznámkami celkem více než 25 000 stran s různorodými texty. Jde o vzácnou sbírku, která poskytuje jedinečné svědectví o středověkém myšlení a kultuře. Výstavu připravili studenti FF UK pod vedením prof. Lucie Doležalové.

29. 3. – 7. 5.

Iniciály

Výstava prezentovala iniciály vytvořené studenty dvou grafických ateliérů. Přístup studentů byl někdy minimalistický, kdy byl na iniciály aplikován přísně geometrický řád, jindy bohatě dekorativní s propracovanými detaily, nechybělo ani abstraktní pojetí.

Projekt ateliéru Grafický design a vizuální komunikace a ateliéru Didaktické ilustrace Fakulty designu a umění Ladislava Sutnara Západočeské univerzity v Plzni pod vedením pedagogů Kristiny Fišerové, Renáty Fučíkové a Rostislava Vaňka.

24. 5. – 2. 7.

Velké knihy hudby

Dvojitá výstava pořádaná společně Národním muzeem a NK ČR představila výběr z nejvýznamnějších hudebních rukopisů předbělohorských literátských bratrstev uložených ve sbírkách obou institucí. Část prezentovaná v Národním muzeu byla věnována kodexům literátů v Čechách s výjimkou Prahy, část vystavená v Klementinu se naopak zaměřila pouze na rukopisy pražských sborů. V obou případech se jedná o knihy,

kteří svou výzdobou nežřídka reprezentují vrchol dobové knižní malby.

29. 8. – 8. 10.

Česká vrcholná gotika v modelech

Expozice představila 20 fyzických modelů staveb vrcholné gotiky studentů programu Architektura a stavitelství na Fakultě stavební ČVUT v měřítku 1 : 100. Ve spolupráci s Katedrou architektury Fakulty stavební ČVUT v Praze.

25. 11. 2023 – 7. 1. 2024

Jubilejní výstava betlémů v Klementinu

... Jen jednou za 100 let...

Reprezentativní výstava Spolku českých betlémářů představila díla nejlepších současných betlémářů – členů spolku – z celé České republiky. Při přípravě výstavy byl kladen důraz na rozmanitost materiálů, technologií, myšlenek i jejich zpracování v samostatném výtvarném odvětví – betlémářství.

Výstava se konala u příležitosti 800. výročí postavení první betlémské scény Františkem z Assisi v italském Grecciu (1223). Proběhla v pražském Klementinu, tedy v prostorách, kde byl postaven první betlém v českých zemích (1562) a kde se konala i Jubilejní jesličková výstava v roce 1923.

Chodby přízemí Klementina

9. 1. – 31. 3.

Knihovna? Národní!

Co se stane, když knihovnu postihne záplava? Kolik fotbalových družstev by obsadili čeští knihovníci? Proč se dříve dávaly na knihy řetězy? Tyto a další otázky vám zodpověděla zábavně naučná panelová stezka NK ČR.

1. 2. – 28. 3.

Devět let s festivalem ilustrace LUSTR

Návštěvníci výstavy měli jedinečnou možnost vidět pohromadě plakáty všech dosavadních ročníků festivalu. K vidění byl i výběr uměleckých tisků, které zazářily na festivalu v uplynulých letech.

5. 4. – 16. 5.

Ahoj Arménie

Výstava pořádaná u příležitosti 30. výročí česko-arménských diplomatických vztahů představila pestrou mozaiku arménských osobností, nejkrásnějších přírodních a kulturních památek. Obrazovou část výstavy doplnil výběr arménské literatury z fondů NK ČR a doposud nepublikované výsledky archeologického výzkumu. Ve spolupráci s Velvyslanectvím Arménské republiky v ČR, Univerzitou Pardubice a Slovanskou unií, z. s.

1. 6. – 31. 8.

The Imprint of Civilization

Ve spolupráci NK ČR a Národní centrální knihovny Tchaj-wan vznikla unikátní výstava nabízející detailní pohled na vývoj písma, papíru a tiskových metod, které představují zásadní milníky lidské civilizace. Výstava se zaměřila na pět tematických okruhů, v nichž mohli návštěvníci prozkoumat nejen celou řadu dokumentů, ale také historický kontext navazování vztahů mezi oběma regiony i současnou reflexi jejich kultur s cílem prohloubit vzájemné porozumění mezi Českou republikou a Tchaj-wanem.

7. 9. – 27. 10.

Matematické muzeum

V jezuitském Klementinu se od druhé poloviny 17. století spontánně rozšiřovala sbírka přístrojů, literatury a kuriozit nazývaná Matematické muzeum. Význam slova matematika byl tehdy širší než dnes, součástí muzea byly astronomické přístroje, glóby, hodiny, mechanické hračky či botanická, zoologická a mineralogická sbírka včetně knihovny. V roce 1722 bylo muzeum otevřeno pro veřejnost jako jedno z prvních v Čechách i Evropě.

5. 10. – 29. 12.

Ve jménu běloruského národa. 100 let od příchodu exilové vlády Běloruské lidové republiky do Prahy

Dne 25. března 1918 byla v Minsku vyhlášena samostatnost Běloruské lidové republiky. Dobové okolnosti však myšlenky svobodného demokratického státu nepřály a její vláda byla po roce své existence nucena odejít do exilu. V listopadu 1923 se místem působení exilové vlády stala Praha.

Ta po další dvě desetiletí byla politickým centrem běloruské emigrace, která se nevzdávala ideálu státní samostatnosti. Výstava seznamuje s důležitými okamžiky zápasu o běloruskou státnost a přibližuje běloruský politický a kulturní život v prvorepublikové Praze. Výstavu připravily Běloruský institut v Praze a Slovanská knihovna.

9. 11. 2023 – 16. 1. 2024

100 let jsme hudební. 100. výročí Hudebního oddělení Národní knihovny ČR 1923–2023

Výstava seznámila návštěvníky s historickými začátky a nejdůležitějšími milníky existence oddělení, se způsobem uspořádání jeho fondů a představila jedinečné hudební i nehudební rukopisné a tištěné dokumenty, které oddělení spravuje.

Předsálí Všeobecné studovny – Exponát měsíce

Každý měsíc je představen jeden exemplář z bohatých sbírek ukrytých v klementinských trezorech. ORST tímto cyklem pokračuje ve své více než stoleté tradici prezentace vzácných originálů ze svých historických knižních fondů, které jsou v českých zemích ze všech paměťových institucí nejrozsáhlejší. Vystavený exponát se vždy vztahoval k tématu prezentovanému v cyklu přednášek Z klementinských pokladů.

Chodba 1. patro

1. 2. – 31. 3.

Krása šlechtických exlibris a supralibros

Výstava představila nejkrásnější a nejpozoruhodnější vlastnické značky šlechtických vlastníků knih. Exlibris a supralibros jsou předmětem evidence, průzkumu a identifikace společného projektu *Virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemikálních knižních celků* konsorcia Národního muzea, NK ČR a NPÚ.

12. 4. – 31. 5.

„Jenom v Čechách jsem byla plně Běloruskou“ – Larysa Henijuš (1910–1983)

Výstava představila osobnost a dílo Larysy Henijuš (1910–1983), běloruské básnířky a čelné představitelky běloruské meziválečné diaspory. Přiblížila jak klíčové momenty básnířčina života, tak její literární tvorbu. Henijuš přijela do Československa v roce 1937 za svým manželem – lékařem. Během války oba působili v Běloruském svépomocném výboru, paní Larysa byla pověřena vedením archivu Rady Běloruské lidové republiky (běloruské exilové vlády). Po válce sovětské orgány zažádaly o vydání manželů. Roku 1948 bylo oběma protiprávně odebráno československé občanství a byli předáni do SSSR, kde řadu dalších let strávili v táborech gulagu. Larysa Henijuš je dodnes

vzorem občanského vzdoru proti sovětské totalitě a příkladem boje za demokratickou budoucnost běloruského národa. Výstavu připravily Osvětový spolek Skaryna a Slovanská knihovna.

7. 8. – 30. 9.

Česká literatura v překladu 1989–2020

Výstava přinesla vhled do současné situace českého jazyka na poli světové literatury a reflektovala historii i současnost překladatelské problematiky. Pomocí grafů zachytila zajímavé trendy ve vydávání české literatury v zahraničí a v neposlední řadě se zabývala nejpřekládanějšími českými autory. Ve spolupráci s MZK.

12. 10. – 29. 12.

70 let Knihovnického institutu NK ČR

Výstava představila bohatou historii Knihovnického institutu, metodického pracoviště působícího v NK ČR, od jeho založení v roce 1953 až do roku 2005, kdy se ustálila jeho současná podoba a název. Popsala okolnosti vzniku tohoto pracoviště, jeho členění a hlavní aktivity zaměřené zejména na profesní vzdělávání pracovníků knihoven a ediční činnost. Představila také osobnosti, které v něm působily či dosud působí a také partnery, s nimiž KI spolupracuje.

Relaxační zóna a týmové studovny NK ČR

2. 1. – 7. 5.

Písmo pro architekta

Plakáty studentů Fakulty designu a umění Ladislava Sutnara Západočeské univerzity v Plzni.

Od 11. 7.

Velkoformátové reprodukce iluminací z Pařížského zlomku Dalimilovy kroniky z archivu Oddělení nakladatelství a výstavnictví.

Sál č. 101

1.–11. 6.

Proti Dnu / David Nosek

Diplomová práce Davida Noska, studenta Ateliéru volného umění II, Ateliér Malby, na pražské UMPRUM pod vedením Jiřího Černického a Michala Novotného, v níž autor zkoumal možnost duchovního očištění prostřednictvím tmy.

Výstavy, na něž NK ČR zapůjčila dokumenty ze svých fondů

Velké knihy hudby

- Pořadatel: Národní muzeum
- Místo: Praha; termín 24. 5. – 2. 7. 2023
- 2 rukopisy

„... a viděl jsem nové nebe a novou zemi...“ Apokalypsa v českém umění od středověku do současnosti

- Pořadatel: Západočeská galerie v Plzni
- Místo: Plzeň; termín: 4. 10. 2023 – 3. 3. 2024
- 1 starý tisk, 1 umělecká kopie rukopisu

Baroko v Bavorsku a v Čechách

- Pořadatel: Národní muzeum
- Místo: Praha; termín: 7. 12. 2023 – 8. 5. 2024
- 2 exempláře starého tisku

Zpívám, tedy jsem (ke století americké premiéry koledy Šcedryk a k 145. výročí narození Mykoly Leontovyče)

- Místo: Kyjev; termín: 21. 12. 2022 – 31. 1. 2023
- kopie 14 plakátů a 1 tisku ze sbírky Slovanské knihovny

Vydavatelská činnost

I. Odborné texty z oblasti knihovnictví, informační vědy a knižní kultury

a) sborníky, příručky, studie, bibliografie, propagační materiály

Renáta Modráková a kol.

The Book and the Veil: 1100 Years since the Death of Princess and Saint Ludmila

Anglická verze publikace, jejímž záměrem je představit obraz svatě Ludmily v písemné knižní kultuře českého středověku a novověku. *Národní knihovna ČR, Praha 2023, 1. vydání, 279 stran, ISBN 978-80-7050-790-2 (brož.)*

Eliška Šedivá

Catalogus collectionis operum musicalium ex possessione familiae Strachota in Tinez

Publikace pojednává o hudební sbírce rodu Strachotů z Panenského Týnce, kterou ve svých fondech uchovává Hudební oddělení NK ČR. Soubor pramenů dokumentuje hudební působení čtyř generací významné kantorské rodiny včetně vlastní tvůrčí činnosti Josefa Cyrila Strachoty (1746–1809). Sbírkou čítá téměř 800 položek, zejména hudebních rukopisů a v malé míře i tisků. Především se jedná o chrámovou hudbu, zejména mše, zastoupeny jsou rovněž offertoria, graduale,

hymny, litanie, duchovní árie včetně kontrafakt nebo pastorely s českými texty. Část repertoáru tvoří i hudba světská, zejména komorní a symfonická. Strachotové coby ředitelé chrámového kůru shromáždili také značné množství varhanní hudby. Dochovaný materiál byl určen k hudebnímu provozu při liturgii v panensko-týneckém kostele sv. Jiří v poslední čtvrtině 18. a první polovině 19. století. Převažuje tvorba českých autorů, jmenujme např. F. X. Brixiho, J. Lohelia, V. J. Kopřivu, K. B. Kopřivu, J. J. Rybu, J. F. N. Segera, J. Myslivečka, V. Pichla či J. K. Vaňhala. Publikace přináší tematický katalog tohoto rozsáhlého pramenného celku a úvodní studii pojednávající o hudebnících z rodu Strachotů a dalších osobnostech. Katalog je vybaven rejstříky, obrazovými i textovými přílohami a katalogem filigránů. *Národní knihovna ČR, Praha 2023, 1. vydání, 2 svazky, 713 stran, (Catalogus artis musicae in Bohemia et Moravia cultae. Artis musicae antiquioris catalogorum series; vol. XIII/1–2), ISBN 978-80-7050-786-5 (brož.)*

Christine Kollenová, Wangyal Shawa, Mary Larsgaardová

Citování kartografických dokumentů: chicagský styl a ISO 690

Elektronická publikace obsahující české vydání druhého přepracovaného vydání příručky *Cartographic citations: a style guide*. Připravily Eva Novotná, Martina Musilová, Michaela Alijonov Hametová a Sabina Jůnová pod záštitou Knihovny geografie Přírodovědecké fakulty UK. *Národní knihovna ČR – Knihovna geografie, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Praha 2023, 2. vydání, 52 stran, ISBN 978-80-7050-785-8 (online: pdf)*

The Imprint of Civilization

Katalog výstavy s názvem *The Imprint of Civilization*. Doklady starověké knižní kultury ze sbírek Národní centrální knihovny, Tchaj-wan / *Treasures of the National Central Library, Taiwan*.

Národní knihovna ČR, Praha 2023, 1. vydání, 80 stran, ISBN 978-80-7050-778-0 (online: pdf)

Knihovna roku 2023 a další knihovnická ocenění

Reprezentativní publikace shrnující nominace v kategoriích Základní knihovna, Významný počin v oblasti poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb (Cena MK ČR) a Městská knihovna roku (soutěž zaštiťuje Svaz měst a obcí ČR). Dále jsou představeni vítězové cen MARK 2023, Medaile Zdeňka Václava Tobolky 2023 v kategoriích Významný přínos k rozvoji českého knihovnictví a Celoživotní práce v českém knihovnictví. V závěru je uveden přehled držitelů všech ocenění z předchozích let.

Národní knihovna ČR, Praha 2023, 1. vydání, ISBN 978-80-7050-788-9 (brožováno); 978-80-7050-789-6 (online: pdf)

Renáta Modráková

Kunhuta: královská dcera a svatojiřská abatyše

Publikace představuje nejen Kunhutin život, ale také unikátní soubor jejích rukopisů, jež se po její smrti staly součástí knihovny kláštera benediktinek. Sleduje vznik všech rukopisů a rozebírá je po obsahové, umělecké i kulturní stránce. Značnou pozornost věnuje jejímu odkazu a recepci nejen v mladších klášterních dějinách, ale také v dějinách českých zemí.

Národní knihovna ČR, Praha 2023, 1. vydání, 203 stran, ISBN 978-80-7050-794-0 (brož.)

Národní knihovna České republiky: výroční zpráva 2022

Výroční zpráva instituce shrnuje podstatné události a oblasti působení v roce 2022.

Národní knihovna ČR, Praha 2023, dostupné z: <https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/vz2022.pdf>, ISBN 978-80-7050-776-6 (online: pdf), ISSN 1804-8625 (online: pdf)

National Library of the Czech Republic: Annual Report 2022

Výroční zpráva instituce shrnuje podstatné události a oblasti působení v roce 2022.

Národní knihovna ČR, Praha 2023, dostupné z: <https://www.en.nkp.cz/files/other/ar2021.pdf>, ISBN 978-80-7050-773-3 (online: pdf), ISSN 1804-8633 (online: pdf)

Libri boni semper amici fidi erunt...: kolektivní monografie k životnímu jubileu PhDr. Milady Svobodové

Monografie v celkem čtyřech kapitolách přibližuje některé oblasti, z nichž je patrné soužití člověka s knihou napříč staletími. Tým odborníků z různých oborů zabývajících se vývojem knižní kultury se pokusil na několika příkladech demonstrovat úzký vztah člověka a knihy, ne toliko z pozice čtenáře, ale i praktického uživatele a v neposlední řadě také sběratele. Seznamuje s majiteli několika knihoven z různých prostředí, od relativně malých osobních, přes větší vědecky zaměřené, až po velký celek šlechtické zámecké knihovny. Nakonec také umožňuje nahlédnutí do návštěvní knihy naší největší knihovny v pražském Klementinu.

Národní knihovna ČR, Praha 2023, 1. vydání, 268 stran, 23 stran obr. příloh, ISBN 978-80-7050-780-3 (brož.)

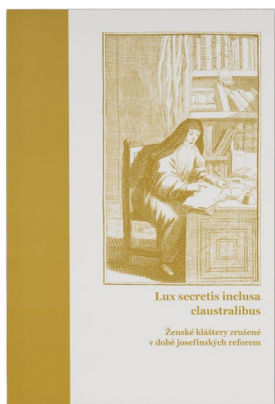
Lucie Heilandová a kol.

Lux secretis inclusa claustralibus: ženské kláštery zrušené v době josefínských reforem

První publikace z nové odborné řady *Monographia Klementinana* na příkladu dvou českých a dvou moravských ženských kontemplativních řádů zrušených v době josefínských reforem seznamuje nejen se samotným procesem rušení jednotlivých konventů, ale i s dopady na osudy řeholnic. Zvláštní důraz je ve studiích kladen na klášterní knihovní fondy, neboť následné

přesuny knižního a listinného materiálu patří mezi klíčové momenty mnoha cenných sbírek. Josefínské reformy tak znamenaly nejen ukončení činnosti řady kontemplativních řádů, bez ohledu na jejich historické hodnoty nebo společenské vazby, ale způsobily i velké hmotné a kulturní škody, neboť byla řada historicky cenných sbírek rozptýlena nebo zničena.

Národní knihovna ČR, Praha 2023, 1. vydání, 140 stran, ISBN 978-80-7050-787-2 (brož.)

Richard Ščerba

Personalistika v knihovnářích: příručka pro personální práci

Obsahem příručky jsou zejména témata zaměřená na vedení personální agendy, pracovněprávní vztahy, pracovní poměr, výpověď z pracovního poměru, kvalifikace a vzdělávání pracovníků, práce z domova, kolektivní vyjednávání, odměňování za práci, ochrana osobních údajů, etický kodex apod.

Národní knihovna ČR – Knihovnický institut, Praha 2023, 1. vydání, 156 stran, ISBN 978-80-7050-779-7 (online: pdf)

Lucie Macháčková, Marie Šedá

Regionální funkce knihoven: výroční zpráva o plnění regionálních funkcí krajských knihoven na území ČR za rok 2022

K základním pilířům rozvoje knihovnictví patří již přes dvacet let program regionální funkce knihoven. Regionálními funkcemi se rozumí služba zaručující všem občanům dostupnost veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech místech České republiky. I v roce 2022, který byl se všemi výzvami a krizemi pro všechny velmi náročný, knihovny potvrdily svou nezastupitelnou úlohu vzdělávacích, kulturních a komunitních center svých obcí.

Národní knihovna ČR – Knihovnický institut, Praha 2023, 1. vydání, 86 stran, ISBN 978-80-7050-781-0 (online: pdf)

Zdeňka Hochmanová, Zlata Houšková a kol.

Rok S knížkou do života: praktické scénáře podle knižních příběhů

Pátá metodická příručka pro práci knihoven s rodiči a dětmi k projektu *S knížkou do života* (Bookstart) nabízí scénáře aktivit vycházejících z knižních příběhů. Obsahuje několik scénářů, které tvoří ucelený komplet programů na jeden rok – od jara do zimy. Poskytují mimo jiné i velmi dobrý model pro využití takového komplexního přístupu k jiným tématům (zvířata, rostliny, pohádkoví hrdinové, zvyky apod.). Scénáře mají sloužit i metodicky a didakticky, jako vzor k tomu, jak si (vy)tvořit vlastní scénář, akci strukturovat, definovat cíle, podmínky atd.

Národní knihovna ČR – Knihovnický institut, Praha 2023, 1. vydání, 71 stran, ISBN 978-80-7050-795-7 (brož.) a ISBN 978-80-7050-796-4 (online: pdf)

Pavλίna Mazáčová

Rozvoj kompetencí učícího knihovníka: výzkumy – kurikulum – gramotnosti

Publikace formuluje základní pedagogická východiska pro praktickou výuku v knihovnách. Je první ze série odborných publikací, které přinesou odpovědi na otázky, jaké kompetence by měl mít a co by měl ve svém profesním směřování zvládat učící knihovník pro to, aby dokázal uživatelům knihovny pomoci řešit nejrůznější situace každodenního života 21. století.

Národní knihovna ČR – Knihovnický institut, Praha 2023, 1. vydání, 91 stran, ISBN 978-80-7050-783-4 (brož.)

Milada Svobodová

Rukopisy palácové knihovny hrabat Czerninů z Chudenic v Praze na Hradčanech dochované ve fondu pražské lobkowiczské knihovny v Národní knihovně České republiky.

Svazek I, Číslo 1–122 (signatura XXIII A 9–XXIII D 112). Svazek II, Číslo 123–248 (signatura XXIII D 113–XXIII G 82). Rejstříky ke svazkům I–II. Katalog představuje další krok na cestě ke zpřístupnění jedné z největších rukopisných sbírek ve fondu

NK ČR. Takzvanou pražskou lobkowiczskou knihovnu, jež byla fideikomisní knihovnou lobkowiczské sekundogenitury, v roce 1927 vykoupil československý stát. Na jaře 1928 pak byla palácová knihovna předána do Veřejné a univerzitní knihovny v Praze (dnešní NK ČR). Pro rukopisy, přebírané na základě inventáře z roku 1842 bylo vytvořeno signaturové oddělení XXIII. Dnes tvoří rukopisný fond pražské lobkowiczské knihovny celkem 871 signatur v 1 165 svazcích. Jedná se o skutečně pozoruhodný soubor zahrnující jazykově latinské, německé, české, italské, francouzské, španělské, chorvatské, holandské a arabské rukopisy z období od 9. do počátku 20. století.

Národní knihovna ČR, Praha 2023, 1. vydání, 920 stran, 19 nečíslovaných obrazových příloh, ISBN 978-80-7050-793-3 (brož.)

Tvoříme knihovnu. Národní!: strategie rozvoje Národní knihovny České republiky na léta 2024–2027

Publikace seznamuje s plány NK ČR v oblasti jejích služeb, uchovávání národního kulturního dědictví, digitálního obsahu, jejího metodického a mezinárodního postavení, vědy a výzkumu a také personálního a profesního rozvoje.

Národní knihovna ČR, Praha 2023, 1. vydání, 64 stran, ISBN 978-80-7050-797-1 (brož.)

Eliška Šedivá (ed.) a kol.

Uchovat, prozkoumat, oživit. České sbírky hudebních pramenů a jejich zpracování

Kritický katalog ke stejnojmenné virtuální výstavě realizované ve spolupráci s digitální knihovnou Manuscriptorium představuje soubor deseti studií věnovaných hudebním pramenům 18.–20. století a jejich zpracování. Seznamuje čtenáře s hudebně-dokumentační a muzikologickou činností, realizovanou na půdě Hudebního oddělení NK ČR a podporovanou institucionálním projektem MK ČR. Jednotlivé studie pojednávají o hudebních sbírkách z fondů NK ČR, Národního muzea – Českého muzea hudby, Knihovny a archivu Pražské konzervatoře, dále o sbírkách z kostelů v Teplicích a Litomyšli a o Schwarzenberské hudební sbírce z Českého Krumlova. Zařazeno bylo také pojednání o souboru dobové korespondence jako dalšího typu nenotovaného sbírkového materiálu. Úvodní studie přináší podrobný vhled do typologie a katalogizace hudebních dokumentů. Následující příspěvky shrnují dokončená či stále probíhající bádání v oblasti hudební historie a komentují exponáty

virtuální výstavy, jimiž jsou zejména ukázky notového materiálu, dopisů a další ikonografie.
Národní knihovna ČR, Praha 2023, 1. vydání, 135 stran, ISBN 978-80-7050-798-8 (online: pdf)

Pavlaína Kočišová, Zdeněk Vašek, Václav Jiroušek, Vojtěch Kopský, Jan Bilwachs, Filip Pavčík, Petr Cajthaml

Zachováno navěky? Teorie a praxe dlouhodobého uchování digitálních dokumentů

Knihka přináší ucelený pohled na danou problematiku z perspektivy aktuálních poznatků v oboru a zároveň představuje praxi z knihoven a archivů na území ČR. V deseti kapitolách se věnuje základnímu rámci doporučení k budování archivů, definici digitálních objektů a jejich identifikaci, teorii dlouhodobé archivace a bitové ochrany, budování důvěryhodných úložišť pomocí nástrojů LTP a formátům k dlouhodobému uchovávání jak v oblasti souborových formátů, tak metadat. Teoretické kapitoly jsou doplněny příklady z konkrétních aplikací v projektu NDK, kterou společně od roku 2010 tvoří NK ČR a MZK, a pohledem z prostředí českého archivnictví, které se spolu s knihovnami v současné době nejvíce podílí na masivní digitalizaci tuzemského kulturního dědictví.
Národní knihovna ČR, Praha 2023, 1. vydání, 192 stran, ISBN 978-80-7050-791-9 (online: pdf)

b) periodika

Knihovna: knihovnická revue Roč. 34, č. 1, 2 (2023)
Odborný časopis pro obor knihovnictví a informační věda s přesahem do hraničních oborů. *Národní knihovna ČR, 2005– . Periodicita 2x ročně. Dostupné z: <https://knihovnaverevue.nkp.cz>, ISSN 1801-3252, ISSN 1802-8772 (online)*

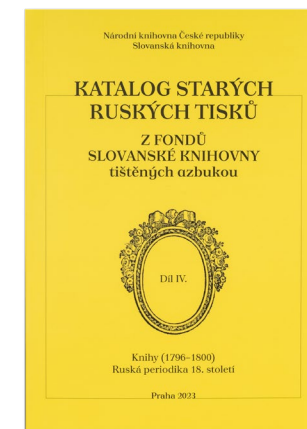
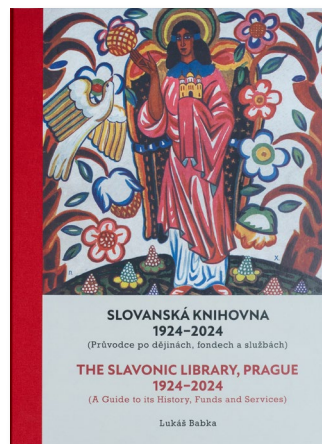
Knihovna plus Roč. 19, č. 1, 2 (2023)

Elektronický časopis pro obor knihovnictví a informační věda a související obory. *Národní knihovna ČR, 2005–*. Periodicita 2x ročně. Dostupné z: <http://knihovnaplus.nkp.cz>, ISSN 1801-5948 (online)

Přirůstky odborné literatury ve fondu

Slovanské knihovny Roč. 33 (49), č. 1–4 (2023)

Elektronický čtvrtletník, který informuje o nových titulech ve fondu Slovanské knihovny. Knihy jsou tříděny tematicky podle Mezinárodního desetinného třídění. *Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna, 2005–*. Periodicita 4x ročně. Dostupné z: http://www.nkp.cz/slk_novinky, ISSN 1802-3797 (online)

II. Publikace Slovanské knihovny

Lukáš Babka

Slovanská knihovna 1924–2024 (Průvodce po dějích, fondech a službách) / The Slavonic Library, Prague 1924–2024 (A Guide to its History, Funds and Services)

Kniha přináší podrobné zpracování dějin Slovanské knihovny a současně představuje jednotlivé části knihovní sbírky, jejich budování a nejcennější dokumenty. Kromě standardních knižních, časopiseckých a novinových oddělení se zaměřuje i na sbírky historické, rukopisné, speciální a kartografické. Do samostatné kapitoly je vydělena tematika ruské, ukrajinské a běloruské emigrace po roce 1917, neboť pro studium tohoto tématu spravuje knihovna sbírku světového významu. Popis poskytovaných služeb pak přináší praktické informace o fungování knihovny. *Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna, Praha 2023, 1. vydání, 333 stran, ISBN 978-80-7050-792-6 (váz.)*

Sestavily Olga Leshkova a Rita Lyons Kindlerová

Katalog starých ruských tisků z fondů Slovanské knihovny tištěných azbukou. Díl IV. Knihy (1796–1800). Ruská periodika 18. století

Publikaci uvozuje odborná studie, která na základě materiálů Smirdinova fondu Slovanské knihovny analyzuje problematiku knihtisku, obchodu s knihami a vydavatelské činnosti v Rusku té doby. Studie se dále věnuje odkazu knihkupce, vydavatele, bibliografa a bibliofila Alexandra Filippoviče Smirdina (1795–1857). Čtvrtý, závěrečný svazek katalogu kromě knižní bibliografie let 1796–1800 zahrnující 216 titulů obsahuje soupis ruských periodik 18. století přítomných ve sbírce Slovanské knihovny (46 titulů), obrazové přílohy a souhrnný rejstřík všech čtyř svazků.

Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna, Praha 2023, 1. vydání, 549 stran, ISBN 978-80-7050-784-1 (brož.)

III. Ostatní

Stolní kalendář 2024. Sto let Slovanské knihovny
Národní knihovna ČR, Praha 2023, rozměr 29 x 15 cm.

6 Přílohy

Publikační činnost pracovníků Národní knihovny ČR

Monografie

BABKA, Lukáš. *Slovanská knihovna 1924–2024: (průvodce po dějinách, fondech a službách) = The Slavonic Library, Prague 1924–2024: (a guide to its history, funds and services)*. Publikace Slovanské knihovny. Praha: Národní knihovna České republiky – Slovanská knihovna, 2023. 333 s. ISBN 978-80-7050-792-6.

BABKA, Lukáš. *Sto let Slovanské knihovny 2024: knihovnický kalendář* [grafika]. Praha: Národní knihovna ČR, 2023. 1 kalendář (30 listů).

CÍSAŘOVÁ SMÍTKOVÁ, Alena (ed.). *Libri boni semper amici fidi erunt...: kolektivní monografie k životnímu jubileu PhDr. Milady Svobodové*. Praha: Národní knihovna České republiky, 2023. 268 stran, 23 nečíslovaných stran obrazových příloh. ISBN 978-80-7050-780-3.

FARKAŠOVÁ, Blanka; GARAMSZEGLI, Tereza; JANSOVÁ, Linda; KONEČNÝ, Lukáš; KRČÁL, Martin et al. *Výklad normy ČSN ISO 690:2022 (01 0197) účinné od 1.12.2022*. Online. V Brně: Citace.com, 2023. Dostupné z: <https://www.citace.com/Vyklad-CSN-ISO-690-2022.pdf>. [cit. 2024-01-19].

HEILANDOVÁ, Lucie (ed.). *Lux secretis inclusa claustralibus: ženské kláštery zrušené v době josefínských reforem*. Monographia Klementiniana, I. Praha: Národní knihovna České republiky, 2023. 140 s. ISBN 978-80-7050-787-2.

Knihovna roku 2023 a další knihovnická ocenění. Praha: Národní knihovna České republiky, 2023. ISBN 978-80-7050-788-9.

KOČIŠOVÁ, Pavlína; VAŠEK, Zdeněk; JIROUŠEK, Václav; KOPSKÝ, Vojtěch; BILWACHS, Jan; PAVČÍK, Filip a CAJTHAML, Petr. *Zachováno navěky? Teorie a praxe dlouhodobého uchování digitálních dokumentů*. Online, PDF. Praha: Národní knihovna České republiky, 2023. 192 s. ISBN 978-80-7050-791-9. Dostupné z: Národní knihovna České republiky, https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/zachovano_naveky.pdf. [cit. 2024-01-24].

LESHKOVA, Olga a LYONS KINDLEROVÁ, Rita. *Katalog starých ruských tisků z fondu Slovanské knihovny tištěných azbukou*. Díl IV. Knihy (1796–1800), Ruská periodika 18. století. Bibliografie Slovanské knihovny. Praha: Národní knihovna České republiky – Slovanská knihovna, 2023. 549 s. ISBN 978-90-7050-784-1.

LICHTENBERGOVÁ, Edita; BALÍKOVÁ, Marie; BENEŠOVÁ, Ludmila; PŘIBYLOVÁ, Jarmila a SVOBODOVÁ, Jaroslava. *Katalogizace podle RDA ve formátu MARC 21 – tištěné a elektronické monografie – katalogizace na úrovni minimálního/doporučeného záznamu*. Online, PDF. Praha: Národní knihovna ČR, 2014, aktualizace září 2023. Dostupné z: Národní knihovna ČR, <https://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/katalogizacni-politika/katalogizace-podle-rda-ve-formatu-marc-21-tistene-a-elektronicke-monografie-katalogizace-na-urovni-minimalniho-doporuceneho-zaznamu>. [cit. 2024-01-31].

MACHÁČKOVÁ, Lucie a ŠEDÁ, Marie. *Regionální funkce knihoven 2022: výroční zpráva o plnění regionálních funkcí krajských knihoven na území ČR za rok 2022*. Online. Praha: Národní knihovna České republiky, 2023. Dostupné z: <https://ipk.nkp.cz/docs/rf-vyrocní-zprava-za-rok-2022>. [cit. 2024-01-20].

MODRÁKOVÁ, Renáta. *Kunhuta: královská dcera a svatojiřská abatyše*. Praha: Národní knihovna České republiky, 2023. 203 s. ISBN 978-80-7050-794-0.

MODRÁKOVÁ, Renáta et al. *The book and the veil: 1100 years since the death of Princess and Saint Ludmila*. Praha: Národní knihovna České republiky, 2023. 279 s. ISBN 978-80-7050-790-2.

SVOBODOVÁ, Milada. *Rukopisy palácové knihovny hrabat Czerninů z Chudenic v Praze na Hradčanech dochované ve fondu pražské lobkowiczské knihovny v Národní knihovně České republiky*. Svazek I, Číslo 1-222 (signatura XXIII A 9-XXIII D 112). Svazek II, Číslo 123-248 (signatura XXIII D 113-XXIII G 82). Rejstříky ke svazkům I–II. Praha: Národní knihovna ČR, 2023. 920 s. ISBN 978-80-7050-793-3.

ŠEDIVÁ, Eliška. *Catalogus Collectionis Operum Musicarum ex Possessione Familiae Strachota in Tinez*. Catalogus artis musicae in Bohemia et Moravia cultae. Artis musicae antiquioris catalogorum series, vol. XIII/1-2. Praha: Národní knihovna České republiky, 2023. 713 s. ISBN 978-80-7050-786-5.

ŠEDIVÁ, Eliška (ed.) a kol. *Uchovat, prozkoumat, oživit: České sbírky hudebních pramenů a jejich zpracování*. Online, PDF. Praha: Národní knihovna České republiky, 2023. 136 s. ISBN 978-80-7050-798-8. Dostupné z: Národní knihovna České republiky, https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/uchovat_prozkoumat_ozivit.pdf. [cit. 2024-01-24].

ŠMÍDOVÁ, Ludmila (ed.). *Antonín Dvořák. Koncert g moll pro klavír a orchestr, op. 33 (raná verze)*. Musica Classica Bohemica. Praha: KLP, 2023. XXIV, 248 s. ISBN 978-80-87773-74-1.

Tvoříme knihovnu. Národní!: strategie rozvoje Národní knihovny České republiky na léta 2024-2027. 1. vydání. Praha: Národní knihovna České republiky, 2023. 64 s. ISBN 978-80-7050-797-1.

VÁVROVÁ, Petra; NEORALOVÁ, Jitka; FRANCL, Jan; SOUČKOVÁ, Magda; ZEMBJAKOVÁ, Rebeka; ŠIPOŠOVÁ, Nikola; MAŠKOVÁ, Ludmila a SMOLÍK, Jiří. *Kvalita ovzduší v depozitářích Národní knihovny České republiky aneb prevence poškození knih*. Praha: Ústav chemických procesů AV ČR, 2023. 231 s. ISBN 978-80-86186-30-6.

Studie (odborné články, kapitoly a stati ve sbornících a kolektivních monografiích)

BABKA, Lukáš. Jevgenij Francevič Šmurlo, Rossija vremen Petra I i pražskaja Slavjanskaja biblioteka. In: „Prekrasnaja byla sija samaja pervaja pečat': krugla, merna, čista“. *Knižnaja kultura epochi Petra I*. Moskva: Paškov dom, 2023. s. 94-102. ISBN 978-5-7510-0842-0.

BEŽOVÁ, Michaela a HALAMA, Vojtěch. Jak zapojit uživatele do výběru titulů pro digitalizaci? Příklad Národní knihovny ČR*. Online. *Knihovna plus*. 2023, č. 2. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2023-2/informace-a-konference/jak-zapojit-uzivatele-do-vyberu-titulu-pro-digitalizaci-priklad-narodni-knihovny-cr>. [cit. 2024-01-29].

BEŽOVÁ, Michaela a HALAMA, Vojtěch. Národní strategie digitalizace novodobých knihovních fondů. Online. *Knihovna plus*. 2023, č. 1. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2023-1/informace-a-konference/narodni-strategie-digitalizace-novodobych-knihovnich-fondu>. [cit. 2024-01-29].

BOLDAN, Kamil. Dílna českobudějovického knihvazáče Jana Benešovského. Online. *Knihy a dějiny*. 2023, roč. 30, č. 1, s. 78-113. ISSN 1210-8510. Dostupné z: <https://dx.doi.org/10.23852/KAD.2023.30.04>. [cit. 2024-01-24].

BOLDAN, Kamil. Konvolut inkunábulí z knihovny norimberského právníka Christopa Scheurla. In: *Libri boni semper amici fidi erunt...: kolektivní monografie k životnímu jubileu PhDr. Milady Svobodové*. Praha: Národní knihovna České republiky, 2023. s. 35-44. ISBN 978-80-7050-780-3.

BOLDAN, Kamil. Nově nalezené tisky z knihovny českokrumlovského humanisty Martina Mareše. Online. *Acta Musei Nationalis Pragae. Historia litterarum*. 2023, roč. 68, č. 1, s. 5-17. ISSN 2570-6861. Dostupné z: <https://dx.doi.org/10.37520/amnpsc.2023.002>. [cit. 2024-01-19].

BOLDAN, Kamil a KAZANSKII, Andrei. Možnosti využití videospektrálního komparátoru VSC 8000 při studiu znečitelněných vlastnických poznámek v inkunábulích Národní knihovny ČR. Online. *Knihovna: knihovnická revue*. 2023, roč. 34, č. 2, s. 22-35. ISSN 1801-3252. Dostupné z: <https://knihovna revue.nkp.cz/archiv/2023-2/recenzovane-prispevky/vsc-8000>. [cit. 2024-01-24].

CÍSAŘOVÁ SMÍTKOVÁ, Alena. Zlomek knihovny doktora Mikuláše Franchimonta z Frankenfeldu. In: *Libri boni semper amici fidi erunt...: kolektivní monografie k životnímu jubileu PhDr. Milady Svobodové*. Praha: Národní knihovna ČR, 2023, s. 139-166.

DRAGOUN, Michal. Tři středověké soupisy knih v rukopisech Národní knihovny. In: *Libri boni semper amici fidi erunt...: kolektivní monografie k životnímu*

jubileu PhDr. Milady Svobodové. Praha: Národní knihovna České republiky, 2023. s. 14-27. ISBN 978-80-7050-780-3.

HEILANDOVÁ, Lucie. K osudům knihovny Ladislava Černohorského z Boskovic. In: *Libri boni semper amici fidi erunt...: kolektivní monografie k životnímu jubileu PhDr. Milady Svobodové*. Praha: Národní knihovna České republiky, 2023. s. 45-58. ISBN 978-80-7050-780-3.

HEILANDOVÁ, Lucie. Omnia in eo possum, qui me confortat. K osudům kláštera sv. Josefa v Brně. In: *Lux secretis inclusa claustralibus: ženské kláštery zrušené v době josefínských reforem*. Praha: Národní knihovna České republiky, 2023, s. 79-98.

HEILANDOVÁ, Lucie a ŠÍCHA, Vojtěch. Výzkum dějin české knižní ilustrace nově: online databáze e-ilustrace a možnosti jejího využití. In: *Bibliotheca Antiqua 2023: sborník z 31. konference, 15.-16. listopadu 2023, Olomouc*. Olomouc: Vědecká knihovna v Olomouci, 2023, s. 93-99. ISBN 978-80-7053-343-7.

HRZINOVÁ, Jana a JIROUŠEK, Václav. Možnosti konverzí pdf souborů pro potřeby dlouhodobé archivace aneb s PDF/A na věčné časy? Online. *ITlib: Informačné technológie a knižnice*. 2023, č. 3-4, s. 30-36. ISSN 1336-0779. Dostupné z: <http://doi.org/10.52036/1335793X.2023.3-4.30-36>. [cit. 2024-01-30].

KAPSA, Václav. Zwei Klangwelten des Kultes um den hl. Johannes von Nepomuk in Prag. In: HOCKER, Ramona a TELESKO, Werner. *Johannes von Nepomuk: Kult – Künste – Kommunikation*. Wien: Hollitzer Verlag, 2023, s. 305-322. ISBN 978-3-99094-068-6.

LEHOVEC, Ondřej. Restaurování vzácného kolorovaného atlasu z konce 17. století rozsáhle poškozeného

vlhkostí a plísněmi nalezeného v suti. In: *XVII. seminář restaurátorů a historiků Jihlava 2019: sborník referátů*. Praha: Národní archiv, 2023, s. 170-189. ISBN 978-80-7469-121-8.

MACH, David. Po stopách Masarykovy bible. Online. *Knihovna: knihovnická revue*. 2023, roč. 34, č. 1, s. 28-47. ISSN 1801-3252. Dostupné z: <https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/2023-1/recenzovane-prispevky/po-stopach-masarykovy>. [cit. 2024-01-19].

MODRÁKOVÁ, Renáta. Abatyše s knihou v českém středověku. Online. *Knihovna: knihovnická revue*. 2023, roč. 34, č. 2, s. 5-21. ISSN 1802-8772. Dostupné z: <https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/dokumenty/2023-2/Modrakova.pdf/>. [cit. 2024-01-19].

MODRÁKOVÁ, Renata. Speaking Internationally in Female Communities on the Eastern Borders of Medieval Europe. In: LOVERIDGE, Kathryn; HERBERT McAVOY, Liz; NIEBRZYDOWSKI, Sue a KAY PRICE, Vicki (editoři). *Women's Literary Cultures in the Global Middle Ages: speaking Internationally*. Woodbridge: D. S. Brewer, 2023, s. 193-208. ISBN 978-1-84384-656-7.

NEORALOVÁ, Jitka; NOVOTNÁ, Dana a VÁVROVÁ, Petra. Opravy novodobých knižních vazeb z fondů veřejných knihoven. In: *XVII. seminář restaurátorů a historiků Jihlava 2019: sborník referátů*. Praha: Národní archiv, 2023, s. 239-254. ISBN 978-80-7469-121-8.

NEORALOVÁ, Jitka; VÁVROVÁ, Petra a KOCOVARÁ, Kateřina. Digitalizace fotoarchivu ČTK. Online. In: *Interdisciplinárny výskum a ochrana kultúrneho dedičstva: zborník príspevkov z vedeckej konferencie CSTI 2023*. Bratislava, 21. – 23. marca 2023. Bratislava: Slovenská technická univerzita v Bratislave: Fakulta chemickej a potravinárskej technológie, 2023, s. 186-195. ISBN

978-80-8060-554-4. Dostupné z: https://www.snm.sk/swift_data/source/sidelna_budova/2024/Kabinet/Zborn%C3%ADk%20CSTI%202023_Interdisciplin%C3%A1rny%20v%C3%BDskum%20a%20ochrana%20kultr%C3%BARneho%20dedi%C4%8Dstva.pdf. [cit. 2024-02-16].

NOVOTNÁ, Dana; NEORALOVÁ, Jitka; KOCOVARÁ, Kateřina a VÁVROVÁ, Petra. Sady první pomoci. In: *XVII. seminář restaurátorů a historiků Jihlava 2019: sborník referátů*. Praha: Národní archiv, 2023, s. 230-238. ISBN 978-80-7469-121-8.

PILLEROVÁ, Vladana. Podmínky pro poskytování práce na dálku v knihovnách – výsledky průzkumu. *Knihovna: knihovnická revue*. 2023, roč. 34, č. 2, s. 76-95. ISSN 1807-3252.

RICHTEROVÁ, Alena. Britští a američtí návštěvníci klementinské knihovny v letech 1782-1958. In: *Libri boni semper amici fidi erunt...: kolektivní monografie k životnímu jubileu PhDr. Milady Svobodové*. Praha: Národní knihovna ČR, 2023, s. 205-212.

SRIBNJAK, Ihor a CHLEBINA, Anna. „Kul'turno-prosvitnij kružok“ u tabori internovanych vojakov UHA Jozefov, ČSR (1921-1922 rr.): orhanizacijno-osvitnij naprjam dijaj'nosti. *Jevropejs'ki istoryčni studiji (Naukovyj žurnal) = European Historical Studies (Academic Journal)*, 2023, no. 24, 83-98. ISSN 2524-048X. Dostupné také z: <https://doi.org/10.17721/2524-048X.2023.24.7>. [cit. 2024-01-30].

SVOBODA, Luboš a HAŠKOVCOVÁ, Marie. O mrtvých webových zdrojích. Jak identifikovat a sledovat zaniklý webový obsah? Online. *ITlib: Informačné technológie a knižnice*. 2023, č. 3-4, s. 37-41. ISSN

1336-0779. Dostupné z: <http://doi.org/10.52036/1335793X.2023.3-4.37-41>. [cit. 2024-01-30].

ŠEDIVÁ, Eliška. Hudební sbírka kantorské rodiny Strachotů z Panenského Týnce ve fondu hudebního oddělení Národní knihovny České republiky. Online. *Knihovna: knihovnická revue*. 2023, roč. 34, č. 1, s. 5-27. ISSN 1801-3252. Dostupné z: <https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/2023-1/recenzovane-prispevky/hudebni-sbirka-kantorske>. [cit. 2024-01-20].

ŠMÍDOVÁ, Ludmila. Rukopisy Antonína Dvořáka ve sbírce Hudebního oddělení Národní knihovny ČR. Ke 100. výročí založení rukopisné sbírky Hudebního oddělení Národní knihovny ČR. Online. *Clavibus unitis*. 2023, roč. 12, č. 3, s. 1-28. ISSN 1803-7747. Dostupné z: https://www.acecs.cz/media/cu_2023_12_03_smidova.pdf. [cit. 2024-01-31].

VACKÁŘOVÁ, Jana. Matematické oddělení knihovny Ignáce Karla hraběte ze Šternberka. In: *Libri boni semper amici fidi erunt...: kolektivní monografie k životnímu jubileu PhDr. Milady Svobodové*. Praha: Národní knihovna ČR, 2023, s. 167-176.

VÁLEK, František a HAJIČ, Jan. Problems of Authorship Classification: Recognising the Author Style or a Book? Online. *Digital Humanities Quarterly*. 2023, vol., 17, no. 4. ISSN 1938-4122. Dostupné z: <https://www.digital-humanities.org/dhq/vol/17/4/000723/000723.html>. [cit. 2024-01-24].

VÁVROVÁ, Petra. Preventivní péče o knihovní fondy. In: KATUŠČÁK, Dušan; FOBEROVÁ, Libuše; NIEĆ, Grzegorz; RANKOV, Pavol; DOSTÁLOVÁ, Lenka et al. *Kompendium knihovnictví 2*. Ostrava: Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě, 2023, s. 189-216. ISBN 978-80-7054-331-3.

VÁVROVÁ, Petra. Příprava a restaurování vzácných tisků před digitalizací v rámci projektu „Google pro českou kulturu 2011 - 2018“. In: *XVII. seminář restaurátorů a historiků Jihlava 2019: sborník referátů*. Praha: Národní archiv, 2023, s. 208-221. ISBN 978-80-7469-121-8.

VÁVROVÁ, Petra; NEORALOVÁ, Jitka a NOVOTNÁ, Dana. Hromadné odkyselování novodobých knihovních fondů. In: *XVII. seminář restaurátorů a historiků Jihlava 2019: sborník referátů*. Praha: Národní archiv, 2023, s. 358-367. ISBN 978-80-7469-121-8.

ZEMBJAKOVÁ, Rebeka, NEORALOVÁ, Jitka, VÁVROVÁ, Petra. Dezinfekcia pomocou jemnej hmly. Online. In: *Interdisciplinárny výskum a ochrana kultúrneho dedičstva: zborník príspevkov z vedeckej konferencie CSTI 2023*. Bratislava, 21. – 23. marca 2023. Bratislava: Slovenská technická univerzita v Bratislave: Fakulta chemickej a potravinárskej technológie, 2023, s. 382-392. ISBN 978-80-8060-554-4. Dostupné z: https://www.snm.sk/swift_data/source/sideln_budova/2024/Kabinet/Zborn%C3%ADk%20CSTI%202023_Interdisciplin%C3%A1rny%20v%C3%BDskum%20a%20ochrana%20okult%C3%BArneho%20dedi%C4%8Dstva.pdf. [cit. 2024-02-16].

Metodiky

CUBR, Ladislav; FREMROVÁ, Květa; JIROUŠEK, Václav; KOČIŠOVÁ, Pavlína; KOPSKÝ, Vojtěch; MILÁČEK, Ivo; OSTRÁKOVÁ, Natalie a PAVČÍK, Filip. *Metodika pro tvorbu balíčků SIP se zaměřením na digitalizáty tištěných dokumentů*. Online. In: Národní knihovna České republiky. Verze 2.0 (2023). Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F?func=service&doc_library=KKLo1&local_base=KKL&doc_number=000095839&sequence=000001&line_number=0001&func_code=WEB-FULL&service_type=MEDIA. [cit. 2024-01-20].

NEORALOVÁ, Jitka; VÁVROVÁ, Petra; ZEMBJAKOVÁ, Rebeka a ŠIPOŠOVÁ, Nikola. *Metodika ochrany knihovních fondů v pandemickém období*. Online. In: Národní knihovna České republiky. 2023. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F?func=service&doc_library=KKLo1&local_base=KKL&doc_number=000095828&sequence=000001&line_number=0001&func_code=WEB-FULL&service_type=MEDIA. [cit. 2024-01-20].

ŠÍPEK, Richard; HÁJEK, Pavel; MAŠEK, Petr a PALIČKOVÁ, Tereza. *Metodika průzkumu, revize a pasportizace historického knihovního fondu*. Online. In: NUŠL: digitální repozitář. 2023. Dostupné z: <https://invenio.nusl.cz/record/520094>. [cit. 2024-01-20].

VANDASOVÁ, Anna; KORHOŇ, Miloš; CHLUPOVÁ, Radka; BROŽEK, Aleš; LUDVÍČEK, Josef; ŠTASTNÁ, Petra; SVOBODOVÁ, Jaroslava; BAŘINOVÁ, Kristýna a ŽABIČKA, Petr. *Metodika výzkumu regionálních mutací novodobých periodik*. Online. In: Národní knihovna České republiky. 2023. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F?func=service&doc_library=KKLo1&local_base=KKL&doc_number=000095752&sequence=000001&line_number=0001&func_code=WEB-FULL&service_type=MEDIA. [cit. 2024-01-20].

VÁVROVÁ, Petra a NEORALOVÁ, Jitka. *Metodika průzkumu fyzického stavu novodobých knihovních fondů, verze 2.0: (aktualizace po 12 letech vývoje a zkušeností, re-certifikace)*. Online. In: Národní knihovna České republiky. 2023. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F?func=service&doc_library=KKLo1&local_base=KKL&doc_number=000095835&sequence=000001&line_number=0001&func_code=WEB-FULL&service_type=MEDIA. [cit. 2024-01-20].

Další publikace pracovníků NK ČR z oboru (popularizační, informační apod.)

BEŽOVÁ, Michaela a HALAMA, Vojtěch. Digitalizace v Národní knihovně Irska v porovnání s Národní knihovnou ČR – zkušenosti ze studijního pobytu v rámci programu Erasmus+. Online. *Bulletin SKIP*. 2023, roč. 32, č. 1. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2023-rocnik-32-cislo-1/digitalizace-v-narodni-knihovne-iraska-v>. [cit. 2024-01-29].

BOLDAN, Kamil. Missale Pragense: třetí nejstarší tisk vydaný v Čechách. *Dějiny a současnost*. 2023, roč. 45, č. 8, s. 32-33. ISSN 0418-5129.

ČÁP, Jan a RICHTER, Vít. Česko má nejhustší síť knihoven na světě, budou z nich komunitní centra, říká expert. Online. In: iDnes.cz. 18. 7. 2023. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/literatura/knihovny-cesko-cteni-e-knihy-pujcovani-kniha-vit-richter.A230404_121339_literatura_albe. [cit. 2024-01-19].

ČÁP, Jan a RICHTER, Vít. Čítárny budoucnosti. *Téma*. 2023, roč. 10, č. 14, s. 32-38. ISSN 2336-4815.

DAŇKOVÁ, Jarmila a JANSOVÁ, Linda. SKIP vnímám jako stmelující prvek pro společenství lidí, kterým jde o propagaci knihoven a budoucnost našeho oboru. Online. *Bulletin SKIP*. 2023, roč. 32, č. 2. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2023-rocnik-32-cislo-2/phdr-jarmila-dankova-skip-vnimam-jako>. [cit. 2024-01-29].

FOLTÝN, Tomáš. Adolf Knoll oceněný za průkopnictví v digitalizaci. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 9, s. 316-317. ISSN 0011-2321.

GEERAERT, Friedel; HAŠKOVCOVÁ, Marie; SVOBODA, Luboš a HRDLIČKOVÁ, Markéta. Exploring special web archives collections related to COVID-19: the case of the National Library of the Czech Republic: an interview with Marie Haškovcová, Luboš Svoboda and Markéta Hrdličková (National Library of the Czech Republic) conducted by Friedel Geeraert (KBR). Online. *WARCnet Papers*. 2023, s. 5-10 s. ISSN 2597-0615. Dostupné z: https://cc.au.dk/fileadmin/dac/Projekter/WARCnet/Geeraert_et_al_COVID_19_Czech.pdf. [cit. 2024-02-01].

GIEBISCH, Roman. České a slovenské knihovnické spolky a jejich spolupráce. Online. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 2, s. 43-45. ISSN 0011-2321. Dostupné z: <https://svkkl.cz/ctenar/stahnout-pdf/214>. [cit. 2024-01-20].

GIEBISCH, Roman. Ze světa. Online. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 1, s. 39. ISSN 0011-2321. Dostupné z: <https://svkkl.cz/ctenar/clanek/3799>. [cit. 2024-01-20].

GIEBISCH, Roman. Ze světa. Online. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 2, s. 79. ISSN 0011-2321. Dostupné z: <https://www.svkkl.cz/cs/ctenar/clanek/3852>. [cit. 2024-01-20].

GIEBISCH, Roman. Ze světa. Online. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 3, s. 119. ISSN 0011-2321. Dostupné z: <https://www.svkkl.cz/cs/ctenar/clanek/3876>. [cit. 2024-01-20].

GIEBISCH, Roman. Ze světa. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 4, s. 159. ISSN 0011-2321.

GIEBISCH, Roman. Ze světa. Online. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 5, s. 199. ISSN 0011-2321.

Dostupné z: <https://www.svkkl.cz/ctenar/clanek/3930>. [cit. 2024-01-20].

GIEBISCH, Roman. Ze světa. Online. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 6, s. 239. ISSN 0011-2321. Dostupné z: <https://www.svkkl.cz/ctenar/clanek/3956>. [cit. 2024-01-20].

GIEBISCH, Roman. Ze světa. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 7, s. 294-295. ISSN 0011-2321.

GIEBISCH, Roman. Ze světa. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 9, s. 339. ISSN 0011-2321.

GIEBISCH, Roman. Ze světa. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 10, s. 379. ISSN 0011-2321.

GIEBISCH, Roman. Ze světa. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 12, s. 467. ISSN 0011-2321.

GIEBISCH, Roman a HOUŠKOVÁ, Zlata. Oddělení vzdělávání. Čtenář: měsíčník pro práci s knihou. 2023, roč. 75, č. 9, s. 308-310. ISSN 0011-2321.

HEILANDOVÁ, Lucie. Malířské receptáře a vzorníky. *Dějiny a současnost*. 2023, roč. 45, č. 7, s. 26-27. ISSN 0418-5129.

HUŇOVÁ, Jana. Národní soustava kvalifikací – změna ve standardech knihovnických profesních kvalifikací 2021 a 2022. Online. *Duha: informace o knihách a knihovnách z Moravy*. 2023, roč. 37, č. 1, s. 4-6. ISSN 0862-1985. Dostupné z: <https://duha.mzk.cz/clanky/narodni-soustava-kvalifikaci-zmeny-ve-standardech-knihovnickych-profesnich-kvalifikaci-2021-2>. [cit. 2024-01-19].

JANDÁČ, Daniel a JANSOVÁ, Linda. Daniel Jandáč: Každé z děl Chucka Palahniuka se dá vyjádřit jiným hudebním stylem. Online. *Bulletin SKIP*. 2023, roč. 32, č. 1. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2023-rocnik-32-cislo-1/daniel-jandac-kazde-z-del-chucka-palahniuka-se>. [cit. 2024-01-29].

JANOŠKOVÁ, Kateřina; JANSOVÁ, Linda a PILLEROVÁ, Vladana. Komunitní knihovnictví v ČR a Nizozemsku. Online. *Bulletin SKIP*. 2023, roč. 32, č. 1. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2023-rocnik-32-cislo-1/komunitni-knihovnictvi-v-cr-v-nizozemsku>. [cit. 2024-01-29].

JANSOVÁ, Linda. Exkurze do Muzikologické knihovny Ústavu dějin umění AV ČR. Online. *Bulletin SKIP*. 2023, roč. 32, č. 1. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2023-rocnik-32-cislo-1/exkurze-do-muzikologicke-knihovny-ustavu-dejin>. [cit. 2024-01-29].

JANSOVÁ, Linda. V soutěži Fotíme knihovny zvítězila Knihovna Třinec. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 9, s. 319. ISSN 0011-2321.

JANSOVÁ, Linda. Zapojte se do soutěže Fotíme knihovny!. Online. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 5, s. 198. ISSN 0011-2321. Dostupné z: <https://www.svkkl.cz/ctenar/clanek/3929>. [cit. 2024-01-20].

KLIMEK, Tomáš. Marignolovo hledání univerzálního smyslu českých dějin. *Dějiny a současnost*. 2023, roč. 45, č. 1, s. 26-27. ISSN 0418-5129.

KORDÍK, Pavel a PETRÁŠKOVÁ, Zuzana. 100 let hudebního oddělení Národní knihovny České republiky. Online. *Knihovna plus*. 2023, č. 1. ISSN 1801-5948. Dostupné

z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2023-1/historie-a-soucasnost/100-let-hudebniho-oddeleni-na-rodni-knihovny>. [cit. 2024-01-29].

KOŠANOVÁ, Martina. Spolupráce mezi resorty školství a kultury pokračuje. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 7, s. 259. ISSN 0011-2321.

KOŠANOVÁ, Martina a CHABR, Jan. Národní knihovna ČR v bodě o. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 1, s. 20-P4. ISSN 0011-2321.

KOŠTÁLOVÁ, Karolína. Možnosti vzdálené registrace v českých knihovnách. Online. *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje*. 2023, roč. 33, č. 1, s. 21-25. ISSN 0862-9366. Dostupné z: https://www.svkhk.cz/SVKHK/u-nas-pdf_archiv/20230113.pdf. [cit. 2024-01-19].

KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta. Erasmus+ do Helsinek. Online. *Knihovna plus*. 2023, č. 2. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2023-2/informace-a-konference/erasmus-do-helsinek>. [cit. 2024-01-29].

KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta. Jak šel čas s Knihovnickým institutem. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 9, s. 303-305. ISSN 0011-2321.

KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta. Konference Do Černého. Online. *Knihovna plus*. 2023, č. 1. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2023-1/informace-a-konference/konference-do-cerneho>. [cit. 2024-01-29].

KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta. Oddělení vzdělávání. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 9, s. 308-310. ISSN 0011-2321.

KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta. Psalo se jinde. Online. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 2, s. 78. ISSN 0011-2321. Dostupné z: <https://www.svkkk.cz/cs/ctenar/clanek/3851>. [cit. 2024-01-20].

KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta. Psalo se jinde. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 7, s. 296-297. ISSN 0011-2321.

KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta. Struktura „metodáku“ v dobách jeho největší slávy. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 9, s. 306-307. ISSN 0011-2321.

KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta. Výstava o 70 letech Knihovnického institutu. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 11, s. 404. ISSN 0011-2321.

KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta a MACHOVÁ, Anna. Předchůdci Knihovnického institutu. Online. *Knihovna: knihovnická revue*. 2023, roč. 34, č. 1, s. 90-95. ISSN 1801-3252. Dostupné z: <https://knihovnaevue.nkp.cz/archiv/2023-1/knihovny-a-informace-doma-a-ve-svete/predchudci-knihovnickeho-institutu>. [cit. 2024-01-20].

LYONS KINDLEROVÁ, Rita. Na kyjevské výstavě Zpívám, tedy jsem nechyběly ani exponáty ze Slovanské knihovny. Online. *Bulletin SKIP*. 2023, roč. 32, č. 1. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2023-rocnik-32-cislo-1/na-kyjevske-vystave-zpivam-tedy-jsem-nechybely>. [cit. 2024-01-29].

MACH, David. Eszter Kovács: Cseh és szlovák verses emlékek a régi magyarországi nyomtatványokban (17. század) / České a slovenské veršované památky v starých uherských tiscích (17. století). Online. *Knihy a dějiny*. 2023, roč. 30, č. 1, s. 182-184. ISSN

1210-8510. Dostupné z: <https://dx.doi.org/10.23852/KAD.2023.30.09>. [cit. 2024-01-19].

MACH, David. Nejen Kleychovy „špalíčky.“ 65 let od předání knižního daru Československu. *Dějiny a současnost*. 2023, roč. 45, č. 3, s. 26-27. ISSN 0418-5129.

MACHÁČKOVÁ, Lucie. Besedník – spojka mezi knihovnamy, školami a autory. Online. *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje*. 2023, roč. 33, č. 2, s. 39-41. ISSN 0862-9366. Dostupné z: https://www.svkhk.cz/SVKHK/u-nas-pdf_archiv/20230222.pdf. [cit. 2024-01-20].

MACHÁČKOVÁ, Lucie. Jaká je nebo by mohla být role knihovny v menší obci? Online. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 5, s. 163-165. ISSN 0011-2321. Dostupné z: <https://www.svkkk.cz/ctenar/clanek/3907>. [cit. 2024-01-20].

MACHÁČKOVÁ, Lucie. Osmý workshop pro metodiky, tentokrát v Moravské zemské knihovně. Online. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 3, s. 102-104. ISSN 0011-2321. Dostupné z: <https://www.svkkk.cz/cs/ctenar/clanek/3869>. [cit. 2024-01-20].

MACHÁČKOVÁ, Lucie. Pomáhá benchmarking „prodávat“ knihovnu? *Duha*. 2023, roč. 37, č. 4, s. 8-9. ISSN 0862-1985.

MACHÁČKOVÁ, Lucie. Průzkum tzv. venkovských knihoven. Online. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 5, s. 166-172. ISSN 0011-2321. Dostupné z: <https://www.svkkk.cz/ctenar/clanek/3908>. [cit. 2024-01-20].

MACHOVÁ, Anna. Novinky zahraniční knihovnické literatury. *Knihovna: knihovnická revue*. 2023, roč. 34, č. 2, s. 108-112. ISSN 1801-3252.

- MACHOVÁ, Anna. Odešla PhDr. Milena Ředinová. Online. *Knihovna plus*. 2023, č. 2. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2023-2/historie-a-soucasnost/odesla-phdr.-milena-redinova>. [cit. 2024-01-29].
- MACHOVÁ, Anna. TCHAWOU TCHUISSEU, Karla a Sabina STRAKOVÁ. E-maily a jejich (ne)pravidla. Vydání první. Praha: Euromedia Group, 2022. 173 stran. Universum. ISBN 978-80-242-8186-5. Online. *Knihovna plus*. 2023, č. 1. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2023-1/recenze/e-mail-a-jejich-nepravidla>. [cit. 2024-01-29].
- MACHOVÁ, Anna a KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta. K vývoji ediční činnosti Knihovnického institutu. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 9, s. 311-312. ISSN 0011-2321.
- MAIXNEROVÁ, Lenka. 88. kongres IFLA ve znamení umělé inteligence a další dojmy a postřehy. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 12, s. 432-433. ISSN 0011-2321.
- MAIXNEROVÁ, Lenka. Registr českých knih. Online. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 3, s. 98-99. ISSN 0011-2321. Dostupné z: <https://svkkl.cz/en/ctenar/clanek/3863>. [cit. 2024-01-19].
- MODRÁKOVÁ, Renáta. BILIMOFF, Michèle. *Les Jardins d'Anne de Bretagne: les plantes au Moyen Âge: d'après les Grandes Heures d'Anne de Bretagne: Bibliothèque nationale de France, Ms. latin 9474*. Rennes: Ouest-France, [2022], © 2022. 249 stran. ISBN 978-2-7373-8773-9. *Knihovna: knihovnická revue*. 2023, roč. 34, č. 2, s. 100-103. ISSN 1801-3252.
- MODRÁKOVÁ, Renáta. Každodenní život žen ve středověké Evropě. Online. *Knihovna plus*. 2023, č. 2. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2023-2/recenze/kazdodenni-zivot-zen-ve-stredoveke-evrope>. [cit. 2024-01-29].
- MODRÁKOVÁ, Renáta. Knihovna královské dcery a svatojiřské abatyše Kunhuty. *Dějiny a současnost*. 2023, roč. 45, č. 6, s. 20-21. ISSN 0418-5129.
- MODRÁKOVÁ, Renáta. Kráčel krajem poutník: nekrolog Jana Sobotky. Online. *Knihovna plus*. 2023, č. 1. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2023-1/historie-a-soucasnost/kracel-krajem-poutnik-nekrolog-jana-sobotky>. [cit. 2024-01-29].
- NEORALOVÁ, Jitka a ZEMBJAKOVÁ, Rebeka. Návštěva mikrobiologických laboratoří a konzervátorských pracovišť na Slovensku a v Polsku. Online. *Bulletin SKIP*. 2023, roč. 32, č. 1. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2023-rocnik-32-cislo-1/navsteva-mikrobiologicky-laboratori>. [cit. 2024-01-29].
- ORAVOVÁ, Monika a KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renáta. Rozhovor s trenérkou paměti. Online. *Knihovna plus*. 2023, č. 1. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2023-1/informace-a-konference/rozhovor-s-trenerkou-pameti>. [cit. 2024-01-29].
- PALIČKOVÁ, Tereza. Orate pro Ea. Marie Markéta z Waldsteinu jako mecenáška knihovny kapucínského kláštera v Mnichově Hradišti. *Dějiny a současnost*. 2023, roč. 45, č. 5, s. 34-35. ISSN 0418-5129.
- PILLEROVÁ, Vladana. Knihovna knihovnické literatury slaví 70 let. Online. *Knihovna plus*. 2023, č. 2. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2023-2/historie-a-soucasnost/knihovna-knihovnicke-literatury-slavi-70-let>. [cit. 2024-01-29].
- PILLEROVÁ, Vladana. Zajímavé knižní novinky. Online. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 3, s. 116-118. ISSN 0011-2321. Dostupné z: <https://www.svkkl.cz/cs/ctenar/clanek/3875>. [cit. 2024-01-20].
- PILLEROVÁ, Vladana. Zajímavé zahraniční knižní novinky. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 7, s. 292-293. ISSN 0011-2321.
- PILLEROVÁ, Vladana. Zajímavé knižní novinky. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 1016, roč. 75, č. 10, s. 364-366. ISSN 0011-2321.
- PILLEROVÁ, Vladana. Zapojení SKIP ČR do projektu „Posílení úrovně sociálního dialogu v odvětvích a podpora adaptace odvětví na změny“. Online. *Knihovna plus*. 2023, č. 2. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2023-2/informace-a-konference/zapojeni-skip-cr-do-projektu>. [cit. 2024-01-29].
- RICHTER, Vít. Městská knihovna roku 2023. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 11, s. 386. ISSN 0011-2321.
- RICHTER, Vít. Podpora vzdělávání pracovníků knihoven z Národního plánu obnovy v letech 2023 až 2024. Online. *Duha: informace o knihách a knihovnách z Moravy*. 2023, roč. 37, č. 1, s. 3-4. ISSN 0862-1985. Dostupné z: <https://duha.mzk.cz/clanky/podpora-vzdelavani-pracovniku-knihoven-z-narodniho-planu-obnovy-v-letech-2023-az-2024>. [cit. 2024-01-19].

RICHTER, Vít. Vráti se děti do knihoven? Online. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 4, s. 129-130. ISSN 0011-2321. [cit. 2024-01-19].

RICHTER, Vít. Zvyšují se poplatky za výpůjčky v knihovnách. Online. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, s. 90-92. ISSN 0011-2321. Dostupné z: <https://svkkl.cz/ctenar/stahnout-pdf/215>. [cit. 2024-01-19].

RICHTEROVÁ, Alena. Na památku z přátelství... Památníky aneb Alba amicorum. *Dějiny a současnost*. 2023, roč. 45, č. 4, s. 26-27. ISSN 0418-5129.

ŘOUTILOVÁ, Petra; MACUROVÁ, Anna; FIALOVÁ, Jana; BEYEROVÁ, Markéta; PETRÝDESOVÁ, Dana; KREJČÍ SALÁTOVÁ, Renata et al. Kaleidoskop názorů profesního tisku. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 1218, roč. 75, č. 12, s. 423-427. ISSN 0011-2321.

SVOBODOVÁ, Milada. „Dobrý boj víry jsem bojoval“: Strípkový osud pobělohorských exulantů a exulantek v jejich rukopisných knihách. *Dějiny a současnost*. 2023, roč. 45, č. 10, s. 18-19. ISSN 0418-5129.

TICHÁ, Veronika a MACHOVÁ, Anna. Novinky zahraniční knihovnické literatury 2023/1. Online. *Knihovna plus*. 2023, č. 1. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2023-1/novinky-zahranicni-knihovnicke-literatury/novinky-zahranicni-knihovnicke-literatury-2023-1>. [cit. 2024-01-29].

TICHÁ, Veronika a MACHOVÁ, Anna. Novinky zahraniční knihovnické literatury 2023/2. Online. *Knihovna plus*. 2023, č. 2. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2023-2/novinky-zahranicni-knihovnicke-literatury/novinky-zahranicni-knihovnicke-literatury-2-2023>. [cit. 2024-01-29].

TICHÁ, Veronika. Novinky zahraniční knihovnické literatury. Online. *Knihovna: knihovnická revue*. 2023, roč. 34, č. 1, s. 106-112. ISSN 1801-3252. Dostupné z: <https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/2023-1/novinky-zahranicni-knihovnicke-literatury/novinky-zahranicni-knihovnicke-literatury-2023-1>. [cit. 2024-01-20].

TICHÁ, Veronika a MACHOVÁ, Anna. Novinky zahraniční knihovnické literatury 2023/2. Online. *Knihovna plus*. 2023, č. 2. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2023-2/novinky-zahranicni-knihovnicke-literatury/novinky-zahranicni-knihovnicke-literatury-2-2023>. [cit. 2024-01-29].

UHLÍŘ, Zdeněk. Adolf Knoll - ad multos annos. Online. *Knihovna: knihovnická revue*. 2023, roč. 34, č. 2, s. 96-97. ISSN 1807-3252. Dostupné z: <https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/2023-2/knihovny-a-informace/adolf-knoll-ad-multos-annos>. [cit. 2024-01-29].

VAJNEROVÁ, Hana. Eva Novotná slaví. Online. *Knihovna: knihovnická revue*. 2023, roč. 34, č. 2, s. 98-99. ISSN 1807-3252. Dostupné z: <https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/2023-2/knihovny-a-informace/eva-novotna-slavi>. [cit. 2024-01-29].

VALDEN, Milan. Literární výročí – únor. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 1, s. 40. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Literární výročí – březen. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 2, s. 80. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Literární výročí – duben. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 3, s. 120. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Literární výročí – květen. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 4, s. 160. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Literární výročí – červen. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 5, s. 200. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Literární výročí – červenec. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 6, s. 240. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Literární výročí – srpen, září. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 7/8, s. 299-300. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Literární výročí – říjen. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 9, s. 340. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Literární výročí – listopad. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 10, s. 380. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Literární výročí – prosinec. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 11 s. 420. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Literární výročí – leden 2024. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 12, s. 468. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Sborník k 20. výročí knihovního zákona. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 6, s. 230-231. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Výběr z publikací o literatuře, knihách a spisovatelích. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 7/8, s. 284-287. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Výběr z publikací o literatuře, knihách a spisovatelích. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 9 s. 333-337. ISSN 0011-2321.

VALDEN, Milan. Výběr z publikací o divadle a divadelních her. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2023, roč. 75, č. 10, s. 366-369. ISSN 0011-2321.

VAVROŠOVÁ, Zuzana. Typy z Knihovny knihovnické literatury 2023/1. Online. *Knihovna plus*. 2023, č. 1. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2023-1/tipy-z-knihovny-knihovnicke-literatury/tipy-z-knihovny-knihovnicke-literatury-2023-1>. [cit. 2024-01-29].

VAVROŠOVÁ, Zuzana. Typy z Knihovny knihovnické literatury 2023/2. Online. *Knihovna plus*. 2023, č. 2. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <https://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/2023-1/tipy-z-knihovny-knihovnicke-literatury/tipy-z-knihovny-knihovnicke-literatury-2-2023>. [cit. 2024-01-29].

VAVROŠOVÁ, Zuzana. Typy z knihovny knihovnické literatury 2023/1. Online. *Knihovna: knihovnická revue*. 2023, roč. 34, č. 1, s. 102-105. ISSN 1802-8772. Dostupné z: https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/dokumenty/2023-1/Tipy_KKL.pdf. [cit. 2024-01-29].

VAVROŠOVÁ, Zuzana. Typy z knihovny knihovnické literatury 2023/2. Online. *Knihovna: knihovnická revue*. 2023, roč. 34, č. 2, s. 104-107. ISSN 1802-8772. Dostupné z: https://knihovnavue.nkp.cz/archiv/dokumenty/2023-2/Tipy_KKL.pdf. [cit. 2024-01-29].

VÁVROVÁ, Petra. Studijní cesta do Austrálie a na Nový Zéland - putování po knihovnách, archivech, muzeích a galeriích. In: *XVII. seminář restaurátorů a historiků*

Jihlava 2019: sborník referátů. Praha: Národní archiv, 2023, s. 104-109. ISBN 978-80-7469-121-8.

ZÁRYBNICKÁ, Alena a FOLTÝN, Tomáš. Knihovny už dnes nejsou jen výpůjčny, míní ředitel tě národní v Klementinu. Je rád za ‚Ferdý Mravence‘. Online. In: *iRozhlas*. Praha: Český rozhlas, 5. 6. 2023. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/kultura/literatura/zalety-aleny-za-rybnicke-knihovna-tomas-foltyn-knihy_2306052317_epo. [cit. 2024-01-19].

Výběr z ostatní publikační činnosti pracovníků NK ČR

ĪVANJAK, Mychajlo. *Křížová cesta nejen za Ukrajinu*. LYONS KINDLEROVÁ, Rita (překladatelka). 1. vydání. Praha: Paulínky, 2023. 55 stran. ISBN 978-80-7450-375-7.

KLIMEK, Tomáš. Proměny Vltavy ve svědectví starých map a vyobrazení. In: CÍLEK, Václav; JUST, Tomáš; SŮVOVÁ, Zdenka; TUREK, Jan; HORSKÝ, Martin et al. *Kudy plyne Vltava: co je řeka, jak vzniká, jak se proměňuje a kam spěje?* Praha: Dokořán, 2023, s. 173-190. ISBN 978-80-7675-130-9.

KLIMEK, Tomáš. *Vyplavená smrt*. Brno: MOBA, 2023. ISBN 978-80-279-0784-7.

KLIMEK, Tomáš. *Vyplavená smrt*. E-kniha, epub, mobi. Brno: MOBA, 2023. ISBN 978-80-279-0784-7. Dostupné z: <https://www.palmknihy.cz/kniha/367443?vyplavena-smrt-1>. [cit. 2024-01-29].

LUKAVEC, Jan. Ani modrá, ani zelená, ale rudá planeta. Jak se dnes o klimatu (dez)informuje? Online. In: *Reflex*. 27. 7. 2023. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/kultura/120063/>

[ani-modra-ani-zelena-ale-ruda-planeta-jak-se-dnes-o-klimatu-dez-informuje.html](https://www.reflex.cz/clanek/kultura/120063/ani-modra-ani-zelena-ale-ruda-planeta-jak-se-dnes-o-klimatu-dez-informuje.html). [cit. 2024-01-31].

LUKAVEC, Jan. *Bambusové antény a kokosová sluchátka. Civilizace pohledem jiné kultury*. Online. In: *Seznamzpravy.cz*. 27. 8. 2023. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kultura-bambusove-anteny-a-kokosova-sluchatka-civilizace-pohledem-jine-kultury-235885>. [cit. 2024-01-31].

LUKAVEC, Jan. Běžte se projít. Nikdo jiný to nedokáže. *Deník N*. 2023, roč. 5, č. 30, s. 4. ISSN 2571-1717.

LUKAVEC, Jan. Bohyně sexu Afrodita v průběhu věků. *Deník N*. 2023, roč. 5, č. 91, s. 14. ISSN 2571-1717.

LUKAVEC, Jan. Co je nového v sociologii? *Právo*. 2023, roč. 33, č. 58, s. 16. ISSN 1211-2119.

LUKAVEC, Jan. Čekání na cizí smrt. *Respekt*. 2023, roč. 34, č. 43, s. 56. ISSN 0862-6545.

LUKAVEC, Jan. Československá hračkářská utopie za železnou oponou. *Deník N*. 2023, roč. 5, č. 83, s. 4. ISSN 2571-1717.

LUKAVEC, Jan. Dá se prosvítit k ekologickému rozvratu. *Deník N*. 2023, roč. 5, č. 111, s. 6. ISSN 2571-1717.

LUKAVEC, Jan. Dějiny nevěry: Jak hřešili a milovali slavní, od Picassa a Hesse po Riefenstahlovou, nymfomanku-elitářku. Online. In: *Reflex*. 9. 11. 2023. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/kultura/121170/dejiny-nevery-jak-hresili-a-milovali-slavni-od-picassa-a-hesse-po-riefenstahlovou-nymfomanku-elitarku.html>. [cit. 2024-01-31].

LUKAVEC, Jan. Dělit požáry na dobré a špatné je pošetilé. *Deník N.* 2023, roč. 5, č. 193, s. 4. ISSN 2571-1717.

LUKAVEC, Jan. Děvky, šlapky, hampejznice: další nabourání stereotypu „vzdorné lascivní běhny nebo tragické oběti“. Online. In: *Reflex.* 4. 5. 2023. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/kultura/121752/devky-slapky-hampejznice-dalsi-nabourani-stereotypu-vzdorne-lascivni-behny-nebo-tragicke-obeti.html>. [cit. 2024-01-31].

LUKAVEC, Jan. Jemné tlapičky čolků a šedý mor na Vinohradech: proměny výstavní pražské čtvrti v osudech jednoho činžáku a jeho obyvatel. *Hrot.* 2023, č. 39, s. 54. ISSN 2694-9180.

LUKAVEC, Jan. Jižák: periferní centrum spirituality i rapu. *Deník N.* 2023, roč. 5, č. 22, s. 13. ISSN 2571-1717.

LUKAVEC, Jan. Kniha, která má být zničena. *Deník N.* 2023, roč. 5, č. 61, s. 14. ISSN 2571-1717.

LUKAVEC, Jan. Komu slouží křičící nápisy. *Hrot.* 2023, č. 35, s. 48. ISSN 2694-9180.

LUKAVEC, Jan. Literární publicista Jan Lukavec vydal knihu a Právu řekl: měl jsem potřebu Jižák bránit. *Právo.* 2023, roč. 33, č. 3, s. 17. ISSN 1211-2119.

LUKAVEC, Jan. Mezi námi a horizontem. *Právo.* 2023, roč. 33, č. 16, s. 16. ISSN 1211-2119.

LUKAVEC, Jan. Mnoho velmi odlišných podob reklamy. *Deník N.* 2023, roč. 5, č. 129, s. 14. ISSN 2571-1717.

LUKAVEC, Jan. Moderna i pogromy. *Respekt.* 2023, roč. 34, č. 39, s. 72. ISSN 0862-6545.

LUKAVEC, Jan. Munice na dezinformátory: tisíce tvrdých dat uvádějí na pravou míru fámy, domněnky i vyložené lži o české společnosti. *Hrot.* 2023, č. 31, s. 46. ISSN 2694-9180

LUKAVEC, Jan. Mystik skrytý v těle městského muzejníka: náčelník, autor Karpatských her, vzpomíná. Online. In: *Reflex.* 21. 9. 2023. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/kultura/120682/mystik-skrity-v-tele-mestskeho-muzejnika-nacelnik-autor-karpatskych-her-vzpomina.html>. [cit. 2024-01-31].

LUKAVEC, Jan. Náboženství pro bohobojné i mocichtivé. *Hrot.* 2023, č. 24, s. 46. ISSN 2694-9180.

LUKAVEC, Jan. „Obézní běloch v propoceneném triku z nejlacinější tržnice“ a jeho velmi povedené reportáže v nové knize. Online. In: *Reflex.* 4. 5. 2023. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/kultura/118520/obezni-beloch-v-propocenenem-triku-z-nejlacinejsi-trznice-a-jeho-velmi-povedene-reportaze-v-nove-knize.html>. [cit. 2024-01-31].

LUKAVEC, Jan. Paranoidní génius z Brna. *Hrot.* 2023, č. 26, s. 46. ISSN 2694-9180.

LUKAVEC, Jan. Pátrání po typickém Čechovi. *Lidové noviny.* 2023, roč. 36, č. 245, s. 11. ISSN 0862-5921.

LUKAVEC, Jan. Pod křížem i půlměsícem. *Lidové noviny.* 2023, roč. 36, č. 94, s. 17. ISSN 0862-5921.

LUKAVEC, Jan. Proč Rudiš není železničářem. *Deník N.* 2023, roč. 5, č. 228, s. 8. ISSN 2571-1717.

LUKAVEC, Jan. Slovanští barbaři a bratři: kdykoliv se to hodí. *Hrot.* 2023, č. 22, s. 44. ISSN 2694-9180.

LUKAVEC, Jan. Smysl pro komunitu? O knize Jana Beneše Koldům Litvínov. *Právo.* 2023, roč. 33, č. 295, s. 12. ISSN 1211-2119.

LUKAVEC, Jan. *Stalin jako kyslík, Camus bez písmen, Gočár ve smutku. Magnesia Litera spěje do finále, kdo vyhraje?* Online. In: *Deník N.* 14. 4. 2023. Dostupné z: <https://denikn.cz/1122696/stalin-jako-kyslik-camus-bez-pismen-gocar-ve-smutku-magnesia-litera-speje-do-finale-kdo-vyhraje/>. [cit. 2024-01-31].

LUKAVEC, Jan. Subjektivní a neúplná anatomie komunismu. *Hrot.* 2023, č. 29, s. 50. ISSN 2694-9180.

LUKAVEC, Jan. Tajný život hrdinů: jiné režimy, podobné legendy. *Respekt.* 2023, roč. 34, č. 22, s. 56. ISSN 0862-6545.

LUKAVEC, Jan. Určujeme a interpretujeme stopy našich ptáků, plazů, obojživelníků i bezobratlých. Chcete taky? Online. In: *Reflex.* 30. 11. 2023. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/kultura/121539/urcujeme-a-interpretujeme-stopy-nasich-ptaku-plazu-obojzivelniku-i-bezobratlych-chcete-taky.html>. [cit. 2024-01-31].

LUKAVEC, Jan. Věčný souboj člověka a stroje. *Lidové noviny.* 2023, roč. 36, č. 204, s. 17. ISSN 0862-5921.

LUKAVEC, Jan. Věštění z meče v zádech a normalizovaná prostovlasost. *Hrot.* 2023, č. 43, s. 46. ISSN 2694-9180.

LUKAVEC, Jan. Velká metelická. Co přineslo piko Česku. *Deník N.* 2023, roč. 5, č. 33, s. 15. ISSN 2571-1717.

LUKAVEC, Jan. Víno spásy, víno zkázy. *Lidové noviny.* 2023, roč. 36, č. 262, s. 11. ISSN 0862-5921.

LUKAVEC, Jan. Všichni bez předsudků. *Respekt*. 2023, roč. 34, č. 36, s. 56. ISSN 0862-6545.

LUKAVEC, Jan. *Všichni nebyli jako Standa Pekárek. Kniha líčí dětství v normalizaci*. Online. In: Seznamzpravy.cz. 1. 6. 2023. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kultura-automaticka-pracka-byla-extravagance-pro-bohate-lici-kniha-doba-chemlonova-231876>. [cit. 2024-01-31].

LUKAVEC, Jan. Vůz Tesla na středočeské ornici. *Deník N*. 2023, roč. 5, č. 54, s. 13. ISSN 2571-1717.

LUKAVEC, Jan. Vyhleďte všechny ty netvory! Vychází zásadní kniha o černém svědomí Západu a o evropské hanbě. Online. In: *Reflex*. 2023, 12. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/kultura/116755/vyhledte-vsechny-ty-netvory-vychazi-zasadni-kniha-o-cernem-svedomi-zapadu-a-o-evropske-hanbe.html>. [cit. 2024-01-31].

LUKAVEC, Jan. Vyzývání k obavám. *Respekt*. 2023, roč. 34, č. 26, s. 56. ISSN 0862-6545.

LUKAVEC, Jan. Vzácna místa i výjimečný průvodce. *Lidové noviny*. 2023, roč. 36, č. 180, s. 17. ISSN 0862-5921.

STANĚK, Karel. Kouzlo rozmanitosti. Živá historie: historický magazín. 2023, č. 10, s. 76-79. ISSN 1802-2278.

STANĚK, Karel. Reflections on the debate about the future of Portuguese expansion: Morocco and India in clash (1495-1578). Online. *Revista Portuguesa de História*. 2023, vol. 54, s. 77-101. ISSN 0870-4147. Dostupné z: https://doi.org/10.14195/0870-4147_54_3. [cit. 2024-01-31].

Dárci

Národní knihovna ČR děkuje nejen všem jmenovitě uvedeným dárcům, ale i dalším občanům, kteří knihovnu obdarovali anonymně.

A

ADALBERT STIFTER VEREIN / Mnichov, Německo
AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE / PRAHA, ČESKO

AKADEMIE VĚD ČR, V. V. I. / PRAHA, ČESKO
ALOE STEFANO / VERONA, ITALIE
ANTIKVARIÁT ZTICHLÁ KLIKA / PRAHA, ČESKO
ANTOLOG / Skopje, Severní Makedonie
Apostolova Božana / Sofie, Bulharsko
ASOCIACE MUZEÍ A GALERÍÍ ČR / Praha, Česko
A2 / Praha, Česko

B

Babak Galina / Praha, Česko
Babeři Adriana / Temešvár, Rumunsko
Babka Lukáš / Praha, Česko
Barinov Igor / Moskva, Rusko
Bazhanov Ilya / Praha, Česko
Belenkin Boris / Praha, Česko
Bělohávek Alexander / Praha, Česko
Beráková Zora / Vsetín, Česko
Blaha Josef / Praha, Česko
Bočkovska Valentyna / Kyjev, Ukrajina
Borisov Borislav / Plovdiv, Bulharsko
Brázdová Ema / Ostrov, Česko
Brod Petr / Praha, Česko
Brjuchovecka Larysa / Kyjev, Ukrajina
Budayová Lýdia / Prešov, Slovensko
Bulharský kulturní institut / Praha, Česko

C

CARL FRIEDRICH VON SIEMENS STIFTUNG / Mnichov, Německo
CENTRUM KYBERNETICKÉ BEZPEČNOSTI, z. ú. / Praha, Česko
COMMISSARIAT GÉNÉRAL AUX RELATIONS INTERNATIONALES DE LA COMMUNAUTÉ FRANCOISE DE BELGIQUE / Brusel, Belgie
COMUNE DI BOLZANO / Bolzano, Itálie

Č

Čermák Václav / Praha, Česko
ČESKÁ REPUBLIKA – KANCELÁŘ POSLANECKÉ SNĚMOVNY / Praha, Česko
ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE / Praha, Česko
ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ / Praha, Česko

D

DANUBE INSTITUTE / Budapešť, Maďarsko
DIVADLO V DLOUHÉ, scéna hlavního města Prahy / Praha, Česko
DOMINOVIČ / Záhřeb, Chorvatsko
DRŽAVNI ARHIV U SPLITU / Split, Chorvatsko
Džunková Katarína / Košice, Slovensko

E

EDITURA UNIVERSITARĂ / Bukurešť, Rumunsko
Ejemová Jana / Počaply, Česko

F

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD UK / Praha, Česko
Fiala Jan / Kostelec nad Černými lesy, Česko
Filipovits Klára / Praha, Česko
FILMFEST, s. r. o. / Zlín, Česko
FILOZOFICKÁ FAKULTA OSTRAVSKÉ UNIVERZITY / Ostrava, Česko

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERITY KARLOVY / Praha, Česko
FREUNDES-UND FÖRDERKREIS DES HÄNDEL-HAUSES ZU HALLE / Halle, Německo

G

Gălăbova Lidija / Praha, Česko
GALERIE HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY / Praha, Česko
Garlickij Sergej / Samara, Rusko
GENERÁLNÍ KONZULÁT ČR VE LVOVĚ / Lvov, Ukrajina
GERMAN HISTORICAL INSTITUTE / Washington, USA
GOETHE INSTITUT PRAG / Praha, Česko
GOVERNEMENT PR AND MEDIA OFFICE / Lublaň, Slovinsko
Grabovac Tamara / Praha, Česko
GRIBOEDOV – KNIHKUPECTVÍ BOOKVA / Skopje, Severní Makedonie
Griščenko Alexandr / Moskva, Rusko

H

HALUZEVIJ DERŽAVNYJ ARCHIV SBU / Kyjev, Ukrajina
HÄNDEL-HAUS / Halle, Německo
Harvanová Karin / Praha, Česko
Haruyo Kinoshita / Kjóto, Japonsko
Helfricht Jürgen / Radebeul, Německo
Henijuš Michaś / Białyostok, Polsko
HERDER INSTITUT / MARBURG, NĚMECKO
HESS MICHAEL REINHARD / BERLÍN, NĚMECKO
HRABÁKOVÁ MARTA / PRAHA, ČESKO
Hrošková Ivana / České Budějovice, Česko
HUDOBNÉ CENTRUM / Bratislava, Slovensko

CH

Chlebina Anna / Praha, Česko

I

Ilić Marija / Praha, Česko
ILI-ILI / Skopje, Severní Makedonie

INSTITUT BOHUSLAVA MARTINŮ / Praha, Česko
INSTITUT ZA BALGARSKI EZIK / Sofie, Bulharsko
INSTITUT ZA LITERATURA / Sofie, Bulharsko
INSTITUT ZA MAKEDONSKA LITERATURA / Skopje, Severní Makedonie
INSTITUT ZA NACIONALNA ISTORIJA / Skopje, Severní Makedonie
INSTITUT ZA NOVIJU ISTORIJU SRBIJE / Bělehrad, Srbsko
INŠTITUT ZA NOVEJŠO ZGODOVINO / Lublaň, Slovinsko
INSTYTUT MIKOŁOWSKI / Mikołów, Polsko
INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ / Varšava, Polsko
INSTYTUT POLSKI / Varšava, Polsko
INTERNATIONAL LABOUR OFFICE / Ženeva, Švýcarsko
INTERNATIONAAL INSTITUUT VOOR SOCIALE GESCHIEDENIS / Amsterdam, Nizozemsko
Ivanič Peter / Nitra, Slovensko
Ivanova Dimana / Sofie, Bulharsko
iVOTE / Skopje, Severní Makedonie
IZDATELSKA KAŠTA ŽANET 45 / Plovdiv, Bulharsko
IZDAVAČKI CENTAR TRI / Skopje, Severní Makedonie

J

Jankowiak Miroslav / Praha, Česko
JAPAN ASSOCIATION FOR THE STUDY OF RUSSIAN LANGUAGE AND LITERATURE / Ósaka, Japonsko
JEDNOTA – NOVINOVĚ VYDAVATELSKÁ INSTITUCE / Daruvar, Chorvatsko
Jensterle Doležal Alenka / Praha, Česko
JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH / České Budějovice, Česko
Jiroušek Martin / Ostrava, Česko
Judina Marija / Praha, Česko
Juchimenko Je. M. / Moskva, Rusko

K

Kádnerová Jiřina / Praha, Česko

KAMEN / Codogno, Itálie
Karas Hanna / Ivano-Frankivsk, Ukrajina
Karlsson Blanka / Norrköping, Švédsko
Kepecyne Olha / Černivci, Ukrajina
Kisjov Stefan / Sofie, Bulharsko
Klementjev Aleksandr / Jekatěrinburg, Rusko
KNIHOVNA AKADEMIE VĚD ČR, v. v. i. / Praha, Česko
KNIHOVNA ANGLISTIKY A ROMANISTIKY FILOZOFICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIHOVNA FAMU / Praha, Česko
KNIHOVNA FAKULTY INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ VUT V BRNĚ / Brno, Česko
KNIHOVNA HISTORICKÉHO KABINETU FILOZOFICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIHOVNA JANA DRDY / Příbram, Česko
KNIHOVNA JANA PALACHA FILOZOFICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIHOVNA KNIHOVNICKÉ LITERATURY NK ČR / Praha, Česko
KNIHOVNA KUTNÁ HORA / Kutná Hora, Česko
KNIHOVNA MUZEA MĚSTA ÚSTÍ NAD LABEM / Ústí nad Labem, Česko
KNIHOVNA NÁPRSTKOVA MUZEA ASIJSKÝCH, AFRICKÝCH A AMERICKÝCH KULTUR / Praha, Česko
KNIHOVNA PEDAGOGICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIHOVNA SOCIOLOGICKÉHO ÚSTAVU AV ČR, v. v. i. / Praha, Česko
KNIHOVNA UMĚLECKOPRŮMYSLOVÉHO MUZEA V PRAZE / Praha, Česko
KNIHOVNA ÚSTAVU DĚJIN UMĚNÍ FILOZOFICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIHOVNA ÚSTAVU GERMÁNSKÝCH STUDIÍ FILOZOFICKÉ FAKULTY UK / Praha, Česko
KNIŽARNICA LITERATURA / Skopje, Severní Makedonie
KNJIŽEVNI KRUG / Split, Chorvatsko
Knoll Adolf / Praha, Česko
Kohut Andrij / Kyjev, Ukrajina
Konůpková Marie / Praha, Česko

Kopřivová Anastasia / Praha, Česko
Kovalev Michail / Saratov, Rusko
Kozlová Lenka / Praha, Česko
Krafl Pavel / Nitra, Slovensko
KRAJSKÝ ÚŘAD JIHOČESKÉHO KRAJE / České Bu-
dějovice, Česko
Král Tomáš František / Praha, Česko
Krušynska Olena / Kyjev, Ukrajina
Kuhar Peter / Beroun, Česko
Kuznetsov Nikita / Moskva, Rusko

L

LEGES / Praha, Česko
Lehr Stefan / Oldenburg, Německo
LEIBNIZ-INSTITUT FÜR AGRARENTWICKLUNG IN
TRANSFORMATIONÖKONOMIEN / HALLE, NĚMECKO
LÉKAŘSKÁ FAKULTA OSTRAVSKÉ UNIVERZITY / OS-
TRAVA, ČESKO
LEOPOLD MUSEUM / VÍDEŇ, RAKOUSKO
LINDA JAROMÍR / PRAHA, ČESKO
Luciuk Lubomyr / Kingston, Jamajka
Lukašuk Aljaksandar / Praha, Česko
Lyons-Kindlerová Rita / Dobříš, Česko

M

Magidová Marija / Praha, Česko
Májíček Jan / Česko
Manolakev Christo / Sofie, Bulharsko
Marijanović Martina / Mostar, Bosna a Hercegovina
Marková Bohuslava / Praha, Česko
Marković Dragan / Sarajevo, Bosna a Hercegovina
Marković Zvezdana / Praha, Česko
Martinek Libor / Opava, Česko
Matić Vladan / Bělehrad, Srbsko
MATICA MAKEDONSKA / Skopje, Severní Makedonie
Maxová Michaela / Praha, Česko
Meles Brigitte / Curych, Švýcarsko
MEMORIAL ČR / Praha, Česko

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ / Brno, Česko
MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 2 / Praha, Česko
MĚSTSKÁ KNIHOVNA ČELÁKOVICE / Čelákovice, Česko
MĚSTSKÁ KNIHOVNA JIHLAVA / Jihlava, Česko
MEZINÁRODNÍ KOMISE PRO OCHRANU LABE / Ma-
gdeburk, Německo
Míčková Květoslava / Česko
MINISTERSTVO KULTURY ČR / Praha, Česko
MINISTERSTVO VNITRA ČR / Praha, Česko
MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLOMOUC, o.p.s. / Olo-
mouc, Česko
MORAVSKOSLEZSKÁ VĚDECKÁ KNIHOVNA V OSTRAVĚ
/ Ostrava, Česko
Morozov Konstantin / Paříž, Francie
MOZART HAUS VIENNA / Vídeň, Rakousko
Mujanović Mihad / Praha, Česko
Mušinka Mikuláš / Prešov, Slovensko
MUZEUM ANTONÍNA DVOŘÁKA / Praha, Česko
MUZEUM CERAMIKI W BOLESŁAWCU / Bolesławiec,
Polsko
MUZEUM HISTORII POLSKIEGO RUCHU LUDOWEGO
/ Varšava, Polsko
MUZEUM PAMĚTI XX. STOLETÍ / Praha, Česko
MUZEUM PAMIĘCI SYBIRU / Białystok, Polsko
MUZEUM PŘELOUČ / Přelouč, Česko
MUZEUM UMĚNÍ OLOMOUC / Olomouc, Česko
MUZIKOLOŠKI INŠTITUT ZNANSTVENORAZISKOVALNI
CENTER SAZU / Lublaň, Slovinsko

N

NACIONALNA I UNIVERZITETSKA BIBLIOTEKA „SV.
KLIMENT OHRIDSKI“ / Skopje, Severní Makedonie
NADACE „NADÁNÍ JOSEFA, MARIE A ZDEŇKY HLÁV-
KOVÝCH“ / Praha, Česko
NADACE PARTNERSTVÍ / Brno, Česko
NÁPRSTKOVÉ MUZEUM ASIJSKÝCH, AFRICKÝCH
A AMERICKÝCH KULTUR / PRAHA, ČESKO
NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR / PRAHA, ČESKO

NÁRODNÍ MUZEUM-ČESKÉ MUZEUM HUDBY / PRAHA,
ČESKO
NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV / OSTRAVA, ČESKO
NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV / PRAHA, ČESKO
NÁRODNÍ PEDAGOGICKÉ MUZEUM A KNIHOVNA J. A.
KOMENSKÉHO / PRAHA, ČESKO
NARODOWE CENTRUM KULTURY / VARŠAVA, POLSKO
NEKULA MAREK / ŘEZNO, NĚMECKO
NICIELNIKOVA NADĚŽDA / PÍSEK, ČESKO
NIPPON FOUNDATION / TOKIO, JAPONSKO
NOVÁ FORMA S. R. O. / ČESKÉ BUDĚJOVICE, ČESKO
NOVÁKOVÁ-AUEROVÁ HANA / FRYŠTÁK, ČESKO
NOVOSAD JAKUB / PRAHA, ČESKO

O

Ohipnjuk Volodymyr / Cherson, Ukrajina
Ohira Yoichi / Nara, Japonsko
Okopna Tetiana / Praha, Česko
Ološtiak Martin / Prešov, Slovensko
Olša Jaroslav Jr. / Los Angeles, USA
Opočenský Tomáš / Praha, Česko
Orozovičová Mirjana / Praha, Česko
ÖSTERREICHISCHE KIRSCHENMUSIKKOMMISSION /
Vídeň, Rakousko
ÖSTERREICHISCHE NATIONALBIBLIOTHEK / Vídeň,
Rakousko
Oustinova-Stjepanovic Galina / Glasgow, Velká Británie

P

PAMIKO / Bratislava, Slovensko
PAŃSTWOWE MUZEUM AUSCHWITZ-BIRKENAU /
Osvětim, Polsko
PASTEL / Sečovce, Slovensko
PAUL SACHER STIFTUNG / Basilej, Švýcarsko
Pavelski Nikola / Ochrid, Severní Makedonie
PEDAGOGICKÁ FAKULTA MASARYKOVY UNIVERZITY,
/ Brno, Česko

PEDAGOGICKÁ FAKULTA OSTRAVSKÉ UNIVERZITY / Ostrava, Česko
 PEGASUS / Amsterdam, Nizozemsko
 Pelenska Oksana / Praha, Česko
 Pelikán Jan / Praha, Česko
 Petkova Galina / Sofie, Bulharsko
 Pilo Martin / Praha, Česko
 Pohrebňak Halyna / Kyjev, Ukrajina
 POLICA / Skopje, Severní Makedonie
 Pospíšil Ivo / Brno, Česko
 Pospíšilová Jana / Praha, Česko
 PREŠOVSKÁ UNIVERZITA V PREŠOVE / Prešov, Slovensko
 PŘÍRODOVĚDEČKÁ FAKULTA UK / Praha, Česko
 PSALTERIUM / Praha, Česko

R

RÁDIO SVOBODNÁ EVROPA / Praha, Česko
 Ramazanova Džamilja / Moskva, Rusko
 REFUGIUM VELEHRAD-ROMA, s.r.o. / Olomouc, Česko
 ROSSIJSKAJA GOSUDARSTVENNAJA BIBLIOTEKA / Moskva, Rusko
 Roškotová Jana / Praha, Česko
 Rychlík Jan / Praha, Česko

S

Satarić Radmila / Novi Sad, Srbsko
 Savčenko Anžela / Kyjev, Ukrajina
 SCRIPTORIUM, SPOLEK PRO NEKOMERČNÍ VYDÁVÁNÍ ODBORNÉ LITERATURY / Dolní Břežany, Česko
 Serhiienko Viktoriia / Kyjev, Ukrajina
 Schelle Karel / Brno, Česko
 SIBILINA / Sevilla, Španělsko
 SINGENDE KIRCHE. ZEITSCHRIFT FÜR KATOLISCHE KIRCHENMUSIK / Salcburk, Rakousko
 Skála Milan / Praha, Česko
 SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ / Opava, Česko
 SLOVANSKÝ ÚSTAV AV ČR, v. v. i. / Praha, Česko

SLOVENSKÁ MUZIKOLOGICKÁ ASOCIÁCIA / Bratislava, Slovensko
 SLOVENSKÁ TECHNICKÁ UNIVERZITA / Bratislava, Slovensko
 SLOVENSKÝ INŠTITÚT / Praha, Česko
 Słowik Olga / Praha, Česko
 SPECIALIZOVANÁ KNIHOVNA ARCHIVU PRAŽSKÉHO HRADU A ARCHIVU KPR / Praha, Česko
 Srbková Ivana / Praha, Česko
 STAROSLAVENSKI INSTITUT / Záhřeb, Chorvatsko
 STÁTNÍ OBLASTNÍ ARCHIV V PLZNI / Nepomuk, Česko
 STÁTNÍ OKRESNÍ ARCHIV / Česká Lípa, Česko
 Stehlíková Dana / Praha, Česko
 Stratovič Danila / Praha, Česko
 STŘEDISKO VĚDECKÝCH INFORMACÍ / PRAHA, ČESKO
 STUDIJNÍ A VĚDECKÁ KNIHOVNA PLZEŇSKÉHO KRAJE / Plzeň, Česko
 SUDETENDEUTSCHES INSTITUT / Mnichov, Německo
 SUDETENDEUTSCHES MUSIKINSTITUT BEZIRK OBER-PFALZ / Řezno, Německo
 Suková Jitka / Česko
 SVAZ ČESKÝCH KNIHKUPCŮ A NAKLADATELŮ / Praha, Česko
 Symon David / Praha, Česko

Š

Ščigol Michail / Praha, Česko
 Širka Zdenko / Praha, Česko
 Šístek František / Praha, Česko
 Štorková Maliti Romana / Praha, Česko

T

Tatarin Milovan / Osijek, Chorvatsko
 Taylor Paul M. / Washington, USA
 Technická univerzita v liberci / Liberec, Česko
 Tenčl Jakub / Praha, Česko
 Tolstoj Ivan / Praha, Česko
 TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE / Trnava, Slovensko

Trtíkovi Ilona a Karel / Česko

U

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici / Banská Bystrica, Slovensko
 UNIVERZITNÁ KNIŽNICA V BRATISLAVE / Bratislava, Slovensko
 UNIVERZITNÁ KNIŽNICA V BRATISLAVE – PROJEKT SLOVENSKÁ KNIHOVNA / Bratislava, Slovensko
 ÚSTAV BIOLOGIE OBRATLOVCŮ AV ČR, v. v. i. / Brno, Česko
 Ústav dejín kresťanstva / Bratislava, Slovensko
 ÚSTAV HUDOBNEJ VEDY SLOVENSKEJ AKADÉMIE VIED / Bratislava, Slovensko
 ÚSTAV MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ, v. v. i. / Praha, Česko
 ÚSTAV PAMÁTI NÁRODA / Bratislava, Slovensko
 ÚSTAV PRO SOUDOBÉ DĚJINY / Praha, Česko
 ÚSTAV PRO STUDIUM TOTALITNÍCH REŽIMŮ / Praha, Česko
 ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA UK, DEPOZITÁŘ LEŠETICE / Lešetice, Česko

V

Vacek Jiří / Praha, Česko
 VELVYSLANECTVÍ UKRAJINY V ČR / Praha, Česko
 VĚZEŇSKÁ DUCHOVENSÁ PÉČE, z. s. / Praha, Česko
 Vilímek Vítězslav / Ostrava, Česko
 VLASTIVĚDNÉ MUZEUM DR. HOSTAŠE, p. o. / Klatovy, Česko
 Vlašić Anita / Mostar, Bosna a Hercegovina
 Vlašić Marija / Praha, Česko
 VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV / Bratislava, Slovensko
 Vokjan Viktor / Praha, Česko
 Volková Bronislava / Praha, Česko
 Volková Bronislava / Bloomington, USA
 Vyleťal Jaroslav / Podmoky, Česko
 VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE / Praha, Česko

VÝZKUMNÝ ÚSTAV PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, v. v. i. / Praha, Česko	HPB	Heritage of the Printed Book, databáze	NSK	Národní soustava kvalifikací
	IAML	International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres	OAI	Open Archives Initiative
W			OCR	Optical Character Recognition
WIENBIBLIOTHEK IM RATHAUS / Vídeň, Rakousko			ODF	Odbor digitálních fondů
WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA I CENTRUM ANIMACJI KULTURY W POZNANIU / Poznaň, Polsko	ICT	Information and Communication Technologies	OOKF	Odbor ochrany knihovních fondů
	IIIF	International Image Interoperability Framework	OON	Ostatní osobní náklady
Z			OPK	Oddělení preventivní konzervace
ZASTOUPENÍ EVROPSKÉ KOMISE V ČR / Praha, Česko	IPK	Informace pro knihovny	OR	Oddělení restaurování
Zavadilová Barbora / Praha, Česko	ISBN	International Standard Book Number	OSF	Odbor správy fondů
Zima Peter / Klagenfurt, Rakousko			ORST	Oddělení rukopisů a starých tisků
Zubko Peter / Bratislava, Slovensko	ITlib	Informačné technológie a knižnice, časopis	OVVL	Oddělení vývoje a výzkumných laboratoří
Zubov Andrej / Brno, Česko			PSK	Ptejte se knihovny
	k. j.	knihovní jednotka	RDA	Resource Description and Access
	KNAV	Knihovna Akademie věd ČR, v. v. i.	RISM	Répertoire International des Sources Musicales
	KI	Knihovnický institut	RIV	Rejstřík informací o výsledcích
	KIV	Knihovnictví a informační věda	SČKN	Svaz českých knihkupců a nakladatelů
	KKL	Knihovna knihovnické literatury	SDRUK	Sdružení knihoven ČR
	KPS	Knihopis českých a slovenských tisků	SF	Studijní fond
	LTP	Long-term potentiation	SK ČR	Souborný katalog ČR
	MDT	Mezinárodní desetinné třídění	SK	Slovanská knihovna
	MK ČR	Ministerstvo kultury České republiky	SKIP	Svaz knihovníků a informačních pracovníků
	MK SR	Ministerstvo kultury Slovenské republiky	SLK	online katalog Slovenské knihovny
	MU	Masarykova univerzita v Brně	SNK	Slovenská národní knižnica v Martině
	MZK	Moravská zemská knihovna v Brně	STT	databáze Prvotisky, staré tisky a mapy
	MLP	Městská knihovna v Praze	SVKKL	Středočeská vědecká knihovna v Kladně
	MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky	SVKHK	Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové
	MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky	TA ČR	Technologická agentura ČR
	MVS	Meziknihovní výpůjční služba	TDKIV	Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy
	NAKI	Národní kulturní identita	TEI	Text Encoding Initiative
	NDK	Národní digitální knihovna		
	NK ČR	Národní knihovna České republiky		
	NKF	Národní konzervační fond		
	NPÚ	Národní památkový ústav		

Zkratky

ANK	Archiv Národní knihovny
AV ČR	Akademie věd České republiky, v. v. i.
CDH	Centrální depozitář Hostivař
CERL	Consortium of european research libraries
ČDK	Česká digitální knihovna
ČIDLO	Český systém pro identifikaci a lokalizaci dokumentů digitálního kulturního dědictví
ČNB	Česká národní bibliografie
ČTK	Česká tisková kancelář
DNNT	díla nedostupná na trhu
DKRVO	Dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace
EDS	EBSCO Discovery Service
EIZ	Elektronické informační zdroje
EOD	eBooks on Demand
FF UK	Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
HHF	Historické a hudební fondy (odbor)
HO	Hudební oddělení

ÚCHP AV ČR	Ústav chemických procesů AV ČR, v. v. i.
ÚISK FF UK	Ústav informačních studií a knihovnictví FF UK
UKB	Univerzitní knihovna v Bratislavě
UKF	Univerzální knihovní fond
VISK	Veřejné informační služby knihoven
VKOL	Vědecká knihovna v Olomouci
VŠCHT	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze

→ 221 663 340, roman.giebisch@nkp.cz (oddělení vzdělávání)

Slovanská knihovna

→ 221 663 354 (ředitel)
 → 221 663 356 (půjčovna)
 → sluzby.sk@nkp.cz
 → <https://www.nkp.cz/slovanska-knihovna>

Referenční centrum

→ Oddělení referenčních a meziknihovních služeb
 → 221 663 239, reference@nkp.cz (rešeršní a bibliografické služby)
 → 221 663 202, mvs@nkp.cz (meziknihovní výpůjční služby)

Hala služeb

→ 221 663 244 (informace o výpůjčkách)
 → 221 663 248 (informace o fondech a službách)
 → 221 663 131 (reprografické zakázky)
 → hala.os@nkp.cz; pujcovna.os@nkp.cz

Národní knihovna ČR, Hostivař

→ Sodomkova 2/1146, 102 00 Praha 15
 → 221 663 377 ústředna Hostivař
 → 221 663 353 studovna Hostivař
 → 221 663 521 (Odbor správy fondů)
 → 221 663 575 (Odbor ochrany knihovních fondů)
 → 221 663 327 (Odbor doplňování fondů)
 → 221 663 173, 221 663 306 (Oddělení mezinárodních agentur)

Darovací konto Národní knihovny ČR

→ 123-85535011/0710
 Česká národní banka, Praha

Důležité údaje a kontakty

Národní knihovna ČR, Klementinum

Mariánské náměstí 190/40, 110 00 Praha 1
 → 221 663 111 (ústředna)
 → posta@nkp.cz (elektronická podatelna)
 → ID datové schránky: 5qt8sy8
 → <https://www.nkp.cz>
 → <https://www.facebook.com/narodni.knihovna>

Kancelář a sekretariát generálního ředitele

→ 221 663 262, 221 663 187, sekretariat@nkp.cz

Ředitelka Odboru komunikace

→ 221 663 275, martina.kosanova@nkp.cz

Ředitelka Odboru služeb

→ 221 663 161, sluzby@nkp.cz

Mezinárodní oddělení

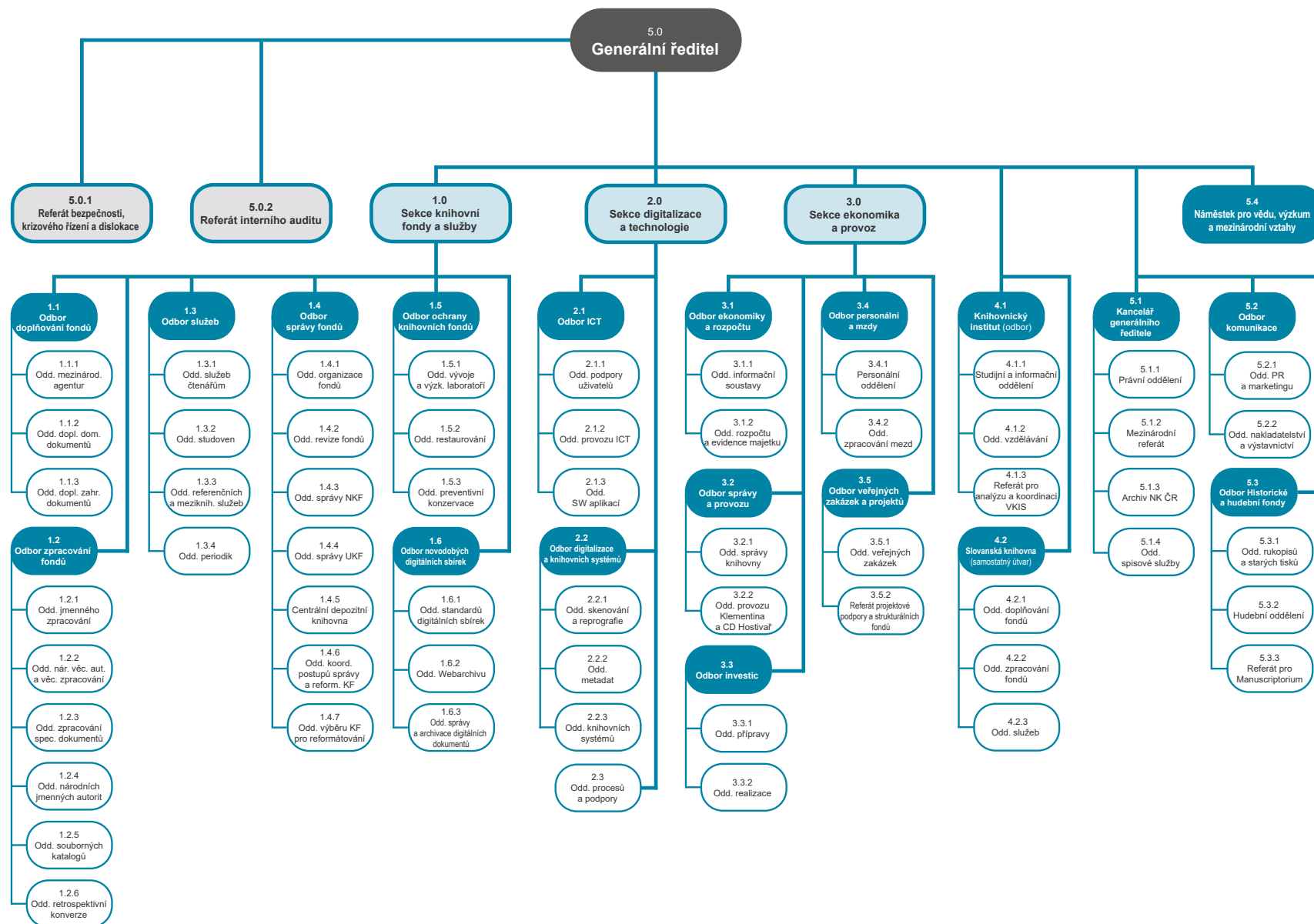
→ 221 663 468, oms.ur@nkp.cz
 → oms.ur@nkp.cz

Knihovnický institut

→ 221 663 338, vit.richter@nkp.cz (ředitel)
 → 221 663 348, kkl@nkp.cz (studovna)

Organizační struktura k 31. 12. 2023

Národní knihovna České republiky
Výroční zpráva 2023

Odpovědná redaktorka: Martina Košanová

Redakční zpracování: Oddělení
nakladatelství a výstavnictví

Návrh obálky, grafická úprava a sazba: Ivan Galdík

Fotografie: Archiv NK ČR, Markéta Tichá, Jakub Straka

Vydala Národní knihovna České republiky

Praha 2024

ISBN 978-80-7050-801-5 (online; pdf)

ISSN 1804-8625 (online; pdf)

2024